

AZƏRBAYCANDA VƏTƏNDAŞ CƏMİYYƏTİNİN
İNKİŞAFINA YARDIM ASSOSİASIYASI

İLHAM ƏLİYEVİN
PREZİDENTLİYİNİN
365 GÜNÜ
VƏ

VƏTƏNDAŞ CƏMİYYƏTİ

Sosioloji tədqiqat

 sentyabr-dekabr 2004

Məsul redaktorlar

YAQUBOVA İradə
ABASOVA Laura
SÜLEYMANOV Vurqun

Korrektor

NƏSİROV Qədir

Hörmətli oxucular!

Bu kitabı müzakirənizə təqdim edən xoş məqsədlə yaratdığımız Azərbaycanda Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Yardım Assosiasiyası insanları bir amal ətrafında birləşdirmək, dövlətçiliyimizin möhkəmləndirilməsinə, sevimli Vətənimizin daha da çiçəklənməsinə, onun xoşbəxt gələcəyinə töhfələr verməyi qarşısına məqsəd qoymuşdur.

Arzumuz Azərbaycanda Vətəndaş cəmiyyətinin bərqərar olmasına nail olmaq, müstəqillik yollarında uğurla irəliləyərək ölkəmizdə demokratiyanı daha da inkişaf etdirmək, problemlərimizin həlli üçün əlimizdən gələni əsirgəməməklə respublikamızda mühüm proseslərə təsiredici bir qüvvə kimi əməli köməklik göstərməkdir.

Cəmiyyətimizin sosial-iqtisadi, ictimai-siyasi, mədəni həyatının tərəqqisi üçün Azərbaycanda fəaliyyət göstərən ayrı-ayrı təşkilatların geniş koalisiyasının birgə əməkdaşlığına nail olmağı, qeyri-hökumət təşkilatları ilə müstəqil kütləvi informasiya vasitələrin qarşılıqlı faydalı əlaqələrinin qurulması ictimai təşkilatlarla mərkəzi və yerli icra hakimiyyətləri, yerli idarəetmə orqanlarının birgə konstruktiv fəaliyyətinin təşkili, QHT hüquqlarının müdafiəsi, vətəndaşlarımızın ümummillî ideyalar ətrafında birləşməsi, həmrəylik və birlik arzularına çatmaları naminə qüvvə və bacarığımızı əsirgəməməyi övladlıq borcumuz hesab edirik.

Biz Azərbaycanda arzusunda olduğumuz cəmiyyətin inkişafı, dövlətimizin bütün strukturlarının öz vəzifələrinin öhdəsindən bu gün necə gəldiklərini, xalqımızın hüquq-mühafizə orqanlarının, ayrı-ayrı nazirliklərin fəaliyyətinə münasibətini öyrənmək, cəmiyyət həyatının müxtəlif sahələrindəki vəziyyə-

ətdən xəbərdar olmaq, sosial sahələrdə mövcud olan problemləri aşkara çıxarmaq məqsədilə ilk addımımızı atdıq, qısa müddətdə respublikamızın bütün regionlarında "Vətəndaş cəmiyyəti və İlham Əliyevin 365 gün Prezidentlik fəaliyyəti" mövzusunda sosioloji sorğu keçirdik. Əhalinin dövlət başçısına bir şəxsiyyət, həm də Prezidentlik fəaliyyətinə münasibətini müəyyənləşdirdik, siyasi partiyalarının və ayrı-ayrı şəxsiyyətlərin reytingini, eyni zamanda cəmiyyət həyatının demək olar bütün sahələrində mövcud problemlər, onların həlli yolları barədə vətəndaşların təkliflərini, sabaha olan ümid və arzularını öyrəndik.

Bununla bərabər, 2004-cü ilin dekabr ayında respublikamızda bələdiyyə seçkilərinin gedişini izləmək məqsədilə Assosiasiyamız hazırladığı layihəni həyata keçirmişdir.

Bütün bunlarla kitabımızda tanış ola biləcəksiniz.

Ümumrespublika sorğusu və bələdiyyə seçkiləri zamanı Assosiasiyamızla əməkdaşlıq edən, bizə yaxından köməklik göstərən çoxsaylı ekspertlərə, analitiklərə, sosioloqlara, intervyuerlərə, supervayzerlərə, siyasətçilərə, qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələrinə minnətdarlığımızı bildiririk.

Apardığımız ilk tədqiqatlara və çıxardığımız nəticələrə münasibətinizin birmənalı olmayacağını bildiyimiz üçün rəy və təkliflərinizi öyrənmək gələcək fəaliyyətimizdə çox faydalı, həm də ilk kitabımızla bağlı Sizinlə müzakirələr aparmaq bizim üçün xoş olardı.

ELXAN SÜLEYMANOV,

*Azərbaycanda Vətəndaş Cəmiyyətinin
İnkişafına Yardım Assosiasiyasının
Prezidenti*

GİRİŞ

Azərbaycanda demokratik cəmiyyətin inkişaf etməsi, respublikanın beynəlxalq aləmə inteqrasiyası bir çox müsbət faktorlarla yanaşı, həm də ölkədə əsas məqsədi respublikanın aktual problemlərini müəyyənləşdirmək və onların həllində fəal iştirak etməli olan qeyri-hökumət təşkilatlarının yaranması və inkişafı ilə nəticələndi. Lakin hər bir təşkilat gec-tez yalnız digər ictimai təşkilatlarla birgə həll edə biləcəyi problemlərlə üzləşir. 2004-cü ilin yayında özündə 20 qeyri-hökumət təşkilatını birləşdirən "Azərbaycanda Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Yardım Assosiasiyası"nın (AVCİYA) yaradılması məhz belə tələbatdan irəli gəlmişdir. Assosiasiyanın üzvləri olan təşkilatların fəaliyyəti müasir cəmiyyətin kifayət qədər müxtəlif sahələrini əhatə edir, təşkilatların bir Assosiasiyada birləşməsi onların atdığı addımların səmərəliliyini artırmağa imkan vermişdir.

Müasir cəmiyyətdə hər hansı strukturun səmərəli fəaliyyət göstərməsi üçün həm regionlarda, həm də ümumən ölkədə real vəziyyəti qiymətləndirməyə imkan verən genişmiqyaslı və dəqiq məlumatların olması zəruridir. Bu, rəsmi sənədlərə heç də həmişə əli çatmayan ictimai təşkilatlar üçün xüsusilə vacibdir.

Yalnız bu halda ictimai təşkilatın fəaliyyəti məqsədyönlü, həqiqətən də lazımlı olmaqla cəmiyyətə real xeyir gətirə bilər. Bu təşkilatın özünə isə cəmiyyətdə maraq və tələbat yaranar.

Təəssüf ki, hazırda ölkədə vaxtlı-vaxtında informasiya təminatı problemi mövcuddur və kifayət qədər hiss edilir.

ətdən xəbərdar olmaq, sosial sahələrdə mövcud olan problemləri aşkara çıxarmaq məqsədilə ilk addımımızı atdıq, qısa müddətdə respublikamızın bütün regionlarında "Vətəndaş cəmiyyəti və İlham Əliyevin 365 gün Prezidentlik fəaliyyəti" mövzusunda sosioloji sorğu keçirdik. Əhalinin dövlət başçısına bir şəxsiyyət, həm də Prezidentlik fəaliyyətinə münasibətini müəyyənləşdirdik, siyasi partiyalarının və ayrı-ayrı şəxsiyyətlərin reytingini, eyni zamanda cəmiyyət həyatının demək olar bütün sahələrində mövcud problemlər, onların həlli yolları barədə vətəndaşların təkliflərini, sabaha olan ümid və arzularını öyrəndik.

Bununla bərabər, 2004-cü ilin dekabr ayında respublikamızda bələdiyyə seçkilərinin gedişini izləmək məqsədilə Assosiasiyamız hazırladığı layihəni həyata keçirmişdir.

Bütün bunlarla kitabımızda tanış ola biləcəksiniz.

Ümumrespublika sorğusu və bələdiyyə seçkiləri zamanı Assosiasiyamızla əməkdaşlıq edən, bizə yaxından köməklik göstərən çoxsaylı ekspertlərə, analitiklərə, sosioloqlara, intervyyerlərə, supervayzerlərə, siyasətçilərə, qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələrinə minnətdarlığımızı bildiririk.

Apardığımız ilk tədqiqatlara və çıxardığımız nəticələrə münasibətinizin birmənalı olmayacağını bildiyimiz üçün rəy və təkliflərinizi öyrənmək gələcək fəaliyyətimizdə çox faydalı, həm də ilk kitabımızla bağlı Sizinlə müzakirələr aparmaq bizim üçün xoş olardı.

ELXAN SÜLEYMANOV,

*Azərbaycanda Vətəndaş Cəmiyyətinin
İnkişafına Yardım Assosiasiyasının
Prezidenti*

GİRİŞ

Azərbaycanda demokratik cəmiyyətin inkişaf etməsi, respublikanın beynəlxalq aləmə integrasiyası bir çox müsbət faktorlarla yanaşı, həm də ölkədə əsas məqsədi respublikanın aktual problemlərini müəyyənləşdirmək və onların həllində fəal iştirak etməli olan qeyri-hökumət təşkilatlarının yaranması və inkişafı ilə nəticələndi. Lakin hər bir təşkilat gec-tez yalnız digər ictimai təşkilatlarla birgə həll edə biləcəyi problemlərlə üzləşir. 2004-cü ilin yayında özündə 20 qeyri-hökumət təşkilatını birləşdirən "Azərbaycanda Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Yardım Assosiasiyası"nın (AVCIYA) yaradılması məhz belə tələbatdan irəli gəlmişdir. Assosiasiyanın üzvləri olan təşkilatların fəaliyyəti müasir cəmiyyətin kifayət qədər müxtəlif sahələrini əhatə edir, təşkilatların bir Assosiasiyada birləşməsi onların atdığı addımların səmərəliliyini artırmağa imkan vermişdir.

Müasir cəmiyyətdə hər hansı strukturun səmərəli fəaliyyət göstərməsi üçün həm regionlarda, həm də ümumən ölkədə real vəziyyəti qiymətləndirməyə imkan verən genişmiqyaslı və dəqiq məlumatların olması zəruridir. Bu, rəsmi sənədlərə heç də həmişə əli çatmayan ictimai təşkilatlar üçün xüsusilə vacibdir.

Yalnız bu halda ictimai təşkilatın fəaliyyəti məqsədyönlü, həqiqətən də lazımlı olmaqla cəmiyyətə real xeyir gətirə bilər. Bu təşkilatın özünə isə cəmiyyətdə maraq və tələbat yaranar.

Təəssüf ki, hazırda ölkədə vaxtlı-vaxtında informasiya təminatı problemi mövcuddur və kifayət qədər hiss edilir.

Ümumrespublika miqyasında isə hansısa araşdırmanın aparılması böyük maliyyə vəsaiti tələb etdiyindən, konkret bir təşkilat üçün bu prosesi həyata keçirmək çətinlik yaradır.

Buna görə də "Amal" ziyalıların İctimai hərəkətinin Şura üzvü, Assosiasiyaya üzv olan "Söz azadlığını müdafiə" Fondunun sədri Musa Yaqub hərəkətin cəmiyyətdə milli barışığ və qarşılıqlı anlaşmanın əldə olunması məsələləri ilə bağlı ölkə Prezidenti ilə görüş keçirmək təşəbbüsündə olduğu barədə Assosiasiya üzvlərinə məlumat verdikdə və əhalinin bu barədə fikrini öyrənmək üçün rəy sorğusu keçirməyi təklif etdikdə, AVCIYA üzvləri Assosiasiyanın imkanlarından istifadə etməyi qərara aldılar.

Təklif olunan sorğunun mövzusunun genişləndirilməsi və birgə səylərlə ölkə əhalisinin müasir cəmiyyətin inkişafının sosial-iqtisadi və siyasi aspektləri barədə fikirlərinin öyrənilməsi məqsədilə genişmiqyaslı sosioloji tədqiqatın keçirilməsi qərara alındı. Bu qərarı möhkəmləndirən faktorlardan biri də o idi ki, Assosiasiya üzvləri bu tədqiqat vasitəsilə təşkilatların fəaliyyətinin ən çox tələb olunduğu sahələri müəyyənləşdirmək imkanını əldə etdilər. Bu cür sorğuların mütəmadi keçirilməsi şəraitində isə yerlərdə gedən prosesləri müşahidə etmək, onları qiymətləndirmək və dəyişiklik tendensiyalarını müəyyənləşdirməklə proqnozlar və məsləhətlər hazırlamaq mümkün olmuşdur.

İlk birgə tədqiqatın mövzusunun seçilməsi zamanı qarşıdan gələn tarix nəzərə alındı - 15 oktyabr 2004-cü ildə İlham Əliyevin Azərbaycanın Prezidenti seçilməsinin bir ili tamam olurdu. Adətən, Prezidentliyin ilk 100 gününün nəticələrinə

yekun vurulur. Lakin ölkə miqyasında yerlərdə baş verən real dəyişiklikləri müəyyənləşdirmək üçün 100 gün çox qısa bir müddətdir. Mövzunu daha da maraqlı edən amillərdən biri də postsovet məkanında Azərbaycanın Prezidenti kürsüsünə keçmiş dövlət başçısının oğlunun seçildiyi yeganə ölkə olması idi. Ölkə əhalisinin etdiyi seçimin düzgün olub-olmamasının müəyyənləşdirilməsi, İlham Əliyevin müstəqil siyasətçi kimi fəaliyyətinin və seçkilərdən sonrakı dövrdə ölkədəki sosial-siyasi və iqtisadi vəziyyətdə baş vermiş dəyişikliklərin qiymətləndirilməsi çox vacib idi. Seçkilərdən kifayət qədər vaxt - 365 gün keçməsi insanlarda bu cür dəyərləndirmənin mövcudluğu ehtimalının yaradıldı.

Beləliklə, Assosiasiyanın ilk tədqiqatının mövzusu "Vətəndaş cəmiyyəti və İlham Əliyevin Prezidentliyinin 365 günü" kimi müəyyənləşdirildi. Tədqiqatın həyata keçirilməsi üçün Assosiasiyaya üzv olan QHT-lərin nümayəndələrinin daxil olduğu işçi qrupu yaradıldı.

Qeyd etmək lazımdır ki, Assosiasiyanın sosiologiya və siyasi texnologiyalar sahəsində tanınmış və təcrübəli bolqar mütəxəssisləri - fəlsəfə elmləri doktoru Vasili Georgiyeviç İlçev və İlya Todorov Bojinovla sıx əməkdaşlıq əlaqələri vardır. Onlar nəzərdə tutulan layihənin həyata keçirilməsinə kömək göstərməyə razılıq verdilər. Bu cür əməkdaşlığın vacibliyi ondan irəli gəlirdi ki, ümumrespublika miqyaslı sosioloji tədqiqatlar Azərbaycan üçün yeni, Assosiasiyanın üzvlərinin işə müvafiq təcrübəsi yox idi. Bolqar ekspertləri yerli sosioloqlara tədqiqatın elmi cəhətdən əsaslandırılmış metodologiyasının hazırlanmasında, anketlərin tərtibində, sorğunun

özünün keçirilməsində və onun nəticələrinin işlənilib hazırlanmasında yaxından köməklik göstərdilər.

Əvvəlcədən qeyd etməliyik ki, bu tədqiqatın müvəffəqiyyətlə nəticələnməsi Assosiasiya üzvlərinin 2004-cü ilin noyabr-dekabr aylarında "Şəffaf Seçkilər" Monitoring Mərkəzi ilə birlikdə Azərbaycanda bələdiyyə seçkilərinə həsr edilən daha bir irimiqyaslı layihənin həyata keçirmələri üçün təkan verdi. Bu layihə çərçivəsində bələdiyyə seçkilərinə hazırlıq və seçki günü səsvermə prosesinin monitorinqi, seçicilərin seçkiqabağı əhval-ruhiyyəsinin öyrənilməsi məqsədilə sosioloji tədqiqat və səs vermiş seçicilər arasında seçki məntəqəsinin çıxışındaca rəy sorğusu keçirilmişdir (exit-poll).

Tədqiqatlarda iştirak etmiş Assosiasiya üzvləri haqda məlumat 13-cü fəsildə verilmişdir.

1. TƏDQIQATIN PARAMETRLƏRİ

Tədqiqatın keçirilməsi metodologiyasının seçilməsi zamanı bütün müasir metodologiyalar nəzərdən keçirilərək, respondentin evində şəxsi müsahibə üsulu (face to face) seçilmişdi. Respondentlərin seçimi Azərbaycan seçiciləri barədə statistik məlumatlar əsasında həyata keçirilmişdir.

Müsahibələrin götürülməsi dislokasiyası ölkə üzrə bütün seçki məntəqələrinin siyahısından "təsədüfə seçim" metodu əsasında müəyyən olunmuşdur. Seçicilər (18 və daha yuxarı yaşlı şəxslər) və eləcə də seçki məntəqələri barədə məlumatlar Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasından götürülmüşdür. Ölkə üzrə mövcud olan 5146 seçki məntəqə-

sində sorğunun keçirilməsi üçün 125 dairəni əhatə edən 247 məntəqə seçilmişdir. Məntəqələrin yerləşməsi və sorğunun ölkənin bütün ərazilərini bərabər surətdə əhatə etməsi tədqiqatın obyektivliyini və nəticələrinin tanınmasını təmin edən məcburi şərtlərdən biri idi (şək.1.1). Azərbaycan üzrə 1502 seçicinin sorğusu nəzərdə tutulurdu. Mümkün orta statistik yanlışlıqlar $\pm 2,7\%$ təşkil edə bilərdi.

şək. 1.1. Azərbaycan ərazisinin sorğu ilə əhatə olunması xəritəsi

Beləliklə, seçilmiş metodologiya nəticəsində tədqiqat

ümumrespublika miqyaslı və çoxmərhələli olmuşdur. Assosiasiya üzvü olan bütün QHT-lərin nümayəndələrinin, yerli və bolqar sosioloqlarının daxil olduğu işçi qrupu sorğu anketini hazırladı.

Azərbaycanın bütün ərazisi regionlara bölünərək hər birində yerli kadrlardan müsahibə götürəcək adamların seçimi və hazırlanması prosesinin həyata keçirildiyi regional mərkəzlərin yaradılması ilə bağlı böyük hazırlıq işləri görüldü. Buraya əsasən yerli qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələri cəlb olundu. Ölkədə ilk dəfə olaraq müsahibə götürənlər şəbəkəsi yaradıldı. Bu, tədqiqatın qısa zaman ərzində keçirilməsinə və çox dəqiq nəticələr alınmasına imkan verdi. Bundan əlavə,

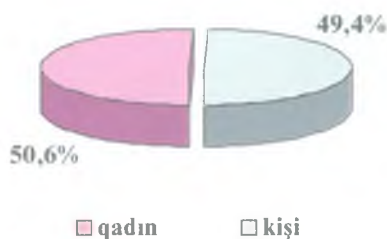
yerlərdə təlim keçmiş müsahibə alanların mövcudluğu gələcəkdə tədqiqatları qısa zaman çərçivəsində və kiçik maliyyə xərcləri ilə aparmağa imkan verir. Qeyd etməliyik ki, bu regional mərkəzlərdən olan könüllülər sonradan bələdiyyə seçkilərini müşahidə edən qruplara daxil oldular.

Beləliklə, Azərbaycanın ərazisi tədqiqatın mərkəzləri olan Bakı, Gəncə, Naxçıvan, Şəki, Göyçay, Yevlax, Səlyan, Masallı və Qusar şəhərlərində yerləşən doqquz regiona bölünmüşdü. Bundan sonrakı mətnə regionlar dayaq məntəqələrinin yerləşdiyi şəhərlərin adları ilə göstəriləcəkdir.

Bütün hazırlıq işlərini başa çatdıran Assosiasiya 2004-cü il sentyabrın 19-dan 25-nə qədər Azərbaycan ərazisində hər iki cinsdən, yaşı 18 və daha yuxarı olan 1496 respondent arasında sorğu keçirilmişdir. Sorğunun keçirilməsində 98 müsahibə alan, tədqiqat prosesində isə ümumən 120 nəfərdən çox adam iştirak etmişdir. Sorğunun nəticələri işlənib təhlil edilməklə, hesabat formasında ictimaiyyətə təqdim edilmişdir.

İlkin nəticələrin təqdimatı 2004-cü il oktyabrın 16-da Bakıda keçirilən mətbuat konfransında elan edilmiş, təhlil edilmiş nəticələr isə tədqiqatda iştirak edən təşkilatların saytlarında yerləşdirilmişdir.

2. TƏDQİQATIN DEMOQRAFİK XARAKTERİSTİKASI

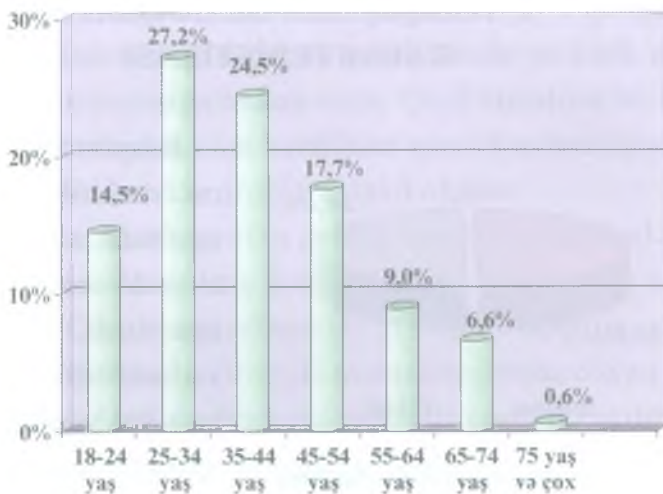

şək. 2.1. Respondentlərin cins üzrə bölgüsü

Respondentlərin seçimi statistik məlumatlar əsasında alınmış yaş və cins kvotaları əsasında aparılırdı. Lakin sorğu zamanı bəzi kənarlaşmalara yol verildi - sorğuda iştirak edənlərin 49,4%-i kişi, 50,6%-i isə qadındır (şək.2.1). Bəzi kəndlərdə

qadınlardan müsahibə almaq bir qədər çətin olduğundan, sorğuda iştirak edən kişilərin sayı nəzərdə tutulduğundan 0,6% çox oldu. Orta statistik məlumatlardan belə kənarlaşma elə bir əhəmiyyət kəsb etmir, həm də nəzərə almaq lazımdır ki, səs verən qadınların faizi həmişə kişilərin faizindən az olur. Buna görə də bu kənara çıxma tədqiqatın nəticələrinə bir o qədər təsir göstərməyib.

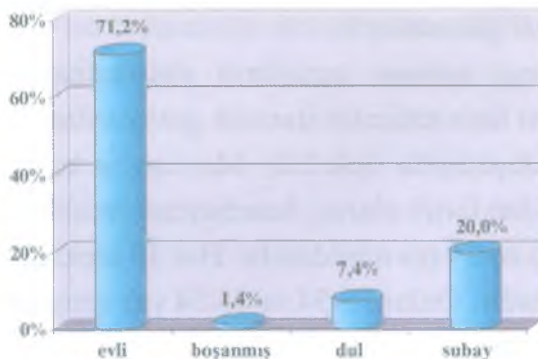
Tədqiqat zamanı seçicilərin yaş kateqoriyalarına görə bölünməsi üzrə nəticələr statistik göstəricilərlə demək olar ki, üst-üstə düşmüşdür (şək.2.2). Maraqlıdır ki, bir çox Avropa ölkələrindən fərqli olaraq Azərbaycan seçicilərinin əsas hissəsi gənc və ortayaşlı nəsiləndir. Hər 10 seçicidən 8-i 18-54 yaş arasındadır. Onlar 18-34 və 35-54 yaş qrupları üzrə bərabər bölünmüşlər.

şək.2.2. Respondentlərin yaş kateqoriyaları üzrə bölgüsü

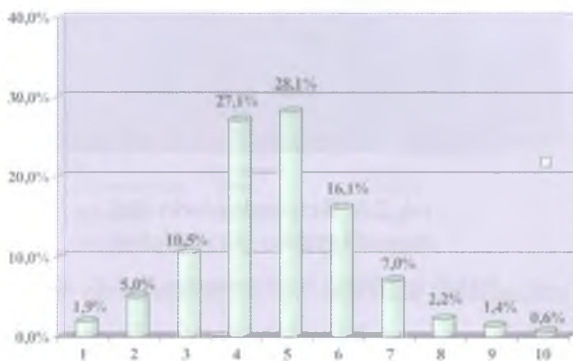
Ölkə əhalisinin böyük bir hissəsinin gənc və əmək qabiliyyətinə malik olması sosial-iqtisadi inkişaf cəhətdən ölkənin gələcəyinə nikbin baxmağa imkan verir.

Sevindirici haldır ki, tədqiqat zamanı nigahların pozulması faizinin çox aşağı olduğu müəyyənləşdirilmişdir (1,4%, şək. 2.3). Bu da ölkədə ailənin qorunması tendensiyasının mövcud olduğunu göstərir.

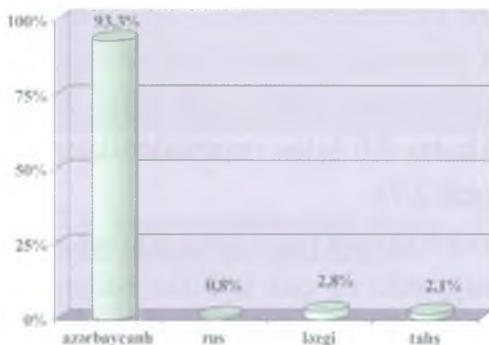
şək.2.3. Respondentlərin ailə vəziyyəti üzrə bölgüsü

udluğunu sübut edir. Boşanmaların sayı şəhərlərdə kəndlərə nisbətən 3 dəfə çoxdur. Rəyi soruşulan respondentlərin hər on nəfərdən səkkizi niğahdadır, ailələrin yarısında isə onun üzvlərinin sayı 4-5 nəfərdir (şək. 2.4).

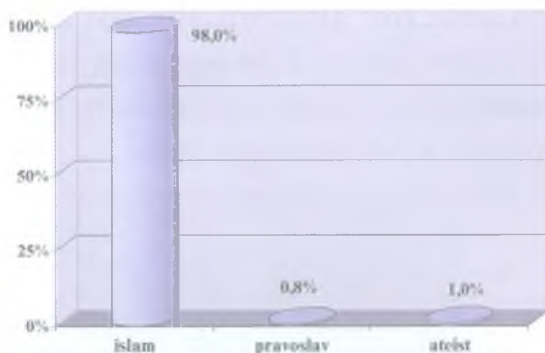
şək.2.4. Respondentlərin ailə üzvlərinin sayına görə bölgüsü

Respondentlərin əksəriyyəti milliyət cəhətdən özünü azərbaycanlı hesab edir (93%, şək. 2.5).

şək. 2.5. Respondentlərin milli mənsubiyyətinə görə bölgüsü

Lakin Azərbaycan vətəndaşları beynəlmiləl əsasda kifayət qədər geniş spektrdə təmsil olunub - ruslar, tatarlar, ləzgilər,

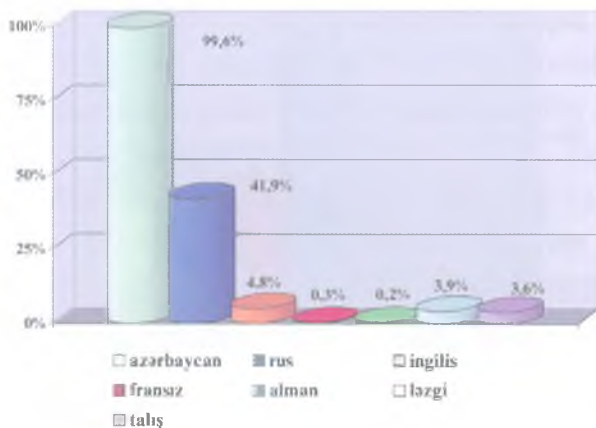

şək.2.6. Respondentlərin dini mənsubiyyətinə görə bölgüsü

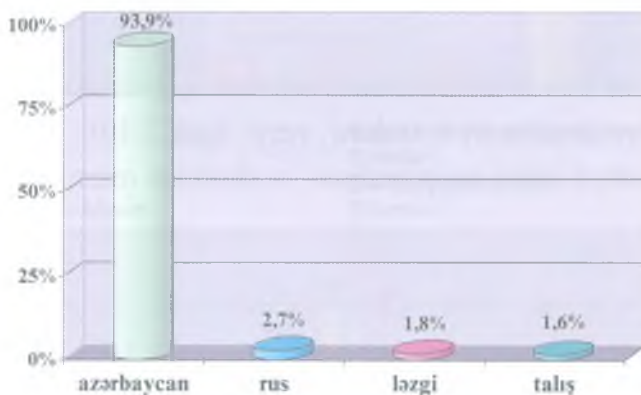
talışlar, yəhudilər, kürdlər və s. Şəhərlərdə bu müxtəliflik daha güclü hiss olunur. Məsələn, kəndlə müqayisədə şəhərdə rusların sayı 2,5 dəfə çoxdur. Yuxarıda qeyd olunan millətlərin əksəriyyətinin islama etiqadını nəzərə alsaq, təəccüblü deyil ki, respondentlərin əksəriyyəti məhz bu dinə etiqad etdiklərini göstərmişdir (şək.2.6).

Maraqlıdır ki, hazırda şəhərdə və kənddə respondentlərin bildiyi dillər təxminən eynidir. Respondentlərin demək olar ki, hamısı azərbaycan, yarısı - rus dilini, hər beşincisi ingilis dilini (kənddə bu dili bilən respondentlərin sayı cəmi 2 dəfə azdır) bilir (şək.2.7).

Daha sonra siyahıda ləzgi, talış, fransız və alman dilləri sadalanır. Ünsiyyətdə ən çox istifadə edilən dillər kimi azərbaycan, rus, talış və ləzgi dilləri göstərilir (şək.2.8). Rus dilindən daha çox şəhərli respondentlər (4,5%) istifadə edirlər. Bu göstəricini şəhər əhalisi arasında rus milləti nümayəndələrinin sayı (1,26%) ilə müqayisə edəndə aydın olur ki, Azərbaycanın rusdilli əhalisi arasında digər millətlərin nümayəndələrinin

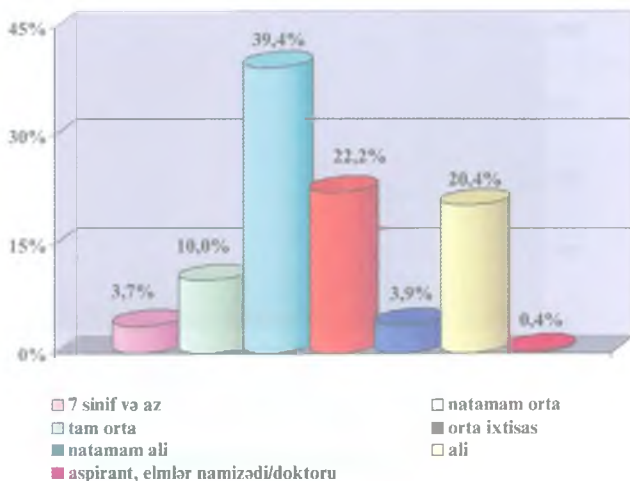
şək. 2.7. Respondentlərin bildikləri dillər

şək. 2.8. Respondentlərin ailədə ən çox istifadə etdikləri dilə görə bölgüsü

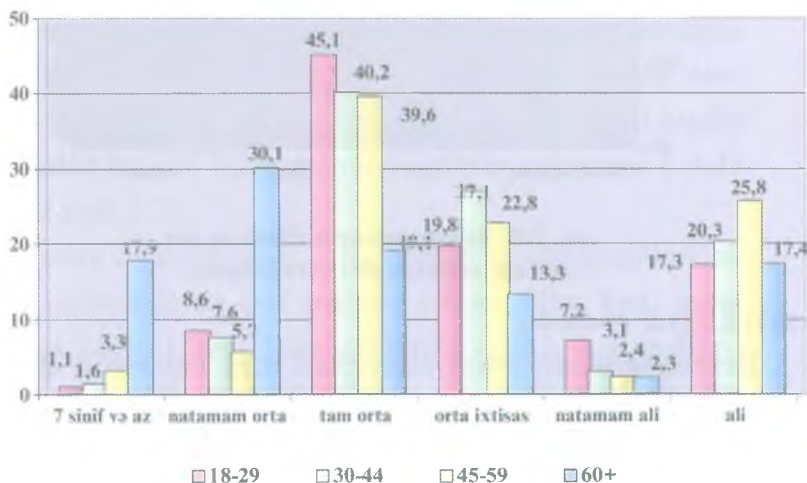
sayı kifayət qədərdir.

Respondentlərin təhsil səviyyələri üzrə bölünməsi də çox maraqlıdır (şək.2.9). Göründüyü kimi, hər dördüncü respondent orta təhsillidir, bu da həmin təhsilin alınmasının daha mümkün olduğunu göstərir. Digər maraq doğuran göstəricisi respondentlərin yaş kateqoriyaları üzrə bölünməsidir. Bu,

şək. 2.9. Respondentlərin təhsilə
görə bölgüsü

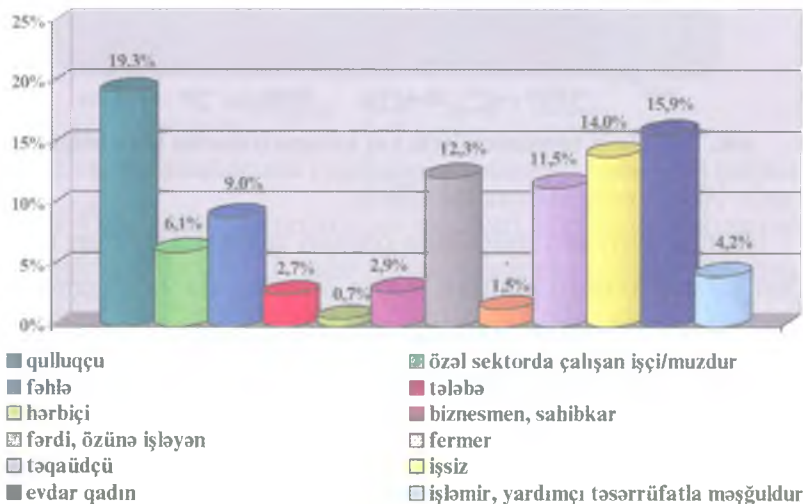
müxtəlif illərdə təhsilin əhali arasında yayılması dinamikasını müəyyənləşdirməyə imkan verir (şək.2.10). Diaqramdan göründüyü kimi, ən populyar və alınması mümkün olan orta

şək. 2.10. Respondentlərin müxtəlif yaş qruplarına
əsasən təhsillərinə görə bölgüsü, %

təhsildir (45,1%). Ali təhsilin göstəricisi isə təəssüf ki, azalır və hazırda, son 60 il ərzində ən aşağı səviyyədə olmuşdur (17,3%).

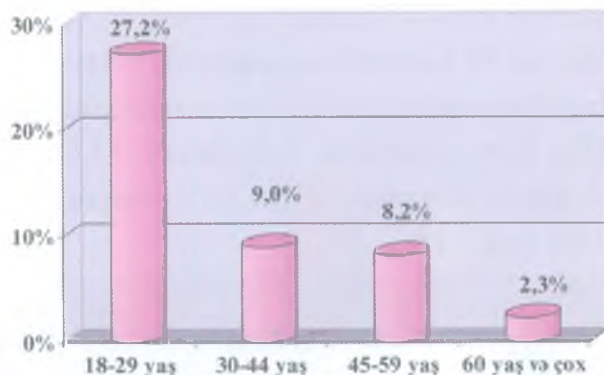
Məşğulluğa görə, rəyi soruşulan respondentlər aşağıda göstəriləndiyi kimi bölünüblər: işləyənlər - 54,5%, təqaüdüclər - 11,5%, özünə işləyənlər - 4,2%, evdar xanımlar - 15,8%, işsizlər - 14% (şək.2.11).

şək. 2.11. Respondentlərin məşğulluqlarına görə bölgüsü

İşsizlərin yaş kateqoriyalarına ayrılması bu sahədə ən zəif yaş qrupunu müəyyənləşdirməyə imkan vermişdir - 18-29 yaş (şək.2.12). Bu, aşağıdakı səbəblə izah olunan faktdır - iş təcrübəsinə malik olmayan gənclər işəgötürənlər üçün maraq doğurmur, təhsil müəssisələri məzunlarının işlə təmin olunması isə hazırda mümkün deyil. Digər tərəfdən, gənclər heç bir yerdə işləməyə-işləməyə təcrübə də toplaya bilməzlər. Beləliklə, qapalı dairə alınır.

Qeyd etmək lazımdır ki, rəyi soruşulanların yarıdan çoxu (56,1%) tam orta təhsilə malikdir. 15,6% ali təhsilə malikdir. Sorğu iştirakçıları

şək. 2.12. İşsiz respondentlərin yaş kateqoriyalarına görə bölgüsü

rının 16,6% orta ixtisas təhsillidir.

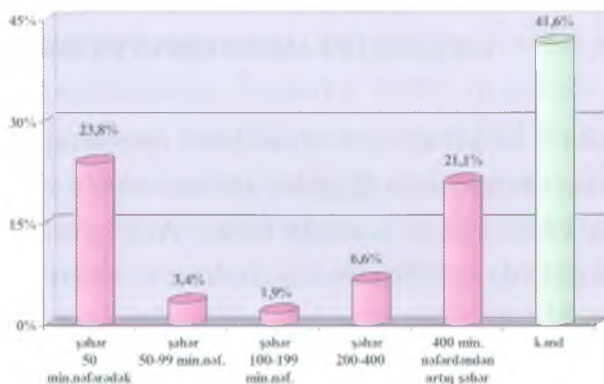
Bütün dünyada müşahidə olunan urbanizasiyanın (kənddən şəhərə axının) artması bizim ölkədən də yan keçməmişdir. 1999-cu ilə olan statistik göstəricilərə görə, Azərbaycanda 18 yaşdan yuxarı şəhər əhalisinin sayı seçicilərin ümumi sayının 50,97%-ni təşkil edirdisə, 2003-cü il yanvarın 1-nə olan bu göstərici 51,5% təşkil edib. Tətbiq olunmuş seçim zamanı müəyyən edilmiş yaşayış məntəqələrinin tip və xarakteristikaları

şək. 2.13. Respondentlərin yaşayış yerinə görə bölgüsü

şək.2.13 və şək.2.14-də əks olunmuşdur.

Qaçqınlarla və Məcburi Köçkünlərlə İş Üzrə Dövlət Komitəsinin verdiyi rəsmi məlumatlara əsasən, Ermənistanla münaqişə və ölkəmizin ərazilərinin bir hissəsinin işğalı nəticəsində respublikada 1 mln-dan çox qaçqın və məcburi köçkün vardır. Bu fakt, əlbəttə, bizim tədqiqatdan kənarda qala bil-

şək. 2.14. Respondentlərin yaşadıkları məntəqələrin tipinə görə bölgüsü

məzdi. Ölkə üzrə qaçqınların və məcburi köçkünlərin kompakt yaşadığı ərazilərdə 111 nəfər sorğuda iştirak etmişdir. Bu, ümumi respondentlərin sayının 7,42%-ni təşkil edir (şək.2.15). Sorğu zamanı respondentlər barədə alınan sosial-demoqrafik məlumatlar

şək. 2.15. Rəyi soruşulmuş yerli respondentlərin, eləcə də qaçqın və məcburi köçkünlərin say nisbəti

seçilən metodologiyanın və respondent seçiminin düzgünlüyünü, eləcə də müsahibə götürülmə texnologiyasına riayət olunduğunu göstərir. Beləliklə, sorğuda ölkədə olan seçicilərin bütün təbəqələri əhatə olunub. Sizə təqdim olunan tədqiqatın nəticələri isə düzgündür və Azərbaycanın bütün seçicilərinin mövqeyini əks etdirir.

t.e.n. İradə YAQUBOVA,
AVCİYA-nın eksperti

3. AİLƏLƏRİN RİFAH HALI VƏ GƏLİRLƏRİN SƏVİYYƏSİ

Ölkənin sosial-iqtisadi siyasətinin əsas istiqamətləri əhəlinin həyat səviyyəsinin davamlı artımını təmin edən tədbirlərin həyata keçirilməsini nəzərdə tutur. Azərbaycan iqtisadiyyatında köklü dəyişikliklərin başlanması və bazar münasibətlərinə keçidli həlli tələb olunan geniş problemlər spektrinin işlənilib-hazırlanması zərurəti yaranmışdır. Bu problemlər sırasına ölkənin sərmayə yatırımı baxımından cəlbediciliyinin artırılması, keçid dövründə əhəlinin sosial müdafiəsi mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi, iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində özəlləşdirmə prosesinin həyata keçirilməsi, maliyyə bazarının və bank sisteminin inkişafı, sosial kompleksə daxil olan sahələrin bazar şəraitinə uyğunlaşdırılması və s. daxildir.

Yaradılan iqtisadi inkişaf modeli uzunmüddətli ekstensiv inkişaf potensialına malik olmaqla hər bir vətəndaşın fəaliyyətinə uyğun şəkildə həyat səviyyəsinin yüksəldilməsini, sosial bərabərsizliyin azalmasını, mədəni dəyərlərin saxlanmasını təmin etməlidir. Paralel olaraq sosial siyasətin həyata keçirilməsi də çox vacibdir. Bu siyasətin səmərəliliyi isə cəmiyyətin əsas struktur özəyi olan ailənin həyat səviyyəsinin tədqiqi zamanı ortaya çıxır. 2003-cü ilin fevral ayında təsdiq edilən yoxsulluğun səviyyəsinin azaldılması və iqtisadi inkişaf üzrə Dövlət Proqramına əsasən Azərbaycanda kasıblığın səviyyəsi 120 min manat civarında müəyyənləşdirilib.

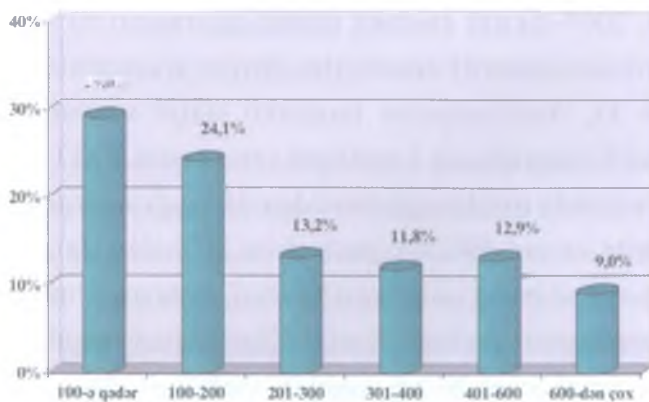
2004-cü il yanvarın 1-dən etibarən isə Azərbaycanda minimal əmək haqqı 47,5 min manatdan 60 min manata qədər ar-

tırılıb, 2004-cü ilin sonuna qədər isə onun 120 min manata çatdırılması nəzərdə tutulurdu. Dövlət nümayəndələri bəyan edirlər ki, Azərbaycanın bugünkü stabil və sürətli inkişafı 2015-ci il üçün ölkədə kasıblığın səviyyəsini BMT-nin planlarında nəzərdə tutulan göstəricidən də aşağı salaraq, 2002-ci ildə qeydə alınan 49%-lik göstəricini 20%-dən də aşağı bir səviyyəyə çatdırmaq mümkün olacaq. Nəzərə almaq lazımdır ki, Azərbaycan Avropa Sosial Xartiyasına qoşulduqdan sonra minimal əmək haqqı istehlak zənbilinin dəyəri ilə eyniləşdirilməlidir. Bu öhdəliyi Azərbaycan hökuməti 2006-cı ildə yerinə yetirmək niyyətindədir.

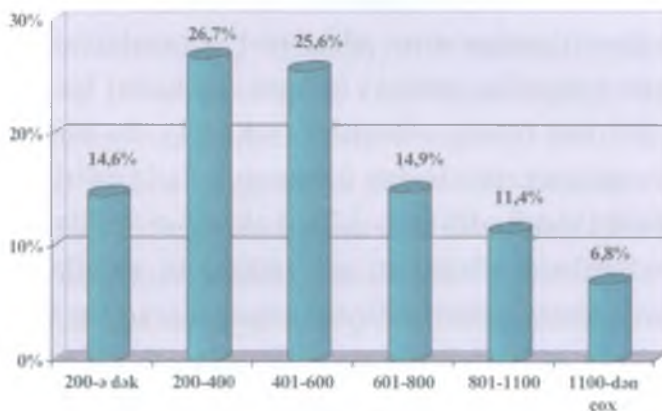
Sorğunun nəticələrinə görə, rəyi soruşulanların yarıdan çoxunun tədqiqata qədərki (avqust ayı üçün) bir aylıq şəxsi gəliri 200 min manat olmuşdur (şək. 3.1). Bu bir ay ərzində rəyi soruşulanların yarıdan çoxunun isə ailə gəlirləri 200-600 min manat təşkil edib (şək. 3.2). Lakin 2-ci fəsilə göstərilmiş respondentlərin ailələrinin say tərkibinin və ailə üzvlərinin yaş səviyyələrinin müxtəlifliyini nəzərə alaraq hər hansı qənaətə məhz bu göstəriciləri nəzərə almaqla gəlmək mümkündür.

Rəyi soruşulanların gəlir səviyyələrinin bir adama hesablanması zamanı vəziyyət aşağıdakı kimi olmuşdur (şək. 3.3.): respondentlərin beşdə bir hissəsinin gəlir səviyyəsi 50 min manat, üçdə birinin 50-100 min manat (31,2%), dördə birinin isə 101-150 min manatdır (25,4%).

Cari ilin avqust ayına olan rəsmi məlumata görə, Azərbaycanda adam başına düşən istehlak zənbilinin 246,1 min manat olduğunu nəzərə alsaq, məlum olur ki, respondentlərin 25,1%-i üçün bu zənbilin təmin olunması realdır.

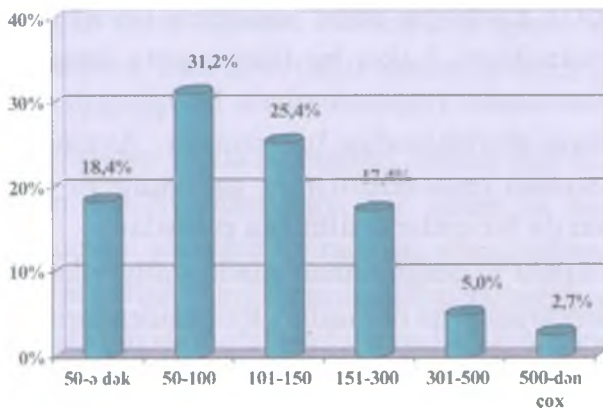
şək. 3.1 Respondentlərin sorğudan əvvəlki avqust ayında olan şəxsi gəlirlərinin paylanması, min man.

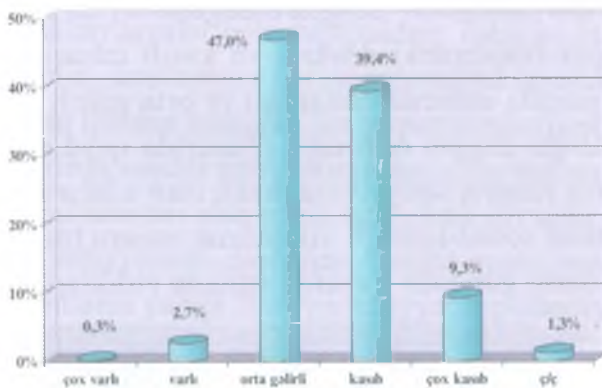
şək. 3.2. Respondentlərin sorğudan əvvəlki avqust ayında olan ailə gəlirlərinin bölgüsü, min man.

Tədqiqat zamanı respondentlərə gəlirləri və aşağıdakı seçim meyarları əsasında ailələrinin mənsub olduğu kateqoriyanı müəyyənləşdirmək təklif olunmuşdu:

- çox varlı (villa, ev, maşın və s. almaq iqtidarındayam);
- varlı (bütün nemətlərə malikəm, amma villa, əlavə ev, maşın almağa imkanım yoxdur);

şək. 3.3. Respondentlərin sorğudan əvvəlki avqust ayında olan ailənin bir üzvünə düşən gəlirə görə bölgüsü, min man.

şək. 3.4. Respondentlərin ailələrinin gəlirlərinə görə bölgüsü

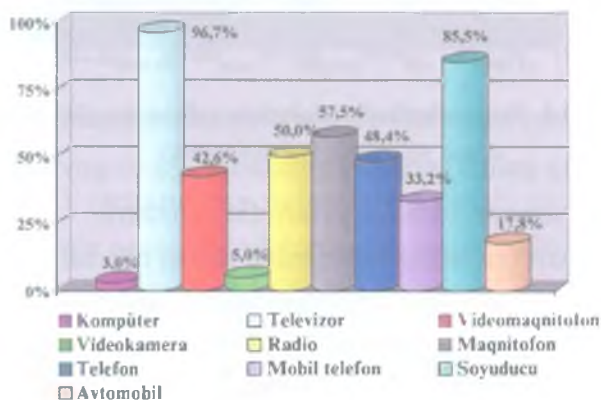
- orta gəlirli (normal qidalanmağa və geyinməyə imkan çatır, yəni ən vacib əşyaları ala bilirəm);
- kasıb (yalnız qidalanmağı təmin edə bilirəm);
- çox kasıb (hətta qidalanmağı təmin edə bilmirəm).

Şək. 3.4-dən göründüyü kimi, rəyi soruşulanların yarısı ailələrini orta gəlirli, 48,7%-i isə kasıb və çox kasıb ailələr sırasına aid etmişlər. Bizim tədqiqatın nəticələri 2003-cü ilin əv-

vəlinə olan kasıblığın rəsmi göstəricisi (49%) ilə demək olar ki, üst-üstə düşür. Lakin bir faktı nəzərə almaq lazımdır ki, müsahibə zamanı respondentlərin bir qismi öz maddi vəziyyətini dəqiq qiymətləndirə bilməmişdir. Aydın məsələdir ki, sorğu zamanı respondentlər öz gəlirlərini və ailələrinin imkanlarını da bir qədər azaltmağa çalışırlar.

Maraqlıdır ki, sorğu zamanı maddi vəziyyətlərini çox yüksək qiymətləndirənlər də olmuşdur. Respondentlərin 3%-i özlərini varlı və çox varlı insanlar kateqoriyasına aid etmişdir. Rəyi soruşulan respondentlərin maddi vəziyyət baxımından bütün təbəqələrdən olmaları tədqiqatın metodologiyasının seçiminin və əldə olunan nəticələrin düzgün olduğunu bir də sübut edir.

Bir çox ölkələrdəki dövlətli və kasıb təbəqə bölgüsünün Azərbaycanda mövcud olmaması və orta gəlirli ailələrin sayının çoxluğu diqqəti cəlb edir. Yuxarıda qeyd edildiyi kimi, məhz orta yaşayış səviyyəsinə malik olan ailələrin çoxluğu ölkənin stabil sosial-iqtisadi inkişafının əsasını təşkil edir. Respondentlərin gündəlik həyatda istifadə etdikləri əşyalar sıra-

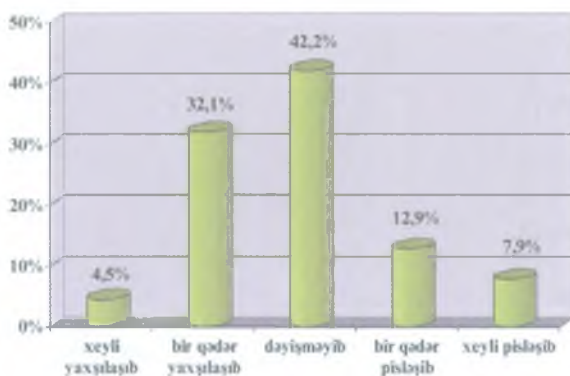

şək. 3.5. Respondentlər və onların ailələri gündəlik həyatlarında nədən istifadə edirlər

sına yaşayış üçün vacib olanlar, məsələn, isti iqlimimizdə lazımlı olan soyuducu, həm də əvvəllər təmtəraq rəmzi sayılanlar da daxildir (şək. 3.5).

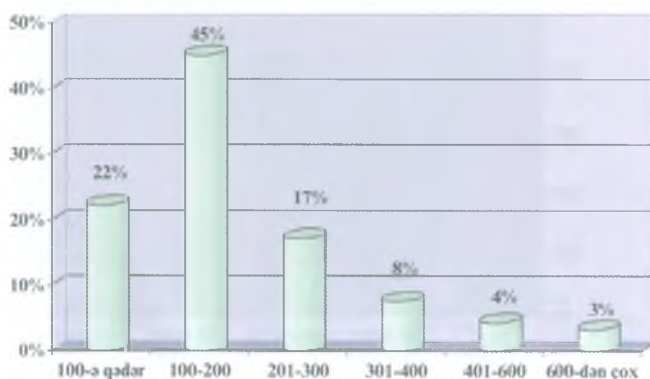
Belə ki, hər beşinci ailədə avtomobil, demək olar ki, bütün respondentlərin (96,7%) televizoru, bir qədər az hissəsinin (85,5%) soyuducusu, yarısının isə radiosu, maqnitofonu və videomaqnitofonu vardır. Rəyi soruşulanların yarısının telefonu var, ailələrin üçdə biri isə mobil telefona malikdir, həmçinin onların 15,9%-də bir neçə mobil telefondan istifadə edilir. Rəyi soruşulan hər 20-ci ailənin videokamerası, hər otuzuncunun isə kompüteri vardır. Göründüyü kimi, ailələrdə əvvəllər təsəvvür edə bilməyəcəkləri əşyalar belə mövcuddur. Təbii ki, bu yalnız maddi vəziyyətin yaxşılaşması nəticəsində mümkün olub.

Bu nəticənin qismən təsdiqini biz respondentlərin son bir il ərzində ailələrinin maddi vəziyyətinin necə dəyişməsinin qiymətləndirilməsi zamanı əldə etdik (şək. 3.6). Əvvəlki ilə nisbətən maddi vəziyyətinin dəyişməsi barədə suala cavab olaraq respondentlərin yalnız 20,8%-i vəziyyətin pisləşdiyini bil-

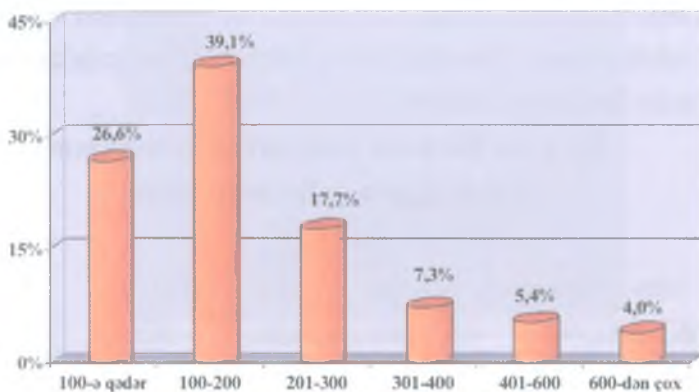

şək. 3.6. Respondentlərin ailələrinin əvvəlki illə müqayisədə maddi vəziyyətinin dəyişməsi

dirmişlər. Rəyi soruşulanların yarısı maliyyə vəziyyətlərinin stabil olduğunu bildiriblər, bu da müasir dövrdə çox müsbət faktdır. Rəyi soruşulanların üçdə birindən çoxu (36,6%) vəziyyətin yaxşılaşdığını qeyd edib, eyni zamanda qeyd etmək lazımdır ki, onların hər səkkizincisinin ailəsinin maddi vəziyyəti xeyli yaxşılaşıb. Lakin müasir iqtisadi vəziyyət ailə büdcəsinin yeni bölgüsünü və yeni tələbatları yaradır. Sorğu gedində respondentlərə ərzaq və qeyri-ərzaq məhsullarına olan ən vacib tələbatı ödəmək üçün onların ailələrinə bir ayda lazım olan məbləği göstərmək təklif edilmişdi. Təbii ki, şəhər və kənd əhalisi müxtəlif rəqəmlər göstərmişdir. Maraqlıdır ki, məbləği göstərən zaman respondentlərin əksəriyyəti onu ərzaq və qeyri-ərzaq məhsulları arasında bərabər bölüşdürülmüşdür. Halbuki, Azərbaycanda formalaşan fikrə görə, istehlak xərclərinin 70%-i qidalanmaya sərf edilir. Yerdə qalan 30% isə qeyri-ərzaq məhsullarına və əlavə xidmətlərə sərf olunur. Biz respondentlərin səsləndirdikləri rəqəmləri, onların ailə tərkibi və yaşlarını nəzərə almaqla, bir adama he-

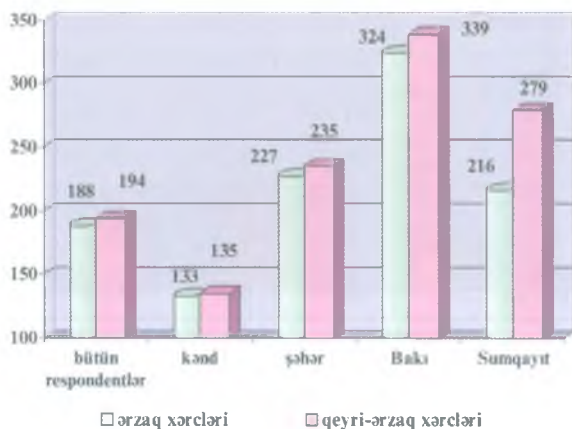
şək. 3.7. Ərzaq xərcləri üçün ailənin adam başına lazımı aylıq gəlir, min manatla

şək. 3.8. Qeyri-ərzaq xərcləri üçün ailənin adam başına lazımi aylıq gəlir, min manatla

sablanmış şəkildə təqdim edirik (şək. 3.7 və 3.8).

Göründüyü kimi, respondentlərin əsas hissəsi bildirib ki, ailələri üçün ən lazım olanları almaqdan ötrü bir ailə üzvünə 600 min manat vəsait kifayət edir. Lakin bu məbləğ müxtəlif regionlar üçün fərqlidir və şəhərlərdə yaşayanlar üçün kənd sakinlərindən iki dəfə çox məbləğ tələb olunur (şək. 3.9). Yaşayış üçün ən "bahalı" şəhər Bakıdır, paytaxt sakinlərinə orta

şək. 3.9. Ərzaq və qeyri-ərzaq xərcləri üçün ailədə adam başına lazımi aylıq gəlir

hesabla ölkə üzrə lazım olan vəsaitdən 2 dəfə çox böyük məbləğ tələb olunur. Bundan əlavə, tələb olunan gəlirlər regionlar üzrə də fərqlənir (cədvəl 3.1 və cədvəl 3.2).

**Bir ayda bir nəfər üçün ərzaq məhsullarına
tələb olunan gəlir, min. manat**

Cədvəl 3.1.

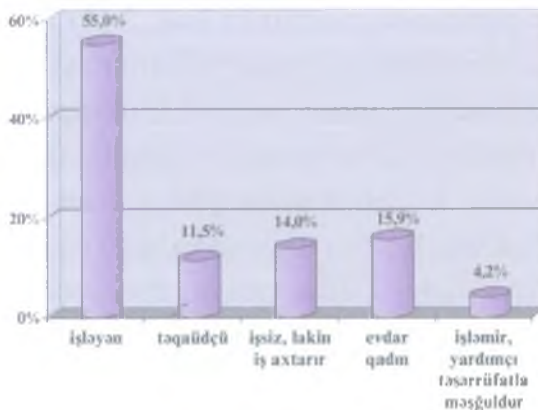
Tələb olunan gəlir	Kənd	Şəhər	Bakı şəh.	Sumqayıt şəh.
100-ə qədər	32,8%	14,8%	6,2%	15,4%
100-200	49,4%	42,1%	25,5%	55,8%
200-300	11,9%	21,1%	26,8%	15,4%
300-400	4,0%	10,2%	16,0%	3,8%
400-600	1,4%	6,5%	14,2%	7,7%
600-dən yuxarı	0,5%	5,4%	11,4%	1,9%

**Bir ayda bir nəfər üçün qeyri-ərzaq məhsullarına
tələb olunan gəlir, min. manat**

Cədvəl 3.2.

Tələb olunan gəlir	Kənd	Şəhər	Bakı şəh.	Sumqayıt şəh.
100-ə qədər	37,3%	19,0%	9,2%	17,3%
100-200	41,3%	37,5%	23,7%	28,8%
200-300	14,1%	20,1%	26,2%	25,0%
300-400	4,5%	9,3%	13,8%	13,5%
400-600	1,9%	7,8%	13,8%	11,5%
600-dən yuxarı	0,8%	6,3%	13,2%	3,8%

Sosial-iqtisadi islahatlar yalnız cəmiyyət üzvlərinin bu prosesdə passiv subyektlər kimi deyil, şəxsi təşəbbüslərini irəli sürən və həyata keçirən islahatlar iştirakçısı kimi çıxış

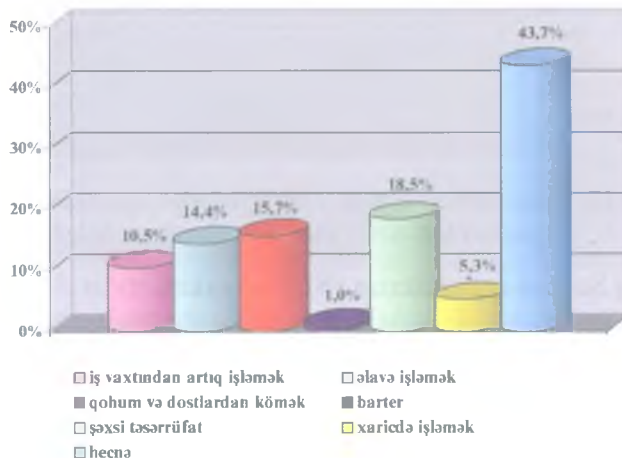

şək. 3.10. Respondentlərin məşğulluqlarına görə bölgüsü

etdikdə səmərəli ola bilər.

Rəyi soruşulanların məşğulluğunun təhlili, onların hər yeddindən birinin işsiz olduğunu göstərmişdir (şək. 3.10).

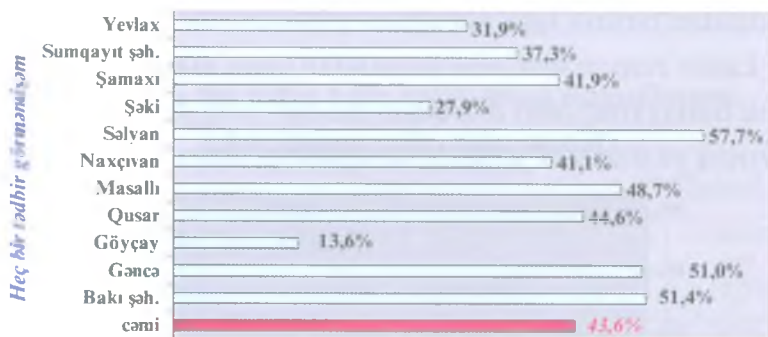
Lakin respondentlərin yarısından çoxu məşğulluqlarından asılı olmayaraq ötən il ərzində maddi vəziyyətlərini yaxşılaşdırmaq və müxtəlif yollarla öz ailələrini əlavə qazancla təmin

şək. 3.11. Respondentlərin maddi vəziyyətlərini yaxşılaşdırmaq üçün əl atdıqları tədbirlər

etmək istiqamətində çalışmışdır (şək. 3.11). Respondentlərin yarısından az bir hissəsi əlavə gəlir yollarını axtarmamışdır. Onların sırasına dövlət məmurları (17,5%), təqaüdçülər (15,5%), evdar xanımlar (22,9%) və işsizlər (16,4%) daxildir. Qeyd etmək lazımdır ki, bu kateqoriyadan olan respondentlərin 25,6%-i Bakıda, 26,5%-i digər şəhərlərdə yaşayır.

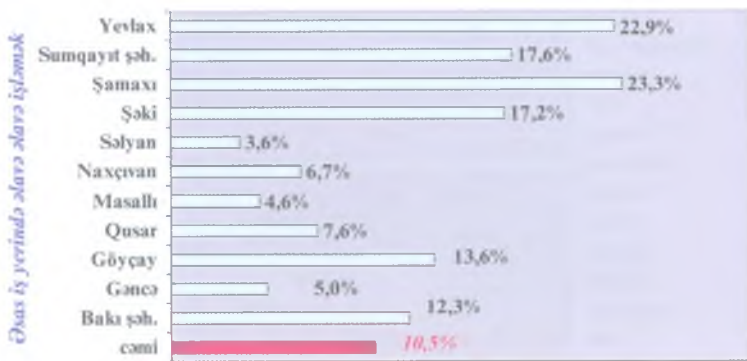
Öz maddi vəziyyətindən razı olan respondentlərin yaşayış yeri prinsipi əsasında təhlili göstərir ki, ölkənin bütün ərazisində təxminən, eyni sosial passivlik müşahidə olunur - orta hesabla 43,6% (şək. 3.12). Qeyd etmək lazımdır ki, əlavə gəlir əldə etmək üçün heç bir addım atmayan respondentlərin böyük qismi son bir il ərzində ərazilərin su basması problemi ilə ras-

şək. 3.12. Respondentlərin maddi vəziyyətlərini yaxşılaşdırmaq üçün əl atdıqları tədbirlərə görə regionlar üzrə bölgüsü

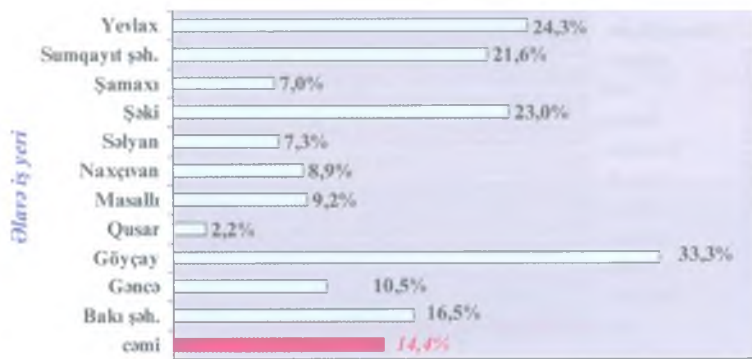
laşmış Salyan regionunun (57,7%) sakinləridir.

Öz həyatlarını yaxşılaşdırmaq üçün isə Göyçay (13,6%) və Şəki (27,9%) regionlarında yaşayan respondentlər daha çox çalışıblar. Yevlax və Şamaxıda yaşayan respondentlər əsas iş yerlərində əlavə vaxt hesabına çalışaraq daha çox pul qazanmışlar (şək. 3.13).

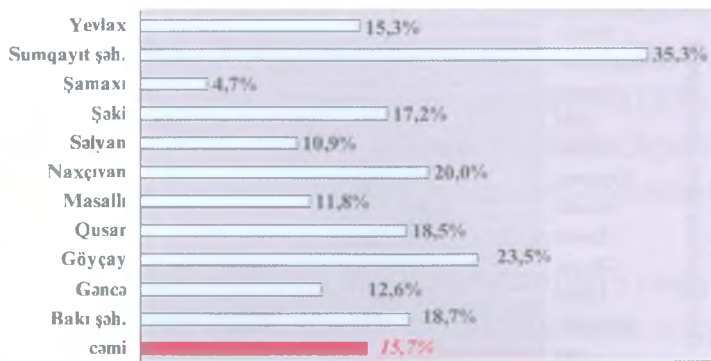
şək. 3.13. Respondentlərin maddi vəziyyətlərini yaxşılaşdırmaq üçün əldə etdikləri tədbirlərə görə regionlar üzrə bölgüsü

Əlavə işdən ən çox gəliri Göyçay (33,3%), Yevlax (24,3%), Şəki (23%) regionları və Sumqayıtdakı (21,6%) respondentlər əldə etmişlər (şək. 3.14).

şək. 3.14. Respondentlərin maddi vəziyyətlərini yaxşılaşdırmaq üçün əldə etdikləri tədbirlərə görə regionlar üzrə bölgüsü

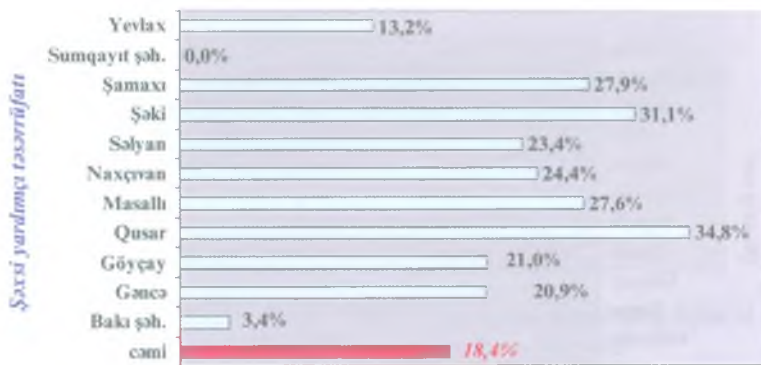
Rəyi soruşulan respondentlər içərisində qohumlar və dostlardan daha çox yardımı alanlar Sumqayıtda yaşayan respondentlər olmuşlar (35,3% - şək. 3.15).

şək. 3.15. Respondentlərin maddi vəziyyətlərini yaxşılaşdırmaq üçün əl atdıqları tədbirlərə görə regionlar üzrə bölgüsü

Şəxsi təsərrüfat sahələrindən, demək olar ki, yalnız Sumqayıt şəhərində yaşayan respondentlər faydalanmamışlar (şək. 3.16).

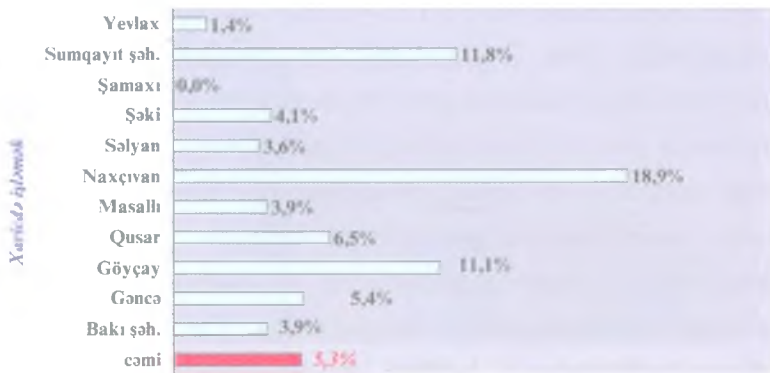
Naxçıvan regionunda yaşayan respondentlər digər region-

şək. 3.16. Respondentlərin maddi vəziyyətlərini yaxşılaşdırmaq üçün əl atdıqları tədbirlərə görə regionlar üzrə bölgüsü

lardakı respondentlərə nisbətən ölkədən kənarda çalışmaqdan daha çox gəlir əldə etmişlər (18,9% - şək. 3.17).

Lakin bütün sosial-iqtisadi problemlərə baxmayaraq, respondentlər optimist əhval-ruhiyyədədirlər. Onların bir ildən

şək. 3.17. Respondentlərin maddi vəziyyətlərini yaxşılaşdırmaq üçün əl atdıqları tədbirlərə görə regionlar üzrə bölgüsü

sonra ailələrinin maddi vəziyyətinin necə dəyişəcəyi barədə proqnozları bunu sübut edir (şək. 3.18). Rəyi soruşulanların yalnız 13,8%-nin fikrincə, bir ildən sonra onların maddi vəziyyəti pisləşəcək. Eyni zamanda, respondentlərin 34,2%-i gələcəkdə vəziyyətin yaxşılaşacağına əminidir, 7,4% maddi durumun xeyli yaxşılaşacağını, 16,6% isə vəziyyətin pisləşməsinin onlara təsir etməyəcəyini proqnozlaşdırır.

şək. 3.18. Respondentlərin bir ildən sonra maddi vəziyyətinin necə dəyişəcəyinin qiymətləndirilməsi.

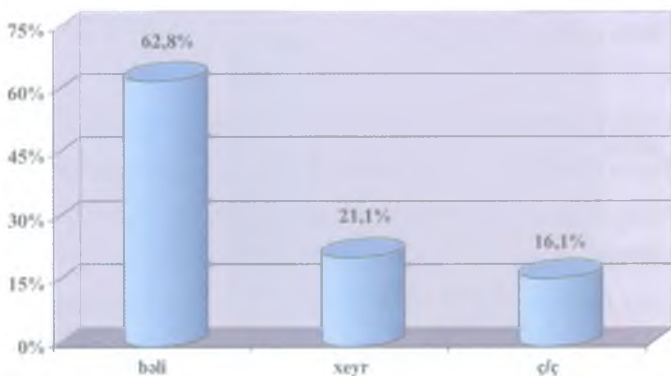
Respondentlərin ötən bir il ərzində olan dəyişikliklərə verdiyi qiymətlə (şək. 3.6) gələcəyə proqnozlarının (şək. 3.18) müqayisəsi belə nəticəyə gəlməyə əsas verir ki, Prezident seçkilərindən ötən müddət ərzində keçid iqtisadiyyatı dövründə sosial siyasətin və sosial proqramların həyata keçirilməsi, əhaliyə sosial dəstəyin göstərilməsi formaları və metodlarının təkmilləşməsi, əhalinin aztəminatlı qruplarına qayğının artması vətəndaşlarda nikbin əhval-ruhiyyə yaradır.

Seçicilər görürlər ki, hazırkı ölkə Prezidentinin seçkiqabağı platforması həyata keçirilir və artıq nəticələr verir. "2003-2005-ci illər üçün yoxsulluğun səviyyəsinin azaldılması və iqtisadi inkişaf üzrə Dövlət Proqramı" qəbul edilərək həyata keçirilir. Məsələn, İlham Əliyevin seçkiqabağı vədlərindən biri yaxın 5 il ərzində 600 min yeni iş yerinin açılması idi. Bu, əhalinin məşğulluğu və işsizlik probleminin həll edilməsi ilə eyni zamanda sosial-iqtisadi islahatların müvəffəqiyyətlə həyata keçirilməsində mühüm rol oynayır. Son bir il ərzində ölkənin bütün regionlarında 80 minə qədər yeni iş yeri açılmışdır. Nəqliyyat, tikinti, tikinti materiallarının istehsalı və iqtisadiyyatın, habelə xidmətin digər sahələrində dayanmış müəssisələrin fəaliyyəti bərpa olunur, yeni müəssisələr yaradılır.

Respondentlərin yarısından çoxu (62,8%) qeyd etmişdir ki, ölkədə yeni iş yerləri açılmışdır (şək. 3.19).

Əlbəttə, bu barədə onların əksəriyyəti məlumatı KİV-lərdən almışlar. Bununla yanaşı rəyi soruşulanların 22,6%-i isə yaşadıkları yerlərdə yeni iş yerlərinin açılmasına dair konkret faktlara malikdirlər (şək. 3.20).

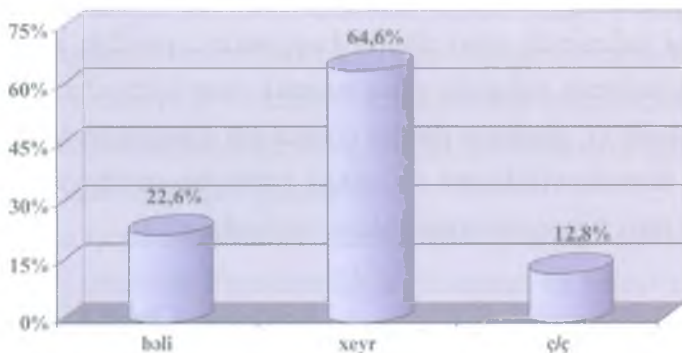
Yeni iş yerlərinin açılması siyasətinin həyata keçirilməsi

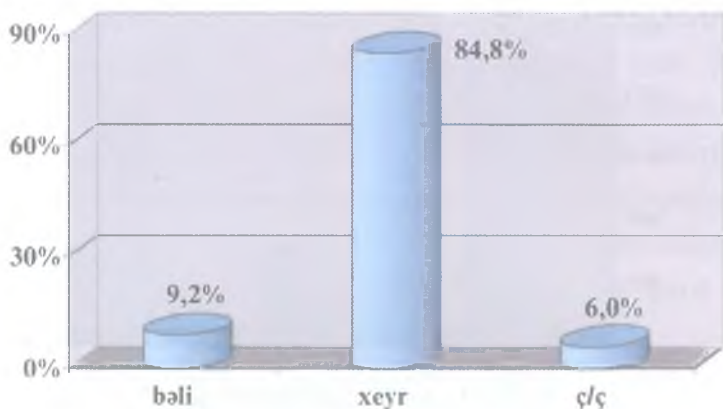
şək. 3.19. Ölkədə yeni iş yerlərinin açılması barədə respondentlərin məlumatlı olmaları

nəticəsində ailələrin 9,2%-nin həyatında müsbət dəyişikliklər baş vermişdir - ailənin bir və ya bir neçə üzvü işlə təmin edilmişdir (şək.3.21).

Azərbaycanda orta statistik ailənin dörd nəfərdən ibarət olması barədə fikir formalaşmışdır. Tədqiqatımızın nəticələrinə görə, sorğuda iştirak edən respondentlərin ailələrinin say tərkibi 4,76 nəfər təşkil etmişdir. Dövlət Statistika Komitəsinin 2004-cü il yanvarın 1-nə olan məlumatına görə ölkə əha-

şək. 3.20. Respondentlərin yaşadıkları məntəqələrdə yeni iş yerlərinin açılması barədə məlumatlı olmaları

şək. 3.21. Respondentlərin və onların ailələrinə yeni iş yerlərinin açılmasının təsirinin qiymətləndirilməsi

lisinin sayı 8 265 min nəfər olmuşdur. Beləliklə, ölkədə, təxminən, bir milyon yeddi yüz mindən iki milyona qədər ailə vardır. Əgər ailələrin 9,2%-nin həyatında yaxşı dəyişikliklər baş veribsə, bu, ölkə miqyasında 160-190 min nəfər deməkdir.

Yuxarıdakı göstəriciləri nəzərə almaqla, belə qənaətə gəlmək olar ki, hazırkı mərhələdə cəmiyyət qarşısında çoxlu problemlər dursa da, iqtisadiyyatda və əhəlinin sosial müdafiəsi sahəsində yeni dövlət başçısının apardığı islahatlar və vətəndaşlarda sabahkı günə əminlik yaradılmışdır. Bu isə o deməkdir ki, əhəlinin dövlət siyasətinə dəstəyinin təmin edilməsi demokratikləşmə və vahid vətəndaş cəmiyyətinin formalaşması prosesinə yeni təkan verəcəkdir.

professor Çinqiz İSMAYILOV,
“Azərbaycanda Regional İnkişaf Mərkəzi”
Fondunun Sədri

4. İNSTİTUTLAR VƏ SİYASİLƏR

Artıq bir ildir ki, Azərbaycan yeni Prezidentin rəhbərliyi altında vətəndaş cəmiyyətinin qurulmasının növbəti mərhələsindədir. Bu müddət ərzində əvvəlki siyasi xəttə sadıqlıq elan edilmişdir, sosial-iqtisadi islahatlar, Azərbaycanın dünya birliyinə integrasiyası davam edir. Bütün bu dəyişikliklər ölkə daxilindəki sosial-iqtisadi və siyasi vəziyyətdə öz əksini tapmışdır. Əhalinin ötən bir il müddətindəki dəyişikliklərə münasibətini, müvafiq orqanların və onların rəhbərlərinin fəaliyyətini necə qiymətləndirdiyini öyrənmək çox vacib idi. Bilik, təcrübə, siyasi cəhətdən yetkinlik, ən çətin anlarda düzgün qərarlar qəbul etmək bacarığı, şəxsi insani keyfiyyətlər və s. hər bir rəhbərə məxsus olmalıdır. Bu keyfiyyət təkcə rəhbərin başçılıq etdiyi strukturun işinin effektivliyini deyil, həmçinin ona və onun atdığı addımlara inamı da müəyyənləşdirir. Buna görə də müvəffəqiyyətli idarəetmə və vəziyyəti nəzarət altında saxlamaq üçün kütlələrin rəyini, əhval-ruhiyyəsini və inamını bilmək çox vacibdir. Ölkənin birinci şəxsi - Prezident barədə danışdıqda isə aydındır ki, onun ölkəsinin vətəndaşları tərəfindən şəxsiyyət və rəhbər kimi yüksək qiymətləndirilməsi ilk növbədə ölkə başçısının bütün addımlarına ümumxalq dəstəyinin verilməsi deməkdir.

Yuxarıda qeyd olunanları nəzərə alaraq, sorğu anketinin bir hissəsini əhalinin Prezidentlik institutuna və sosial-siyasi dövlət orqanlarına, eləcə də ayrı-ayrı şəxsiyyətlərə olan münasibətinin müəyyənləşdirilməsinə həsr etmək qərara alınmışdı. Bizim fikrimizcə, göstərilən strukturlara inamın və on-

ların fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi çox vacibdir, çünki bu, faktiki olaraq, həmin orqanların fəaliyyətinin effektivliyinin təzahürü deməkdir. Aydındır ki, konkret strukturun fəaliyyətinin effektivliyi verilmiş sərəncamların və fərmanların sayından deyil, onların reallaşdırılmasından və həyata keçirilməsindən, eyni zamanda əhalinin bunu nə dərəcədə hiss etməsindən asılıdır. Respondentlərə qiymətləndirmə üçün təqdim edilən orqanların fəaliyyətinin obyektı bütün ölkə və xalq olduğundan, belə bir məlumatı əldə etmək onların fəaliyyətlərinin vaxtında lazımi formada qurulması üçün çox vacib ola bilər.

Bu cəhətdən lazımi informasiyanın alınmasının ən effektiv yolu sosioloji sorğuların keçirilməsidir. Bununla yanaşı, əhali arasında mütəmadi olaraq rəy sorğularının keçirilməsi yalnız yerlərdə mövcud olan problemləri müəyyənləşdirməyə deyil, həm də müəyyən strukturun onları aradan qaldırmaq üçün atdığı addımlarının effektivliyini qiymətləndirməyə imkan verir. Sosioloji sorğuların keçirilməsi gerçəkləşməsi planlaşdırılan tədbirlərin təhlili zamanı çox vacib ola bilər. Bu sorğular gələcəkdə yarana biləcək çətinlikləri qabaqcadan müəyyənləşdirmək və onları vaxtında aradan qaldırmaq imkanı yaradır. Qeyd edək ki, bu təcrübədən bütün dünyada istifadə olunur. Sosial-siyasi institutlar siyahısına bütün ölkə əhalisinin, istənilən vətəndaşın real qiymətləndirə biləcəyi strukturlar daxil edilmişdi.

Etimad səviyyəsi və fəaliyyəti qiymətləndiriləcək şəxslərin siyahısının tərtib edilməsi zamanı isə sorğudan bir qədər əvvəl kadr dəyişikliklərinin baş verməsi və buna görə də siyahıya daxil edilən sosial-siyasi institutların bəzilərinin rəhbər-

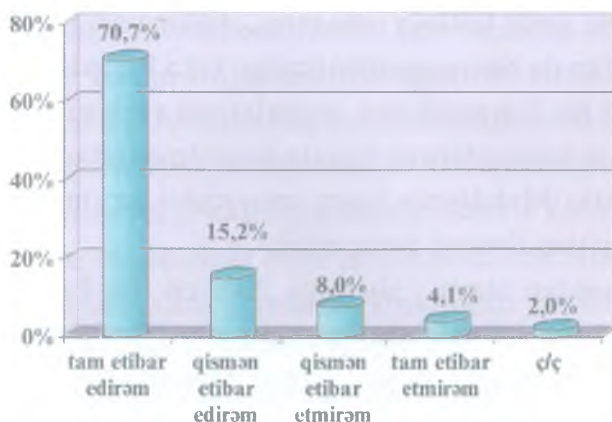
lərinin geniş kütləyə hələ tanış olmamaları nəzərə alındı. Buna görə də biz respondentlərdən ölkə Prezidenti İlham Əliyevə və bir il ərzində icra orqanlarının rəhbəri kimi dövlət başçısının fərmanlarının həyata keçirilməsində əsas rol oynayan Ramizə Mehdiyevə inam səviyyəsini və onların fəaliyyətini qiymətləndirməyi xahiş etdik.

Bundan əlavə, siyahıya 2003-cü ilin Prezident seçkiləri dövründə müxalifətin ən tanınmış nümayəndələrinin - İsa Qəmbər, Rəsul Quliyev, Etibar Məmmədov, Əli Kərimli, Lalə Şövkət Hacıyevanın adları daxil edildi. Təbii ki, gələcəkdə qiymətləndirilmə üçün təqdim edilən şəxslərin siyahısı genişləndiriləcək, bu da alınan informasiyanı daha tam təhlil etməyə imkan verəcək.

Respondentlərin göstərilən struktur və şəxslərə münasibətini tam öyrənmək üçün anketdə birmənalı cavablar - "tam etibar edirəm", "tam etibar etmirəm" və bir qədər qeyri-dəqiq cavab forması olan - "demək olar ki, etibar edirəm" və "demək olar ki, etibar etmirəm" təklif olunub. Anketdə adı çəkilən strukturların və insanların fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi üçün beş ballıq şkala (1 - " çox pis", 5 - "əla") təklif olunmuşdur. Alınan cavablar olduqca maraqlıdır.

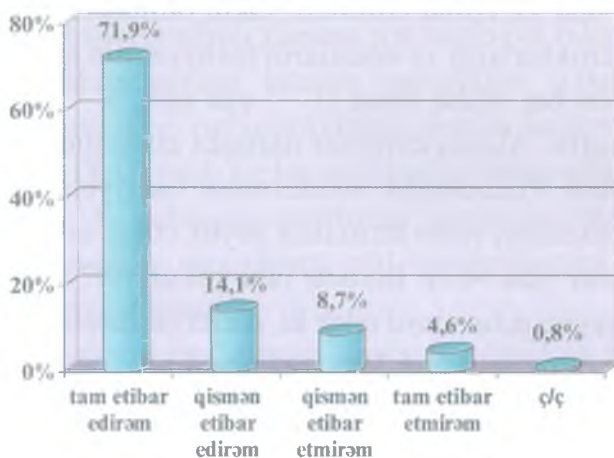
Əhali Prezidentlik institutunun fəaliyyətini yüksək qiymətləndirmiş və bu struktura böyük etibar edildiyi qeyd olunmuşdur (şək. 4.1). Burada tam etibar 70,7% təşkil etmişdir. Müqayisə üçün, qeyd edək ki, ikinci yerdə olan Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi cəmi 26% toplamışdır.

Bu cür yüksək reyting, sözügedən institutun fəaliyyətinin yüksək qiymətləndirilməsi ilə yanaşı (4,27 ball), Prezidentlik

şək. 4.1. Prezidentlik institutuna etibarın qiymətləndirilməsi

institutu anlayışı altında insanların şüurunda ayrılmaz olaraq "ölkə Prezidenti" anlayışının canlanmasından irəli gəlir. Bu, tam olaraq İlham Əliyevin özünə verilən qiymətlərlə (tam inanıram - 71,9%) təsdiq olunur (şək. 4.2). Onun fəaliyyəti 4,33 balla qiymətləndirilmişdir. İlham Əliyevin Prezidentlik dövrünün nisbətən qısa olduğunu nəzərə alaraq, bu cür

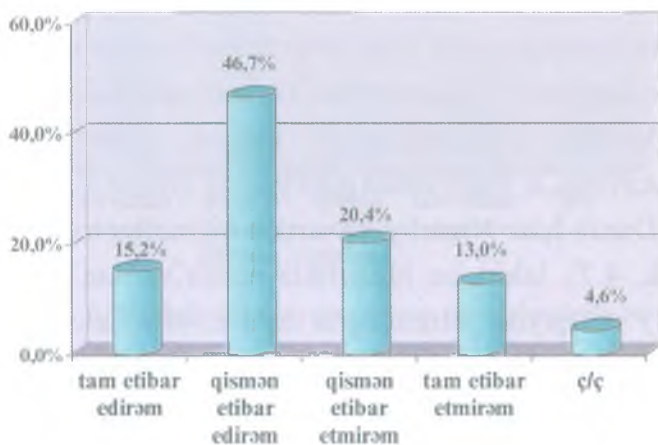
şək. 4.2. İlham Əliyevə etibarın qiymətləndirilməsi

yüksək qiymətləndirmə təkcə İlham Əliyevə böyük inamdan deyil, həm də gənc, enerjili rəhbərə böyük ümidlərin bağlandığından xəbər verir. Əhalinin böyük bir hissəsi onu - əvvəlki Prezident Heydər Əliyevin oğlu və siyasətinin davamçısını ölkədə siyasi sabitliyin və sülhün qarantı hesab edir.

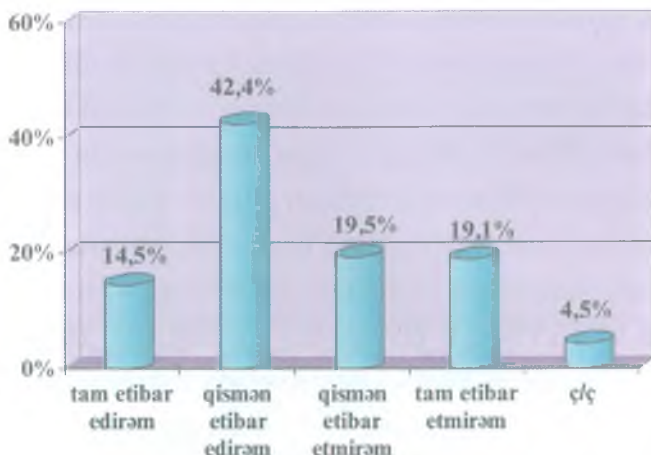
Prezident aparatının rəhbəri Ramiz Mehdiyevə sorğu nəticəsində respondentlərin 14,8% tam və 30,9% qismən etibar, 23,1% qismən və 16,9% tam etibarsızlıq göstərmişlər. Eyni zamanda rəyi soruşulanların 15,9%-i öz qərarında müəyyənləşə bilməyib. Onun fəaliyyəti xeyli yüksək - 3,11 balla qiymətləndirilib.

Maraqlıdır ki, Nazirlər Kabineti və Milli Məclisin qiymətləndirilməsi oxşardır (şək. 4.3 və 4.4). Bunu əhalinin Hökuməti qiymətləndirərkən onun fəaliyyətini hər gün televiziya vasitəsilə izlədikləri Milli Məclis barədə informasiya ilə eyniləşdirmələri ilə izah etmək olar.

Qeyd edək ki, bu iki strukturun fəaliyyətinin beş ballıq şkala üzrə qiymətləndirilməsi də, təxminən, eynidir: Nazirlər

şək. 4.3. Nazirlər Kabinetinə etibarın qiymətləndirilməsi

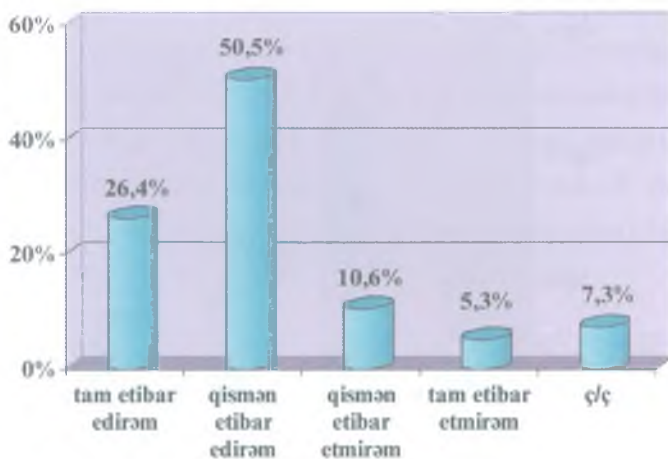
şək. 4.4. Milli Məclisə etibarın qiymətləndirilməsi

Kabineti - 3,31 ball, Milli Məclis - 3,1 ball.

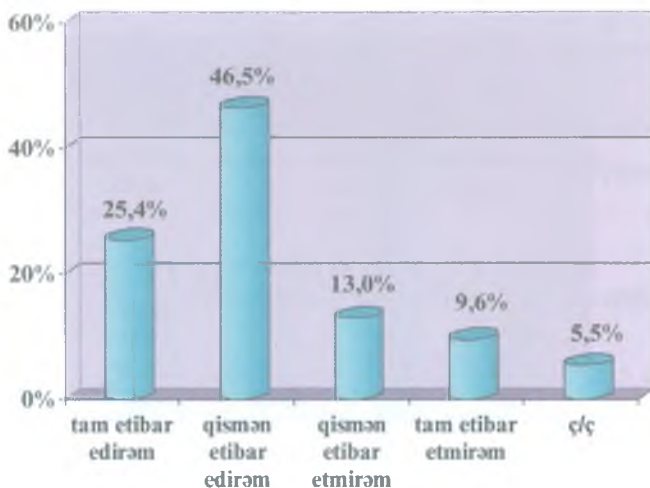
Lakin nazirliklərin və digər strukturların fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi zamanı bu cür həmrəylik artıq hiss edilmir, çünki yuxarıda qeyd olunduğu kimi, respondentlər onlara yaxşı məlum olan orqanların fəaliyyətlərini qiymətləndirirdilər. Bununla yanaşı, Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi digər Nazirliklərlə müqayisədə daha yüksək ball toplamışdır (3,67 ball), ona digərilərinə nisbətən daha çox etimad bəslənilir (şək. 4.5).

Müdafiə Nazirliyinə də kifayət qədər böyük etimad göstərilmiş, o, fəaliyyətinə görə yüksək qiymət almışdır (şək. 4.6).

Daxili İşlər Nazirliyinə verilən qiymətlər bir qədər aşağıdır (şək. 4.7), lakin bu Nazirliklə polisə verilən qiymətlər (şək. 4.8) müqayisə olunduqda aydın olur ki, əhali onların arasında müəyyən fərqlər qoyur. Polis DİN-in əhali ilə ən çox münasibəti olan, özü də vətəndaşları qorumaq funksiyasını daşıyan hissəsidir.

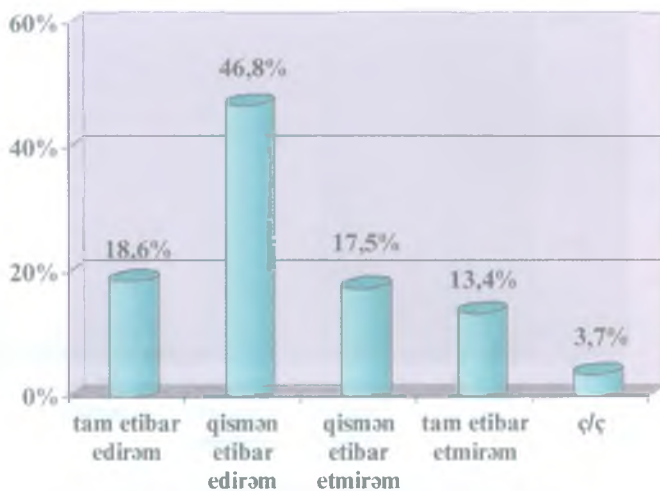

şək. 4.5. Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinə etibarın qiymətləndirilməsi

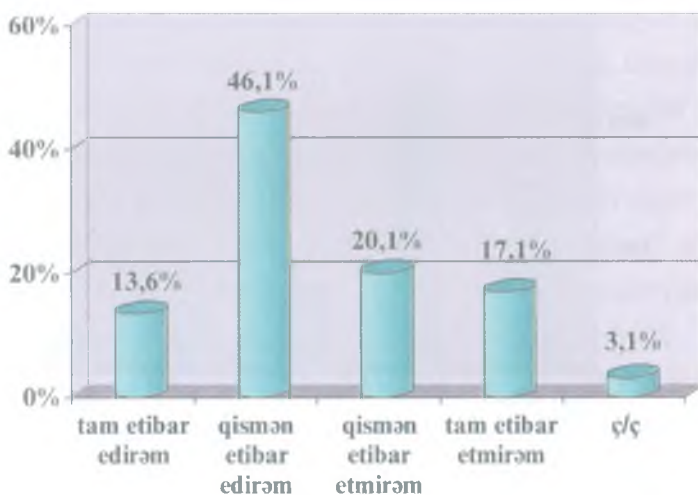

şək. 4.6. Müdafiə Nazirliyinə etibarın qiymətləndirilməsi

Lakin hər 10 nəfərdən yalnız ikisinin polisin öz funksiyalarını yerinə yetirmə imkanına malik olduğuna inanması, hər 10 nəfərdən yeddisinin buna şübhə ilə yanaşması (65%), 13%-

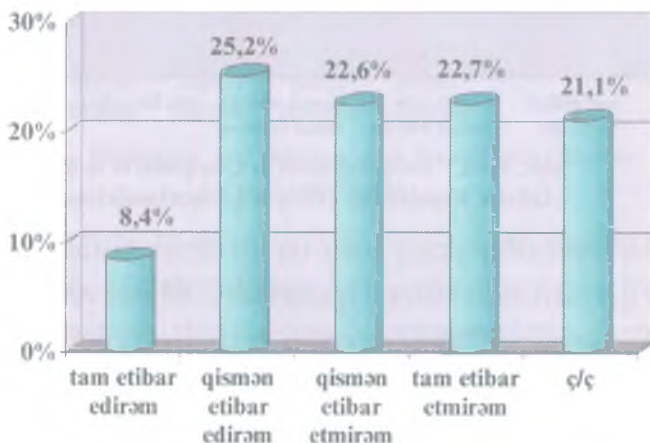
şək. 4.7. Daxili İşlər Nazirliyinə etibarın qiymətləndirilməsi

şək 4.8. Polisə etibarın qiymətləndirilməsi

nin isə ümumiyyətlə polisin üzərinə qoyulan funksiyaların öhdəsindən gəlmək iqtidarında olmamasında əminliyi bu sahədə ciddi dəyişikliklərə ehtiyac duyulduğundan xəbər verir.

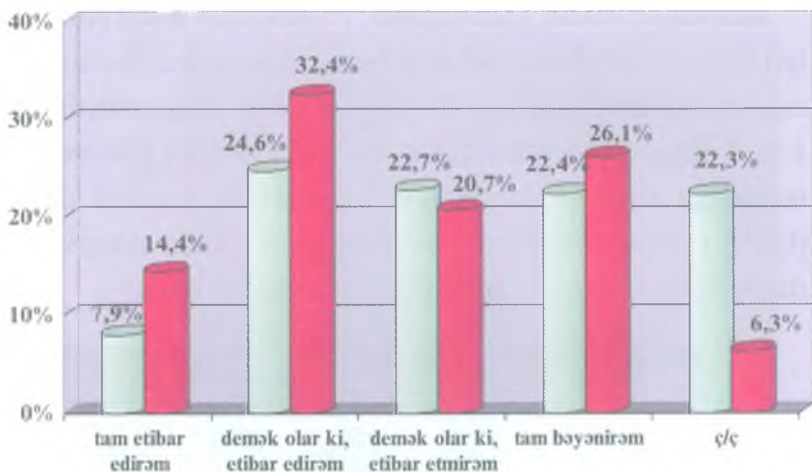
Respondentlərin Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin işləri üzrə Dövlət Komitəsinə etibarını və onun fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi üzrə qeyri-müəyyən nəticələr alınmışdır (şək. 4.9). Yalnız sorğu iştirakçıları arasında yerli və Ermənistanla münafişə nəticəsində qaçqın və məcburi köçkün düşmüş (QMK) respondentlərin mövcudluğunu nəzərə aldıqda daha dəqiq nəticələr almaq mümkün oldu (şək. 4.10).

şək. 4.9. Qaçqınlarla iş üzrə Dövlət Komitəsinə etibarın qiymətləndirilməsi

Əgər yerli respondentlər bu struktur barədə əldə edə bildikləri informasiyalardan (televiziya, qəzet, şaiyələr, söhbətlər) nəticə çıxarırlarsa, bu Komitənin fəaliyyət obyekti olan qaçqınlar adı çəkilən struktura daha böyük inam nümayiş etdirmişlər (46,8% - QMK, 32,5% - yerli respondentlər).

Lakin Komitənin fəaliyyətindən qaçqınlar çox da razı deyillər və hesab edirlər ki, bu strukturun müəyyən hələ istifadə olunmamış potensialı var. Məhz buna görə, əgər yerli respon-

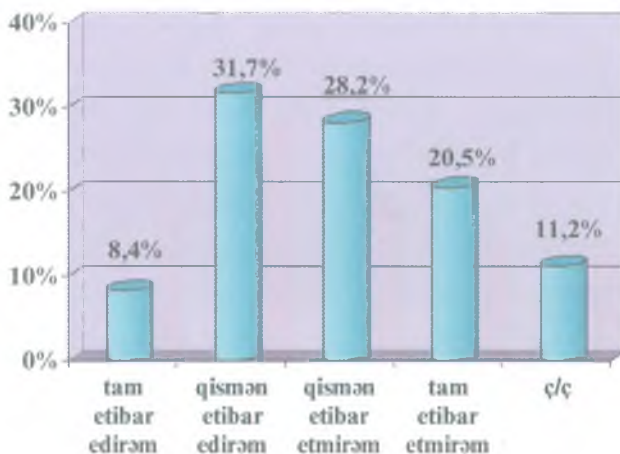
**şək. 4.10. Respondentlərin Qaçqınlarla iş üzrə
Dövlət Komitəsinə etibarın qiymətləndirilməsi**

dentlər beşballıq şkala üzrə bu strukturun fəaliyyətini 2,92 balla qiymətləndiriblərsə, qaçqınlar 2,86 bal veriblər.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə verilən qiymətlərin təhlili zamanı nəzərə çarpır ki, kifayət qədər çox respondent (11%) bu strukturun fəaliyyətinin qiymətləndirilməsində çətinlik çəkib (şək. 4.11).

Digər tərəfdən, başqa nazirliklərlə müqayisədə burada "tam etibar edirəm" cavabı verənlərin faiz nisbəti çox azdır. Ola bilər ki, bu adı çəkilən nazirliyin funksiyaları ilə yaxından tanış olmayan əhali Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyini ətraf mühitdə baş verən mənfi dəyişikliklər və təbii fəlakətlər nəticəsində yaranan problemlərin kifayət qədər çevik aradan qaldırılmamasında günahlandırır.

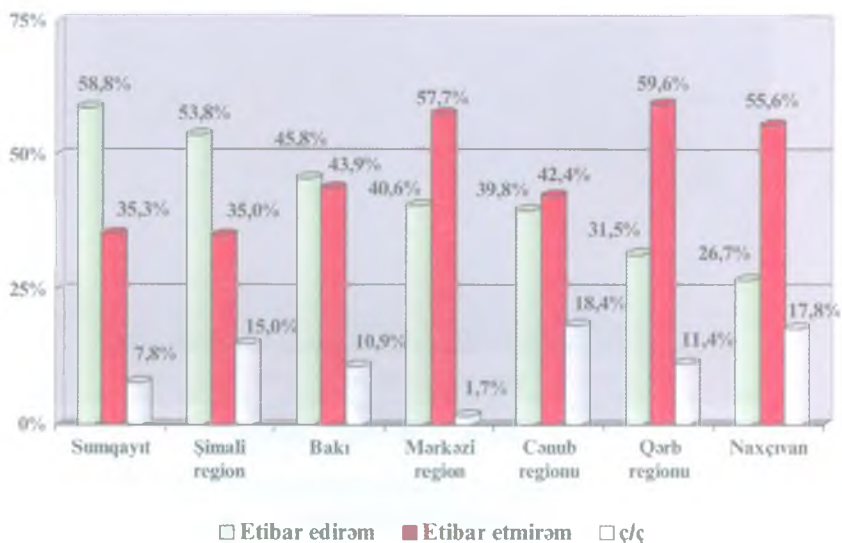
Bu cəhətdən verilən qiymətlərin regionlar üzrə paylanması böyük maraq kəsb edir (şək. 4.12). Diaqramdan göründüyü

şək. 4.11. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə etibarın qiymətləndirilməsi

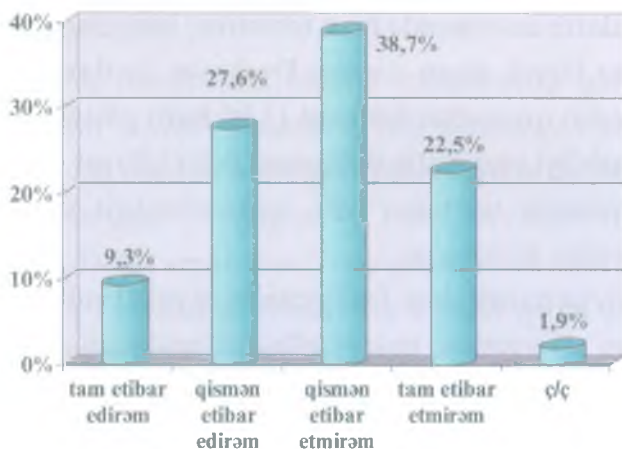
kimi, bu struktura ən az inam Şəkinin də daxil olduğu Qərb regionundadır. Məlum olduğu kimi, son dövrlərdə burada Şin çayının daşması əhalidə çoxsaylı problemlərin yaranmasına səbəb olmuşdur. Bundan əlavə, buraya müəyyən ekoloji problemləri olan Gəncə, 2004-cü ildə dağıdıcı küləklərin və yanğınların nəticəsində həm təbiətinə, həm də yaşayış məntəqələrinə böyük ziyan dəymiş Daşkəsən də daxildirlər. Lakin fəaliyyətin qiymətləndirilməsi (3,05 ball) göstərir ki, Ekologiya Nazirliyi vəziyyətin dəyişməsi üçün kifayət qədər səy edir, respondentlər isə bunu bilir, qiymətləndirir və daha böyük nailiyyətlər gözləyirlər.

Səhiyyə nazirliyinin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi və ona etibarın səviyyəsinin müəyyənləşdirilməsi zamanı respondentlər kifayət qədər skeptik münasibət bildirmişlər (şək. 4.13). Bu nə ilə bağlıdır? Yəqin ki, bu gün səhiyyə sahəsində mövcud problemləri, sosial-iqtisadi çətinlik şəraitini nəzərə alan

şək. 4.12. Region üzrə Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə etibarın qiymətləndirilməsi

əhalinin sağlamlığının qorunmasına yönəlmiş, düşünülmüş və effektiv sistemin olmamasını səbəb göstərsək, yanlışdır. Nəticədə, xəstəliklərin müvafiq müalicəsi və profilakti-

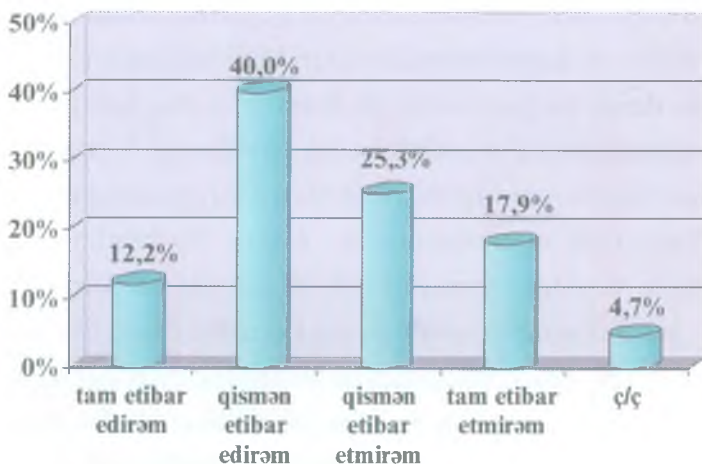
şək. 4.13. Səhiyyə Nazirliyinə etibarın qiymətləndirilməsi

kası çətinləşir, bəzi hallarda isə qeyri-mümkün olur.

Aktiv və dəyərli həyatın rəhni kimi sağlamlıq hər bir insan üçün daim ön plandadır və buna görə də, Səhiyyə Nazirliyi qarşısında daim yüksək tələblər qoyulacaq. Uzun müddət ərzində Azərbaycanda mövcud olan səhiyyə sistemi hazırda yenidənqurma mərhələsindədir. Lakin bu mərhələ bir qədər uzanıb, yenidənqurmanın özü isə kifayət dərəcədə plansız və bir qədər düşünülmədən həyata keçirilir. Buna misal kimi stasionar tibb müəssisələrində pullu xidmətlərin tətbiqini, sonradan isə ləğv olunmasını göstərmək olar. Beləliklə, Səhiyyə Nazirliyinin fəaliyyətinin aşağı qiymətləndirilməsi (2,88 ball) bu sahədə əhaliyə tibbi xidmətlərin göstərilməsi sisteminin yaradılması templərinin artırılması ehtiyacını yaradır.

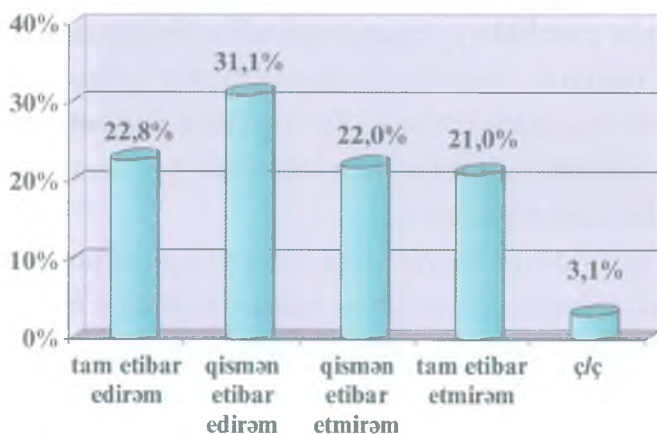
Eyni vəziyyət cəmiyyətin hər bir üzvünə ən kiçik yaşlardan aid olan digər sahədə - təhsildə hiss edilir (şək. 4.14). Bu, uzun illərdən bəri mövcud olan təhsil sisteminə dəyişikliklərin aparılması, Təhsil Nazirliyi müəssisələrinin maddi təminatında çətinliklər, əhəlinin iqtisadi çətinlikləri və digər amillərlə bağlıdır. Nəticədə, respondentlərin yalnız yarısı Təhsil Nazirliyinə inam bəsləyir. Bu struktura rəyi soruşulan hər 10 respondentin yalnız biri tam inam bəsləyir, onun fəaliyyəti isə 3 balla qiymətləndirilir.

Respondentlərin yerli icra hakimiyyəti orqanlarına inamının səviyyəsinin öyrənilməsi zamanı bir qədər başqa nəticələr alınmışdır (şək. 4.15). Burada yerli icra orqanlarına respondentlərin yarıdan bir qədər çox hissəsinin inam bəslədiyinə baxmayaraq, sorğu iştirakçılarının dördüdə bir hissəsi həmin strukturlara tam etimad göstərmişlər.

şək. 4.14. Təhsil Nazirliyinə etibarın qiymətləndirilməsi

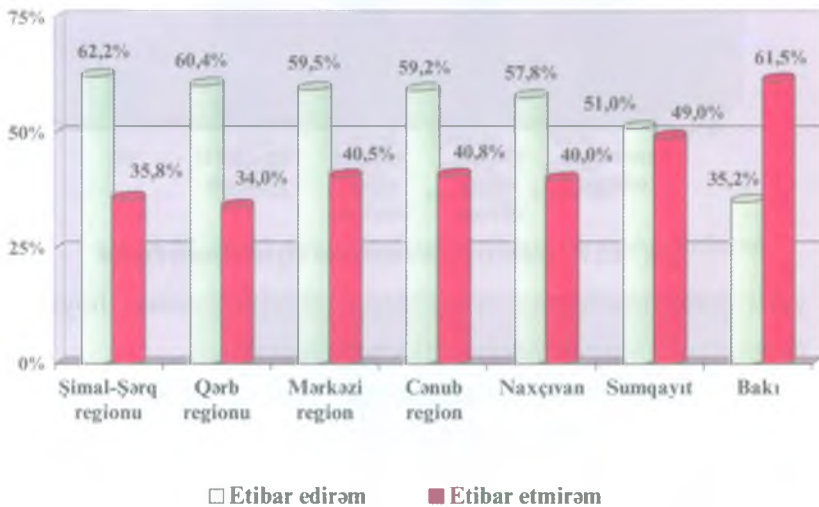
Bununla belə, təxminən, eyni sayda respondent (21%) yerli icra strukturlarına tam, suala cavab verən 22% isə bu orqanlara daha çox inanmır. Faizlərin təxminən eyni olması göstərir ki, əhali ilə sıx münasibətdə işləyən yerli İcra orqanları hələ ki, konkret insanlarla effektiv iş mexanizmini tapa bil-

şək. 4.15. Yerli İcra Hakimiyyəti orqanlarına etibarın qiymətləndirilməsi

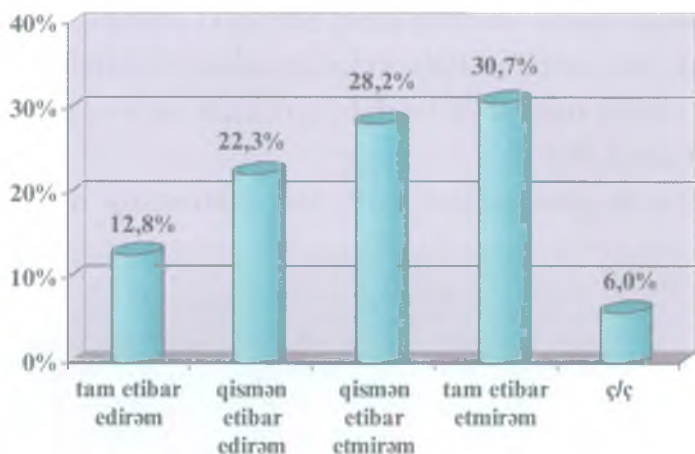
məyiblər. Bunu bir daha sübut edən fakt odur ki, yerli icra orqanlarına inamın və onların fəaliyyətinin effektivlik səviyyəsinin yüksək olduğu yerlər daha çox kiçik yaşayış məntəqələridir (şək. 4.16).

Həmin göstəriciləri yerli özünüidarəetmə orqanları ilə

şək. 4.16. Regionlar üzrə Yerli İcra Hakimiyyəti orqanlarına etibarın qiymətləndirilməsi

müqayisə etdikdə onların nə dərəcədə fərqləndiyinin şahidi olmaq mümkündür. Respondentlərin yalnız üçdə bir hissəsi bələdiyyələrə inam bəsləyir, onların fəaliyyəti isə cəmi 2,74 balla qiymətləndirilmişdir (şək. 4.17). Bu mənzərəni həm də bələdiyyələrin nisbətən yeni struktur olması və onların effektiv fəaliyyət mexanizminin hələki nizamlanmaması ilə izah etmək olar. Lakin nəzərə almaq lazımdır ki, yerli özünüidarəetmə orqanları haqqında normativ bazada da çatışmamazlıqlar çoxdur və onlar bələdiyyələrin məhdud imkanları ilə birlikdə

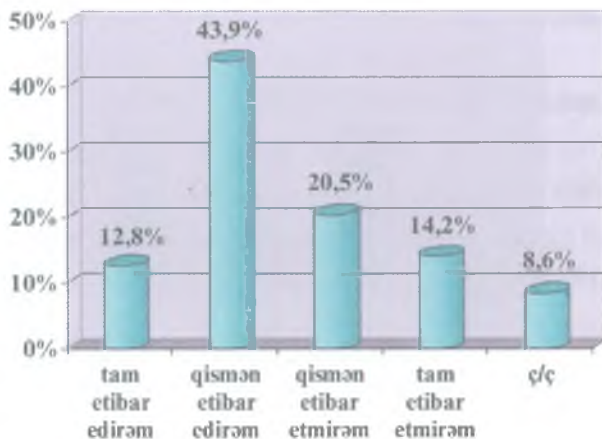
şək. 4.17. Bələdiyyələrə etibarın qiymətləndirilməsi

yerli özünüidarəetmə orqanlarına əhalinin sosial həyatında əhəmiyyətli yeri tutmağa imkan verməyib.

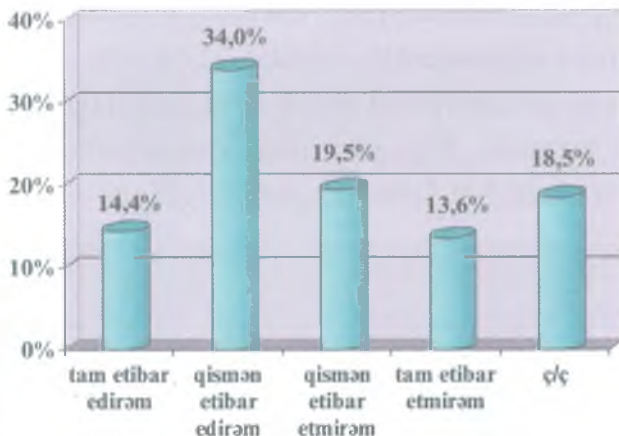
Respondentlərin məhkəmə və prokurorluq orqanlarına münasibəti, təxminən, eynidir (şək. 4.18 və 4.19). Respondentlərin üçdə bir hissəsi adı çəkilən orqanlara inanmır (35% - məhkəmələr, 33% - prokurorluq). Gözləniləndi ki, rəyi soruşulanların daha çox hissəsinin (demək olar ki, hər beşinci respondent) prokurorluğun işi barədə dəqiq məlumatı yoxdur. Lakin hər iki strukturun fəaliyyəti təxminən eyni balla qiymətləndirilib: məhkəmə - 3,12 ball, prokurorluq - 3,16 ball.

Ən uzunmüddətli fəaliyyət tarixinə malik olan həmkarlar təşkilatına isə münasibət ümumiyyətlə, qəribə göstəricilərlə müşahidə olunmuşdur. Respondentlərin üçdə biri, yəni 30%-i bu strukturun fəaliyyəti barədə heç nə deyə bilməmişdir (şək. 4.20).

Əldə edilən nəticələrin respondentlərin yaş kateqoriyalarına görə bölüşdürülməsi aşağıdakı mənzərəni nümayiş etdirmişdir (şək. 7.21). Bu strukturun fəaliyyətini ən yüksək həd-

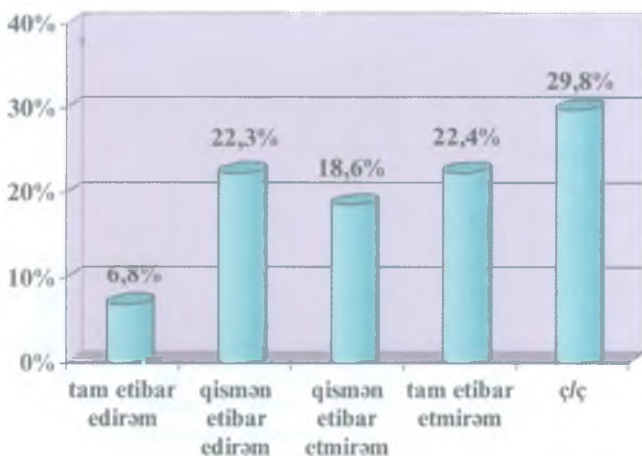

şək. 4.18. Məhkəmə orqanlarına etibarın qiymətləndirilməsi

şək. 4.19. Prokurorluğa etibarın qiymətləndirilməsi

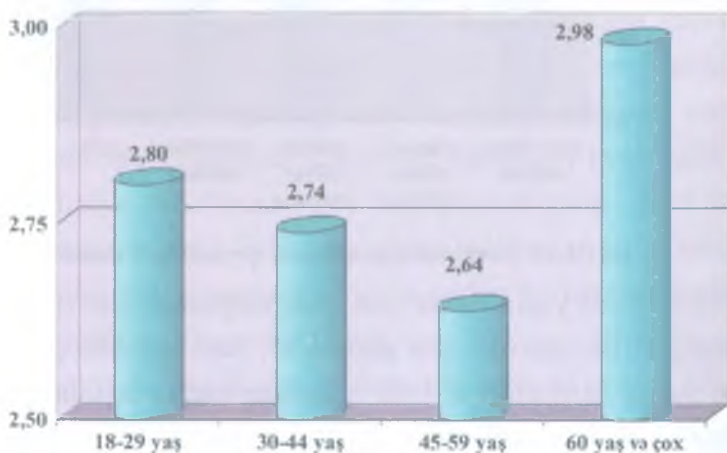
də (2,98 ball) yaşı 60-dan çox olan respondentlər qiymətləndirmişlər. Bu insanlar çox güman ki, hələ təqaüdə çıxmamışdan əvvəl, işlədikləri dövrdə olan həmkarlar təşkilatının fəaliyyətini qiymətləndiriblər. Daha sonra 18-29 yaşlı respondentlərin - 2,8 ball, 30-44 yaşlı sorğu iştirakçılarının - 2,74

şək. 4.20. Həmkarlar İttifaqına etibarın qiymətləndirilməsi

ballıq qiymətləndirmə gəlir. Ən aşağı qiyməti yaşı 45-59 arasında olan respondentlər veriblər - 2,64 ball.

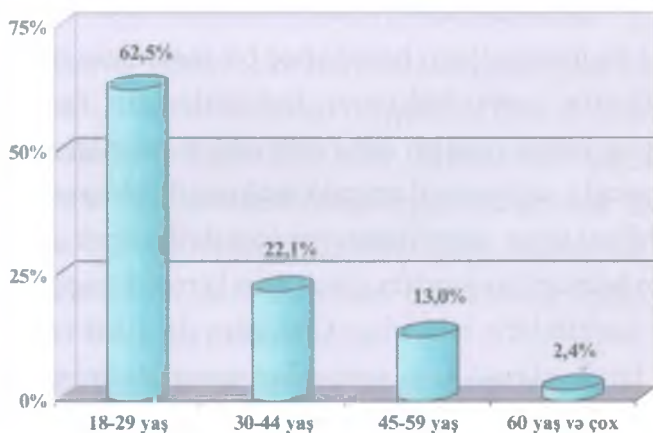
Alınan nəticələri izah etmək üçün aşağıdakılara diqqət yetirmək lazımdır. Rəyi soruşulan insanlar arasında 208 işsiz (13,9%) olmuşdur. İşsiz respondentlərin yaş tərkibi aşağıdakı

şək. 4.21. 5 ballıq şkala ilə Həmkarlar İttifaqının fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi

kimidir: 18-29 yaş - 62,5%, 30-44 yaş - 22,12%, 45-59 yaş - 12,98%, 60 və daha yuxarı - 2,4% (şək. 4.22).

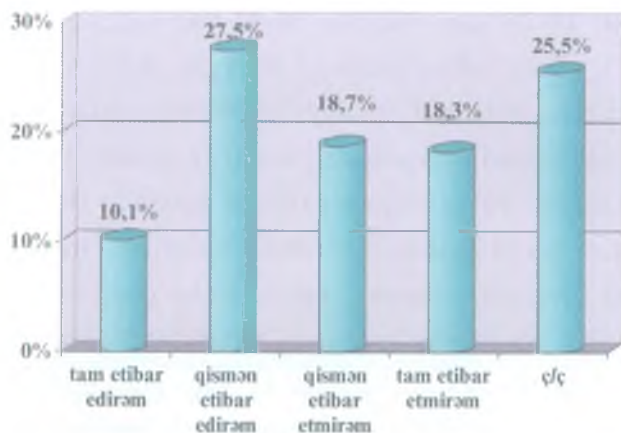
Beləliklə, işsizlərin əksəriyyəti 29 yaşa qədər olan, həmkarlar ittifaqlarının diqqətindən kənarda qalan, bu səbəbdən kiminsə sözləri və ya sadəcə şeyiələr əsasında bu strukturların fəaliyyəti barədə nəticə çıxaran insanlardır. Ən az balı iş məşğulluq səviyyəsi yüksək, amma daha çox sosial təhlükə altında olan 45-59 yaş kateqoriyasına daxil olan insanlar vermişdir. Nəzərə almaq lazımdır ki, yaşa görə məhz bu insanlar işdən azad edilir və beləliklə, məhz bu kateqoriyanın həmkar-

şək. 4.22. İşsiz respondentlərin yaş kateqoriyalarına görə bölgüsü

lar təşkilatlarının müdafiəsinə ehtiyacı vardır. Belə nəticəyə gəlmək olar ki, həmkarlar təşkilatının fəaliyyətinin məhz bu yaş qrupu tərəfindən aşağı səviyyədə qiymətləndirilməsi adı çəkilən strukturların hal-hazırda zəif işlədiklərindən irəli gəlir.

Nisbətən cavan olan "üçüncü sektor" - qeyri-hökumət təşkilatları - mahiyyət etibarilə pis qiymət almamışlar (şək. 4.23). Lakin, respondentlərin dördü biri onların fəaliyyəti,

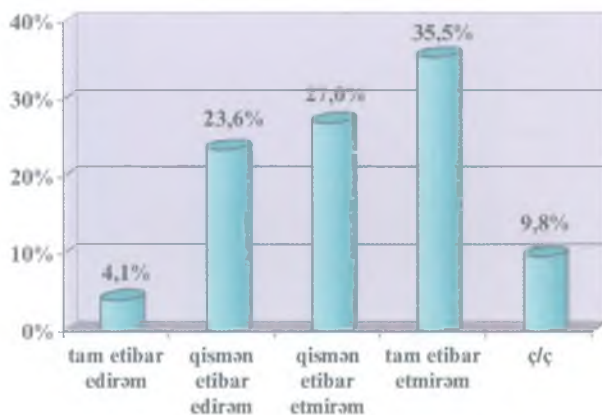
şək. 4.23. Qeyri-hökumət təşkilatlarına etibarın qiymətləndirilməsi

bəlkə də mövcudluğu barədə heç bir məlumata malik deyillər.

Əlbəttə, qeyri-hökumət təşkilatlarının fəaliyyətlərinin miqyası yalnız onların işinə cəlb edilən insanların bu təşkilatlar barədə müəyyən dərəcədə məlumatlı olmasına imkan verir. Məsələn, qeyri-hökumət təşkilatları çox zaman layihələr və humanitar yardım çərçivəsində məhz qaçqınlar və məcburi köçkünlərlə işləyirlər. Ona görə də digər respondentlərdən fərqli olaraq rəyi soruşulan qaçqınların yalnız 9%-nin qeyri-hökumət təşkilatlarının fəaliyyətindən xəbərsiz olmuşlar. Lakin ictimai təşkilatların sayının çoxalması, onların aktivliyi, eləcə də cəmiyyətdə onlara tələbatın artması "üçüncü sektora" inam səviyyəsi və fəaliyyətlərinin qiymətləndirilməsinin yalnız müsbət tərəfə dəyişəcəyinə ümid verir.

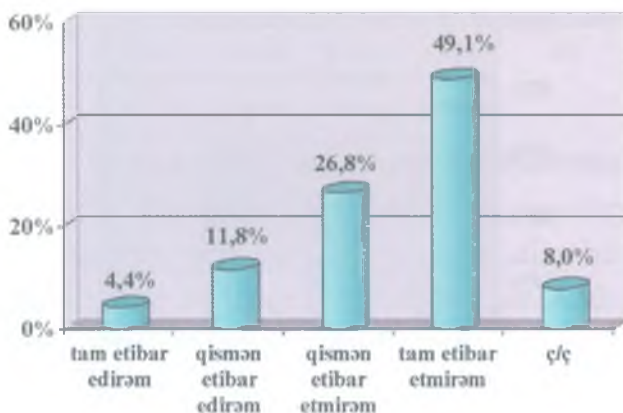
Respondentlər arasında ən az inam qazanmış və fəaliyyəti ən aşağı səviyyədə qiymətləndirilən qrup siyasi müxalifət olmuşdur (şək. 4.24).

Respondentlərin yarısından çoxu sorğu zamanı müxalifətə

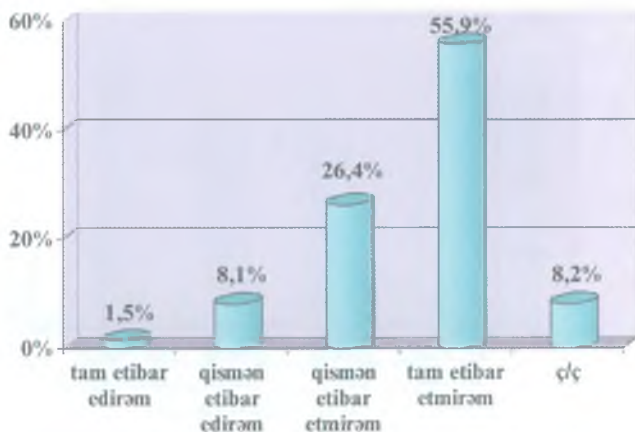

şək. 4.24. Siyasi müxalifətə etibarın qiymətləndirilməsi

etibar etmədiklərini bildiriblər. Buna müxalifətin həm seçkilərdən sonra atdığı addımlar, həm də onların ötən il ərzindəki passivliyi səbəb kimi göstərilə bilər. Müxalifətin nümayiş etdirdiyi zəiflik və yeni şəraitdə düzgün taktika seçmək bacarığın olmaması kütlədə siyasi müxalifətə qarşı inamsızlıq yaranmışdır. Məhz buna görə də siyasi müxalifətin fəaliyyəti çox aşağı - 2,53 balla qiymətləndirilir.

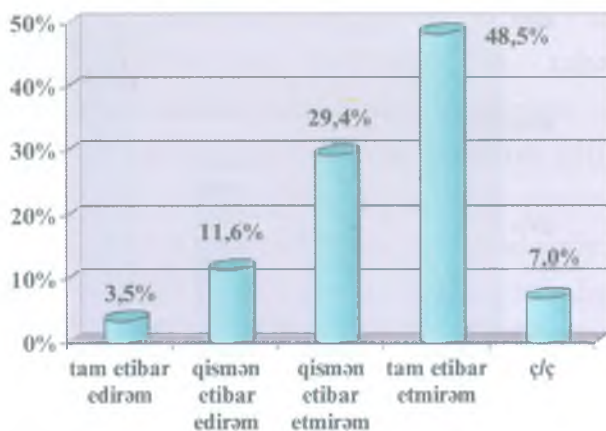

şək. 4.25. İsa Qəmbərə olan etibarın qiymətləndirilməsi

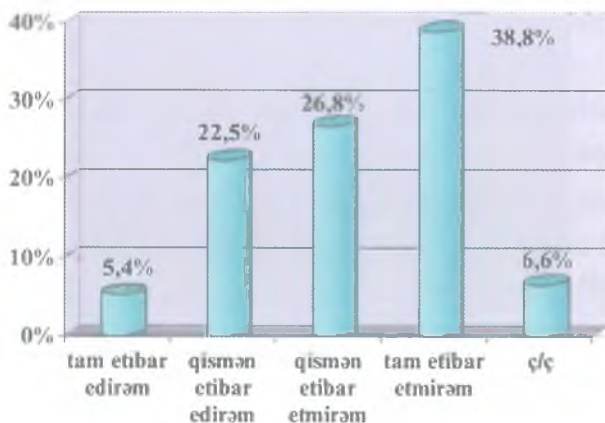

şək. 4.26. Rəsul Quliyevə olan etibarın qiymətləndirilməsi

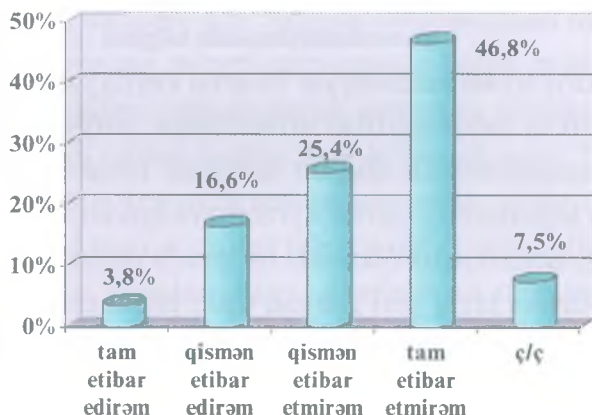
Müxalifət partiyalarının liderlərinə də eynilə aşağı qiymətlər verilib (şək. 4.25-4.29). Maraqlıdır ki, seçkilərdən bir il keçəndən sonra onların reytinglərinin nisbəti dəyişib. Xatırladaq ki, 2003-cü ildəki Prezident seçkilərində müxalifət nümayəndələrinə verilən səsər aşağıdakı kimi paylanmışdı - İsa Qəmbər - 13,97%, Etibar Məmmədov - 2,92%, Lalə Şövkət Hacıyeva - 3,62%.

şək. 4.27. Etibar Məmmədova olan etibarın qiymətləndirilməsi

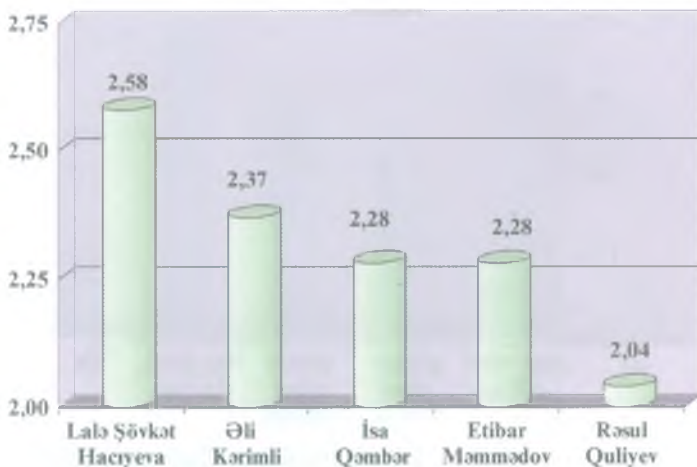

şək. 4.28. Lalə Şövkət Hacıyevaya olan etibarın qiymətləndirilməsi

şək. 4.29. Əli Kərimliyə olan etibarın qiymətləndirilməsi

Əgər seçkilər dövründə müxalifətdən olan namizədlər arasında ən yüksək reytingə İsa Qəmbər malik idisə, bir ildən sonra artıq Lalə Şövkət Hacıyeva irəlidedir (şək. 4.30). Ona daha böyük inam nümayiş etdirilmiş və fəaliyyətinə daha yüksək qiymət verilmişdir. Çox güman ki, bu, onun təbliğat kampaniyası zamanı və səsvərmədən sonrakı dövrdə nümay-

şək. 4.30. 5 ballıq şkala ilə müxalifət nümayəndələrinin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinin bölgüsü

iş etdirdiyi siyasi mədəniyyət və şəxsi keyfiyyətləri ilə bağlıdır.

Beləliklə, təqdim edilən informasiya, sorğu ilə əhatə olunmuş respondentlərin düzgün seçilməsi hesabına bütün Azərbaycan seçicilərinin fikrini öyrənməyə imkan verir. Təhlil əsasında isə demokratik ölkələrlə bir sırada durmaq və dünya birliyində özünə layiq yeri tutmaq üçün bizim cəmiyyətin inkişaf etməli olduğu istiqamətləri müəyyənləşdirmək mümkündür.

əməkdar jurnalist Ənvər QAFARLI
“İnsan Hüquqları XXI əsr - Azərbaycan”
Fondunun Prezidenti

5. DAXİLİ SİYASƏT

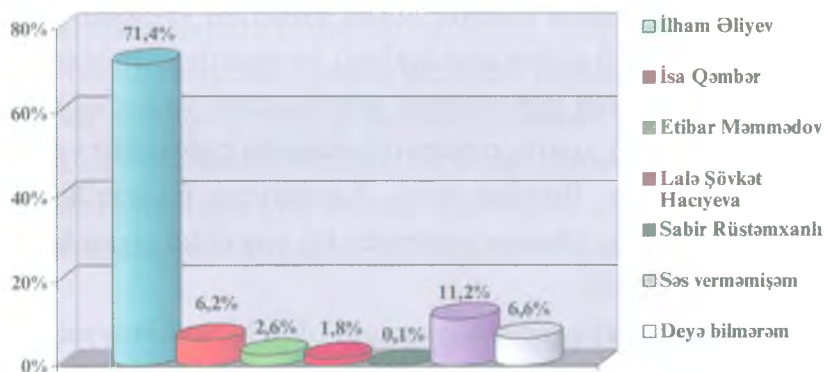
Azərbaycanda mövcud Prezident idarəetmə üsulunda dövlətin suverenliyinə, dövlət sisteminin etibarlılığı və vahidliyinə, dövlət orqanlarının səmərəli əməkdaşlığına görə məsuliyyət Prezidentin üzərinə düşür. Buna görə də əhali Prezident seçkilərini ölkənin həyatında çox vacib məqam hesab edir və Prezidentliyə namizədlərə qarşı yüksək tələblər irəli sürür, çünki Prezident ölkəni məharətlə idarə etməklə yanaşı həm də sadə vətəndaşların həyatına real təsir göstərə bilməlidir.

Qeyd edək ki, 2003-cü il Prezident seçkiləri seçicilərin yüksək fəallığı ilə keçmişdir. Bunun səbəblərindən biri də namizədlərin hamısına qanun çərçivəsində bütün mümkün təbliğat vasitələrindən istifadə etmək imkanını yaradan yüksək səviyyədə təşkil edilən seçkiqabağı kampaniyadır. Namizədlər Azərbaycanın regionlarına getmiş, qəzet və jurnal səhifələrində təbliğat aparır, onlara televiziya da pulsuz efir vaxtı da ayrılmışdı və s. Bundan əlavə, Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra, ölkənin həyatında bir sıra ciddi siyasi hadisələr baş vermişdir.

Bu hadisələrin gedişində məlum oldu ki, hakimiyyət sükamı arxasındakı şəxs həlledici rola malikdir. Məhz həmin dövrdə əhalinin şüurunda bu cür dərkətmə formalaşmışdır ki, səssermədə iştirak vacib şərtədir, bu zaman düzgün seçim etmək isə bütöv ölkənin gələcəyinə və konkret olaraq hər bir vətəndaşın həyatına təsir etməyə qadirdir. Bunu 2003-cü ilin Prezident seçkiləri günü seçki məntəqələrinin girişindəki seçicilərdən ibarət növbələr bir daha təsdiq etdi. Seçki bitdikdən so-

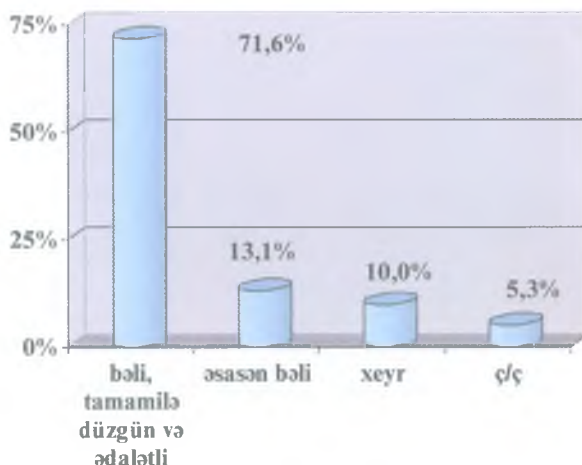
nra rəsmi elandan əvvəl artıq aydın idi ki, seçkilər baş tutub, səs verənlərin əminliyi və əhval-ruhiyyəsi isə onların seçkilərin gedişatından razı qaldıqlarını sübut edirdi. Sorğudakı sualların cavablarını təhlil etməzdən öncə MSK tərəfindən dərc olunmuş səsvermənin nəticələrini bir daha xatırladaq: İlham Əliyev - 76,84%, İsa Qəmbər - 13,967%, Lalə Şövkət Hacıyeva - 3,615%, Etibar Məmmədov - 2,918%, İlyas İsmaylov - 0,995%, Sabir Rüstəmxanlı - 0,825%, Qüdrət Həsənquliyev - 0,499%, Hafız Hacıyev - 0,341%.

İndi isə respondentlərin cavablarına nəzər salaq (şək. 5.1). Göründüyü kimi, burada həmin tendensiya müşahidə olunur; birinci yerdə İlham Əliyev - 71,4%, daha sonra İsa Qəmbər, Etibar Məmmədov və Lalə Şövkət Hacıyeva dururlar.

şək. 5.1. 2003-cü ildə keçirilmiş Prezident seçkilərində kimə səs vermisiniz?

2003-cü il Prezident seçkilərini rəyi soruşulanların əksəriyyəti (71%) azad və ədalətli seçkilər kimi xarakterizə edib. Respondentlərin 13,1%-i bununla razıdır, amma hesab edir ki, bəzi çatışmamazlıqlar da olmuşdur (şək. 5.2). Sorğu işt-

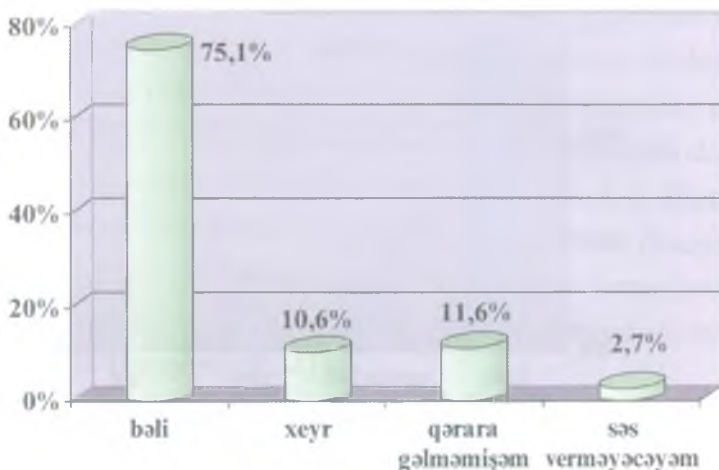

şək. 5.2. 2003-cü ilin Prezident seçkilərinin düzgün və ədalətli keçirilməsinin qiymətləndirilməsi

rəqçılarının yalnız 10% bəyan etmişdir ki, seçkilərin təşkili zamanı buraxılan səhvlərə görə səsverməni azad və ədalətli adlandırmaq olmaz.

Seçicilərin Prezidentliyə namizədlərə qarşı ciddi münasibəti bir daha "Səsvermə gələn həftə keçirilsəydi, İlham Əliyevə səs verərdinizmi?" sualına onlardan alınan cavabları zamanı təsdiqini tapdı (şək. 5.3). Maraqlıdır ki, buna səs göstərənlərin sayı 2003-cü il seçkilərində İlham Əliyevə səs verənlərin sayından çoxdur. Bunu seçkilərdən bir il keçməsi ilə də izah etmək mümkündür. Belə ki, bu müddət ərzində İlham Əliyevin Prezident kimi nümayiş etdirdiyi keyfiyyətlər nəinki ona səs verənləri doğru seçim etdiklərində əmin etmiş, həm də digərilərini "ölkəni məhz İlham Əliyev idarə etməlidir" qənaətinə gətirmişdir.

Bir il 365 gündən ibarətdir. Bu müddət ərzində ölkənin həyatında hiss ediləcək dəyişikliklər baş vermişdir. İlk növbə-

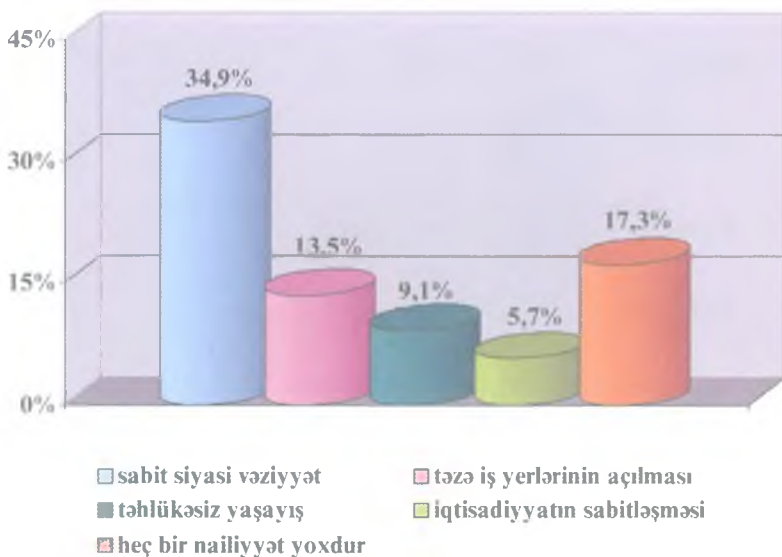

**şək. 5.3. Prezident seçkiləri gələn həftə keçirilsəydi
İlham Əliyevə səs vermək barədə respondentlərin rəyi**

də onu qeyd etmək lazımdır ki, rəyi soruşulanların yarıdan çoxunun (60,5%) fikrincə, Azərbaycan düzgün istiqamətdə inkişaf edir. Respondentlərin yalnız 13,1% hesab edir ki, inkişaf səhv istiqamətdə gedir. Rəyi soruşulanların 35,3%-nin qənaətinə görə, icra orqanlarının fəaliyyətində pozitiv nəticələr üstünlük təşkil edir, 28,7% səhv və çatışmazlıqların olduğunu deyir, 23,5%-i isə səhvlərə baxmayaraq, nəticələrin pozitiv olduğunu düşünür.

Respondentlərin 10%-in fikrincə, Prezident seçkilərindən sonra Azərbaycandakı sosial-iqtisadi durum pisləşib, 18,7%-i dəyişiklikləri hiss etmir, 64,4% isə müsbət dəyişikliklərin olduğunu deyir. Respondentlər 2003-cü il Prezident seçkilərindən sonra əldə edilmiş ən mühüm nailiyyət kimi ölkədə sabitliyin qorunmasını önə çəkirlər. Bunu rəyi soruşulanların 34,9%-i, yəni üçdə birindən çoxu qeyd etmişdir (şək. 5.4).

Respondentlərin 13,5% yeni iş yerlərinin açılmasını, 9,1%-

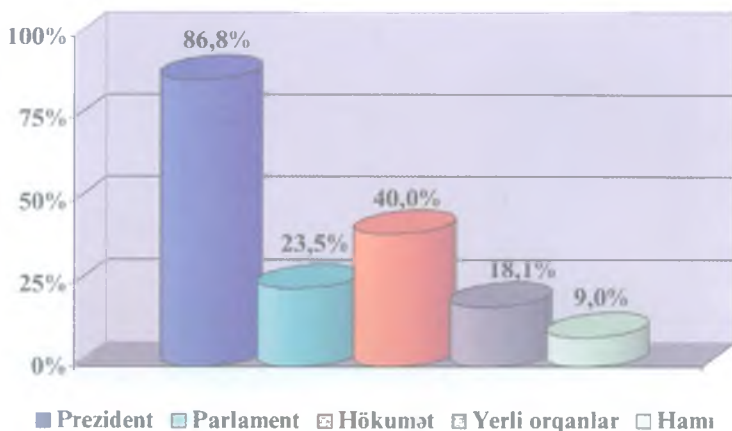

şək. 5.4. Son bir il ərzində dövlətimizin idarə edilməsində ən əhəmiyyətli uğur

i təhlükəsiz yaşamaq imkanını, 5,7%-i iqtisadiyyatın sabilliyini nailiyyət kimi göstərmişdir. Rəyi soruşulanların yalnız 17,3%-i ötən müddət ərzində heç bir nailiyyətin əldə olunmadığını bildirmişdir.

Cəmiyyətimiz qarşısında duran ən mühüm və həllini hələ tapmayan problemlər sırasında respondentlərin, demək olar ki, hamısı Qarabağ məsələsini (85,7%), işsizliyi (75,1%), kəsibliyi (42,6%), aşağı gəlirləri (31,4%), qaçqınların problemini (26,9%) və s. qeyd etmişlər. "Sizcə bu problemləri kim həll edə bilər?" sualına respondentlərin əksəriyyəti "Prezident" cavabını vermişdir (şək. 5.5).

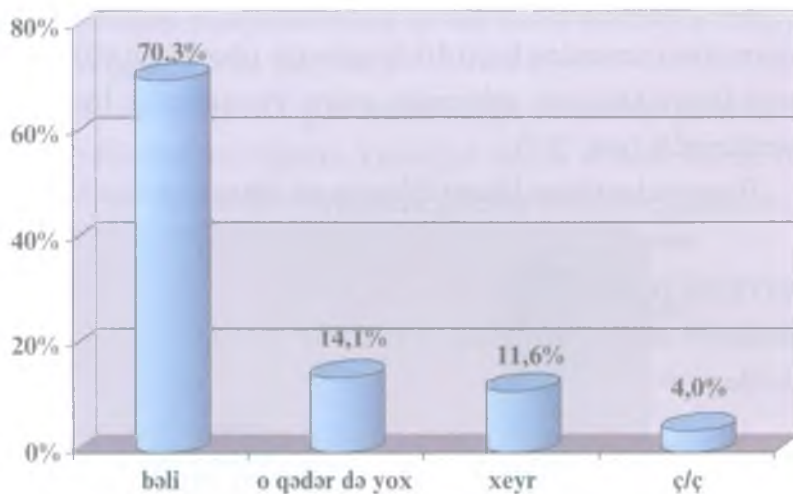
Seçicilərə Prezidentin Dağlıq Qarabağa görə çətin və uzanmış münaqişəni həll etmək iqtidarında olması barədə qənaətlə gəlməyə İlham Əliyevin bir illik Prezidentlik fəaliyyəti imkan

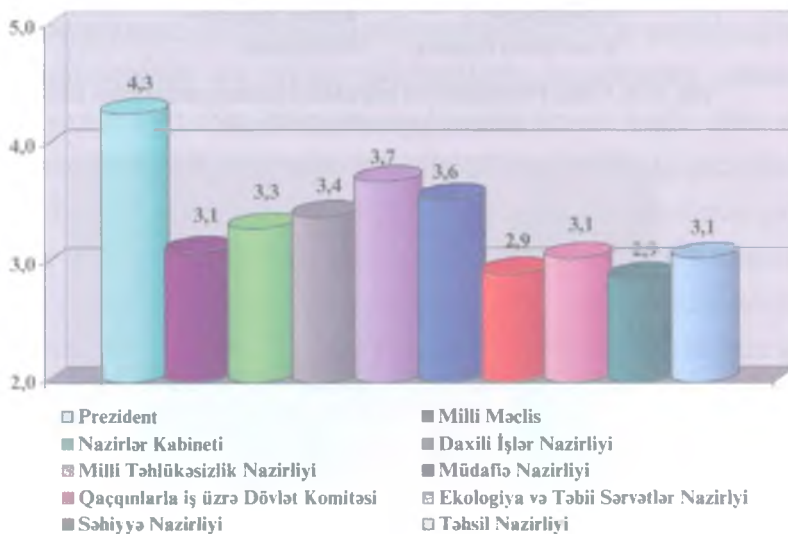
şək. 5.5. Azərbaycanın problemlərini kim həll edə bilər?

vermişdir. Səsvermə dövründə İlham Əliyevə bəslənən ümidlər daha çox onun Heydər Əliyevin oğlu, atasının siyasətinin davamçısı və ölkədə siyasi sabitliyin zəmanətçisi olduğuna əsaslanırdı. Lakin seçkilərdən artıq bir il keçəndən sonra respondentlərin 84,4% qeyd edir ki, Prezidentliyi dövründə İlham Əliyev sadəcə Heydər Əliyevin oğlu kimi deyil, mötəbər siyasətçi və ölkə rəhbəri kimi özünü göstərmişdir. Cavab verənlərin 70,3%-i buna tam əmindir (şək. 5.6).

Hər on nəfərdən doqquzu isə İlham Əliyevin etibarlı insan olduğunu vurğulayır. Hər seçicinin və bütövlükdə ölkənin problemlərini həll edəcək şəxsin nəinki idarəetmə qabiliyyətinə, həm də şəxsi keyfiyyətlərinə vətəndaşlar arasında inam göstərilməsinin nə dərəcədə vacib olduğunu deməyə ehtiyac varmı? Yalnız belə inam o qədər də populyar olmayan, amma ölkənin sosial-iqtisadi inkişafı üçün zəruri olan qərarları həyata keçirməyə imkan verir.

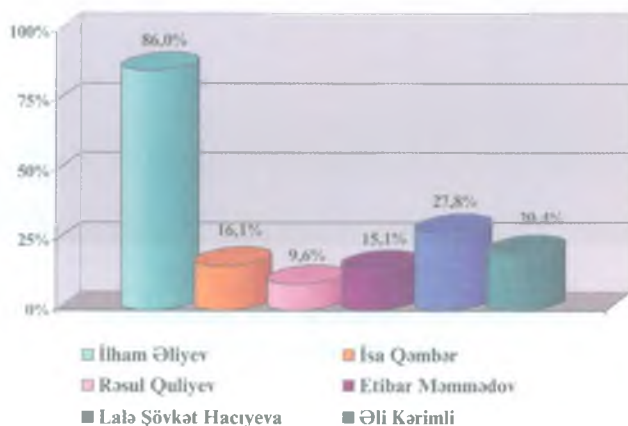
şək. 5.6. İlham Əliyevin mütəbər siyasi lider kimi qiymətləndirilməsi

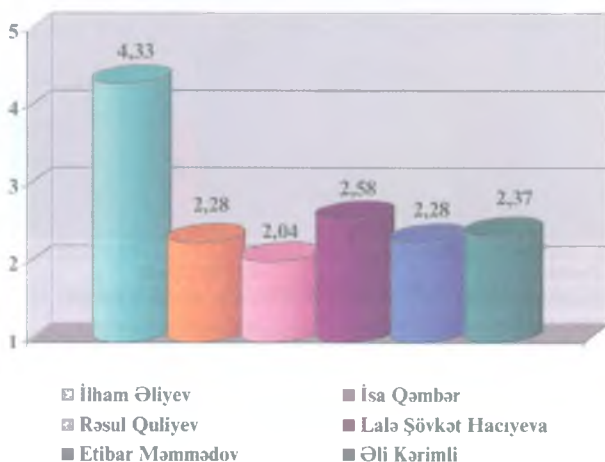
şək. 5.7. Müxtəlif ictimai institutların fəaliyyətlərinin qiymətləndirilməsi

Respondentlərin müxtəlif sosial-siyasi institutlara verdiyi qiymətləri nəzərdən keçirdikdə görmək olar ki, ən yüksək qiymət İlham Əliyevin rəhbərlik etdiyi Prezidentlik İnstitutuna verilmişdir (şək. 5.7).

Respondentlərin İlham Əliyevə və muxalifət liderlərinə gö-

şək. 5.8. Ölkə Prezidenti və muxalifət nümayəndələrinə olan etibarın qiymətləndirilməsi

şək. 5.9. Ölkə Prezidentinin və muxalifət nümayəndələrinin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi

stərđiyi inamı müqayisə etdikdə isə, daha da böyük fərğ aşkarlanır (şək. 5.8 və şək. 5.9.).

Beləliklə, yuxarıda göstərilən sorğı nəticələri göstərir ki, ölkə Prezidentinin həyata keçirdiyi daxili siyasət kursu respondentlər tərəfindən birmənalı şəkildə müsbət qarşılır.

Vəli ƏLİBƏYOV,
Siyasi Texnologiyalar Mərkəzinin Prezidenti,
politoloq

6. XARİCİ SİYASƏT

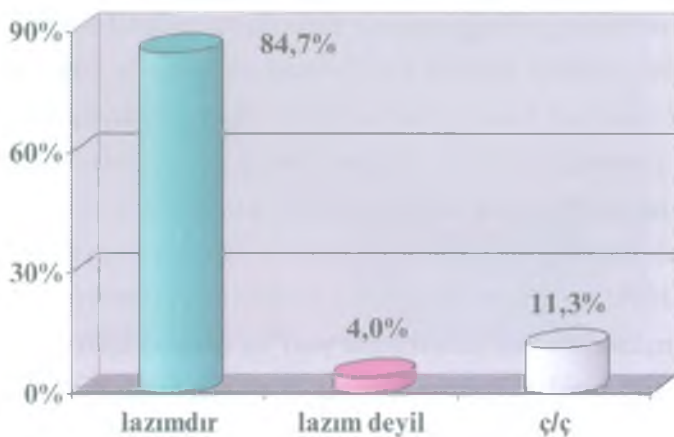
Bəşəriyyətin hazırkı inkişaf mərhələsi kəskin sosial-iqtisadi münaqişələr və siyasi ziddiyyətlərlə xarakterizə olunur. Dünyanın ayrı-ayrı hissələrinin bir-biri ilə sıx bağlı olan vahid kompleks olduğu müasir dövrdə ölkə daxilində qərarların qəbulu, onların həyata keçirilməsi və xaricdə baş verən proseslər hökmən nəzərə alınmalıdır. Dünya birliyinin formalaşması prosesində bütün ölkələr dünya siyasətinin vacib iştirakçılarna çevrilmişlər. Ölkə rəhbərliyinin rolu, onun düzgün geosiyasi strategiya və taktikanı müəyyənləşdirmək bacarığından dövlətin dünya birliyində tuta biləcəyi mövqe və beynəlxalq münasibətlər sistemində yeri və rolu asılıdır.

Bütün bunları nəzərə alaraq, sorğı zamanı respondentlərə ölkə rəhbərliyinin və ilk növbədə respublika Prezidentinin xarici siyasətdə atdığı addımları qiymətləndirmək təklif olundu.

İlk növbədə, respondentlərə təbii ki, Dağlıq Qarabağ pro-

bleminin həlli və Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpası istiqamətində atılan addımları qiymətləndirmək təklif olundu. Qeyd etmək lazımdır ki, respondentlərin özləri də ölkə qarşısında həll edilməsi ən vacib olan problemlər sırasında məhz Dağlıq Qarabağ problemini göstərmişlər.

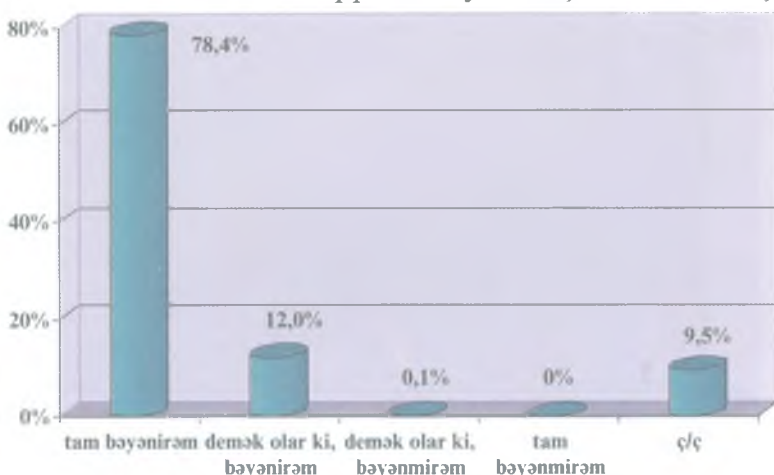
Daha sonra çox vacib bir strateji istiqamət dünya birliyinə integrasiya prosesinin, ilk növbədə xarici iqtisadi siyasətin aktivləşdirilməsidir. Aydınır ki, beynəlxalq iqtisadi proseslərdə passivlik, sərmayələr və satış bazarları uğrunda rəqabətdə uduzmaq deməkdir. Qeyd etmək lazımdır ki, respondentlərin, demək olar ki, hamısı (84,7%) "Avropa Birliyi ilə yaxınlaşma prosesini aktivləşdirmək lazımdır mı?" sualına müsbət cavab veriblər (şək. 6.1). Bu həmrəylik təəccübləndirici deyil. Son illər Azərbaycanda Avropa Birliyi ilə aktiv birgə iş gedir və ölkənin demək olar ki, bütün regionlarında bu barədə məlumatı olan əhali, bununla respublikada sosial-iq-

şək. 6.1. Avropa Birliyinin strukturlarına yaxınlaşmağın fəallıdırılması siyasətinin qiymətləndirilməsi

tisadi vəziyyətin yaxşılaşacağına ümidlər bəsləyir.

Xarici siyasətdə digər vacib bir istiqamət də başqa ölkələrlə qarşılıqlı faydalı münasibətlərin saxlanılmasıdır. Məsələn, bu istiqamətdə son on il ərzində ABŞ-la bir çox sahələrdə sıx əməkdaşlığın getdikcə inkişaf etdirilməsini göstərmək olar. Bu sahələr sırasına həm iqtisadiyyatı (yalnız neft sənayesindəki əməkdaşlığı yada salmaq kifayətdir), həm siyasəti, həm təhsili və sairə aid etmək olar. Sadə insanların ABŞ-la yaxınlaşma siyasətinə müsbət münasibətdə olmasının səbəblərindən biri də odur ki, onların əksəriyyəti bu prosesin onların özlərinə və ya ailə üzvlərinə müsbət təsirini hiss edirlər. Kimsə iş tapıb, kimsə öz uşağını ABŞ-a oxumağa göndərüb və s. Bundan başqa, ABŞ Dağlıq Qarabağa görə Erməni-Azərbaycan münaqişəsinin nizamlanmasında da çox fəal koməklik göstərir. Çox güman ki, əhalidə ABŞ-la münasibətləri yaxınlaşdırmaq istəyi məhz bu amillərdən irəli gəlir (şək. 6.2). Rəyi soruşulan hər on nəfərdən doqquzu bu yaxınlaşmanın lehinə çıxış

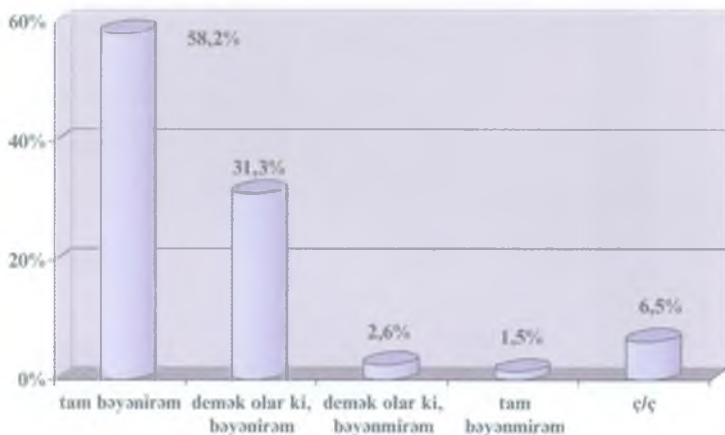
şək. 6.2. Ölkə Prezidentinin ABŞ-la əlaqələri genişləndirmək siyasətinin qiymətləndirilməsi

etmiş, tam əleyhinə isə heç bir nəfər də olmamışdır!

Hələ sovet dövründən sıx siyasi və iqtisadi münasibətlərimiz olan MDB ölkələri ilə dostluq və qonşuluq münasibətlərinin saxlanması prosesi də respondentlər tərəfindən müsbət qarşı-

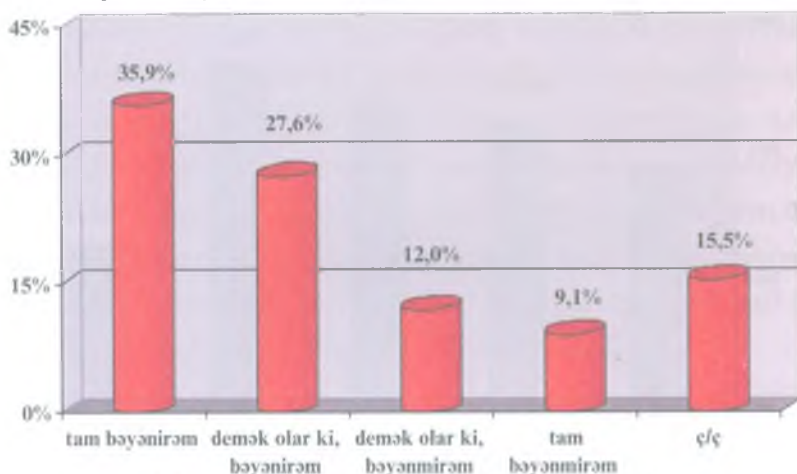
şək. 6.3. Ölkə Prezidentinin Rusiya ilə əlaqələri genişləndirmək siyasətinin qiymətləndirilməsi

şək. 6.4. Ölkə Prezidentinin digər MDB ölkələri ilə əlaqələrin genişləndirməsi siyasətinin qiymətləndirilməsi

lanmışdır (şək. 6.3 və 6.4). Doğrudur, burada bu cür yaxınlaşmanı tam dəstəkləyən insanların sayı bir qədər azdır. Amma reallıq belədir ki, vahid ittifaqda 70 il olduğumuzdan, bu ölkələrin bir çoxları ilə vizasız rejim onların əksəriyyətini bizim üçün əlçatımlı edir - ölkəmizin vətəndaşlarının bir hissəsi MDB ölkələrində təhsil alır, işləyir. Məhz buna görə, bir çox respondentlər MDB ölkələri ilə yaxınlaşmanı vacib hesab edirlər.

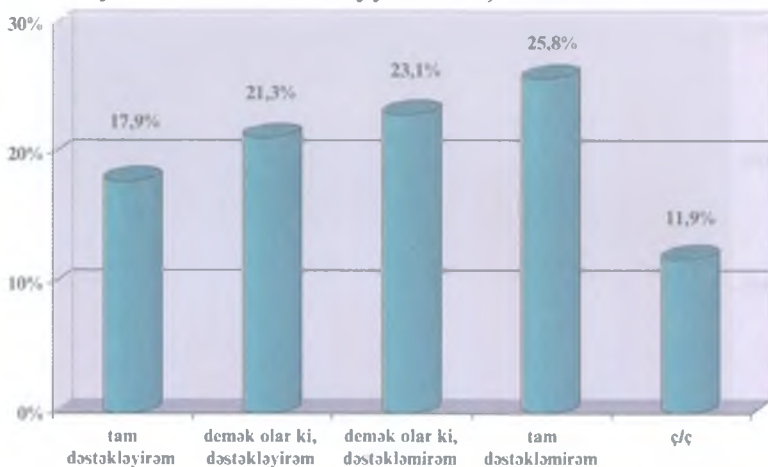
Xaricə bağlı daha bir vacib istiqamət, beynəlxalq səviyyədə terrorçuluqla mübarizədir. Narkotik maddələrin istehsalı və yayılması, qeyri-qanuni gəlirlər, terrorizmin maddi dəstəyi və silahla təminatı və digər bütün dünya üçün bəlaya çevrilmiş problemlərlə yalnız beynəlxalq antiterror koalisiyası tərkibində mübarizə aparmaq mümkündür. Bunu anlayan respondentlər ölkə rəhbərliyinin bu sahədə söylərini qiymətləndirərək, Azərbaycanın beynəlxalq terrorizmlə mübarizə siyasətini dəstəkləyirlər (şək. 6.5). Bununla belə, Azərbaycan sülhmə-

şək. 6.5. İraqdakı antiterror kampaniyasında Azərbaycanın mövqeyinin qiymətləndirilməsi

ramlılarının İraqda olmasına respondentlərin münasibəti bir qədər fərqlidir (şək. 6.6). Respondentlərin yarısından çoxu hesab edir ki, nəinki bizim, hətta ABŞ hərbiçilərinin İraqda yerləşdirilməsi yersizdir. Bunu başa düşmək olar. Beynəlxalq anti-terror koalisiyası çərçivəsində İraq kampaniyasında iştirak edən ABŞ və digər ölkələrin əhalisində olduğu kimi, azərbaycanlılarında da bu əməliyyata və onun zəruriliyinə münasibət müxtəlifdir. Bizim sülhməramlıların rolunu yüksək qiymətləndirməklə yanaşı, respondentlər iraqlıların ölkələrində həyatı özlərinin bərpa etməsi üçün koalisiya qoşunlarının İraqdan tezliklə çıxarılmasını vacib hesab edirlər.

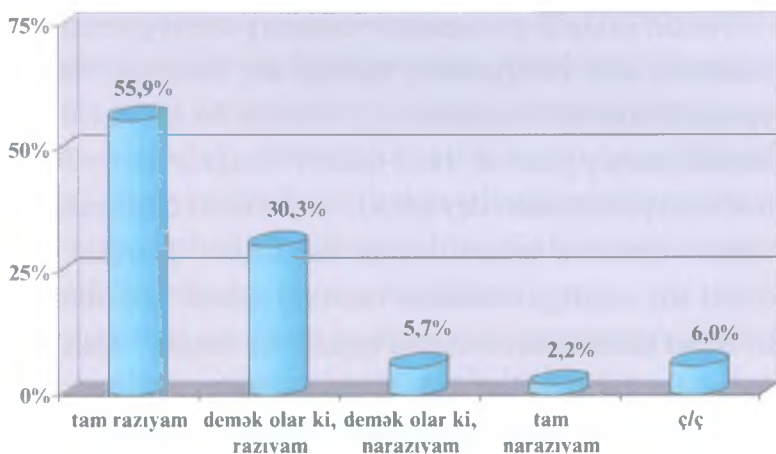
Bu gün dünyada mövcud olan ağır sosial-siyasi vəziyyətdə xarici siyasət Prezidentin ən məsuliyyətli fəaliyyət sahələrindən biridir, burada hər istiqamət dəqiqliklə hesablanmalı və bir çox geosiyasi aspektlərlə uzlaşdırılmalıdır. Prezident İlham Əliyevin bir illik fəaliyyəti bir çoxlarını əmin etdi ki, o

şək. 6.6. Azərbaycanın sülhməramlı qüvvələrinin
İraqa göndərilməsinin qiymətləndirilməsi

təcrübəli siyasətçi kimi düşünülmüş və əsaslandırılmış addımlar atmaq iqtidarındadır (şək. 6.7).

Məhz buna görə, rəyi soruşulanların yarısından çoxu İlham Əliyevin həyata keçirdiyi, Azərbaycanı inkişaf etmiş ölkələrlə

şək. 6.7. Ölkə Prezidentinin xarici siyasətinin qiymətləndirilməsi

bir pilləyə çıxaran xarici siyasətdən razıdır. Respondentlərin üçdə biri isə hesab edir ki, xarici siyasətin formalaşdırılması zamanı müəyyən faktorlar mövcuddur ki, onları hökmən nəzərə almaq lazımdır. Ölkə vətəndaşlarının Prezidentə göstərdiyi bu cür dəstək ona dəlalat edir ki, o, əhali üçün təkcə onların ümid edib seçdikləri dövlət başçısı deyil. İlham Əliyevin rəhbərliyi altında bir il ərzində görülmə işlər xalqın gözündə onu yetkin və müstəqil bir siyasətçi kimi imicini formalaşmışdır.

Fikrət SADIXOV,
professor

7. SÖZ AZADLIĞI

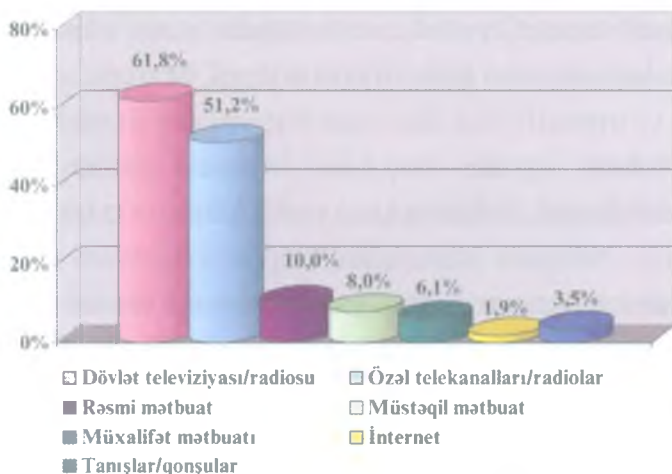
Hüquqi dövlətin əsasını hakimiyyətin, cəmiyyət və vətəndaşın qanun qarşısında hüquqi bərabərliyi təşkil edir. Hüquqi dövlətin inkişafı prosesində vətəndaş cəmiyyətinin də formalaşması baş verdiyindən, təbiidir ki, cəmiyyət onun fəaliyyətinin müxtəlif aspektlərinə, xüsusilə də söz azadlığı probleminə maraq göstərir. Hələ qədim Yunanıstanın dövlət xadimi, natiq Demosfen deyirdi ki, insanı azad danışmaq hüququndan məhrum etmək böyük fəlakətdir. Normal hüquqi dövləti söz azadlığı olmadan təsəvvür etmək mümkün deyildir. Azad sözün təsirinin gücü belədir ki, həmin "silah"dan istifadə edən jurnalistləri "dördüncü hakimiyyət" adlandırırlar. Bu, düzgündür, çünki hadisələrin qəbul edilməsi və qiymətləndirilməsi onların necə işıqlandırılmasından asılıdır. Əhəlinin dünya görüşünün formalaşmasına təsirə malik kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələri (KİV) ilk növbədə öz məsuliyyətlərini dərk etməlidirlər, çünki cəmiyyətdəki sabitlik, bəzən isə insan taleyi çox vaxt onların fəaliyyətindən asılıdır, obyektiv analitik material isə məsul şəxsləri lazımi tədbirlər görməyə vadar edir.

Çox vacibdir ki, cəmiyyət vaxtlı-vaxtında ölkə rəhbərliyinin gördüyü işlər barəsində dəqiq və ətraflı məlumat alsın, onu qiymətləndirsin, sonra isə dəstək versin, yaxud da müəyyən fikir bildirsin. Yalnız bu halda cəmiyyətdə real sosial dəyişikliklər mümkündür.

Azərbaycanda informasiya əldə etmək imkanları məhdudd deyil: ölkədə dövlət və özəl teleradiolar fəaliyyət göstərir,

böyük sayda (1900-dən çox) qəzet və jurnal qeydiyyatdan keçib. Bu siyahıya şəbəkəsi gündən-günə genişlənən populyarlığı artan İnterneti də daxil etmək lazımdır. Amma onu da qeyd etmək vacibdir ki, göstərilən kütləvi informasiya vasitələrinin əksəriyyəti maliyyə durumu ilə bağlı olaraq oxucu auditoriyasını saxlamaq üçün sensasiya xarakterli, yaxud bir o qədər də zehni gərginləşdirməyi tələb etməyən, məsələn, seriallar və dünyadakı məşhurların şəxsi həyatı haqqında informasiya verməyi üstün tutur. Lakin adi vətəndaşları rəsmi xronika və onun təhlili də maraqlandırır, çünki oradakı məlumat bilavasitə onların həyatına təsir göstərir.

Sorğu iştirakçıları icra hakimiyyəti orqanlarının işi barədə ətraflı məlumatı adətən hansı mənbələrdən almaları sualını belə cavablandırıblar: televiziya və radio (şək.7.1), az da olsa, üstünlük dövlət kanallarına (61,8%-dövlət və 51,2%-özl) verilir. Həqiqətən də dövlət televiziyasının efrində rəsmi məlu-

şək. 7.1. Kütləvi informasiya orqanlarının Hakimiyyətin İcra orqanlarının fəaliyyəti barədə məlumat mənbələri kimi istifadəsi

matlar, xüsusilə də Prezident fərmanları və sərəncamlar, Milli Məclisdə qəbul edilən qanunlar ətraflı işıqlandırılır.

Ölkədəki siyasi sabitlik, iqtisadiyyatın bazar münasibətləri prinsiplərinə uyğun qurulması, özəl sektorun inkişaf edərək iqtisadiyyatın əsas lokomotivinə çevrilməsi əhalinin qanunlara, bununla birlikdə isə rəsmi məlumatlara marağının artmasına zərurət yaradıb. Bu isə öz növbəsində əhalinin hüquqi maariflənməyə marağının artmasını göstərir.

Özəl teleradiokanalların ikinci yerdə durması onların müstəqil olaraq daha operativliyi, materialın təqdim edilməsi, həmçinin interpretasiyasında azad olmaları ilə bağlıdır ki, məhz bu amil də həmin KİV-ri əhali üçün maraqlı edir.

Sirr deyil ki, hər bir jurnalist məlumatı bəzən şəxsi nöqteyi-nəzərindən təqdim edir, lakin onun kimlərinə maraqlarını ifadə etməsi də istisna olunmur. Bunu nəzərə alsaq, tirajı dövlət və müstəqil mətbuatın tirajından xeyli üstün olan müxalifət mətbuatının reytinginin bu qədər aşağı olmasını (6,1%) başa düşmək bir o qədər də çətin deyil. Material nə qədər dolğun və operativ olsa da, onun birtərəfli işıqlandırılması pərəstişkarların sayının azlıq təşkil etməsinə gətirib çıxarmışdır. Bundan başqa, dəqiqlik kimi vacib amilə də lazımı diqqət yətilir. Nəticədə materiallar linqvistik səhvlərə və rəsmi orqanların adlarının düzgün yazılmamasına tez-tez rast gəlmək olur (bunların arasında adi oxucuların aşkar edə biləcəkləri səhvlərlə yanaşı, onların bilmədikləri də var). Buna misal kimi, tez-tez müxalifət mətbuatında əvvəllər dərc olunmuş materiala təkzib və düzəlişlərin edilməsinin şahidi oluruq.

İcra orqanlarının fəaliyyəti barəsində məlumat mənbəyi

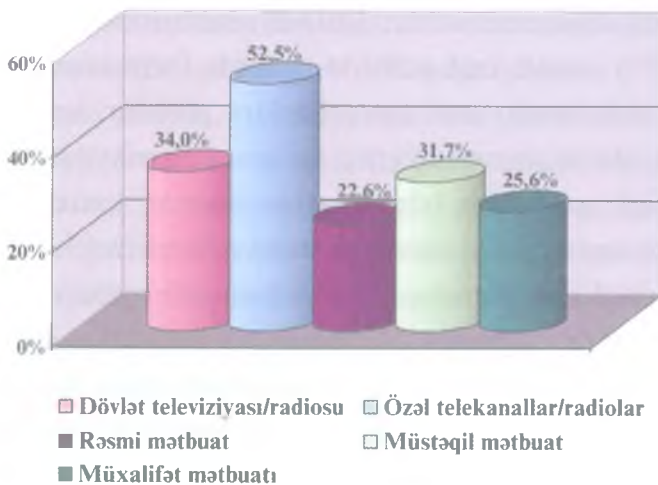
kimi müstəqil mətbuatdan istifadə edənlərin sayının az olması (8,0%) onunla izah edilir ki, hazırda formalaşma mərhələsində olan həmin mətbuat orqanları, görünür, hələ informasiyanı işləmə və təqdim etmə yollarını tapmayıblar. Düzdür, müstəqil mətbuatın böyük potensialı var, çünki müxalifət mətbuatından fərqli olaraq, burada müxtəlif səpkili materiallar yerləşdirilir, həmçinin şərhlər zamanı obyektivlik və neytrallığa riayət olunur.

KİV-də söz azadlığının qiymətləndirilməsi ilə bağlı respondentlərin verdiyi cavablar səciyyəvidir. Prinsip etibarilə, hər bir kütləvi informasiya vasitəsi (çap, yaxud elektron), oxucu, ya tamaşaçı uğrunda güclü rəqabət şəraitində fəaliyyət göstərir və çox vaxt sponsor, yaxud kənardan yardım olmadan onların işləməsi mümkün deyildir. Bu baxımdan tam müstəqillik barədə danışmaq düzgün olmazdı. Lakin buna baxmayaraq, respondentlər söz azadlığının bu və ya digər dərəcədə bütün KİV-də olduğuna əmindirlər. Onların bir qismi buna tam əmindir və burada liderlik özəl teleradiokanallara məxsusdur (şək. 7.2).

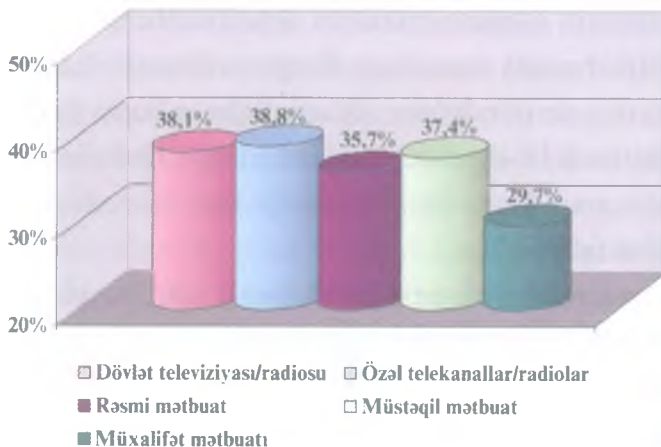
Respondentlərin digər hissəsi hesab edir ki, söz azadlığı yuxarıda qeyd olunan KİV-lərə qismən aiddir, özü də bərabər şəkildə (şək. 7.3).

Autsayder kimi burada müxalifət mətbuatı göstərilir. Ən maraqlısı isə odur ki, söz azadlığının bütün KİV-də olmadığını bildirən respondentlər dövlət teleradiokanallarını, rəsmi və müxalifət mətbuatını bir səviyyəyə tutmuşlar (şək. 7.4)

Hər bir informasiya orqanının fəxr edə biləcəyi nailiyyət, təqdim etdiyi informasiyadan istifadə edənlərin inamını qa-

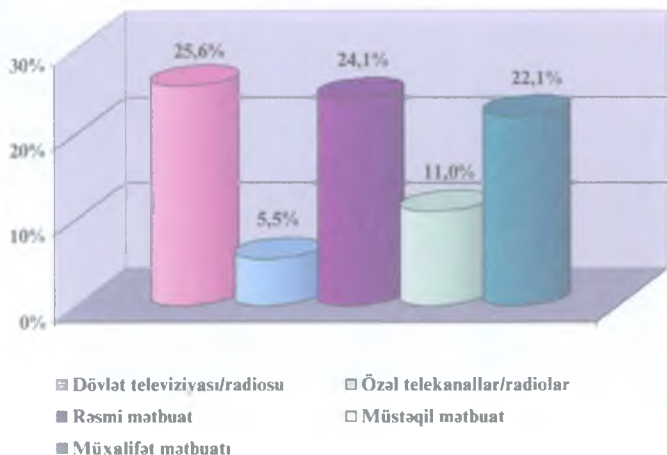

şək. 7.2. Kütləvi informasiya vasitələrində söz azadlığının olmasının qiymətləndirilməsi

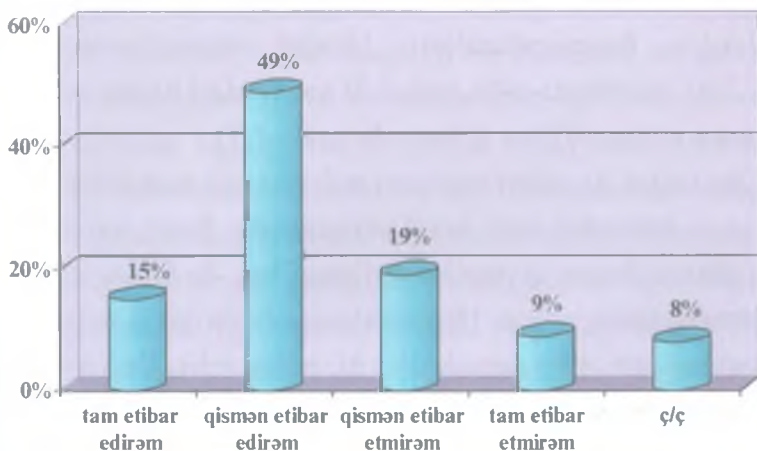
şək. 7.3. Kütləvi informasiya vasitələrində söz azadlığının qismən olmasının qiymətləndirilməsi

zanmaqdır. İnam informasiyanın dürüstlüyündən, onun işıqlandırılmasına obyektiv yanaşmadan və informasiyanı təqdim edənlərin yüksək peşəkarlığından yararır.

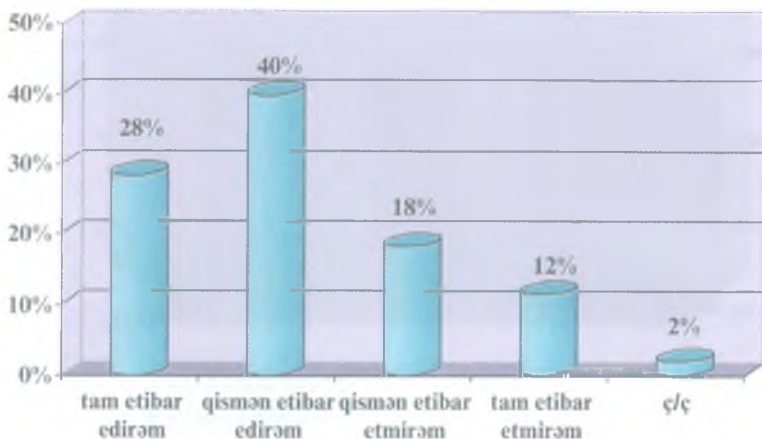

şək. 7.4. Kütləvi informasiya vasitələrində söz azadlığının olmamasının qiymətləndirilməsi

Müxtəlif informasiya vasitələrinə olan inamın dərəcəsini qiymətləndirən respondentlərin yarısından çoxu dövlət tele-radiosuna, özəl teleradiokanallara və mətbuata etimad göstəriblər (şək. 7.5 - şək. 7.7)

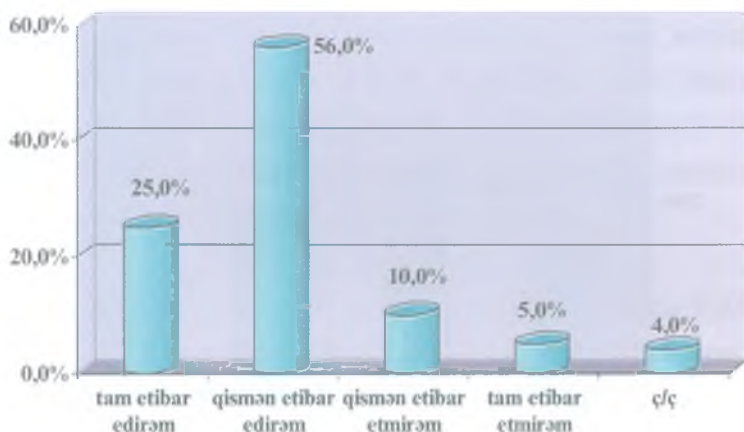
şək. 7.5. Respondentlərin kütləvi informasiya vasitələrinə etibarlarının qiymətləndirilməsi

şək. 7.6. Respondentlərin Dövlət televiziyasına/radiosuna etibarlarının qiymətləndirilməsi

Respondentlərin, təxminən, üçdə bir hissəsi hesab edir ki, dövlət teleradiosu və mətbuatının informasiyalarına etibar etmək olmaz. Respondentlərin ən çox etimadını qazananlar isə informasiya bazarında nisbətən yeni olan özəl teleradiokanallardır. Respondentlərin Dövlət teleradiosuna 68% (şək.7.6), mətbuata-64% (şək.4.5) səs verdiyi halda, özəl teleradiokanallara 81%-i etibar edir (şək. 7.7).

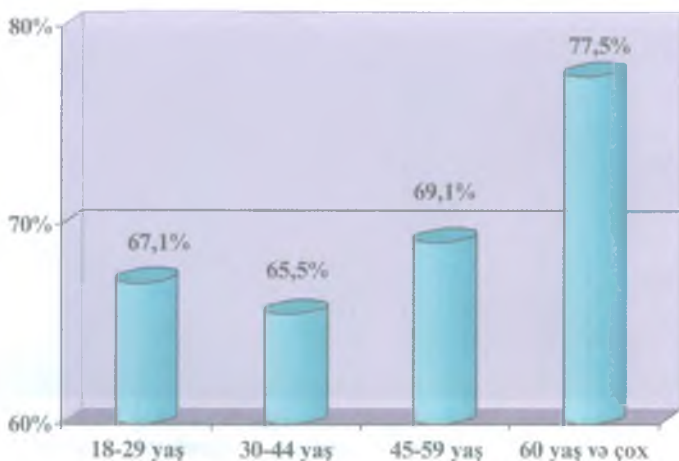
Qeyd edək ki, dövri mətbuat informasiya məkanında televiziya və radiodan xeyli əvvəl yaranmışdır. Bunu nəzərə alsaq ona olan etibarın qiymətləndirilməsi heç də ürəkaçan deyil: respondentlərin yalnız 15% mətbuata bütünlüklə inanır, rəyi soruşulanların 49% demək olar ki, etibar edir. Çap məhsuluna şübhə ilə yanaşan respondentlərin 19% olduğunu nəzərə alsaq, görürük ki, müxtəlif xarakterli hadisələrlə zəngin müasir dünyada əhali ona lazım olan informasiyanı əsasən elek-

şək. 7.7. Respondentlərin özəl teleradiokanallarına etibarlarının qiymətləndirilməsi

tron kütləvi informasiya vasitələrinin xəbər bloklarından əldə edir. Deməli, oxucu auditoriyasının tam inamını qazanmaqdan ötrü çap KİV-ri böyük əmək sərf etməlidir.

Maraqlıdır ki, respondentlərin tam inamını Dövlət Teleraudiosu (28%) qazanıb. Ola bilsin ki, bu məsələdə bir çox illər ərzində Dövlət televiziya və radiosunun elektron informasiya bazarında yeganə vasitə olması müəyyən rol oynayır (şək. 7.8). İnformasiyanı məhz bu mənbədən almaq vərdişi illərin sınağından keçib və bu, yaş kateqoriyaları üzrə respondentlərin cavablarının analizində özünü biruzə verir. Sözügedən informasiya mənbələrinə yaşı 60 və yuxarı olan - 77,5% respondent inam bildirib. Bu o deməkdir ki, yaşlı respondentlərin dördə üç hissəsindən çoxu dövlət telekanalının informasiyalarına inanır. Yaşlı respondentlər dövlət telekanalının fəaliyyətinə 3,67 bal qiyməti verdiyi halda, digər yaş ka-

**şək. 7.8. Respondentlərin yaş kateqoriyalarına görə
Dövlət teleradiosuna etibarlarının qiymətləndirilməsi**

teqoriyalarından olan respondentlər bu fəaliyyəti 3,38-dən 3,47 balla qiymətləndirmişlər.

Son zamanlar çoxlarında belə bir fikir yaranıb ki, guya dövlət televiziyası və radiosunun vaxtı keçib. Əslində isə vəziyyət bir o qədər də pis deyil və optimizm üçün əsas vardır. Məsələ burasındadır ki, sorğu iştirakçılarının 18% dövlət televiziyasına tamamilə etibar etmirsə də, respondentlərin 28% yalnız bu informasiya mənbələrinə üstünlük verir. Bu dövlət strukturlarının fəaliyyətini bəyənməyənlər 18% təşkil edir, respondentlərin 40% isə "demək olar ki, etibar edirəm" cavabını vermişdir. Sırr deyil ki, informasiya müxtəlifliyi və operativlik baxımından müstəqil teleradiokanallar dövlət televiziyası və radiosunu üstələyirlər. Görünür, elə bu səbəbdən də, sözügedən informasiya vasitələrinin fəaliyyətinin beş ballıq şkala üzrə qiymətləndirilməsində inamı məhz özəl teleradiokanallar daha çox qazanmışdır - 3,83; dövlət televiziya və ra-

diosu - 3,45; mətbuat isə - 3,43 bal.

İnformasiya aləmində yüksək peşəkar yayım vasitəsi və mənbəyinə həmişə böyük ehtiyac duyulduğu indiki zamanda, bütün kütləvi informasiya vasitələri cəmiyyətin vaxtlı-vaxtında, hərtərəfli və dürüst informasiya əldə etmək arzusunu nəzərə almalı və zamanla ayaqlaşmalıdırlar.

Musa YAQUB,
“Söz Azadlığını Müdafiə” Fondunun Sədri

8. KORRUPSIYA

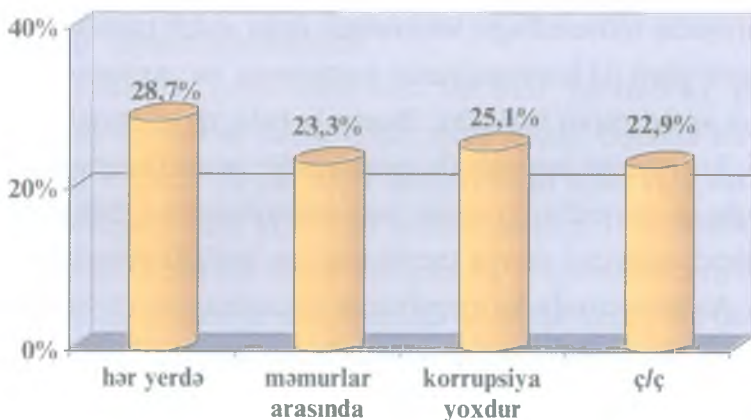
Dövlətçiliyin əsaslarını dağıdan korrupsiya ümumən cəmiyyətin mövcudluğu və inkişafı üçün ciddi təhlükə yaradır. Buna görə də korrupsiyanın yaranması və yayılması səbəblərini araşdırmaq lazımdır. Bununla belə, qeyd etmək lazımdır ki, korrupsiya beynəlxalq problemdir və antikorrupsiya strategiyası müvəffəqiyyətinin əsas meyarlarından biri göstərilən sahədə mövcud dünya təcrübəsindən istifadə etməkdir.

Azərbaycanda korrupsiyanın yaranmasına və yayılmasına şərait yaradan faktorlar sırasında qanunvericiliyin və məhkəmə sisteminin təkmil olmamasını, iqtisadiyyatda inhisarçılıq, əhalinin hüquqi biliklərinin az olmasını və digər bu kimi amilləri göstərmək olar. Son dövrlərdə Azərbaycanda korrupsiyanın yayılmasının qarşısının alınması üzrə ciddi addımlar atılmışdır: "Korrupsiya ilə mübarizə haqqında" Qanun (13 yanvar 2004-cü il) qəbul olunmuş, antikorrupsiya tədbirləri üzrə normativ-hüquqi baza yaradılmışdır.

Lakin böyük ictimai dəstək, əhalinin əksər hissəsinin bir-başə iştirakı olmadan və vətəndaşların münasibəti açıqlanmadan çox vacib sosial, hüquqi və iqtisadi problemlərlə mübarizədə uğur əldə etmək imkanları çox az olacaq.

"Korrupsiya ilə mübarizə fondu" QHT-si təqdim olunan sosioloji tədqiqat çərçivəsində sorğu anketinə Azərbaycanda korrupsiya probleminin mövcudluğu, yayılması və əhalinin ona münasibəti barədə bir neçə sual daxil etmişdi. Keçirilmiş sorğu zamanı əldə edilmiş nəticələrə nəzər salanda aydın olmuşdur ki, əhalinin bu məsələyə münasibəti birmənalı deyildir (şək. 8.1).

Cəmiyyətimizdə korrupsiya probleminin mövcudluğunu hər dördüncü respondent inkar etmişdir. Bununla belə, rəyi

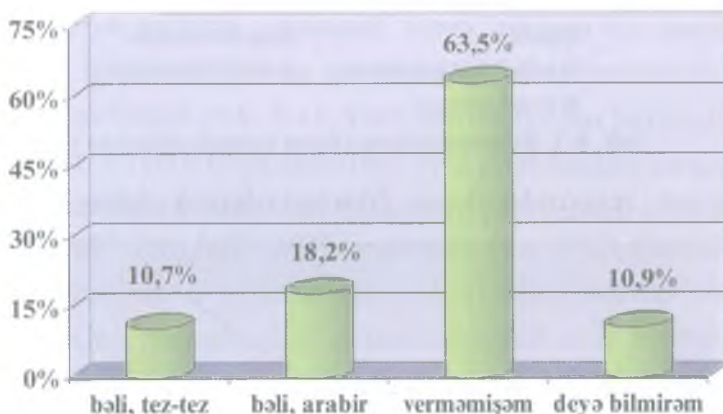

şək 8.1. Korrupsiyanın Azərbaycanda yayılmasının qiymətləndirilməsi

soruşulanların yarıdan çoxu hesab edir ki, bu problem mövcuddur və nəinki təkcə məmurlar arasında (23,3%), hətta bütün cəmiyyətdə yayılmışdır (28,7%).

Lakin şəxsən özlərinin rüşvət vermələri barədə suala cavabda respondentlərin üçdə birindən də az hissəsi "bəli" (28,9%), yarıdan çoxu isə qəti olaraq "xeyr" (63,5%) cavabını vermişdir (şək.8.2). İlk baxışdan görünən ziddiyyəti asanlıqla izah etmək olar - qanunvericiliyə əsasən, rüşvətə görə təkcə alan deyil, həm də verən şəxs cinayət məsuliyyətini daşıyır.

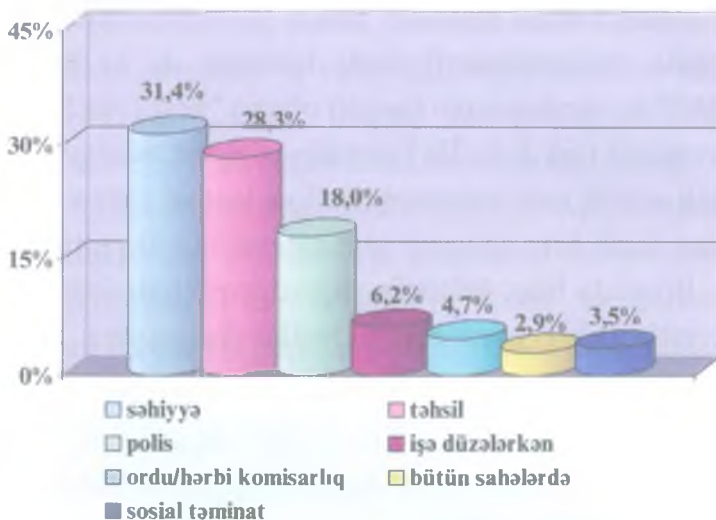
Bununla belə, özlərinin rüşvət prosesində iştiraklarını qətiyyətlə inkar edən respondentlər korrupsiya probleminin

şək. 8.2. Respondentlərin rüşvət verməklərinin qiymətləndirilməsi

yayıldığı strukturların adlarını məmnuniyyətlə sadalayıblar (şək. 8.3). Həmin siyahıya səhiyyə, təhsil, hüquq-mühafizə, ordu və hərbi komissarlıq orqanları da daxildir.

Maraqlıdır ki, Bakıda korrupsiyanın geniş yayıldığı sahələr sırasında təhsilin adını çəkənlərin sayı digər regionlara nisbətən iki dəfə çoxdur (28%-ə qarşı 68,4%). Səhiyyə sahəsində isə rüşvətخورluq məsələsi üzrə Bakıda və regionlarda ya-

şək. 8.3. Respondentlərin rüşvət verməli olduqları sahələr

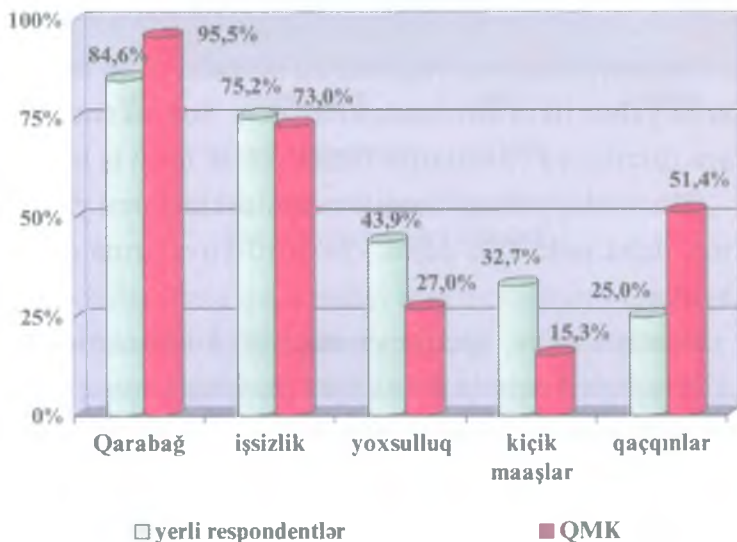
şayan respondentlərin fikirləri demək olar ki, bərabər bölünüb (35% regionlarda və 39% - Bakıda). Narahatlığa səbəb amillərdən biri də respondentlərin qanunun keşiyində durmalı olan hüquq-mühafizə orqanlarının adlarını korrupsiyaya uğramış strukturlar sırasına daxil etmələridir.

Beləliklə, problem mövcuddur və onun aradan qaldırılması üçün həm dövlət orqanlarının, həm də bütün cəmiyyətin birgə səyləri tələb olunur. Korrupsiyaya qarşı birgə mübarizə güclü və sağlam cəmiyyətin əsasıdır.

professor Namiq AXUNDOV,
“Azərbaycanda Korrupsiyaya Qarşı
Mübarizə Fondu”nun Prezidenti

9. DAĞLIQ QARABAĞ

Bu gün xalqımızın ən ağırılı yeri Ermənistanla Azərbaycan arasındakı münaqişə nəticəsində Dağlıq Qarabağ və onunla həmsərhəd olan Azərbaycanın rayonlarının işğalı problemi-
dir. Lakin qaçqın və məcburi köçkünlər üçün bu problem on-
ların həyat faciəsidir. Məhz buna görə, "Azərbaycanın ən ak-
tual problemi nədir?"- sualına qaçqın və məcburi köçkünlərin
demək olar ki, hamısı (95,5%) Dağlıq Qarabağ məsələsi ol-
duğunu qeyd ediblər. Bundan əlavə, qaçqın və məcburi
köçkünlər işsizlik (73%) və qaçqınlıq (51,4%) problemlərini
ön plana çəkmişlər (şək. 9.1). Yerli əhalidən olan bütün digər
respondentlər (yerli respondentlər) eyni problemləri bir qədər
başqa ardıcılıqla göstəriblər. Qaçqınlıq problemini yerli əha-

şək. 9.1 Cəmiyyətimizdə hələlik həllini tapmamış ən vacib problemlərin müxtəlif qrup respondentlər tərəfindən qiymətləndirilməsi

li beşinci yerə çıxarib (25%). Qaçqınlar üçün isə qeyd olunan problem işsizlikdən (73%) sonra üçüncü ən vacib problemdir (51,4%). Yerli əhali ilə qaçqın və məcburi köçkünlərin problemləri müxtəlif ardıcılıqla düşməsi tamamilə anlaşılandır. Torpaqlarını, əmlakını, işini, qohumlarını çox qısa zaman kəsiyində itirən adamlar öz həyatlarını yeni və tanış olmayan şəraitdə qurmağa məcbur olublar. Kəndlərdə yaşamağa öyrəşmiş insanlar birdən-birə məcburiyyət qarşısında şəhərdə məskunlaşmışlar.

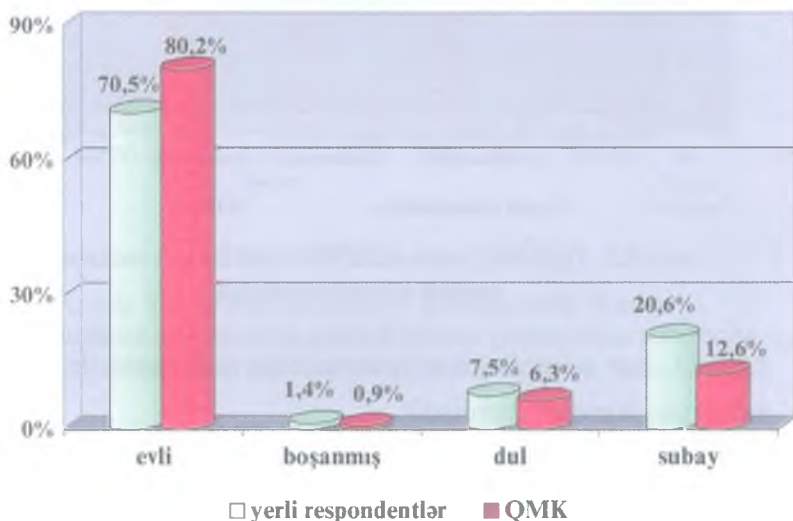
Onlar üçün çox ağır şəraitdə Azərbaycan rəhbərliyinin, bütün yerli əhalinin dəstəyi sayəsində qaçqın və məcburi köçkünlərə nisbətən kiçik mənəvi sarsıntılarla yeni yerdə məskunlaşmağa və həyatlarını yenidən qurmağa imkan verdi. Qaçqınlar üçün müəyyən güzəştlər, kompensasiyalar nəzərdə tutulub, onlara humanitar yardım göstərilir və s. Lakin həmişə öz əməyi hesabına yaşayan bu insanlar üçün bütün bu tədbirlər yalnız ilkin dövrlərdə kifayətdir. Sonrakı mərhələdə onlara özlərini və yaxınlarını təmin etmək üçün iş lazımdır.

Əlbəttə ki, onların hamısı səbirsizliklə daimi yaşayış yerlərinə, daha sadə dillə desək - öz yurd-yuvalarına qayıtmaq istəyirlər.

Bundan əlavə, qaçqın və məcburi köçkünlərin bir hissəsi çadır şəhərciklərində müvəqqəti məskunlaşmışdır. Qaçqınların bu hissəsi üçün işə düzəlmək ən ağır məsələdir.

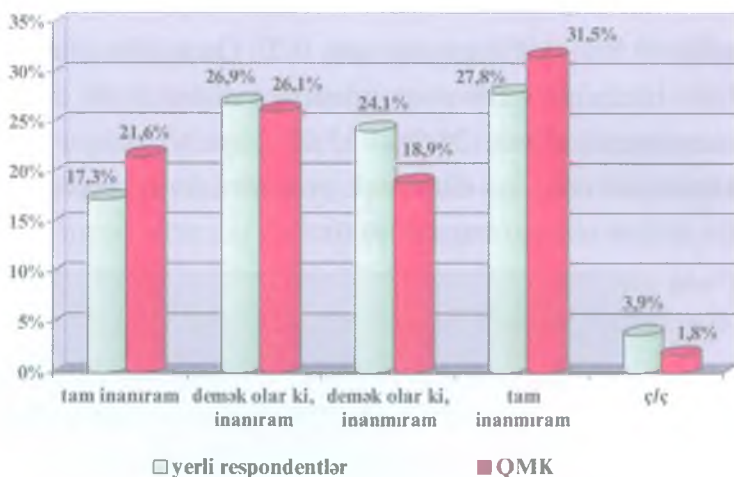
Yeri gəlmişkən, tədqiqat zamanı maraqlı bir fakt ortaya çıxmışdır - sorğuya cəlb edilmiş qaçqın və məcburi köçkünlər arasında ailəlilərin sayı yerli respondentlərə nisbətən daha çoxdur (80,2% - 70,5%-ə qarşı), qaçqın və məcburi köçkünlər

arasında boşananların sayı isə yerli respondentlərə nisbətən azdır (0,9% - 1,4%-ə qarşı, şək. 9.2). Qaçqınlar arasında işsizliyin həcmnin yerli respondentlərə nisbətən iki dəfə çox olması nəzərə alınsa (25,5% - 13,1%-ə qarşı) qaçqın və məcburi köçkünlər üçün işə düzəlmək probleminin nə üçün bu dərəcədə aktual olduğu başa düşülür.

şək. 9.2. Müxtəlif qrup respondentlərin ailə vəziyyətinə görə bölgüsü

Respondentlərin qeyd etdiyi əsas məsələnin - Dağlıq Qarabağ probleminin həlli onlara müxtəlif yollarla görünür (şək. 9.3). Qaçqın və məcburi köçkün olan respondentlərin 21,6%-i hesab edir ki, bu problem sülh yolu ilə həll edilə bilər, eyni təbəqədən olan insanların 26,1%-i isə birinci qrupa aid olan insanlar qədər nikbin düşünməsələr də, hər halda məsələnin sülh yolu ilə həllinin mümkünlüyünə inanırlar. Lakin qaçqın və məcburi köçkün olan hər beşinci respondent buna şübhə ilə

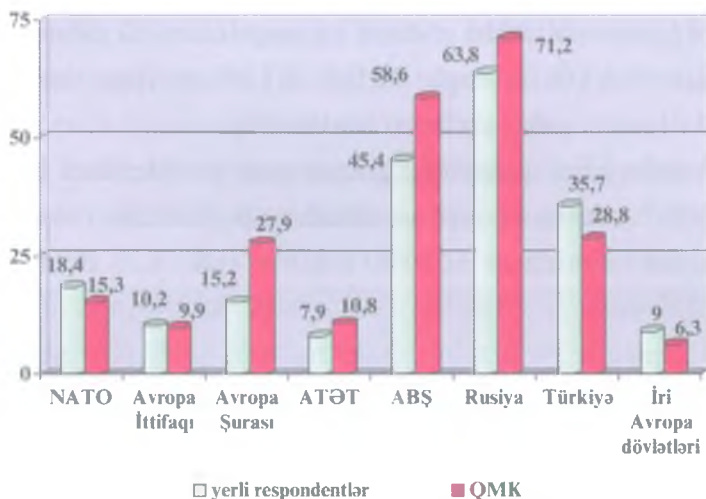

şək. 9.3. Qarabağ probleminin sülh yolu ilə həll olunacağına inamın qiymətləndirilməsi

yanaşır, hər üçüncüsü isə münaqişənin sülh yolu ilə nizamlanacağına ümidini itirmişdir.

Beynəlxalq təşkilatların və ölkələrin Qarabağ münaqişəsinin həlli üçün göstərdikləri vasitəçilik cəhdləri hamıya məlumdur. Respondentlərə bu problemin həllinə kömək edə biləcək qurumların adını çəkmək təklif edildi. Suala cavab verənlər birinci yeri Rusiyaya, sonrakıları isə ABŞ və Türkiyəyə vermişlər (şək. 9.4).

Güman etmək olar ki, Rusiyaya belə böyük bir inam (71,2%) onun dünyanın ən qüdrətli ölkələrindən biri, eləcə də uzun illər Azərbaycan və Ermənistanla birlikdə Sovetlər İttifaqının, indi isə Müstəqil Dövlətlər Birliyinin üzvü olmasından irəli gəlir. Rusiyanın münaqişəni həll edə biləcək imkanlara malik olmasına inam çox güclüdür. Belə ki, son illər ər-

şək. 9.4. Erməni-azərbaycan münaqişəsinin nizama salınmasında Azərbaycana səmərəli kömək göstərə bilən beynəlxalq qurumların və dövlətlərin qiymətləndirilməsi, %-lə

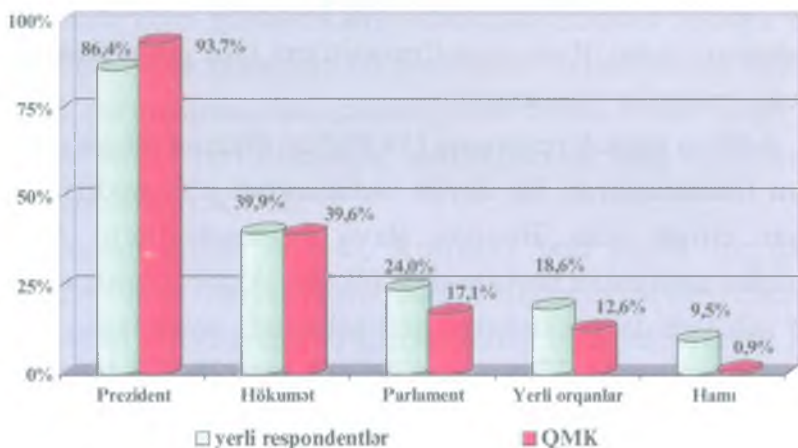
zində Rusiya və Ermənistan arasında bir sıra sahələrdə, o cümlədən hərbi sahədə əməkdaşlıq haqqında müqavilələr imzalanmış və bu, Rusiyanın Ermənistana təsir göstərmək üçün geniş imkanlar yaratmışdır.

ABŞ-ın yüksək reytingini (58,6%) bu ölkənin dünya siyasətini formalaşdıran bir dövlət olduğundan irəli gəldiyini güman etmək olar. Bundan əlavə, respondentlərin ABŞ-a müsbət münasibət bəsləməsi bu ölkənin Azərbaycanla müxtəlif sahələrində, o cümlədən neft sahəsində əməkdaşlıq etməsindən irəli gəlir. Türkiyənin üçüncü yer (28,8%) tutmasına gəlincə, çox güman ki, bu, adı çəkilən ölkənin münaqişəni həll etmək üçün real təsir gücünə malik olmaması səbəbi ilə izah oluna bilər. Hərçənd, bu ölkə Azərbaycanın ən yaxın müttə-

fıqlərindən biri kimi qəbul edilir.

Sorgunun nəticələri göstərir ki, respondentlər münaqişənin həllində NATO, Avropa Birliyi, ATƏT və digər beynəlxalq təşkilatlara o qədər də inam bəsləmirlər.

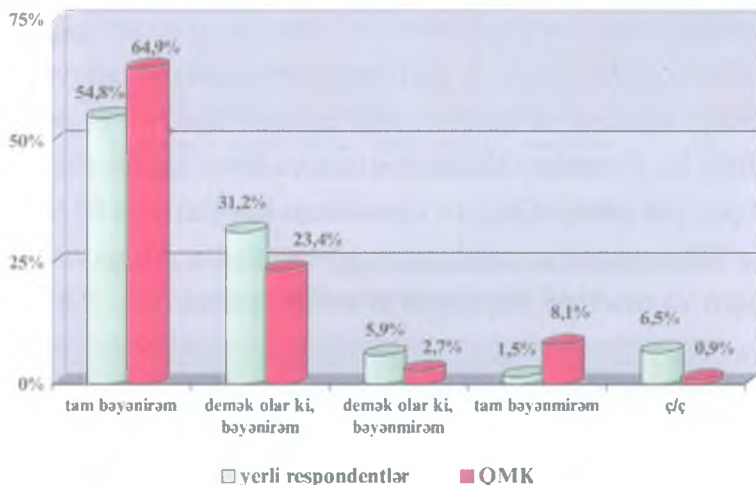
"Azərbaycan qarşısında duran əsas problemləri kim həll edə bilər" - sualına cavab verərkən respondentlər müxtəlif sosial-siyasi orqanların adlarını çəkiblər (şək. 9.5). Belə ki, Prezidentin əsas problemləri həll etmək iqtidarında olmasına inam qaçqın və məcburi köçkünlərdə yerli respondentlərə nisbətən daha güclüdür (93,7% - QMK, 86,4% - yerli respondentlər). Yerli respondentlərdən fərqli olaraq qaçqınlar bütün mövcud strukturların və əhalinin birgə səylərinin, konkret strukturların fəaliyyətindən daha effektiv ola biləcəyini hesab etmirlər. Bu cür ümumi əməkdaşlığa onlarda inam yerli respondentlərə nisbətən on dəfə azdır (0,9% - QMK, 9,5% - yerli respondentlər). Qaçqın və məcburi köçkünlər sırasın-

şək. 9.5. Azərbaycanın problemlərini kim həll edə bilər?

dan olan respondentlər problemləri həll edə biləcək ölkə Prezidentini (93,7%), Hökuməti (39,6%), Milli Məclisi (17,1%) və yerli icra orqanlarını (12,6%) və başqalarını göstərmişlər.

Prezidentə inamın yüksək səviyyədə olması onun həyata keçirdiyi xarici siyasətin qiymətləndirilməsi ilə bir daha təsdiq olunur (şək. 9.6). Burada da qaçqın və məcburi köçkün

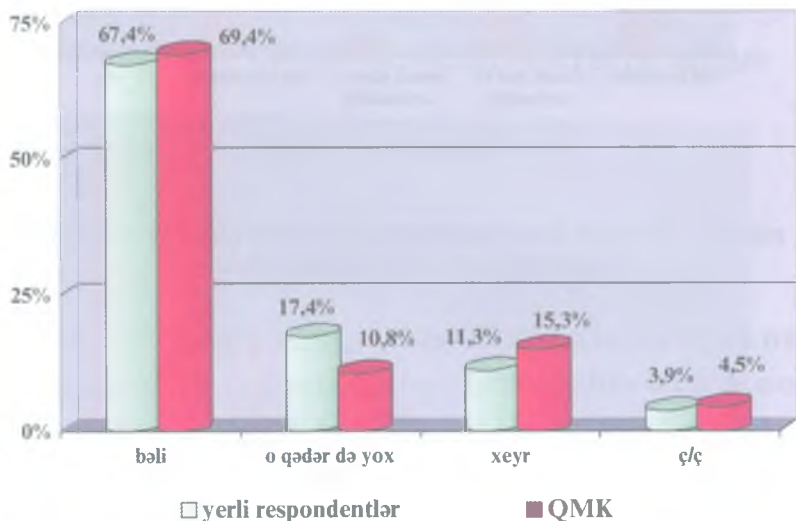
şək. 9.6. Müxtəlif qrup respondentləri tərəfindən ölkə Prezidentinin xarici siyasətinin qiymətləndirilməsi

olan sorğu iştirakçılarının verdiyi qiymət göstəriciləri yerli respondentlərə nisbətən daha çox olmuşdur: 88,3% qaçqın və məcburi köçkün olan respondentlər həyata keçirilən xarici siyasətdən razıdır (64,9%-i tam razıdır). Müqayisə üçün deyək ki, yerli respondentlərdə bu göstərici müvafiq olaraq 86% və 54,8% təşkil etmişdir.

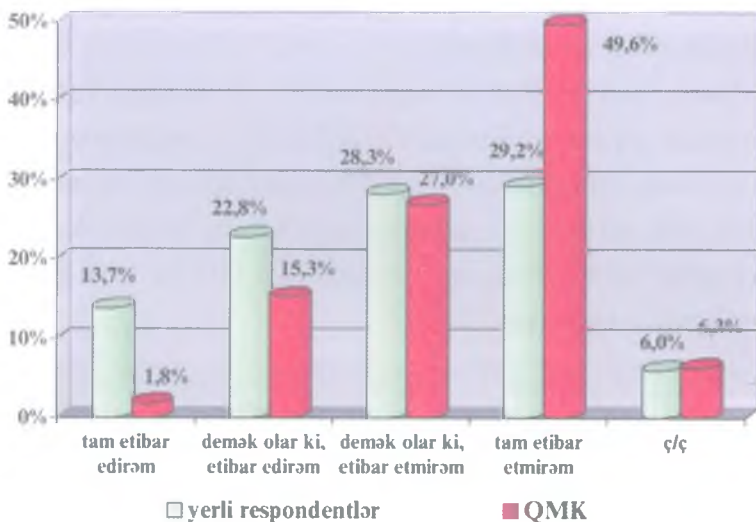
Ölkə Prezidentinin həyata keçirdiyi siyasət bütün ölkə əhali-

si kimi qaçqın və köçkünlərə də 2003-cü il seçkilərində düzgün qərar qəbul etdiklərinə əmin olmağa əsas yaradıb. Məhz buna görə, seçkinin gələn həftə keçiriləcəyi halda İlham Əliyevə səs verəcək qaçqın və məcburi köçkünlərin sayı ötən il indiki Prezidentə səs vermiş respondentlərin sayı ilə müqayisədə 15,7% artmışdır. Bundan əlavə, əgər 2003-cü il seçkiləri dövründə bir çoxları İlham Əliyevə Heydər Əliyevin oğlu və onun siyasətinin davamçısı kimi səs veriblərsə, seçkidən bir il sonra qaçqın və məcburi köçkün, eləcə də yerli respondentlərin əksəriyyəti onu müstəqil siyasətçi və rəhbər hesab etmişdir (şək. 9.7).

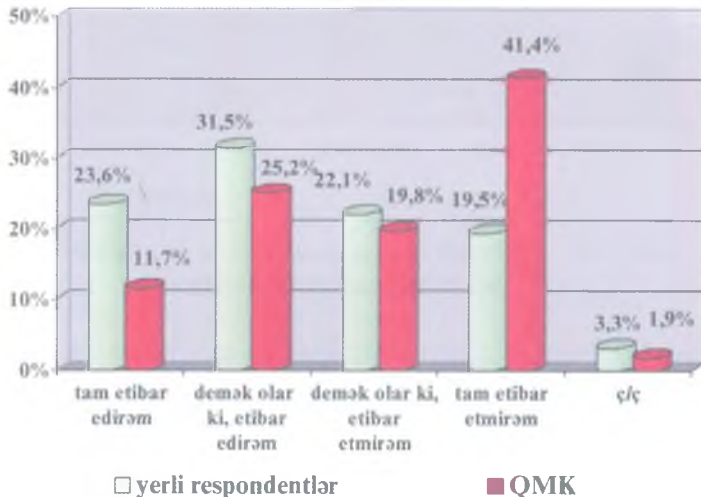
Belə ki, Prezidentlik institutuna və Prezidentin özünə etibar çox yüksəkdir. Qaçqın və məcburi köçkünlərin 82,9%-i İlham Əliyevə etibar etdiklərini göstərmişdir. Müqayisə üçün qaçqın və məcburi köçkünlərin bələdiyyələrə (şək. 9.8) və ic-

şək. 9.7. Müxtəlif qrup respondentlərin İlham Əliyevi mötəbər siyasi lider kimi qiymətləndirilməsi

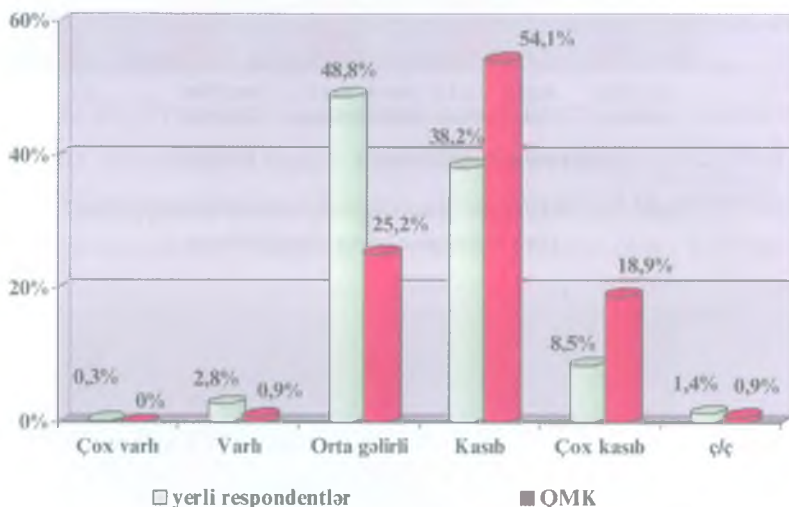
şək. 9.8. Müxtəlif qrup respondentlərin bələdiyyələrə olan etibarının qiymətləndirilməsi

şək. 9.9. Müxtəlif qrup respondentlərin Yerli orqanlara olan etibarının qiymətləndirilməsi

ra hakimiyyətinin yerli orqanlarına (şək. 9.9) göstərdikləri etibara nəzər salmaq olar.

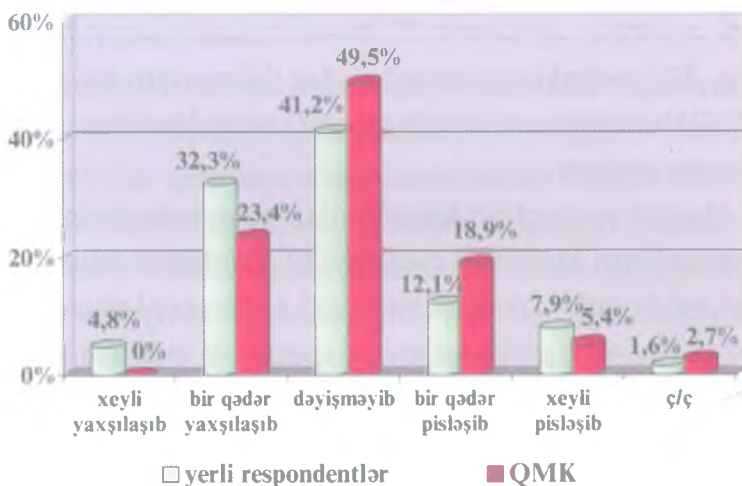
Sorgu zamanı hər bir respondentə öz ailəsinin iqtisadi vəziyyətini qiymətləndirmək və növbəti bir il üçün proqnoz vermək təklif olunmuşdu. Rəyi soruşulan qaçqın respondentlərdən hər ikincisi öz ailəsini çox kasıb, yarısı -kasıb, hər üçüncüsü orta gəlirli, hər on nəfərdən biri isə varlı kimi qiymətləndirmişdir (şək. 9.10).

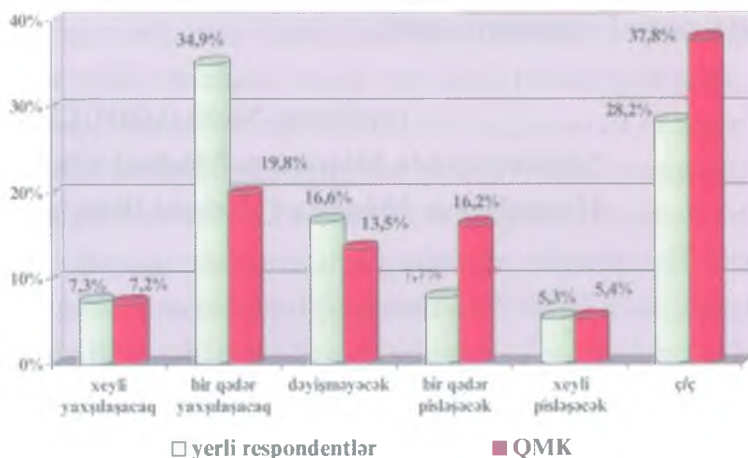
şək. 9.10. Müxtəlif qrup respondentlərin öz ailələrinin gəlir baxımından qiymətləndirilməsi

Son bir il ərzində rəyi soruşulan qaçqın və məcburi köçkün respondentlərin yarısının ailələrində maddi vəziyyət dəyişməyibsə, hər iki istiqamətdə dəyişikliklər təxminən eyni sayda ailələrdə baş vermişdir (şək. 9.11).

Bununla belə, sosial-iqtisadi proseslərin gedişi respondentlərə gələn ildə öz ailələrinin maddi vəziyyəti barədə nikbin

şək. 9.11. Müxtəlif qrup respondentlərin və onların ailələrinin maddi vəziyyətinin son il ərzində dəyişməsinin qiymətləndirilməsi

şək. 9.12. Müxtəlif qrup respondentlərin və onların ailələrinin maddi vəziyyətində bir ildən sonra baş verə biləcək dəyişikliklərin qiymətləndirilməsi

proqnoz verməyə imkan yaradıb (şək. 9.12). Əgər ötən il qaçqın və köçkün ailələrinin 23,4%-nin maddi vəziyyəti yaxşılaşmış, 24,3%-ninki isə pisləşibsə, bir ildən sonra bu insanların 27%-i durumlarının yaxşılaşacağını və pisləşəcəyini isə 21,6% proqnozlaşdırır.

Qaçqın və məcburi köçkün olan respondentlərlə yerli respondentlərin təxminən eyni sayı (7,4%) hesab edir ki, bir ildən sonra onların maddi vəziyyəti xeyli yaxşılaşacaq. Maddi vəziyyətin xeyli pisləşəcəyini isə qaçqın və məcburi köçkün sırasından olan respondentlər ötən il ərzində durumları pisləşmiş sorğu iştirakçıları güman edirlər (5,4%). Beləliklə belə nəticəyə gəlmək olar ki, insanlar gələcəyə ümidlə baxırlar.

Beləliklə, qaçqın və məcburi köçkünlərin ağır vəziyyətə düşmələrinə baxmayaraq, ölkə rəhbərliyinin və Prezidentin siyasəti onlara sabahkı günün, dünənki günə nisbətən daha yaxşı olacağı əminliyini verir.

**professor Nadir ABDULLAYEV,
“Azərbaycanda Migrant və Məcburi Köçkünlərin
Hüquqlarının Müdafiəsi” İctimai Birliyinin Sədri**

10. PENİTENSİAR SİSTEM

Məlumdur ki, ədalət mühakiməsi sisteminin funksiyası cəmiyyətin əsas dəyər və normalarının müdafiəsindən ibarətdir. Cinayətkarlığı qarşısının alınması sahəsində düzgün siyasət və onunla mübarizə isə iqtisadi və sosial inkişafın müvəffəqiyyətlə planlaşdırılması üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir. Dünyanın bir çox ölkələrində həbsxana problemləri ilə bağlı ədalət mühakiməsi sahəsində siyasətin işlənməsi və təkmilləşdirilməsinə, eləcə də digər hüquqi sanksiyaların və alternativ tədbirlərin həyata keçirilməsinə xüsusi diqqət yetirilir. Məhbuslarla ünsiyyət sahəsində VMT Konvensiyasına daxil olmaqla beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən qəbul olunmuş bir çox sənədlər penitensiar sistemin təkmilləşdirilməsinə yönəldilmişdir, ədalət mühakiməsi sisteminin əsas funksiyası isə cəmiyyətin əsas dəyər və normalarının müdafiəsindən ibarətdir. Məhbuslarla düzgün rəftar olmalıdır, onlar hər hansı bir əlamətə görə, məsələn, irqi, dərisinin rəngi, cinsi, dili, dini, siyasi və ya digər əqidəsi, milli və sosial mənsubiyyəti, mülkiyyətinin vəziyyəti, əsləli və ya digər hallara görə bir-birindən fərqləndirilməməlidirlər.

"Azadlıqdan məhrumetmə yerlərinin müşahidəsi" İctimai Birliyi göstərilən tədqiqat çərçivəsində 2004-cü il oktyabrın 23 və 24-də Bakı şəhəri ərazisində yerləşmiş 7 cəzaçəkmə müəssisəsinin məhbusları arasında sosioloji sorğunun keçirilməsi barədə qərar qəbul etmiş və nəticədə 1 (ciddi rejimli), 4 (qadınlar üçün), 6 (ümumi rejimli), 7 (ciddi rejimli), 10 (ümumi rejimli), 11(ciddi rejimli) və 15(ciddi rejimli) sayılı cəzaçəkmə müəssisələrində (CM) 70 məhbus arasında sorğu aparılmışdır.

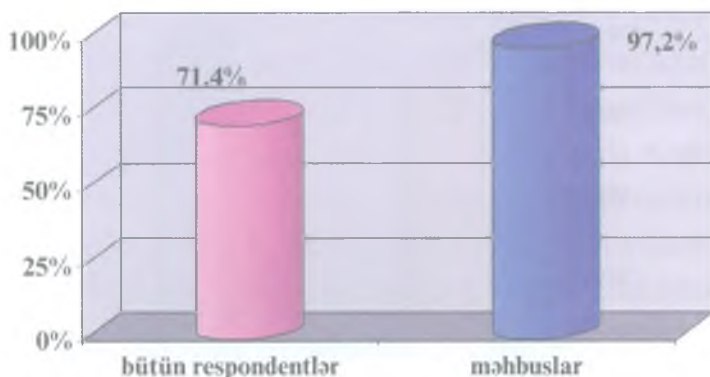
Məhbuslar AVCIYA-nın əməkdaşları tərəfindən bu kateqoriyadan olan respondentlərin saxlanma şəraiti və yerlərinə uyğun olaraq hazırlanmış xüsusi anketlərin, həm də Azərbaycanın bütün ərazisində 1496 respondentə təqdim olunan ümumi anketin suallarına cavab vermişlər. Sorğu zamanı onun anonimliyi və CM-in rəhbərliyi nümayəndəsinin iştirakı olmadan məhbuslarla təkliddə sorğunun aparılması tədqiqatın nəticələrinin düzgün olmasının əsas şərtlərindən biri idi. Qeyd etmək lazımdır ki, CM-in rəhbərliyinin nümayəndələri sorğunun tələblərinə böyük əhəmiyyət vermiş və yerinə yetirilməsi üçün hər cür şərait yaratmışlar.

Rəyi soruşulan respondentlərdən 82,9%-i kişi, 17,1%-i isə qadın cinsinin nümayəndələridir. Onlardan 30%-i 18-34, 62,86%-i 34-54, 7,14%-i isə 55 yaşdan yuxarı şəxslər olmuşlar. Sosioloji tədqiqatlar zamanı 18 yaşdan aşağı şəxslərlə sorğu aparılmışdır. Bu isə onunla əlaqədardır ki, həddi - buluğa çatmayan məhkumlar seçici sayılmır və müvafiq olaraq keçirdiyimiz sosioloji sorğunun məqsədli qrupuna daxil deyillər. Sorğuda iştirak edən məhbusların 60,3%-i birinci dəfə məhkum olmuş, yalnız 39,17%-i isə əvvəllər mühakimə edilmişdir. Nəzərə alsaq ki, sorğu əsasən ciddi rejimli CM-də keçirilmişdir, bu zaman məlum olar ki, rəyi soruşulan məhbusların əksəriyyətinin cəzaçəkmə müddəti 7 ildən artıqdır. Belə ki, 1 ildən 7 ilədək müddətə cəza çəkən məhbuslar 32,8%, 7 ildən 12 ilədək müddətə cəza çəkən məhkumlar isə 15,7%-dir. Respondentlərin orta azadlıqdan məhrumetmə müddəti 8,9 il olmuşdur.

Sorğunun keçirilməsində əsas məqsəd son bir il ərzində ölkədə gedən ictimai-siyasi proseslərə məhbusların münasibəti-

ni öyrənmək idi. Olduqca maraqlı cavablar alınmışdır ki, bu da digər 1496 anketin nəticələri ilə müqaisəli təhlil aparmağa imkan vermişdir.

"Siz 2003-cü ilin Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkilərində kimə səs vermisiniz?" sualına ölkənin regionları üzrə respondentlərin 71,4%-i, məhbuslardan isə 97,2%-i İlham Əliyevə səs verdiyini bildirmişdir (şək. 10.1).

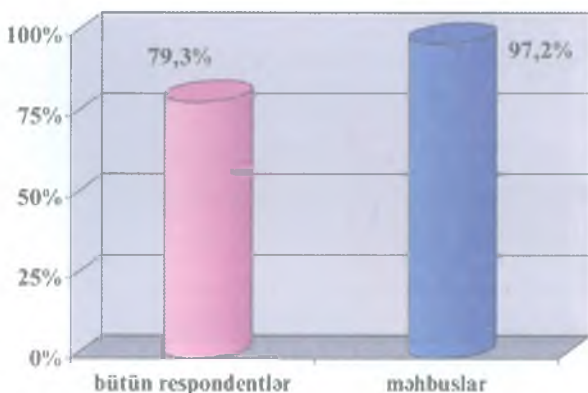

şək. 10.1. 2003-cü il Prezident seçkilərində İlham Əliyevə səs verən respondentlərin bölgüsü

2003-cü ilin Prezident seçkilərinin düzgün və ədalətli keçirildiyinə münasibət bildirən məhbuslardan 94,2%-i bunu ilk növbədə həmin seçkilərin məcburi saxlanma yerlərində dəqiq təşkil olunması və ədalətli keçirilməsi ilə əlaqələndirmişlər. Məhbuslardan yalnız 5,7%-i seçkilərin ümumilikdə ədalətli keçirildiyini bildirsə də müəyyən çatışmazlıqların olduğunu söyləmişlər. Qeyd etmək lazımdır ki, digər 1496 respondentin 71,6%-i seçkilərin düzgün və ədalətli keçirilməsini demişdir.

"Əgər növbəti həftə Azərbaycan Respublikası Prezidentliyinə seçkilər keçirilsə, Siz İlham Əliyevə səs verərsinizmi?"

sualına məhbusların 97,2%-i müsbət cavab vermişdir. Bu göstərici də ölkə üzrə İlham Əliyevlə əlaqədar rəyi soruşulanların mövqeyindən daha yüksək olmuşdur. Belə ki, ümumilikdə respublika üzrə səs vermək fikrində olanların sayı 79,3%-dir (şək. 10.2). Ölkənin digər əhalisinə nisbətən məhbuslar arasında İlham Əliyevin daha yüksək dəstək qazanmasının səbəblərini araşdırarkən qeyd etmək lazımdır ki, son bir il ər-

şək. 10.2. Prezident seçkiləri gələn həftə keçirildiyi halda İlham Əliyevə səs vermək qərarına gələn respondentlərin bölgüsü

zində CM-də məhbusların saxlanma şəraiti sahəsində kifayət qədər müsbət dəyişikliklər baş vermişdir.

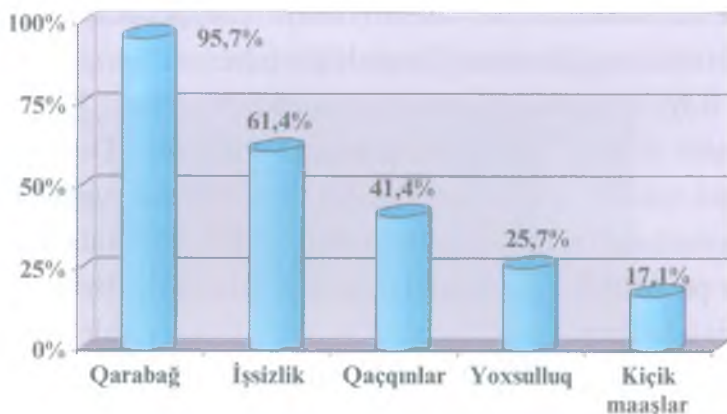
Məhbusların 95,71%-i bunu qeyd etmiş və yalnız 1,43%-i bildirmişdir ki, saxlanma şəraitləri pisləşmişdir, 2,86%-i isə heç bir dəyişikliyin olmadığını söyləmişdir. Demək olar ki, İlham Əliyevin Prezidentliyi müddətində CM-də saxlanma şəraiti ilə bağlı baş vermiş müsbət dəyişikliklər məhz dövlət başçısının onların problemlərini həll edə biləcəyinə məhbusların inamını artırıb. Bu nəticə məhbusların amnistiyaya və əfvə

münasibətləri ilə də təsdiqlənir (onları tam alqışlayır). Onlar təəssüflə bildirmişlər ki, İlham Əliyevin Prezidentliyi dövründə amnistiya haqqında qərar verilməmişdir. Düzdür, bu müddətdə əfv fərmanları verilmiş, lakin amnistiya haqqında qanun nisbətən daha geniş əhatəli olduğundan, məhbusların bu səbəbdən növbəti amnistiya haqqında qərarı böyük səbrsizliklə gözləmələri başa düşüləndir.

Rəyi soruşulan məhbuslardan 88,57%-i islam, 7,14%-i pravoslav dininə, 2,86%-i isə iudaizmə sitaış edir. Dini adətlərin azad şəkildə yerinə yetirilməsi imkanlarının yaradılmasını qiymətləndirərkən məhbuslardan 98,6%-i bununla bağlı heç bir problemlə üzləşmədiklərini, CM-nin rəhbərliyi tərəfindən dini adətlərin yerinə yetirilməsi üçün zəruri şərait yaradıldığını bildirmişlər. Sorgu zamanı həmçinin belə bir fakt aşkar olmuşdur ki, CM-də olarkən bir sıra məhbus dinə maraq göstərmiş və burada demək olar ki, axund funksiyasını yerinə yetirirlər. Bununla bərabər qeyd etmək lazımdır ki, digər dinlərə sitaış edən məhbusların əsas problemi öz dinlərindən olan icma nümayəndələri ilə ünsiyyətə girə bilməmələridir. Buna görə də CM-də tərbiyə prosesinin səmərəliliyinin artırılması üçün dini icma nümayəndələrinin vaxtaşırı bu müəssisələrə baş çəkməsinə imkan yaradılması məqsədəuyğundur.

Cəmiyyətdə baş verən proseslər haqda məlumatlı olduqlarını qiymətləndirərkən məhbusların əksəriyyəti, yəni 79,4%-i kifayət qədər məlumatlı olduğunu, 13,2%-i isə əksinə, kifayət qədər məlumatlı olmadıqlarını bildirmişdir. Məhbuslardan 90%-i son bir il ərzində Azərbaycanın inkişafının düzgün istiqamətdə getdiyini qiymətləndirmiş, lakin cəmiyyətdə hələ də həllini

tapmamış problemlərin mövcudluğunu da bildirmişlər. Məhbuslardan 95,7%-i cəmiyyət üçün Qarabağ problemini əsas sayır (şək. 10.3). Respondentlərdən 61,4%-i işsizliyi, 41,4%-i qaçqınların problemlərini, 25,7%-i yoxsulluğu, 17,1%-i əmək haqqının aşağı səviyyəsini və sairəni qeyd etmişdir.

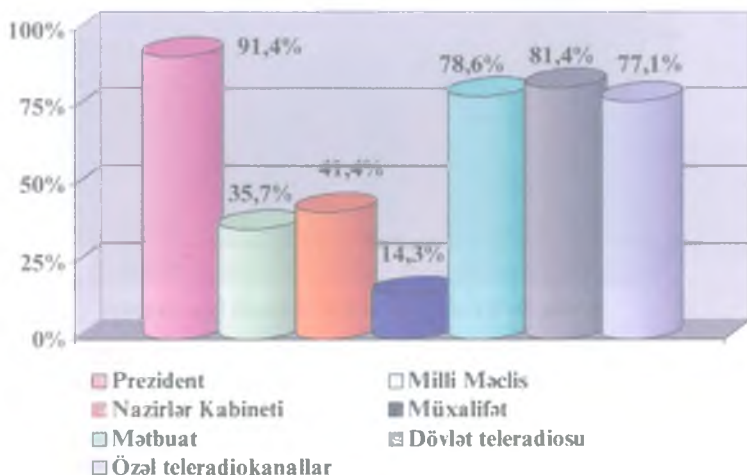
şək. 10.3. Cəmiyyətimizdə hələlik həllini tapmamış vacib problemlər (məhbusların rəyi)

Ölkə üzrə sorğuda iştirak edən digər şəxslər kimi (86,8%) məhbuslar da (71,4%) hesab edirlər ki, sadalanan problemləri yalnız Prezident həll edə bilər. Lakin rəyi soruşulan məhbusların 20%-i problemlərin həll olunmasında bütün cəmiyyətin iştirakını vacib hesab etmişdir, yerli respondentlər arasında isə bu rəqəm 8,96%-dir.

Hakimiyyətin bu və ya digər institutlarına etibar səviyyəsi ilə bağlı məsələdə rəyi soruşulan məhbusların 91,4%-i Prezidentə, 41,4%-i Nazirlər Kabinetinə, 35,7% Milli Məclisə, 14,3%-i isə müxalifətə inandığını bildirmişdir (şək. 10.4).

Məhbusların bilavasitə ünsiyyətdə olduqları orqanlarla

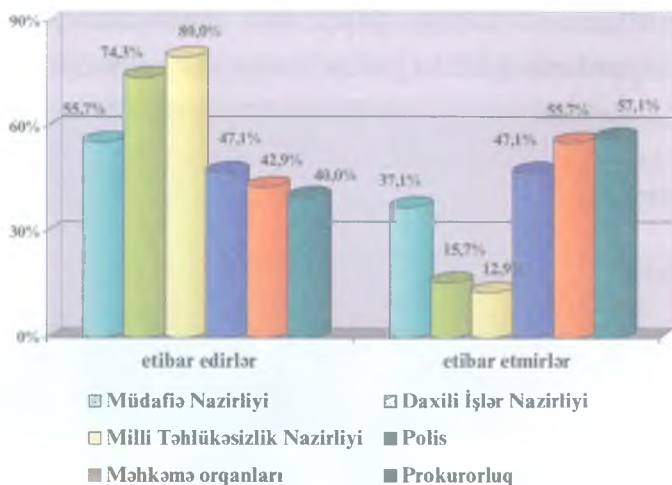
münasibətdə isə tamam başqa fikir mövcuddur (şək. 10.5). Belə ki, onlardan 37%-i polisə inanır, 40%-i inanmır; 21,4%-i

şək. 10.4. Məhbusların dövlət və ictimai orqanlara etibar qiyməti

məhkəmə orqanlarına inanır, 48,6%-i inanmır; 27,1%-i prokurorluğa inanır, 48,6%-i inanmır. Sorğu zamanı məhbuslar onların törətdiyi cinayətlərə görə məhkəmənin təyin etdiyi cəzaların adekvat olmadığını (çox ağır olduğunu) və hüquq mühafizə orqanları əməkdaşlarının sui - istifadə hallarından narazılıqlarını bildirmişlər.

İnformasiya mənbələrinin söz azadlığından danışarkən məhbusların 78,6%-i Dövlət teleradiosuna və 81,3%-i özəl teleradiokanallara üstünlük vermişdir. Dövri mətbuat qiymətləndirilərkən aşağıdakı nəticələr alınmışdır: rəsmi mətbuat - 51,4%, müstəqil mətbuat - 60%, müxalifət mətbuatı - 44,9%. Təkrar cinayətlərin baş vermə səbəblərinə münasibətini bildirərkən, məhbuslardan 42,6%-i işsizliyi, 13,2%-i özünün

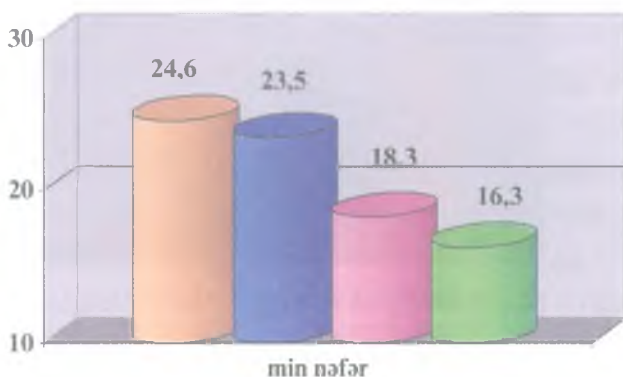

**şək. 10.5. Məhbusların dövlət orqanlarına
etibar qiyməti**

günahkar olduğunu, 10,2%-i isə yoxsulluğu və aşağı səviyyədə yaşadıklarını əsas gətirmişdir.

Məhkəmə statistikasının nəticələrinə əsasən 1997-i ildə Azərbaycanın penitensiar müəssisələrində 24851 (100 min nəfərə 323 məhbus), 2000-ci ildə - 23504 (291), 2002-ci ildə - 18321 (224), 2003- cü ildə isə - 16345 (198) nəfər cəza çəkmişdir (şək. 10.6). Azərbaycanda məhbusların sayının getdikcə azaldığı hiss olunsa da təkrar cinayətlərin törədilməsinin səviyyəsi yüksək olaraq qalır.

Müəyyən olunmuşdur ki, 2003-cü ildə azadlıqdan məhrum etmə yerlərindən buraxılmış şəxslərin 10%-dən çoxu yəni-dən cinayət törətdiklərinə görə məhkum edilmişlər. Qeyd edək ki, təkrar cinayətlərin əsas hissəsi azadlığa buraxıldıqdan 3 ilədək müddət ərzində törədilmişdir. Bu cinayətlərin yarısından çoxu azadlığa buraxıldıqdan sonra bir il ərzində baş

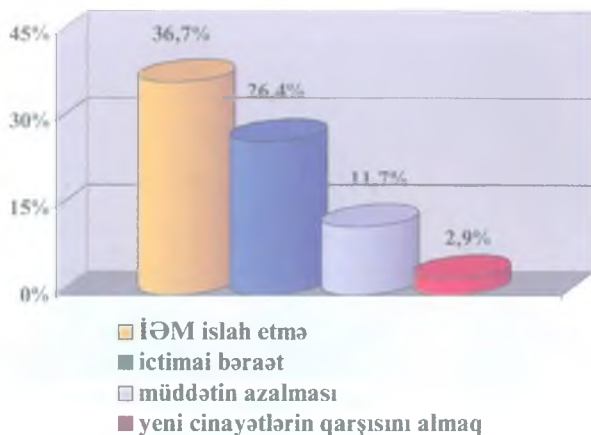
şək. 10.6. Məhbusların Azərbaycanın penitensiar sistemində sayının azalması

vermişdir.

Məhbusların çoxu qeyd etmişdir ki, azadlığa buraxıldıqdan sonra tam hüquqlu vətəndaş kimi cəmiyyətə uyğunlaşmaq çox çətindir. Qeyd etmək lazımdır ki, cəmiyyətin özünün də keçmiş məhbuslara qarşı münasibəti o qədər də yaxşı deyil. Hüquq mühafizə orqanları işçiləri üçün isə keçmiş məhbuslar həmişə qanunu pozmuş və yaxud qanunu pozmaq niyyətində olan şəxslər kateqoriyasına aid edilirlər.

Məhz bu səbəblərdən məhbusların 66,1%-i CM-dən azadlığa çıxan şəxslərin problemlərinin həllində əsas məsuliyyətin dövlət orqanlarının üzərinə düşdüyünü hesab edir. Yalnız 30,85-i belə hesab edir ki, yaranmış bütün problemləri keçmiş məhbus özü müstəqil həll etməlidir (şək. 10.7).

Cinayət-islah siyasətinin zəruri istiqamətlərinə münasibət bildirərkən, respondentlərin 36,7%-i belə hesab etmişdir ki, dövlət məhbusların CM-də islah olunmasına diqqət yetirmə-

şək. 10.7. İslah-əmək müəssisələrində siyasətin birinciliyinin qiymətləndirilməsi

lidir, 26,4%-i isə sosial uyğunlaşmaya diqqətin artırılmasını zəruri hesab etmişdir. Məhbuslardan yalnız 11,7%-i dövlətin cinayət-islah siyasətinin cəza müddətlərini aşağı salmasına və amnistiyaya, 2,9%-i isə yeni cinayətlərin qarşısının alınmasına yönəlməsini əsas saymışdır. Mövcud qanunvericiliyin dəyişdirilməsi zəruriliyinə münasibət bildirən məhbusların üçdə bir hissəsi (29,4%) yeni Cinayət Məcəlləsində nəzərdə tutulan cəza müddətlərinin azaldılması zəruriliyini bildirmişlər.

Xarici ölkələrin təcrübəsi göstərir ki, məhbusların uyğunlaşması sahəsində dövlətin sosial siyasətinin həyata keçirilməsi üçün qanunvericiliklə tənzimlənən xüsusi proqramın həyata keçirilməsi zəruridir. Belə ki, Rusiya Federasiyasında azadlıqdan məhrumetmə yerlərindən azadlığa buraxılan şəxslərin uyğunlaşma qaydası "Cəzaların İcrası üzrə müəssisələrdən azadlığa buraxılan və əvvəllər azadlığa buraxılmış şəxslərin sosial uyğunlaşması haqqında" xüsusi qanunla tənzimlə-

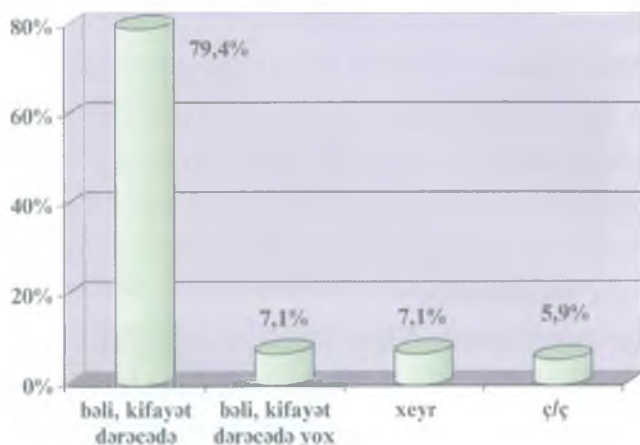
nir. ABŞ-da "Azadlıqdan məhrumetmə yerlərindən azadlığa buraxılmış şəxslər arasında təkrar cinayətlərin sayının azaldılması yolu ilə əhalinin müdafiəsi" adlanan xüsusi proqram qəbul olunmuşdur və hər il bu şəxslərin peşə yönümünə uyğun iş yerlərinin yaradılması üçün həmin vətəndaşlara yardım göstərilməsi məqsədilə dövlət büdcəsindən 600 mln. dollar vəsait ayrılır və sairə.

Sorğu anketlərində "Əgər hüquqlarınız CM-i rəhbərliyi tərəfindən pozularsa, Siz öz hüquqlarınızı müdafiə edə bilərsinizmi?" sualına məhbusların əksəriyyəti (86,8%) müsbət cavab vermişdir, 1,8%-i buna kifayət dərəcədə qadir olduqlarını, 1,2%-i isə hüquqlarını müdafiə edə bilməyəcəklərini bildirmişdir. Respondentlərin 10,2%-i isə suala cavab verməkdə çətinlik çəkmişdir.

Həmçinin məhbuslara öz hüquqları haqda məlumatlı olub-olmamaları ilə bağlı sual da verilmişdir (şəkl. 10.8). Məhbusların çoxu (79,4%-i) belə hesab etmişdir ki, onlar öz hüquqlarını bilir, 7,1%-i isə öz hüquqlarını bildiyini vurğulasa da, bunun kifayət qədər olmadığını söyləmiş, məhbusların yalnız 7,1%-i qanunvericilikdə göstərilən hüquqlarını bilmədiklərini qeyd etmişlər, 5,9%-i isə bu suala cavab verə bilməmişdir.

Yuxarıda göstərilənləri yekunlaşdıraraq belə bir faktı qeyd etmək istərdik ki, məhbuslar sorğunun əvvəlcədən anonim keçiriləcəyi haqda məlumatlandırılırsalar da, onların bir neçəsi bəzi suallara cavab verməkdən yayınmışlar. Lakin sualların əksəriyyətinə inamlı və birmənalı cavablar verilmişdir.

Belə qənaətə gəlmək olar ki, son vaxtlar penitensiar sistem-

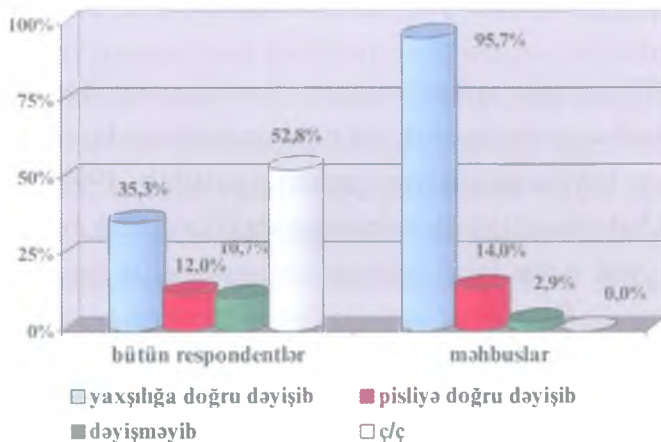

şək. 10.8. Məhbusların öz hüquqları barədə məlumatlı olmalarının qiymətləndirilməsi

də aparılan islahatlar arzuolunan nəticələr verir. Bu, məhbusların "Son bir il ərzində cəza çəkənlərin saxlanılması şəraiti dəyişilibmi?" sualına verdikləri cavabla bir daha təsdiqlənir. Məhbuslar demək olar ki, hamılıqla (95,7%) yaxşılığa doğru dəyişikliklərin baş verdiyini bildirmişlər (şək. 10.9).

Məhbusların saxlanılması şəraitinin dəyişdirilməsi sahəsində cəmiyyətin məlumatlı olduğunu müəyyən etmək məqsədilə digər respondentlərə də bu sual verilmişdir. Məlum olmuşdur ki, rəyi soruşulanların yarıdan çoxu (52,8%) bu mövzu ilə bağlı hər hansı bir məlumata malik deyil, yalnız üçdə biri müsbət dəyişikliklərin olduğunu söyləmişdir (şək. 10.9). Əlbəttə, azadlıqdan məhrumetmə yerlərinə aidiyyəti olmayan vətəndaşların bu sistemdə baş verən dəyişikliklərdən və yaxud ümumiyyətlə oradakı vəziyyətdən xəbərdar olmamaları təbii haldır.

Lakin cəmiyyət əmin olmalıdır ki, əsas funksiyası onun dəyərlərinin və normalarının müdafiəsinə yardım olan peni-

şək. 10.9. Son il ərzində məhbusların saxlanılma şəraitinin dəyişilməsinin qiymətləndirilməsi

tensiar sistemi bu funksiyanı kifayət qədər səmərəli yerinə yetirməyə qadirdir və bu məsələyə dövlətin nəzarəti daim təmin olunur. Buna görə də vaxtaşırı olaraq dövlət tərəfindən görülmən tədbirlər haqda məlumatın verilməsi, bununla da ədalət mühakimə sisteminin təkmilləşdirilməsi məqsədilə atılan addımlar və eləcə də əldə olunan müsbət nəticələrinin geniş ictimaiyyətə çatdırılması yaxşı olardı.

professor Kamil SƏLİMOV,
“Həbsxanaların Müşahidəsi - Azərbaycan”
Assosiasiyası ictimai Birliyinin Sədri

11. YERLİ SEÇKİLƏR

1995-ci ildə qəbul edilmiş Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında yerli özünüidarəetmənin bələdiyyələr tərəfindən həyata keçirilməsi nəzərdə tutulub. 1999-cü il dekabrın 12-də keçirilən ilk bələdiyyə seçkilərində bu qurumların fəaliyyəti üçün tələb olunan qanunvericilik bazası da qəbul edilmişdi. Ötən dövr ərzində bələdiyyələrin hüquqi bazasının əsasını təşkil edən 30-dan artıq qanun, fərman və sərəncam qüvvəyə minmişdir. Bu sıraya "Bələdiyyə seçkilərinin qaydaları haqqında", "Bələdiyyələrin statusu", "Bələdiyyə qulluğu", "Bələdiyyələrin maliyyəsinin əsasları", "Bələdiyyələrin əraziləri və torpaqları", "Bələdiyyə mülkiyyətinə əmlakın verilməsi haqqında", "Dövlət əmlakının bələdiyyələrə verilmə qaydası və müddətləri haqqında" əsasnamələr və bələdiyyələr üçün digər mühüm əhəmiyyətli sənədlər daxildir. Yeni formalaşan özünüidarə orqanları üçün ötən beş il heç də rəvan olmamışdır. Lakin qanunvericilik bazasının bundan sonrakı inkişafı, bələdiyyələrin səlahiyyətlərinin dəqiqləşdirilməsi, gəlir mənbələrinin artırılması və s. onların qoyulan tələblərə müvafiq vəzifələrini yerinə yetirəcəklərinə və vətəndaş cəmiyyətinin inkişafında vacib rol oynayacaqlarına inam yaradır.

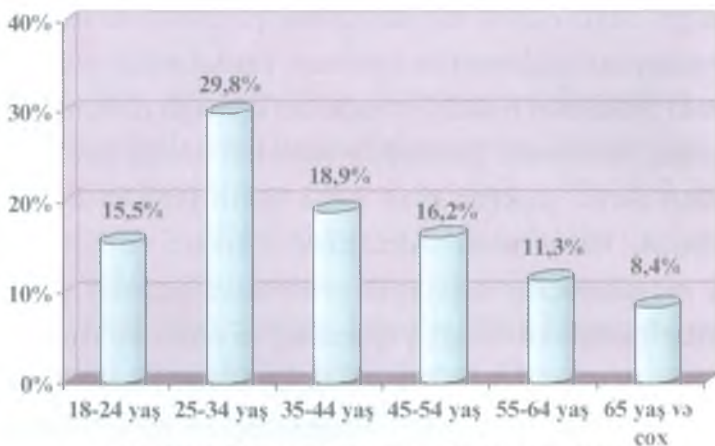
Azərbaycanda Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Yardım Assosiasiyası "Şəffaf Seçkilər" Monitoring Mərkəzi ilə birlikdə 2004-cü il dekabrın 17-də keçirilən bələdiyyə seçkiləri ilə əlaqədar "III sektor seçkiləri izləyir" layihəsini həyata keçirmişdir. Layihə seçki ərəfəsində yaranmış vəziyyətin monitoringini, seçkiqabağı kampaniyanın təhlili və seçkilərin moni-

torinqini əhatə edirdi. Bu mərhələlər çərçivəsində seçkiqabağı kampaniyanı işıqlandıran mətbuat vasitələrinin monitorinqi və Bakı əhalisinin bələdiyyə seçkiləri ilə bağlı məlumatlılıq səviyyəsini öyrənmək məqsədilə sosioloji sorğu keçirilmişdir. Bundan əlavə, seçkilər günü 300-ə yaxın yerli və 28 xarici, o cümlədən, Bolqarıstan, Almaniya, Türkiyə və Estoniyadan olan müşahidəçilər səsvermə prosesinin gedişini izləmişlər. Seçkilər Naxçıvan, Dağlıq Qarabaq və onun ətrafındakı işğal olunmuş rayonlar istisna olmaqla, bütün respublika ərazisində müşahidə edilmişdir. Müşahidəçilər monitorinqin yekunları ilə bağlı hesabatlarını MSK-ya təqdim ediblər. Bundan əlavə, layihə çərçivəsində Bakı şəhərinin Nəsimi rayonunda və Şamaxı şəhərində seçki günü səs vermiş seçicilərlə səsvermə məntəqələrinin çıxışında rəy sorğusu keçirilmişdir.

Bakıda 2004-cü il noyabrın 29-30-da seçkiqabağı təbliğat kampaniyasının səmərəlilik dərəcəsinin müəyyənləşdirilməsinə yönəldilən sosioloji tədqiqat aparılmışdır. Paytaxtın 11 rayonunun hər birində 50 nəfər olmaqla yaşı 18-dən yuxarı olan respondentlər sorğuda əhatə olunmuşdur. Hər rayonda iki seçki məntəqəsi seçilmişdir. Respondentlərin seçimi yaş və cins kvotalarına uyğun aparılmışdır. Bu kvotalar tərtib edildikdə MSK-nın seçicilər barəsində yaydığı statistik məlumatlar əsas kimi qəbul edilmişdir.

Sorğu nəticəsində əldə edilən informasiya təhlil edilmiş və nəticələri ictimaiyyətin diqqətinə çatdırılmışdır.

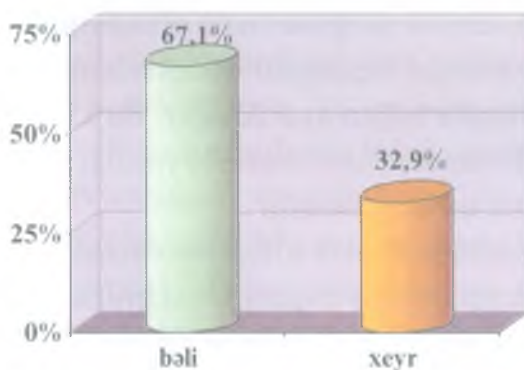
Beləliklə, sorğuda 550 nəfər iştirak etmişdir. Onların 48,7%-i kişi, 51,3%-i isə qadınlardır. Respondentlərin yaş qrupları üzrə bölünməsi 11.1 sayılı şəkildə əks olunmuşdur.

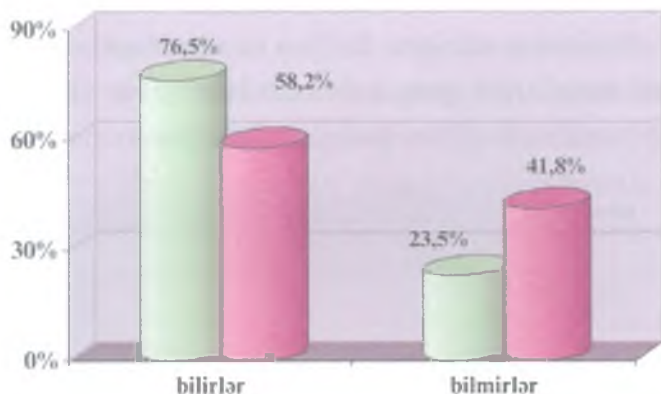
şək. 11.1. Respondentlərin yaş kateqoriyalarına görə bölgüsü

"Qarşıdan gələn bələdiyyə seçkiləri barədə məlumatınız varmı?" - sualına respondentlərin üçdə bir hissəsi mənfi cavab vermişdir (şək. 11.2). Qeyd etmək lazımdır ki, qadınlar bələdiyyə seçkiləri barədə kişilərə nisbətən daha az məlumatlı olmuşlar - müvafiq olaraq 41,8% və 23,5% (şək.11.3).

Seçkilərin keçirilmə tarixi barədə suala respondentlərin

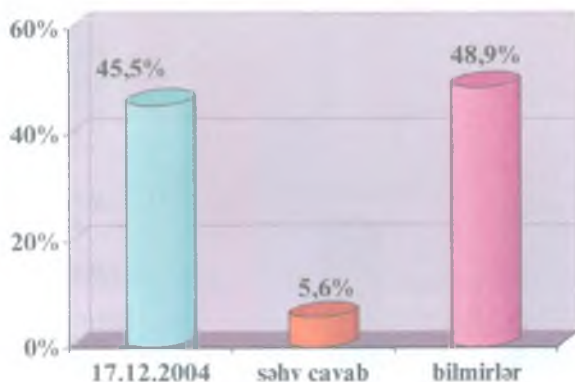
şək. 11.2. Keçiriləcək bələdiyyə seçkiləri haqqında eşitmisinizmi?

**şək. 11.3. Keçiriləcək bələdiyyə seçkiləri
haqqında eşitmisinizmi?**

yarıdan bir qədər az hissəsi (45,5%) düzgün cavab verə bilmişdir (şək. 11.4). Seçkilərin keçirilməsi barədə məlumatı olan hər üç nəfərdən biri səsvermənin nə vaxt keçiriləcəyini bilmirdi. Bu da belə qənaətə gəlməyə əsas verir ki, qarşıdan gələn seçkilər KİV-də zəif işıqlandırmışdır.

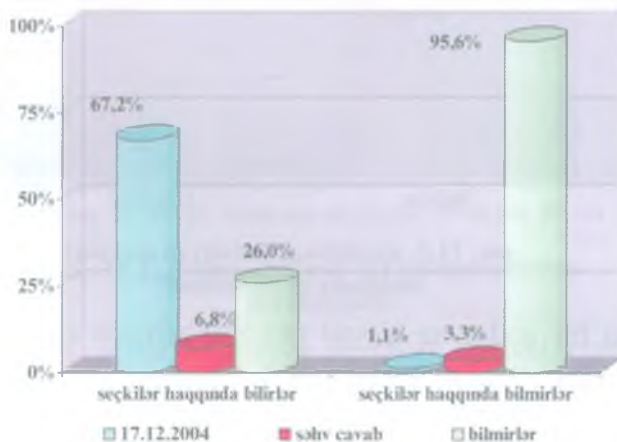
Sorğu zamanı müəyyən edilmişdir ki, seçkilərə 17 gün qalmış

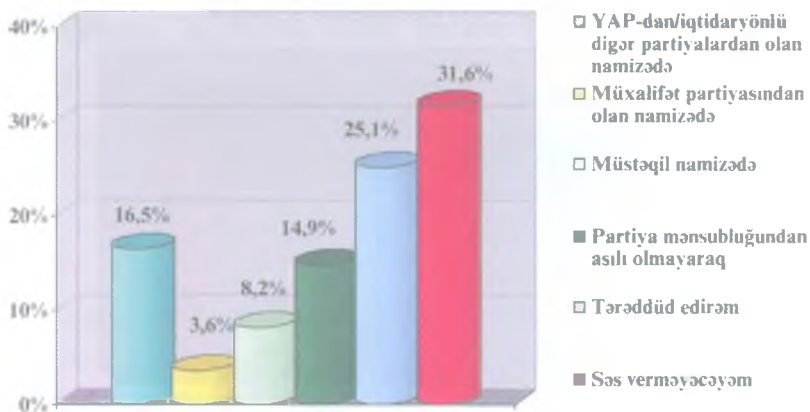
**şək. 11.4. Bələdiyyə seçkiləri nə vaxt
keçiriləcəyini bilirsinizmi?**

seçicilərin 31,6%-i səsvermədə iştirak etməmək qərarına gəlmişdir. Rəyi soruşulanların 25,1%-i isə səsvermədə iştirak edib-
etməmək barədə qəti qərar qəbul edə bilməyiblər (şək. 11.5).

Bu göstəricilərə əsasən qadınlar daha passiv olmuş (26,1%

şək. 11.5. Bələdiyyə seçkiləri nə vaxt keçiriləcəyi
haqqında bilirsinizmi?

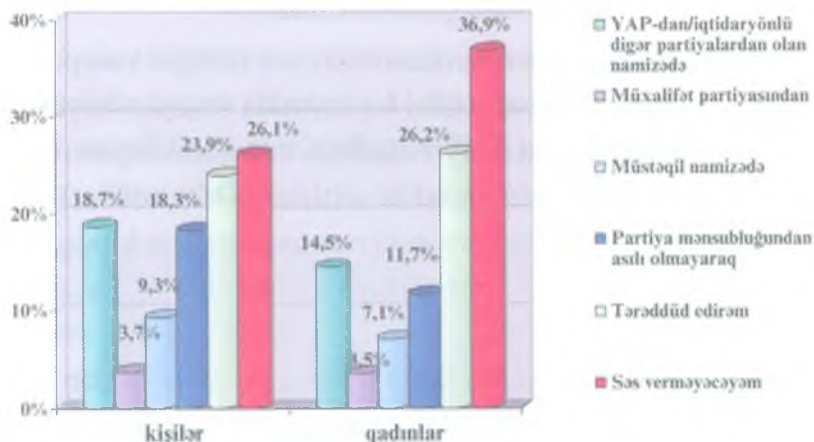

şək. 11.6. Hansı namizədə
səs verərdiniz?

- qadın, 36,9% - kişi, şək. 11.6).

Adətən, səsverməyə gedəcək seçicilər namizədin seçilməsi zamanı bir neçə faktorlara əsaslanırlar ki, onlardan biri namizədin siyasi partiya mənsubiyyətliliyidir. Belə ki, namizədin partiya mənsubiyyətinin əhəmiyyətliyi barədə suala cavabda respondentlərin 16,5%-i bildiriblər ki, namizədlər bərabər keyfiyyətlərə malik olsalar onlar YAP-ın, 3,6%-i müxalifətin nümayəndəsinə, 8,2%-i isə bitərəf namizədə səs verəcəklər. Rəyi soruşulanların 14,6%-i üçün namizədin partiya mənsubiyyəti heç bir rol oynamır (şək. 11.7).

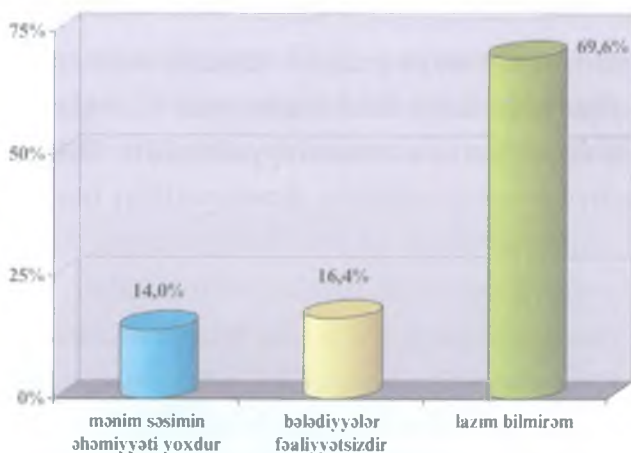
Seçkilərə getmək fikrində olmayan respondentlər bunu bir

şək. 11.7. Hansı namizədə səs verərdiniz?

neçə səbəblə izah ediblər. Belə ki, 69,6% bunu bələdiyyələrə ümumiyyətlə ehtiyacın olmaması, 16,4%-i hazırda mövcud bələdiyyələrin fəaliyyətsizliyi, 14% isə öz səslərinin heç nəyi həll etməyəcəyi ilə izah edirlər (şək. 11.8).

Zəif seçkiqabağı məlumatlandırma kampaniyasına təəsüf

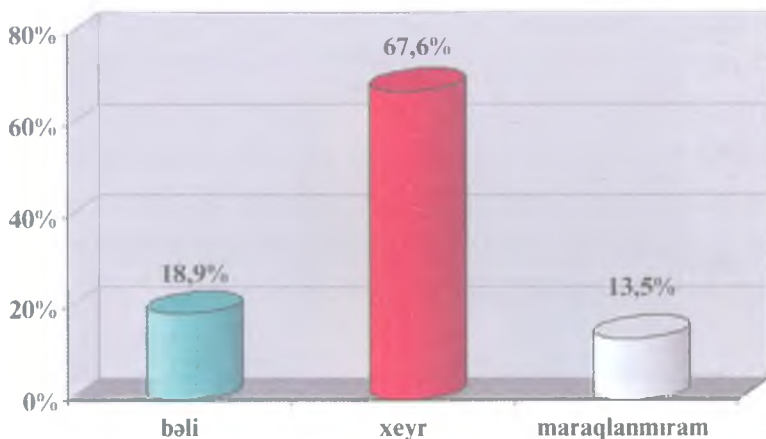
şək. 11.8. Qarşıdakı bələdiyyə seçkilərində səsverməyə niyə gəlməyəcəksiniz?

ki, bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin zəif təbliğat kampaniyası da əlavə olundu. Bu, xüsusilə, bir rayonda yaşayan böyük sayda əhalinin bir-birindən ayrı düşdüyü və informasiyanın yayılmasına mənfi təsir göstərdiyi iri şəhərlərdə hiss edildi. Belə ki, respondentlərin 67,6%-nin seçki məntəqələri üzrə kimin namizədliyinin irəli sürüldüyü barədə məlumatı olmamışdır (şək. 11.9).

Seçkilərə təxminən iki həftə qalmış hər 10 nəfərdən yalnız ikisi kimə səs verəcəyini bildirdi. Burada yenə də qadınlar daha az məlumatlı idilər (60,4%-ə qarşı 74,5, şək. 11.10).

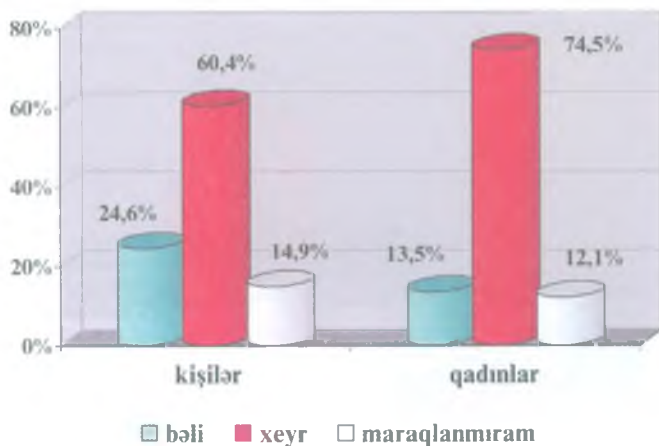
Təbii ki, seçkilərə belə münasibətin formalaşmasına fəaliyyətdə olan bələdiyyələrin cəmiyyətin sosial-iqtisadi həyatında layiqli yer tuta bilməmələri ilə izah olunur. Bunu bələdiyyələrin fəaliyyətini müsbət qiymətləndirənlərin sayının həddindən artıq az olması da təsdiqləyir (şək. 11.11).

Müəyyən edilib ki, rəyi soruşulanların 47,3%-i 1999-cu il

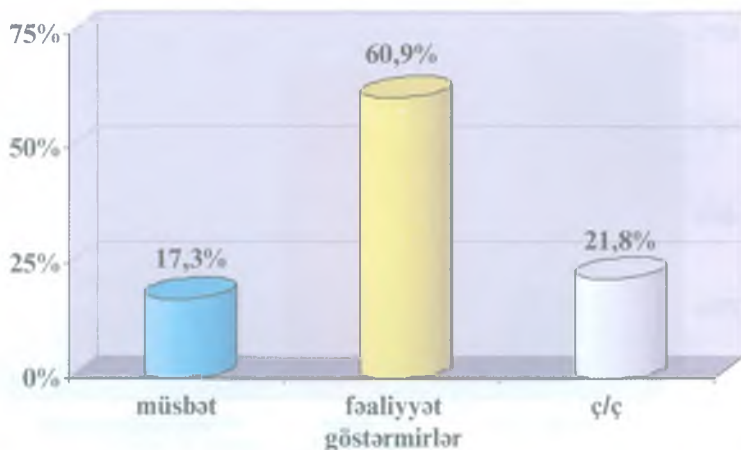

şək. 11.9. Yaşadığınız ərazi üzrə bələdiyyəyə kimlərin namizəd olduqlarını bilirsinizmi?

də keçirilən bələdiyyə seçkilərində iştirak etməyib. 1999-cu il seçkilərində iştirak edənlərin 14,4%-i həmin dövrdə YAP-ın, 5,5%-i müxalifətin namizədinə, 6,7%-i bitərəf namizədə səs veriblər. Namizədin partiya mənsubiyyətini isə rəyi soruşu-

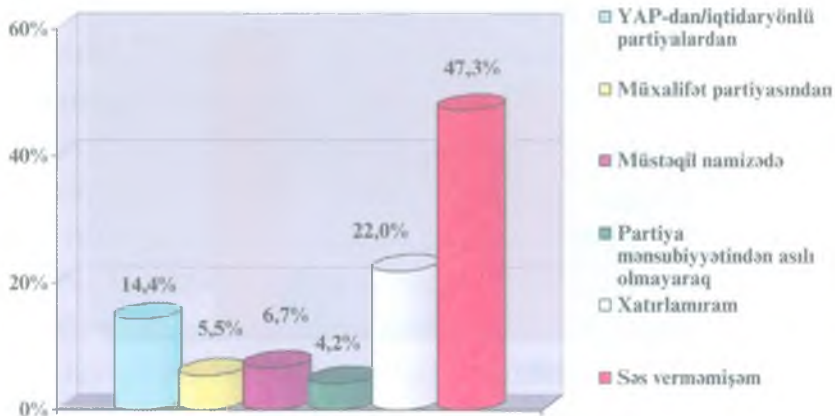

şək.11.10. Yaşadığınız ərazi üzrə bələdiyyəyə kimlərin namizəd olduqlarını bilirsinizmi?

şək. 11.11. Yaşadığınız ərazinin bələdiyyəsinin hazırda olan işçi tərkibinin fəaliyyətini necə qiymətləndirərdiniz?

lanların 4,2%-i 1999-cu il bələdiyyə seçkilərində nəzərə alınmışdır. 11.6 və 11.12 sayılı şəkillərdə əks etdirilən göstəricilərin müqayisəsi bələdiyyə orqanlarına namizədlərin seçilməsi

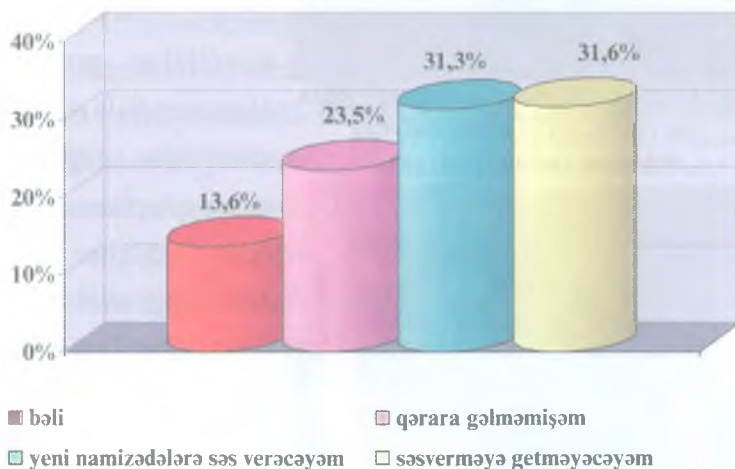

şək. 11.12. 1999-cu ildə keçirilmiş bələdiyyə seçkilərində hansı namizədə səs vermisiniz?

şərtlərinin dəyişməsi ənənəsinin mövcudluğunu göstərir. Belə ki, namizədlərin partiya mənsubiyyətini deyil, onların bacarıqlarını əsas şərt kimi götürən seçicilərin sayı 3 dəfə artmışdır (bu göstərici 1999-cu ildəki 4,2%-dən 14,9%-ə qədər artıb). Qeyd etmək lazımdır ki, namizədlərin partiyalılığına da münasibət dəyişib: müxalifətin reytingi 1,5 dəfə aşağı düşüb (5,5%-dən 3,6%-ə qədər), YAP üzrə göstəricilər isə 14,4%-dən 16,5%-ə qədər artıb.

Bir məqama diqqət yetirmək çox vacibdir - seçicilər bələdiyyələrin fəaliyyətinin aşağı səviyyədə olmasında bu quruma 1999-cu ildə seçilmiş bələdiyyə üzvlərini qismən günahkar hesab edirlər. Respondentlərin üçdə bir hissəsinin (31,3%) yeni namizədlərə səs vermək niyyətində olmalarını bununla izah etmək lazımdır (şək. 11.13) .

2004-cü il dekabrın 17-də Azərbaycanda bələdiyyə seçkilə-

şək. 11.13. Əgər, indiki bələdiyyə üzvləri öz namizədliklərini bələdiyyə seçkilərində yenidən versələr, Siz onların namizədliyini dəstəkləyəcəksinizmi?

**şək. 11.14. İntervyüerlərin treninqi
(Bakı şəh.)**

**şək. 11.15. Seçki məntəqəsinin çıxışında
səs vermiş seçici sorğu anketini
dolduran zaman (Bakı şəh.)**

**şək. 11.16. İntervyüer anketin doldurma
qaydalarını izah edir (Bakı şəh.)**

ri keçirildi. Seçki məntəqəsinin çıxışında səs verənlər arasında sosioloji tədqiqatın keçirilməsi üçün hazırlıq işə seçkilərə kifayət qədər müddət qalmış başlamışdı. Hazırlıq prosesi çərçivəsində sorğu anketi hazırlanmış, sorğu götürəcək insanlar seçilmiş, qruplaşdırılmış və onlar üçün treninq keçirilmişdir. Bakı şəhərində sorğunun keçirilməsi üçün Assosiasianın könüllüləri prosesə cəlb olunmuşdular. Şamaxı şəhərində sorğunu keçirəcək qrupların əsasını da Assosiasianın bu rayondakı regional mərkəzin könüllüləri təşkil edirdilər (şəkil 11.14-11.19).

Seçkilər günü Şamaxı şəhər 85-ci seçki dairəsinin 5 məntəqəsində (№№ 1,3,6,8 və 61) və Bakı şəhə-

ri Nəsimi rayonunun 10 məntəqəsində - 21 sayılı seçki dairəsinin 4 məntəqəsində (№№ 1,3,7,27), 22 sayılı seçki dairəsinin 4 məntəqəsində (№№ 6, 15, 21, 24), 23 sayılı seçki dairəsinin 2 məntəqəsində (№ 13,20) səs vermiş seçiciləri üç nəfər sorğu götürənlər gözləyirdi. Onlar hər səs vermiş beşinci seçicidən müsahibə alırdılar. Hər iki saatdan bir supervayzerlər doldurulmuş anketləri Bakıda və Şamaxıda yerləşən qərargahlara gətirərək kompüterə daxil edib qaydaya salırdılar. Beləliklə, seçki günü ərzində səsvermənin gedişi izlənilirdi və günün sonuna ən çox səsini toplayan ilk 10 nəfər namizədin siyahısı müəyyənləşdirildi.

Bu seçkilərdə namizədlərin sayının çox (məsələn, Nəsimi rayonu bələdiyyəsinin 19 yeri uğ-

şək. 11.17. Bolqar müşahidəçiləri, sosioloqlar Qalya Xristova və Raşo Tarlyovski koordinator Ramil Qasımzadə ilə birlikdə kompüterə yığılmış sorğu anketinin nəticələri üzərində işləyən zaman (Şamaxı şəh.)

şək. 11.18. Sorğu keçirmək üçün hazırlıq işlərinin aparılması (Şamaxı şəh.)

şək. 11.19. Doldurulmuş anketlərin yığılması (Şamaxı şəh.)

runda 46 namizəd mübarizə aparırdı), seçicilərin isə az məlumatlı olduğu bir şəraitdə "Şəffaf Seçkilər" Monitoring Mərkəzinin ötən ilki Prezident seçkiləri gedişində keçirdiyi exit-poll tədqiqatı zamanı olduğu kimi qalib gələn namizədlərin çox dəqiqliklə müəyyənləşdirilməsi çətin idi.

Lakin bu tipli sorğular sosioloji tədqiqat institutunun təkmilləşdirilməsi ilə yanaşı, seçici aktivliyinin artmasına, seçiqabağı kampaniyanın təsirlilik dərəcəsinin yüksəlməsinə yönələn tövsiyələrin hazırlanmasına kömək edir.

Seçki məntəqəsinin çıxışında rəyi soruşulan bütün seçicilərə sorğunun anonimliyi barədə məlumatın verilməsinə baxmayaraq, bəzi anketlərdə respondentlər kimə səs verdiklərindən başqa bütün digər suallara cavab veriblər. Ümumən isə respondentlər sorğunu normal qarşılamaqla, anketləri məmnuniyyətlə doldururdular.

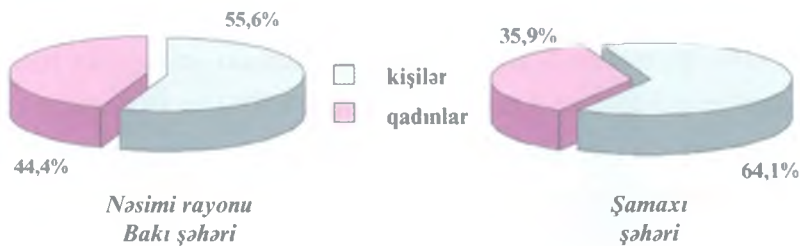
Sorğu zamanı seçiqabağı dövrdə keçirilən tədqiqatın nəticələri ilə üst-üstə düşən maraqlı məlumatlar almışdır. Aşağıda Bakıda və Şamaxı şəhərində keçirilən sorğuların nəticələri müqayisəli formada təqdim edilir.

Hər iki şəhərdə kişilər daha çox aktivliyi nümayiş etdiriblər (şək. 11.20).

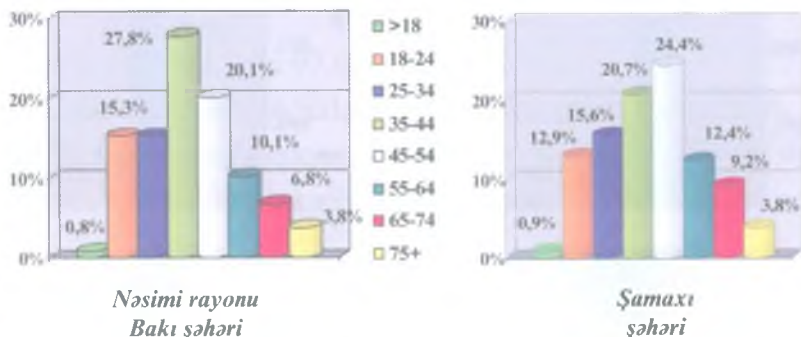
Hər iki şəhərdə ən yüksək aktivliyi 35-54 yaş qrupuna daxil olan ortayaşlı seçicilər nümayiş etdirib (şək. 11.21)

Bakıda ali təhsilli (54,6%) seçicilər daha yüksək fəallıq göstəriblər. Şamaxıda isə səs verənlər təhsil səviyyələrinə görə 3 bərabər kateqoriyaya bölünüblər - tam orta (24,6%), orta ixtisas (30,5%) və ali (27,3%) təhsilli (şək. 11.22).

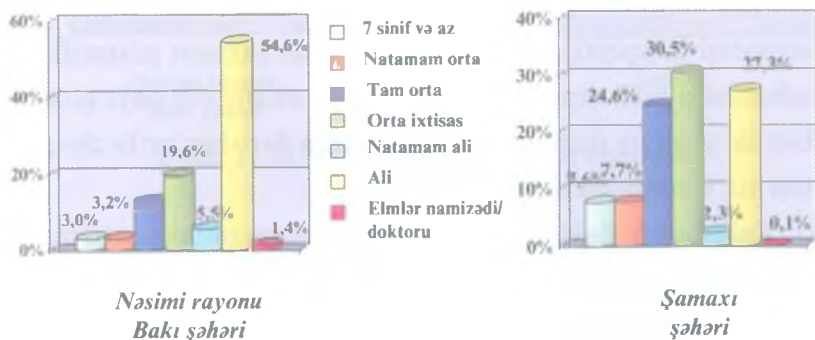
Maraqlıdır ki, seçicilərin əksəriyyəti özlərini orta gəlirli ai-

şək. 11.20. Respondentlərin cinsə görə bölgüsü

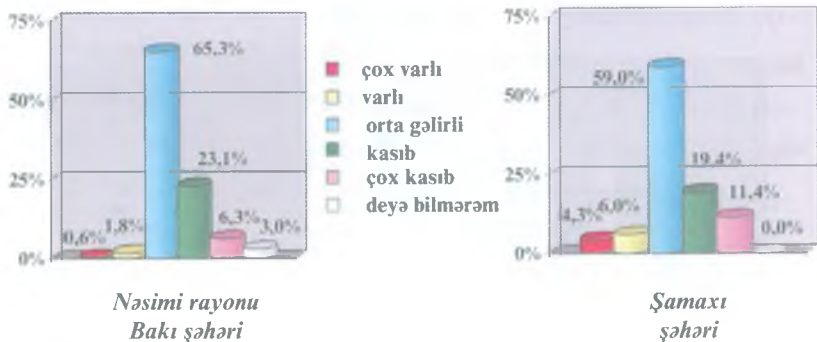
şək. 11.21. Respondentlərin yaş kateqoriyalarına görə bölgüsü

şək. 11.22. Respondentlərin təhsil üzrə bölgüsü

lələrin nümayəndələri sırasına aid ediblər (65,3% Bakıda və 59,0% Şamaxıda). Bundan əlavə, Şamaxı şəhərində respondentlərin bir hissəsi özünü çox varlı (4,3%) və varlı (6%) təbəqəyə aid ediblər. Bakıda bu rəqəmlər müvafiq olaraq 0,6% və 1,8% olub (11.23).

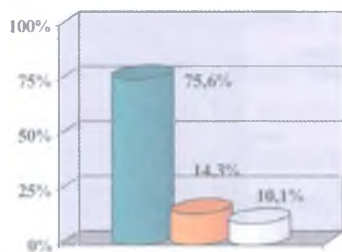
Səs vermiş seçicilər seçkiqabağı kampaniyanı kifayət qədər yüksək qiymətləndirmişlər. Lakin Bakının Nəsimi rayonu ilə

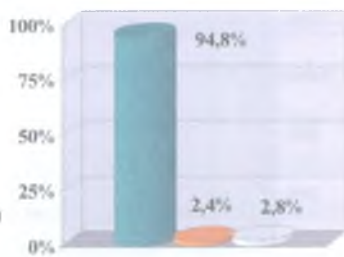
şək. 11.23. Respondentlərin gəlir baxımına görə bölgüsü

Şamaxı şəhərində seçicilərin rəyi arasında fərq nəzərə çarpır. Bunu yuxarıda seçkiqabağı kampaniya zamanı keçirdiyimiz sosioloji tədqiqatın nəticələrinin təhlili zamanı göstərdiyimiz səbəblərlə izah etmək olar. Məsələn, əhalisinin sayı çox olan böyük yaşayış məntəqəsi sakinlərinin biri-birilərlə əlaqələrinin sıx olmaması (şək. 11.24).

Lakin seçkiqabağı təbliğat kampaniyasındakı çatışmazlıqlara baxmayaraq, səsvermə prosesinin özü yüksək səviyyədə təşkil olunmuşdu ki, bu da səs vermiş seçicilərin rəyləri ilə təsdiqlənir. Hər iki yaşayış məntəqəsində respondentlərin əksəriyyəti seçkilərin gedişini yüksək qiymətləndirib (Bakıda

*Nəsimi rayonu
Bakı şəhəri*

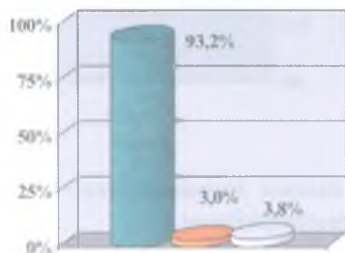

*Şamaxı
şəhəri*

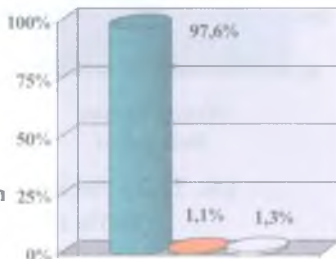
şək. 11.24. Seçkiqabağı kampaniyanın keçirilməsinin qiymətləndirilməsi

93,2% və Şamaxıda 97,6%, şək. 11.25).

Bundan əlavə, seçicilərin əksər hissəsi göstərmişdir ki, səs vermə prosesində hüquqları pozulmayıb (şək.11.26) və onlara heç bir təzyiq göstərilməmişdir (şək.11.27).

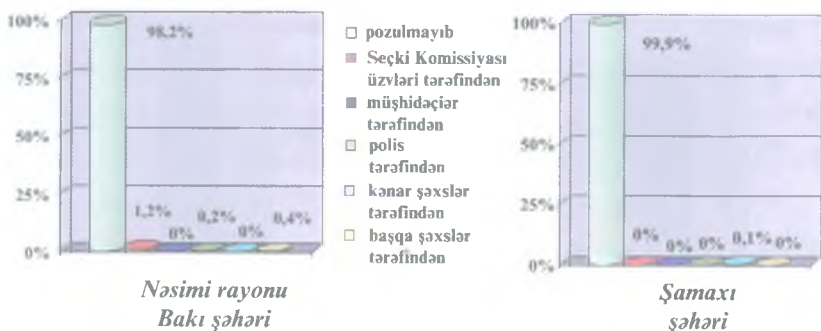
*Nəsimi rayonu
Bakı şəhəri*

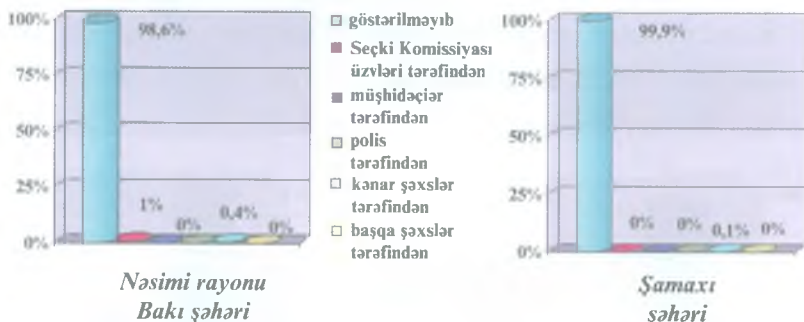
*Şamaxı
şəhəri*

şək. 11.25. Seçki günü səsvermənin təşkilinin qiymətləndirilməsi

Tədqiqatın əsas sualına - kimə səs verdikləri barədə suala cavab verərkən, seçicilər təqdim edilən anketdə göstərilən namizədlərin soyadlarını qeyd edirdilər. Respondentlərin cavabları əsasında Şamaxı şəhəri və Bakı şəhəri Nəsimi rayon bələdiyyəsinə namizədlərin sırasında ən çox səs toplamış 10

şək. 11.26. Seçki günü səsvermə zamanı respondentlərin hüquqlarının pozulduğunun qiymətləndirilməsi

şək. 11.27. Seçki günü səsvermə zamanı respondentlərə təzyiq göstərilmənin qiymətləndirilməsi

namizədin siyahısını müəyyənləşdirməyə kömək etmişdir.

Bakı şəhəri Nəsimi rayonu - Əliyev Əziz; Xəlilov Bulud-xan; Axundov Əziz; Hüseynov Azər; Abdullayev Müsəddir; Əhmədova Kadriya; Paşayeva Almara; Adıgözəlov Babək; Abbasov Yadulla; Quliyev Şirin.

Şamaxı şəhəri - Həmidov Ədalət; Quliyev Seyran; Qasımov Şahnəzər; Zeynalov Mürvət; Babayeva Gülnarə; Yəhyayev Cəbrayıl; Mikayılov Nəsir; Yusifov Ağasayıl; Məlikov Soltanpaşa; Etibarov Cüməbaba.

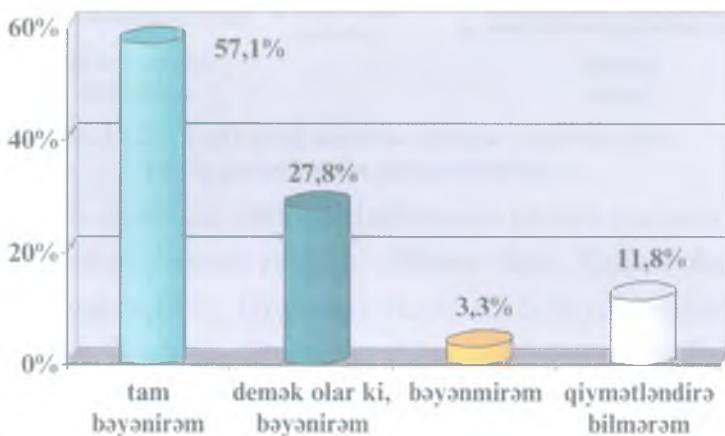
Seçki məntəqələrinin çıxışında aparılan rəy sorğusu nəticəsində müəyyənləşən edilmiş ən çox səs toplamış bələdiyyələrin gələcək üzvləri bu siyahısının səsvermənin əsl nəticələrinə nə dərəcədə uyğun olmasını Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının seçkilərin ilkin nəticələri ilə müqayisə etdikdə müəyyən oldu ki, Şamaxı şəhərində sorğu zamanı ən çox səs toplamış 10 namizədin hamısının adı seçilən 15 nəfər bələdiyyə üzvlərinin siyahısında var, Bakının Nəsimi rayonunda isə 10 nəfərdən səkkizi bələdiyyəyə üzv seçilmişdir.

Ramil ƏLİYEV,
“Şəffaf Seçkilər” Monitoring Mərkəzi”nin
Sədr müavini

12. "AMAL" ZİYALILAR İCTİMAİ HƏRƏKATININ TƏŞƏBBÜSÜ

Sonra tədqiqatların keçirilməsinə təkan verən "Amal" Ziyalılar İctimai Hərəkatının cəmiyyətdə milli barışıq və qarşılıqlı anlaşmanın əldə olunması məsələləri ilə bağlı ölkə Prezidenti ilə görüş keçirmək təşəbbüsünə göstərilən münasibətin təhlili ilə bitirmək istərdik.

Rəyi soruşulanların bir qismi bu təşəbbüs barədə təmamilə məlumatlı olmasa da, əksəriyyəti onu müsbət qarşılaşmışdır və on respondentdən doqquzu bu təklifi dəstəkləmişdir. Hərəkatın bu təşəbbüsü Azərbaycanda vahid vətəndaş cəmiyyətinin bərqərar olmasına aparan yolun bir mərhələsi kimi alqışlanmış və qəbul edilmişdir (şək. 12.1).

şək. 12.1. "Amal" Ziyalılar İctimai Hərəkatının
təşəbbüsünün qiymətləndirilməsi

**13. TƏDQIQATI KEÇİRƏN
AZƏRBAYCANDA VƏTƏNDAŞ CƏMİYYƏTİNİN
İNKİŞAFINA YARDIM ASSOSİASIYASININ
ÜZVLƏRİ**

AFSF

Söz Azadlığını Müdafiə Fondu

Home About the House Project Articles Bulletin Photoarchive Law Links Media Online Public TV News Archive Forum Search

az on rus

Weekly bulletin
Publications
Azerbaijan Free Speech
Foundation
Weekly bulletin
25.11.2004 - 30.11.2004

Overage of justice
15 October 2004
No. 11-2004

About Fund

The Foundation's activity is first of all aimed at the developing and democratizing of legal space, in which all mass media of Azerbaijan operates, as well as enlightening the society in freedom of speech matters. The Foundation will carry out the following programs in order to achieve all these purposes:

- Monitoring and observance of the rights of journalists, mass media and freedom of speech in the territory of Azerbaijan;
- legal assistance and consulting for journalists and mass media representatives;
- examination of laws on mass media and freedom of speech, and giving suggestions on the improvement of the existing Azerbaijani legislation;
- publishing literature on law, sciences, human rights and other informational material concerning the present problems of free speech;
- informational and analytical activity; publishing a monthly bulletin on the problems of free speech, daily e-news line and digest;
- scientific researches in wide range of human rights and ethics related to journalism;
- trainings and seminars on certain subjects, conferences for jurists, mass media employees and other people concerned.

In the country

Journalist kidnapped

"Yeni Azerbaijan" correspondent preyed by unidentified criminals

Əldü Nəziyev əqədət "Müdafiə" nəvəqəşər əqdən

Yesterday, Nazimi District Court, presided by the judge Məhəmməd Zülfüqarov, started considering the suit brought by the vice president of the

FSD News

Azerbaijan Free Speech Foundation initiated the polling

"Association for Civil Society Development in Azerbaijan" with the participation of its member NGOs carried out the sociological polling on the subject "Civil Society and 365 Days of İlham Aliyev's Presidency" in Azerbaijan.

A representative of Azerbaijan Free Speech Foundation took part at "round table" on the subject "One year of İlham Aliyev's presidency: achievements and pending issues", held by political club "İntiqah" 14.10.2004

Azerbaijan Free Speech Foundation took part in the "Whole republic forum: "Free and right also have" today in "Mədəniyyət" hotel. Broadcast representative of foreign archives, on turn a lion at

www.azfreespeech.org

Ünvan: Azərbaycan, Bakı s.ak. Topçubasev küç.,11, m.210

Tel/faks: 441-54-86

E-mail: office@azfreespeech.org

Fondun fəaliyyətinin əsas istiqaməti Azərbaycanın kütləvi informasiya vasitələrinin fəaliyyət göstərdiyi hüquq məkanının inkişafı və demokratikləşməsinə, söz azadlığı məsələlərində cəmiyyətin maarifləndirilməsinə yönəldilib.

Fond Azərbaycan yazıçılar birliyi ilə sıx əməkdaşlıqda, 60-cı illərin yazıçılarının iştirakı ilə "Ədəbiyyatın azad sözünün mətbuata təsiri" mövzusunda dəyirmi masa təşkil edib.

İyunun 21-də Bakı Mətbuat klubunda Fondun əməkdaşları "Beynəlxalq Jurnalist günü"nü qeyd edərək Fondun geniş ictimaiyyətə təqdim olunması üçün mətbuat konfransı keçiriblər.

Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin və "Yeni Nəsil" jurnalistlər birliyinin rəhbərliyinin iştirakı ilə dəyirmi masa keçirilib.

Fondun nümayəndələri Rusiya Federasiyasında keçirilən prezident seçkilərində iştirak etmişlər. Onlar Kazaxstanda parlament seçkilərində və Azərbaycanda Prezident və bələdiyyə seçkilərində beynəlxalq müşahidəçi qismində iştirak edib.

"Milli Mətbuat"ın 130 illiyinə həsr olunmuş silsilə təsis edilib nəşrə hazırlanır. Ölkənin aparıcı siyasi partiyaları arasında "KİV 4-cü hakimiyyət rolunu oynaya bilərmidi?" mövzusunda sorğu keçirib.

Milli mətbuat günü münasibətilə Bakı mətbuat klubunda "Azad fikir" bülleteninin xüsusi buraxılışının təqdimat mərasimi keçirilib.

Fondun kvartal rəsmi bülleteni - "Azad fikir"

"INSAN HÜQUQLARI XXI ƏSR - AZƏRBAYCAN" FONDU

24.12.2004 07:36

Home

About Us

News

Foundation's news

Standart acts

Legal assistance

Library

Publications

International

Yol-f

Links

Search

Support our

Contact Us

Archives

AZ ERS RU

Advertisement

Addressed to visitors

Today human rights are violated in all countries. The people can't receive the elementary rights from the unfair and repressive. The struggle for the human rights becomes the main part of the human behavior and it gets a global character. All the conscientious and honest people are joining this struggle. They are integrating and creating different remedial organizations and movements.

The "Human Rights in the XXI century - Azerbaijan" Foundation is the part of such movements against the violation of human rights all over the world.

The "Human Rights in the XXI century - Azerbaijan" Foundation is a non-governmental organization which is the first of all protects the interests of common people.

We invite all honest and conscientious politicians, economists, political scientists and journalists to take part in such noble affair, irrespective of political party's memberships.

President of the Foundation
Anvar Kafarli

Recent talks on Political Prisoners Problem
14.12.2004
The foundation grants and demonstrated a special interest to the problem by Ramin Nafizli, president of the "Human Rights in the XXI Century - Azerbaijan" Foundation. During a personal business interview of the state president's emissary in Azerbaijan, it further broadened upon another outstanding problem of politics significant nature.

Training in Tbilisi
A training for young politicians sponsored by the Dutch Alfred Mozer Foundation, has been held in Tbilisi. The training was attended by various non-governmental organizations from the three Transcaucasus states - Georgia, Azerbaijan and Armenia.

The "Human Rights in the XXI Century - Azerbaijan" Foundation Commission for "Law School"
14.12.2004

The "Human Rights in the XXI Century - Azerbaijan" Foundation, whose primary target is the education of the youth in the sphere of human rights,

www.azhumanrights.org

Ünvan: Azərbaycan, Bakı s., S.Rüstəm küç.,55, m.105

Tel./Faks: (994 12) 449 81 17

E-mail: office@azhumanrights.org

Fondun əsas məqsədi Azərbaycanda insan hüquqlarının qorunmasına kömək etmək, pozulmuş hüquqların bərpa olunmasına nail olmaq və hüquqi maarifləndirmək missiyasını dönmədən həyata keçirməkdən ibarətdir.

Fond vətəndaşların bələdiyyə seçkilərində iştirakı, uşaq hüquqları, Konstitusiya Məhkəməsinə və insan hüquqları üzrə Müvəkkilə (Ombudsmana) müraciət qaydaları barədə buklet buraxmışdır. Beyləqanda qadınlar arasında onların bələdiyyə seçkilərində fəal iştirakına mane olan halları araşdırmaq məqsədi sosioloji sorğu keçirilmişdir. Fond Bakı şəhərinin orta məktəblərinin şagirdləri üçün insan hüquqları sahəsində maarifləndirməyə həsr olunmuş seminar keçirmişdir. "Vətəndaş və Cəmiyyət" qəzetinin təqdimat mərasimi, tanınmış xadimlərin iştirakı ilə "Qloballaşma və insan hüquqları" mövzusunda dəyirmi masa və "Gənclərin insan hüquqları barədə məlumatlarının artırılması" mövzusunda seminar keçirilmişdir. Bakı şəhərinin məktəblilərinin öz hüquqları barədə məlumatlı olmalarını öyrənmək məqsədilə sorğu keçirilmişdir. Fondun internet sahifəsində 3 dildə qanunvericilik bazası və insan hüquqlarına həsr olunmuş çoxlu sayda məlumatlar öz əksini tapır. Fondumuzun nəzdində uşaqlar və gənclər üçün "Hüquq məktəbi" fəaliyyət göstərir.

2005-ci ilin yanvar ayından isə Fondumuz Azərbaycanda siyasi məhbuslar problemi ilə əlaqədar monitorinq keçirməyə başlayacaq. Fondun rəsmi aylıq qəzeti: "Vətəndaş və Cəmiyyət" (çap və elektron variantında)

“Həbsxanaların müşahidəsi – Azərbaycan” Assosiasiyası İctimai Birliyi

www.azpenalreform.org

Ünvan: Azərbaycan, Bakı s., Bülbül pr.,11, m.1

Telefon: (99412) 498 13 93; Faks: (99412) 498 07 89

E-mail: office@azpenalreform.org

İctimai Birlik Azərbaycan Respublikasının bütün ərazisində istintaq təcridxanalarında, azadlıqdan məhrumetmə yerlərində və xüsusi müəssisələrdə istintaq təqibetməsində məruz qalan psixiki sarsıntı keçirmiş şəxslərin qanuni hüquqlarının təmin etmək məqsədilə humanitar layihələrin həyata keçirilməsini planlaşdırır. Həmçinin islah və yenidən tərbiyəyə dini rəhbərlərin cəlb olunması, islah-tərbiyə müəssisələri sistemində iş yerlərinin yaradılması, məhrumetmə yerlərindən azadlığa buraxılanların sosial reabilitasiyası və s.nəzərdə tutulur.

Təşkilatın əsas məqsədləri aşağıdakılardır: ilkin istintaq dövründə və cəzaların icrasının aparıldığı orqanlar sistemində mühafizə altında olan müvəqqəti saxlanılan şəxslərin hüquqlarının və qanuni maraqlarının qorunması, cəza çəkilməsinə normal şəraitin yaradılması; "siyasi məhbus" anlayışı mahiyyətinin, həmçinin onların hüquqları və qanuni maraqlarının işlənməsi; məcburetmə yerlərində saxlanılan şəxslərin qohumlarının hüquqlarının və qanuni maraqlarının qorunması; penitensiar sistemin elmi-analitik tədqiqatlarının işlənməsi; penitensiar sistemin aktual problemləri üzrə seminar və konfransların keçirilməsi; Azərbaycan Respublikası penitensiar müəssisələrinin monitorinqi; mövcud cinayət və cinayət-islah qanunvericiliyinin işlənməsi; mövcud qanunvericiliyə dəyişiklik və əlavələr etmək üçün layihələrin işlənməsi; Respublika əhalisi və ya respondentlərin xüsusi qrupları arasında anket sorgusunun keçirilməsi.

İctimai Birlik tərəfindən "Təqsirləndirilən və şübhəli bilinən şəxslərin mühafizə altında saxlanılması haqda" qanun layihəsi; "Azadlıqdan məhrumetmə yerlərindən azadlığa çıxmış şəxslərin sosial adaptasiyası haqqında" qanun layihəsi; "Məhbuslar üçün sosial reabilitasiya Mərkəzi"; "Həddi-buluga çatmayanlar üçün kompüter təhsili" layihələr hazırlanmış və "Təqsirləndirilən və şübhəli bilinən şəxsin həbsdə saxlanılması müddətində hüquqlarının təmin olunması sahəsində qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi problemləri" mövzusunda elmi-praktik konfrans keçirilmişdir.

Azərbaycanda Korrupsiyaya Qarsi Mübarizə Fondu

FUND OF STRUGGLE AGAINST CORRUPTION
AZERBAIJAN

Azərbaycanda Korrupsiyaya Qarsi Mübarizə Fondu Фонд борьбы с Коррупцией в Азербайджане

24.12.2004 12:00

Fund of Struggle Against Corruption

Name

About Us

Staff

News

Projects

Initiatives of the Fund

Problems

Law

Aphorisms

Corruption and Humour

Q&A

Search

Archive

Links

Contact Us

az eng ru

Fund of struggle against corruption

The basic enemy of the state which destroys it from inside as corrosion is corruption. Struggle against corruption in Azerbaijan, eradication of the illness which is limiting national consciousness of our country. Basic prerogative of our organization is carrying out of researches in the field of corruption has been created. For the achievement of these tasks in view, we will carry out various actions, such as interrogations, researches, seminars, conferences with the purpose to reveal real regulation about a condition of corruption in Azeri society.

Initiatives of the Fund

Bribery at high school- public poll

Fund of Struggle against Corruption, by means of its Internet resource, held an interactive voting with the purpose of revealing the public opinion concerning whether our citizens frequently face the bribery at schools. As is known, bribery in secondary schools has gained a systematic character, and the main purpose of the given question was to find out the frequency of the required bribes. 36 % of all respondents declared that they always face bribery at schools, 52 % face it very frequently, and only 12 % very rarely become the victims of the given corruption cases. It must also be mentioned that any respondent didn't answer that he or she never faced bribery at schools, which denotes the seriousness and actuality of the given problem.

Commission to check the financial frauds of political parties

Vesterday in the session of Milli Majlis the discussions on the regulation of the Struggle against Corruption Commission at the State Service Management Council was continued.

Bribery in education can be driven into a corner by means of a private sector

Shahlar Askerov- the head of MM's commission of science and education adheres to such opinion

Business-Related Matters

Tbilisi court considers the claim on property confiscation of former head

www.aznocorruption.org

Ünvan: Azərbaycan, Bakı s., Azadlıq pr.,3/13

Tel.: (+994 12) 93 02 76; Faks: (+994 12) 93 02 76

E-mail: office@aznocorruption.org

140

Fondun Prezidenti - professor NAMIQ AXUNDOV

2004-cü il Aprelində əsas vəzifəsi korrupsiya sahəsində tədqiqatlar aparmaq və ictimaiyyətin antikorrupsiya sahəsində maarifləndirilməsi ilə məşqul olan Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Fondu yaradılmışdır.

Fond qarşıya qoyulmuş məqsədlərə çatmaq, korrupsiyanın Azərbaycan cəmiyyətində real vəziyyətini üzə çıxarmag üçün, müxtəlif tədbirlər, sorgular, tədqiqatlar, seminarlar, konfraslar keçirmiş, "Kiçik və orta biznesdə korrupsiya" mövzusunda sosioloji sorğu aparmışdır.

Hal-hazırda fondun əməkdaşları tərəfindən aşağıdakı problemlərin sosial tədqiqatlarının həyata keçirilməsinə hazırlıq gedir: "Kiçik və orta sahibkarlıqda korrupsiya"; "Təhsil və səhiyyə sistemində korrupsiya", "Sosial sahədə korrupsiya", "İctimai vəkillik xidməti".

© 2000 Blackwell Science Ltd, *Journal of Internal Medicine* 247: 395–401

23.12.2004

Исходные программы составлены (1987) в соответствии с программой и учебником В.А.Березина (1987).

Received 14 November 2004; accepted 12 January 2005
© 2005 The Authors
Journal compilation © 2005 Blackwell Publishing Ltd

10/10/2019 10:10:10 AM

1. [Download the program](#)
 2. [Install the program](#)
 3. [Run the program](#)
 4. [Contact us](#)

Microgaster ruber (sensu lato) *Microgaster*
Microgaster *Microgaster* "Microgaster"
"Microgaster"
"Microgaster"

2014年12月15日

- организация регулярного наблюдения за положением прав мигрантов, беженцев и вынужденных переселенцев
- осуществление мониторинга за ситуацией в сфере положенных им прав
- реализация гуманитарной и социальной помощи
- защита прав мигрантов, беженцев и вынужденных переселенцев
- привлечение международной общественности к стратегическим решениям существующих проблем
- разработка и осуществление антикризисных мероприятий прав мигрантов, беженцев и вынужденных переселенцев
- защита сф эффективных применений на местах
- Международная конференция ООН «О защите прав мигрантов-работников и членов их семей» и «О статусе беженцев»
- Организация мониторинга на национальном уровне прав мигрантов, беженцев и вынужденных переселенцев

Ünvan: Azərbaycan, Bakı s., Q. Abbasov küç., 48, m. 13,
Tel./Faks: (994 12) 491 38 01; 498 39 89;
E-mail: office@azerbaijanfoundation.org

"Azərbaycanda Miqrant və Məcburi Köçkünlərin Hüquqlarının Müdafiəsi" İctimai Birliyi 2004-cü ildə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin professoru Nadir Abdullayev, AKTAM qeyri-hökumət təşkilatı və Cəbrayıl rayonundan olan məcburi köçkün Qədir Nəsirov tərəfindən yaranmışdır.

Birlik 3 dildə (Azərbaycan, rus və ingilis) öz internet saytını şəbəkəyə buraxmışdır. Səhifə müxtəlif dövlətlərin hökumət və qeyri-hökumət strukturları tərəfindən diqqətlə oxunur. Bu səhifədə Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü, münaqişə nəticəsində Azərbaycana dəymiş maddi və mənəvi ziyan, münaqişənin həllinə yönəlmiş səylər və Azərbaycan hökumətinin bu yolda gördüyü işlər, çoxsaylı qaçqın, məcburi köçkün və onların problemləri, Birliyin fəaliyyəti və s. barədə məlumatlar yerləşdirilir.

İctimai Birlik 2004-cü ildə "Cari və potensial 20-30 məcburi köçkün qadın sahibkardan ibarət qrupu müəyyən-ləşdirmək və onlara öz biznes planlarını hazırlamaqda və həyata keçirməkdə köməklik etmək" layihəsini həyata keçirmişdir.

Bundan əlavə, İctimai Birlik 2 dildə (rus və ingilis) "Qolos Karabaxa" və "Voice of Karabakh" aylıq qəzeti dərc edir. Həmin qəzetin ingilis variantı Xarici İşlər Nazirliyinin köməyi ilə Azərbaycan diasporasına çatdırılır. Həmçinin Azərbaycan fəaliyyət göstərən beynəlxalq şirkətlərə, xarici səfirliklərə təqdim olunur.

Tel / Faks: (99 412) 491 38 40

E-mail: office@azregionaldevelopment.org

Fondun Sədri - professor ÇİNQİZ İSMAYILOV

Fondun əsas məqsədləri və məsələləri: Azərbaycan rayonlarının sosial-iqtisadi inkişafının ilkin şərtlərini meydana çıxartmaq və qiymətləndirmək; təsərrüfat inkişafını yerli səviyyədə stimullaşdırmaq üçün proqramlar hazırlamaqdır; respublika regionlarının təbii-ehtiyat potensialı haqda bilgi bazasının hazırlanması və onun müntəzəm olaraq yeniləndirilməsi; bilavasitə yerlərdə sosioloji sorğu-sual əsasında respublikanın regionlarında əhali məşgullüğünün real qiymətləndirilməsi; respublikanın sosial-iqtisadi inkişafı prosesi zamanı təsərrüfat və insan potensialı cəlb etmə dərəcəsi üzrə respublikanın regionlarının diversifikasiyası; hər inzibati rayon üzrə bu vaxta gədər tələb olunmamış formada qalan təsərrüfatın inkişafı üçün birincilik istiqamətinin müəyyən edilməsi; regionlarda iqtisadiyyatının inkişafını stimullaşdıran qanunverici aktların təkmilləşdirilməsi üzrə tövsiyələr; regional iqtisadiyyat biliklərinin təbliğatı işi üzrə yerli əhali üçün (əsasən gənclər üçün) regional seminar, treyninq-kurslar və yay məktəblərinin periodik təşkili və keçirilməsi; regional səviyyədə mərkəzin nümayəndəliklərinin yaradılması; istehsal sahəsində rəqabət inkişafı şəraitinin analizi; respublikanın periferik rayonlarının inkişafının stimullaşdırması üzrə pilot layihələrinin həyata keçirilməsi.

Fond 2004-cü ilin mayında Təbii Ehtiyatlar və Ətraf Mühit İnstitutu (İran) ilə birlikdə "Sərhədyanı əməkdaşlığının inkişafının qiymətləndirilməsi" mövzusunda seminar, "Azərbaycanın Ekoloji Standartlarının Monitoring" Fondu və "Kassam Butan Teks" (ABŞ) şirkəti ilə birlikdə "Neftlə çirklənmiş torpaqların rekultivasiyası" mövzusunda dəyirmi masa keçirilmişdir. "Azərbaycanın dənizkənarı rayonlarının idarə edilməsi" layihəsi yekunlaşmaq üzrədir. Layihəyə əsasən Abşeron sahillərinin foto və video çəkilişi aparılıb. Əldə edilmiş məlumatlar əsasında müxtəlif istiqamətdə ixtisaslaşan mütəxəssislər cəlb olunmaqla sahil ərazilərinin xəritələri tərtib edilmişdir. Fond Azərbaycanın regionlarının sosial-iqtisadi vəziyyətinin qiymətləndirilməsi və onların inkişaf potensialını öyrənmək məqsədilə respublikanın 8 rayonuna səfər təşkil etmişdir.

Azərbaycan Ekoloji Standartlarının Monitorinq Fonfu

**AZƏRBAYCAN EKOLOJİ
STANDARTLARININ
MONITORİNG
FONDU**

Фонд Мониторинга Экологических Стандартов
Азербайджана

Важнейшим условием жизни на Земле является сохранение окружающей среды и человека – главное ответственное лицо за происходящие вокруг процессы бесхозяйственного научного отношения к природным ресурсам, животному и растительному миру. Вследствие такого отношения любой вид деятельности человека оборачивается для природы невосполнимыми потерями и имеет необратимые негативные последствия.

Все богатства, дарованные людям природой, стали источником бед для уникальной биосистемы, на которую человек по варварски воздействует хапкая и заражая отходами и сбросами почву, воду и воздух. Многие природные катаклизмы являются ответом природы на наши действия, отмечаются чрезвычайно тревожные тенденции: потеря биологического разнообразия и вот наступил критический период, когда человек обязан повернуться лицом к природе, иначе все негативные процессы обратят катастрофически необратимый характер.

Пренебрежительное отношение к проблемам охраны природы и природоохраненным мерам в течение многих лет привели к ухудшению экологической обстановки, к

**Экспертный в
Шамкирском районе
браконьерский
сотрудник**

В ходе проведенного сотрудниками 2-го территориального отдела министерства экологии и природных ресурсов рейда, направленного на выявление незаконных фактов охоты, на территории села Джурди Шамкирского района был задержан житель района Самир Зиреддин оглу Исмаилов, замышлявший браконьерством.

**Конкурс, проводимый
министерством экологии
и природных ресурсов,
выявил в столице
незаконные свалки
бытовых отходов**

www.azecology.org

Ünvan: Azərbaycan, Bakı s., Qurban Abbasov küç.,48, ofis 13

Tel.: (99 412) 491 51 10; Faks: 491 51 10

E-mail: office@azecology.org

Fondun Prezidenti - professor RAUF SULTANOV

Azərbaycan Ekologiya Standartlarının Monitorinqi Fondu günümüzün ən aktual məsələləri olan ətraf mühitin çirklənməsi və Azərbaycanda biomüxtəlifliyin üzləşdiyi təhlükənin həlli məqsədilə bir qrup yaradıcı, elmi və intellektual potensiallı ekoloqlar tərəfindən yaradılmışdır.

Fondun əsas məqsədləri: ekoloji cəhətdən mürəkkəb vəziyyətdə olan sahələrin aşkar edilməsinə yönəldilmiş ekoloji monitorinqlərin keçirilməsi və Azərbaycan ekologiyasında mövcud olan ən aktual problemlərin müəyyən edilməsi; ümumi rəy sorgusunun keçirilməsi və aktual məsələlərin həllinə ictimaiyyətin geniş dairələrinin cəlb olunması məqsədilə son metodologiyalardan istifadə edilməsi; operativ qərarlar qəbul etmək və ictimaiyyətin geniş dairələrini məlumatlandırmaq məqsədilə əsasən ekoloji cəhətdən qənaətbəxş olmayan ərazilərdə ətraf mühitin vəziyyəti və onun çirklənmə dərəcəsi barədə gərəkli məlumatların vaxtlı-vaxtında təqdim olunması; Azərbaycanda təbiətin mühafizəsilə əlaqədar problemlərin həllinə köməklik göstərilməsi; Beynəlxalq Konvensiyalar və həmçinin Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyi tərəfindən qəbul olunmuş ekoloji standartlara əməl olunması üzrə monitorinqlərin təşkili; müxtəlif QHT, dövlətlər, beynəlxalq təşkilatlar və əhali arasında məlumat mübadiləsi qurmaq məqsədilə vahid informasiya məkanının yaradılması.

Fond bir sıra layihələr həyata keçirmişdir.

Azərbaycandan Kənarda Təhsil Almış Mütəxəssislər təşkilatı (AKTAM)

Republic of Azerbaijan
AKTAM
nongovernmental organization

Love for Motherland
comes first!

AKTAM
Azərbaycandan Kənarda Təhsil Almış Mütəxəssislər Təşkilatı
The Organization of Specialists Educated Abroad Azerbaijan

The Organization AKTAM is an independent non-political, non-government and public organization representing voluntary association of the specialists of a various structure, received higher education in main, abroad republic. The organization AKTAM officially registered by the Ministry of the Justice of the Azerbaijan Republic (March 30, 1994).

Main purpose of the organization AKTAM is the effective use a scientific and technical, cultural and human potential of the specialists of organization AKTAM for needs of republic.

Main directions of activity of organization AKTAM are

- Use of a creative potential of the members of organization AKTAM for a solution of various scientific, technical, social and economic

About AKTAM
Finished projects
Current projects
Distance learning
Knowledge - Earth's Progress
Welcome to us

As En Ru Fonts

Sounder code has
changed. Please

www.aktam.aznet.org

Ünvan: Azərbaycan, Bakı şəhəri, Zərdabi prospekti 53 a
Telefon: (994 12) 97 66 83; (994 12) 33 55 08; (994 50) 314141;
(994 12) 32 65 56
E-mail: aktamngo@yahoo.com

Təşkilatın Sədri - t.e.n. ƏHMƏDOV NATİQ

AKTAM təşkilatı rəsmi olaraq 30 mart 1994-cü ildə Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində qeydiyyatdan keçmişdir. Təşkilatın əsas məqsədi öz üzvlərinin elmi, texniki, mədəni potensialından səmərəli istifadə etməklə müstəqil respublikamızın müxtəlif problemlərinin həllinə yardım etməkdir.

AKTAM təşkilatının əsas fəaliyyət istiqamətləri: öz üzvlərinin potensialından istifadə etməklə Azərbaycan cəmiyyətinin müxtəlif elmi, texniki, ictimai və iqtisadi problemlərinin həllinə yardım göstərmək; müxtəlif təşkilatlara AKTAM təşkilatının üzvlərinin elmi, texniki, təşkilati və metodik köməyini təklif etmək; öz üzvlərinin maraq və hüquqlarının qorunması, həmçinin onların perspektivli elmi, texniki və humanitar layihələrinin hazırlanmasında və həyata keçirilməsində yardımçı olmaq.

AKTAM təşkilatının 2000-dən artıq üzvü vardır ki, onlardan 200 nəfəri elmlər namizədi, 30 -dan çoxu elmlər doktorudur.

Şevron neft şirkəti, UNDP, BMTİP / QHTRM - in qrantına əsasən (BMT - nin İnkişaf Proqramının Qeyri - hökumət təşkilatının Resurs - Təlim mərkəzi), ABŞ - ın İREX təşkilatının İATP proqramı, Dünya bankı və digər təşkilatların qrantlarına əsasən 15-dən çox layihə həyata keçirilmişdir.

Siyasi Texnologiyalar Mərkəzi

SİZ DƏ QOŞULUN!

2004
Dünya Gənclər
İctimai Yarışması
AZƏRBAYCAN FINALI

BARƏMİZDƏ

- [Açıq Səhifələr](#)
- [Təqdimatlar](#)
- [Məqalələr](#)
- [Xəbərlər](#)
- [Kibernetika](#)
- [Fotoarxivlər](#)
- [Tədbirlər](#)
- [Kontaklar](#)
- [Təlim Proqramları](#)
- [Lentələr](#)
- [Personel](#)
- [Blog](#)

Siyasi Texnologiyalar Mərkəzi 1999-cu ilin may ayında təsis edilən, may ayında Dövlət qeydiyyatına alınan Qeyri-Hökumət Təşkilatıdır. Mərkəzin əsas məqsədi Azərbaycan cəmiyyəti qeyri-səlis vəziyyətdə duran problemlərin etibarlı həll yollarını tapmaqdır.

Mərkəz ehtiyat demokratik dəyərləri bəzəyən cəmiyyətin inkişafında insan haqlarının qorunmasında, həmçinin ölkənin iqtisadi, mədəni və intellektual resurslarından hər bir vətəndaşın etibarlı naminə istifadə edilməsi üçün ən optimal variantı hesab edir.

Buna nail olmaq üçün əsas prioritet kimi demokratik yenidən qurma və əsaslandırılmalı seçici əməliyyatın formalaşdırılmasıdır.

STM Azərbaycan əsas texnologiyalarından istifadə edən ilk təşkilat olub hazırda da bu sahədə lider mövqedədir.

STM-in əsas fəaliyyətində Azərbaycanın müasir vəziyyətini bütövlüklə prinsiplərinə əsaslanaraq və birləşməyə yönəldən bir fəaliyyət qəbulu və dəstəkləmədir.

STM-in əsas fəaliyyət sahələri:

- Münaqişələrin proqnozlaşdırılması, profilaktika və həll.
- Vətəndaş cəmiyyəti və ictimai haqlar.
- Sosial-əməkdaşlıq və proqramlaşdırma.
- İctimai əlaqələr (Public Relations) və ictimai rəyin tədqiqatı.

www.cpt.aznet.org

Ünvan: Azərbaycan, Bakı, Fizuli küç. 39/5

Tel./fax: (994 12) 494 55 13

Tel.: (994 50) 375 14 56

E-mail: cpt@azeronline.com

Mərkəzin Sədri - VƏLİ ƏLİBƏYOV

Siyasi Texnologiyalar Mərkəzi 1999-cü ilin may ayında təsis edilən, noyabr ayında Dövlət qeydiyyatına alınan qeyri-hökumət təşkilatıdır.

Mərkəzin əsas məqsədi Azərbaycan cəmiyyəti qarşısında duran problemlərin elmi həlli yollarını tapmaqdır.

STM-in əsas fəaliyyət istiqamətləri: münafişələrin proqnozlaşdırılması, profilaktikası və həlli; vətəndaş cəmiyyəti , və insan haqları; sosial-siyasi tədqiqatlar və proqnozlaşdırma; iqtisadi araşdırmalar və modelləşdirmə; itimaiyyətlə əlaqələr (Public Relations) və ictimai rəyin öyrənilməsi; kütləvi informasiya vasitələri, elmin inkişafına yardım və s.

Beləliklə, Amal Ziyalı Hərəkatının təşəbbüsü bir sıra layihələrin başlanğıcına təkan. Bu layihələr həyata keçirildikdə bir sıra məsələlər həll olunmaqla bərabər gözlənilməyən müsbət nəticələr də əldə edildi. Tədqiqatlarda Assosiasianın koordinatorları tərəfindən regionlardan seçilmiş və öyrədilmiş 130-dan çox intervyuyer və 300-ə yaxın müşahidəçi iştirak etmiş. Beləliklə, ictimai fikrin öyrənilməsi ilə yanaşı, regionlarda yerli qeyri-hökumət təşkilatlarının əsasında yerli əhali cəlb edilməklə dayaq məntəqələri yaradılmışdır.

İndiyədək intervyuyerlər əsasən Bakıdan seçilib tədqiqatlara cəlb olunurdu. Bu təcrübədən fərqli olaraq, işin bu cür təşkili qısa müddət ərzində sosioloji tədqiqatlar və monitorinqlərin keçirilməsinə və regionlarla operativ əlaqənin saxlanılmasına imkan verir.

Beləliklə, birinci sosioloji tədqiqatın başlanğıcında yaradılan qərargah tədricən ətrafında ölkənin bütün regionlarından qarşılarına qoyulan məsələləri həll etmək iqtidarında olan təşəbbüskar və fəal insanları cəmləmişdir. Tədqiqatların gedişində formalaşmış təşkilat hazırda böyük imkanlara malik müstəqil analitik-informasiya mərkəzinə çevrilmişdir.

Keçirilmiş tədqiqatların davamı olaraq Assosiasiya müntəzəm olaraq müxtəlif aktual məsələlərlə bağlı ictimai rəyin dəyişməsinə izləmək məqsədilə dövrü sosioloji tədqiqatların keçirilməsini planlaşdırır. Bu zaman müxtəlif vaxtlarda verilən cavabların müqayisəsini aparmaq üçün sorğu anketlərində sualların bir hissəsinin dəyişmədən saxlanılması; tədqiq-

qat nəticələrinin işlənməsi nəticəsində müəyyən olunmuş xüsusiyyətlərin mahiyyətini, xarakteri və asılılığını araşdırmaq üçün sualların daxil edilməsi; son tədqiqatdan keçmiş müddətdə aktuallaşmış problemlərlə bağlı yeni sualların daxil edilməsi nəzərdə tutulur.

Bu məqsədlə, bütün dünyada geniş tətbiq olunan, lakin hələlik Azərbaycan üçün ənənəvi olmayan telefonla ekspress-sorğuların keçirilməsinin də istifadə edilməsi mümkündür. 2004-cü ilin bələdiyyə seçkilərinin monitorinqi ilə bağlı layihənin uğurla həyata keçirilməsini nəzərə alaraq AVCIYA 2005-ci ildə parlament seçkiləri zamanı bu cür tədqiqatların davam etdirmək fikrindədir.

ASSOCIATION FOR THE DEVELOPMENT
OF CIVIL SOCIETY IN AZERBAIJAN

CIVIL SOCIETY
AND
365 DAYS
OF ILHAM ALIYEV'S
PRESIDENCY

Sociological survey
September-December 2004

Editors

YAGUBOVA Irada

ABASOVA Laura

SULEYMANOV Vurgun

Proof-reader

ABASOV Ramin

Translator

ZAHIDOVA Mehri

Dear Readers,

The Association for the Development of Civil Society in Azerbaijan (ADCSA) presents for your attention the results of a large team work. The ADCSA was founded with the aim to bring together like-minded people to contribute to the idea of promoting and strengthening the statehood to the end of a further prosperity and happy future of our motherland.

We intend to assist civil society building and democracy advancement in Azerbaijan and to provide every help in resolving the existing problems by actively participating in and influencing critical processes taking place in our republic.

Our efforts is directed at the creating of a broad coalition of separate organizations operating in the social-economic, social-political and cultural spheres of Azerbaijan's society, at liaisoning non-governmental organizations with the mass media, at establishing joint and productive interaction of public organizations with the central and local Executive power bodies and local authority agencies and at the protecting of NGO rights and uniting citizens around all-nation ideas to the end of achieving solidarity and social accord.

A start to our activity was given and a sociological survey entitled "Civil Society and 365 Days of Ilham Aliyev's Presidency" has been conducted in all the republic's regions in a compressed span of time for the purposes of studying the development of civil society in Azerbaijan, finding out the population's satisfaction with governmental and other agencies' performance, collection and analyzing the information about various areas of the society life and disclosing existing problems in the social spheres.

The country citizens' feeling has been studied toward the President of the State as a personality and a country leader. All political parties and individuals' ratings have been revealed. Along with determining the burning issues in all the spheres of social life, citizens' suggestions on the ways of resolving those issues, their aspirations and hopes for the future have been unveiled.

Similarly, the Association's project on monitoring the municipal election of 2004 has been implemented. All the information and findings are given in this book.

We would like to express our appreciation to all the experts, analysts, sociologists, interviewers, supervisors, politicians, non-governmental organizations' representatives and many other involved activists who cooperated with us during the all-republic poll and municipal elections.

It is possible that the reaction to our first ever surveys and attained conclusions may be of differing character. We will be grateful to get your feedback and proposals in order to be able to take them into consideration in our future endeavors.

ELKHAN SULEYMANOV

President

***Association for the Development of
Civil Society in Azerbaijan***

INTRODUCTION

The development of a democratic society in Azerbaijan and its increasing integration into the European and world community, in addition to many optimistic achievements, have also led to the creation and expansion of independent non-governmental public organizations concerned with unclosing the most burning issues in the country and working towards their resolution. But, sooner or later, every organization faces problems to be solved but in unity with other public organizations. It was namely such kind of necessity that brought about an association of almost 20 non-governmental organizations in the summer of 2004. Although the activities of the organizations - now members of the NGO Association "For the Development of Civil Society in Azerbaijan" - embrace a wide enough spectrum of modern society challenges, their coming together into an association has helped these organizations to enhance the efficiency of their work.

In order for any structure to function effectively in the modern environment, there is a requirement of an availability of a vast amount of trustworthy and complete information allowing to evaluate the real situation existing both in the regions and countrywide. This lack of information is all the more urgent necessity for public organizations which do not always have access to official documentation.

Only on condition of securing access to information, the effort of a public organization can be purposeful, truly useful and bring tangible benefits to the society, proving the organization's value to the population.

Regretfully, there is a delay in timely supply of information, especially from other parts of the country, which affects the work. Carrying out all-country surveys by each separate organization on its own is not realistic for want of financial investments.

Musa Yagub, member of the "Amal" movement of intellectual workers and chairman of the "Free Speech" Foundation, a constituent of the Association, informed the Association's members about the Amal initiative to organize a meeting with the President of the state in order to discuss the steps towards attaining a national reconciliation and mutual understanding within the society. He suggested conducting a population poll on this initiative. The Association member organizations came to a decision to utilize all the potential made available by their alliance.

It was decided that the topics of the suggested poll be expanded and a collective-effort full-scale sociological survey be conducted covering socio-economic and political aspects of the modern society progress in the scope of the entire country. This way, the Association members, by means of this type of a survey, would have the benefit of a chance to outline the areas in which the organizations' work would be most expedient. Moreover, by making such surveys a periodic pursuit it would be feasible to follow regional developments, accomplish their evaluation, find out tendencies in the changes, make forecasts and work out necessary recommendations.

The upcoming anniversary on October 15, 2004 of the first anniversary of Ilham Aliyev's election to presidency was taken into account while selecting the topic for the first joint survey. It is an accepted practice to appraise the first 100 days of a presi-

dent. Yet, this stretch is not quite enough to be able to observe actual changes in regions in the span of the whole country. This topic presented a further interest because Azerbaijan was the only country in the post-Soviet territory in which the presidency was succeeded from father to son. It was of utmost importance to find out if the electors thought they had made the right choice. It was interesting also to see how they evaluated Ilham Aliyev's performance as a politician who was working on his own and how they assessed the changes that had taken place in the socio-political and economic spheres since the elections. It was all the more interesting in view of the fact that enough time had passed for the people to make such an assessment. 365 days is not a short period, even for the country in general.

Thus, the topic of the first omnibus survey to be carried out by the organizations - members of the Association - was established as "The Civil Society and the 365 Days of Ilham Aliyev's Presidency". A special working group was created including the Association's member NGOs' representatives.

The Association maintains smooth-running partner relations with Bulgarian experts, Doctor of Philosophy Vasily Georgiyevich Ilchev, and Ilya Todorovich Bozhinov. These well-known and qualified experts in sociology and political science consented to assist in the implementation of the conceived project. Such a pan-country sociological survey, being quite a novelty for Azerbaijan, called for cooperation of this kind. Needless to say, the Association members did not possess expertise in conducting broad surveys. The Bulgarian experts assisted the local sociologists in the survey methodology matters, preparation of the ques-

tionnaires, conducting the polling, and processing the results.

Getting ahead of the account, it should be stressed that the successful realization of this survey encouraged the Association partners to complete another comprehensive joint project dedicated to the municipal elections in Azerbaijan, which was conducted in alliance with the "Transparent Elections" Monitoring Center in November-December. The monitoring of the preparation and holding of the municipal elections was conducted under this project. Two socio surveys on voters' pre-election general feeling and an exit-poll were also completed. The project findings have also been entered into this book.

The information about the organizations - members of the Association - is given in Chapter 13.

1. SURVEY PARAMETERS

The choice of the survey's methodological parameters was made from of all the existing modern methodologies, and the method of a face-to-face interview at respondents' homes was preferred.

The areas to interview were established based on the method of "a random selection" of polling stations out of the list of polling stations throughout the country. The information on the electors (of 18 years of age and over), as well as on the polling stations, were obtained from the Central Elections Committee of Azerbaijan. 247 polling stations out of the 5146 in 125 districts were selected. The location of the districts and the coverage of the entire country were also observed as essential criteria to

Fig. 1.1 Map of Polled Areas in Azerbaijan

ensure their appropriate representation in the survey results (Fig. 1.1). A representative sample of 1502 electors was planned to be polled over entire Azerbaijan. Admissible average statistics had to make $\pm 2.7\%$.

As a result, a many-phase sorting-out has been attained with the consideration of the ethnic background of the representative sample.

A questionnaire has been drawn by the working group made up of representatives from all the NGOs - members of the Association, sociologists, and experts from Bulgaria and Azerbaijan.

The entire Azerbaijan's territory was divided into regions where an extensive preparatory work was carried out with the purpose of setting up regional centers to be engaged in the selection and training of interviewers locally. The centers involved, for the most part, activists from local non-governmental organizations. The application of the above methodology plus the creation of a countrywide network of interviewers was the first ever endeavor in the republic which ensured the survey's completion and achievement of veritable results within the shortest period of time. Moreover, having a network of trained field volunteers will allow future surveys in a very limited time and financial restraints.

Notably, the pollsters from these regional centers became part of observers' groups at the municipal elections.

Therefore, Azerbaijan's territory was divided into 9 regions with centers in Baku, Nakhchivan, Ganja, Sheki, Goychay, Yevlakh, Salyan, Masalli and Gusar. In this book, the regions will be further called by the central towns' names.

Upon the finalizing of the preparatory work, the Association held the sociological poll on the territory covering the entire Azerbaijan territory in the period from 19 to 25 October 2004. A total of 1496 electors, both males and females, over the age of 18 were polled.

98 interviewers served as pollsters, whereas the survey itself was carried out by over 120 volunteers. The data of the poll were processed and the results analyzed and reported.

The primary results presentation was made on 16 October 2004 at a press-conference. The processed results were posted on the websites of the organizations that had participated in the survey.

2. DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS OF THE SURVEY

The selection of a representative sample was made based on the age and gender quotas obtained from the statistical data. But, the actual poll yielded some deviations in the demographic data which have produced some very interesting results.

The poll covered 49.4% of males and 50.6% of females (Fig. 2.1). This ratio was accounted for by a greater difficulty in inter-

Fig. 2.1 Respondents by Gender

viewing females in some rural areas. As a result, the number of polled males exceeded the planned index by 0.6%. Such deviation from the average statistics is minor and, considering that

the voting female percentage is always lower, did not affect the results of the survey.

The sorting out of the representative sample by age based on the statistics has virtually coincided with the data attained in the findings of the survey (Fig. 2.2). An interesting fact calls for attention that, compared to many European countries, the largest part of Azerbaijan's electors belongs to the young and middle-age generations. Every eight out of ten electors are people between the ages of 18 and 54, and they are evenly dispersed over the age categories of 18-34 and 35-54.

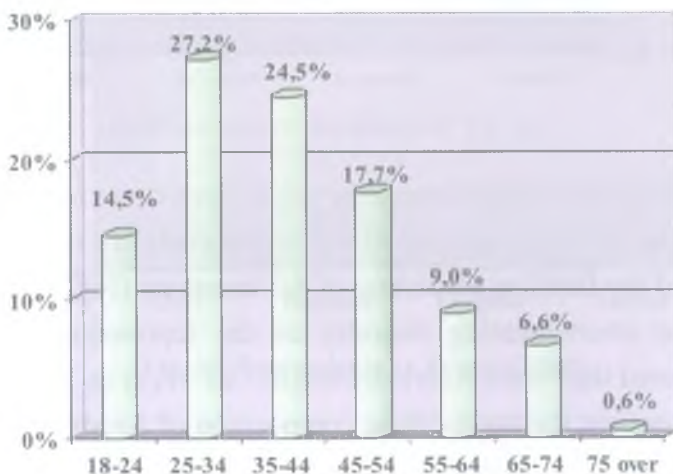

Fig. 2.2 Respondents by Age

The situation, where the most part of the country's electors are young and capable of sustaining employment people, gives a hope for an optimistic glimpse into the country's future from the social-economic standpoint.

It is gratifying to witness that the survey has also evidenced the tendency in the preservation of the institution of family, which was re-affirmed by a very low percentage of divorces - the total of 1.4% (Fig. 2.3).

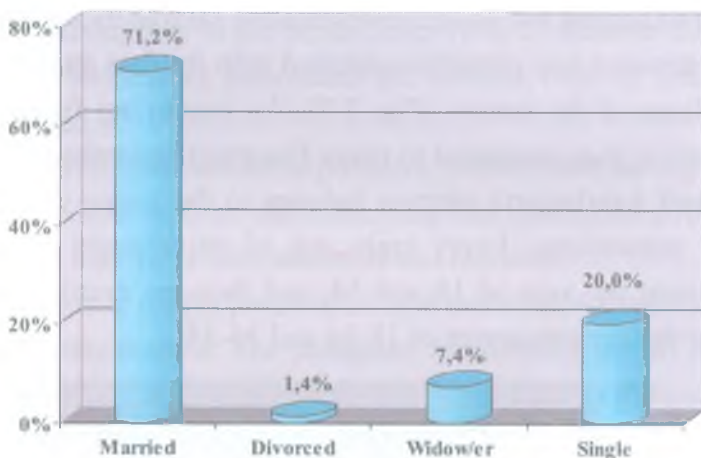

Fig. 2.3 Respondents by Marital Status

The number of divorces in towns is three times bigger than in villages. Almost eight out of ten respondents are married, with half of the families consisting of 4-5 members (Fig. 2.4).

The overwhelming majority of the representative sample answered they were Azeris by origin - 93.3% (Fig. 2.5).

However, the multi-ethnic composition of Azerbaijan's population is a wide ethnic spectrum of: Russians, Tartars, Lezghins, Talyshes, Jews, Kurds, etc., with towns showing this diversity in

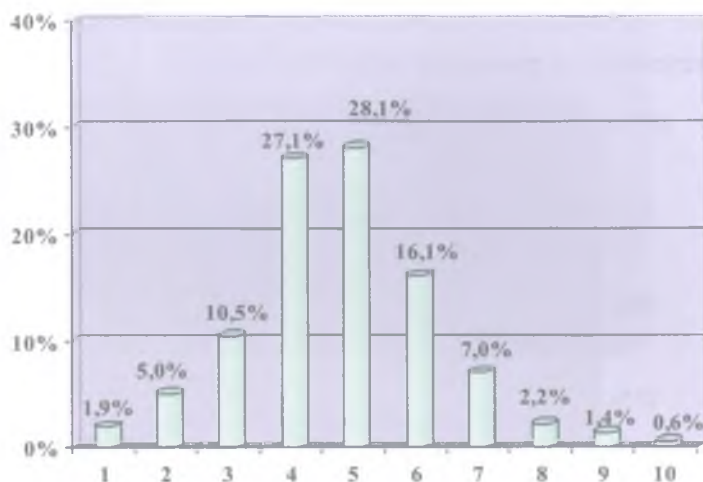

Fig. 2.4 Respondents by Number of Family Members

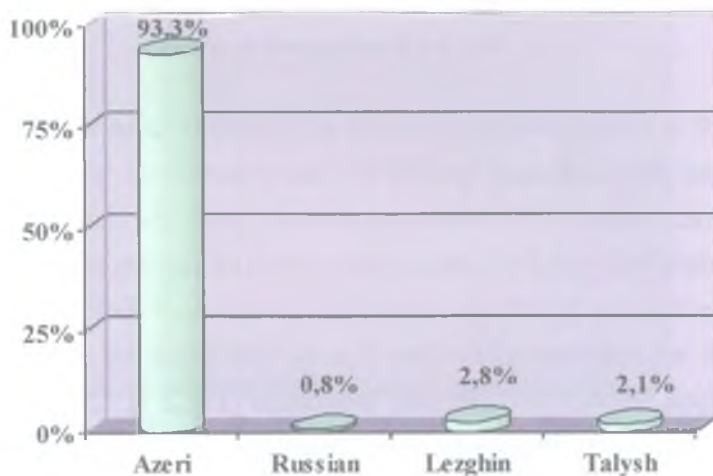

Fig. 2.5 Respondents by Ethnic Origin

much sharper shades (e.g. there are 2.5 times more Russians in towns than in villages).

As the majority of the above respondents practice Islam, it represented the prevalent faith (Fig. 2.6).

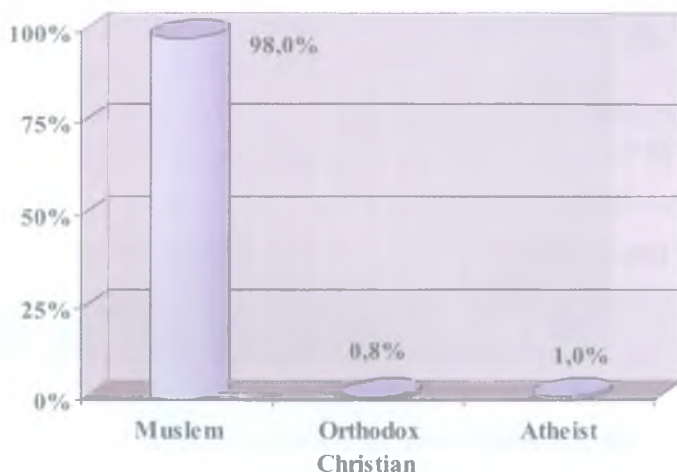

Fig. 2.6 Respondents by Faith

It was interesting to see that at present both in towns and villages the languages spoken by the respondents were about the same. Almost all of the respondents speak the Azeri language, almost half speak Russian, and every fifth person speaks English (the number of village respondents who speak English is half of that of townspeople). The list is continued by the Lezghin, Talysh, French and German languages (Fig.2.7).

The most frequently used languages of communication are the Azeri, Russian, Talysh and Lezghin languages (Fig. 2.8). Russian is most often used by 4.5% of town respondents. Considering that the number of Russians in towns is 1.26%, the assumption becomes justified that there are enough people of non-Russian origin who speak this language in Azerbaijan.

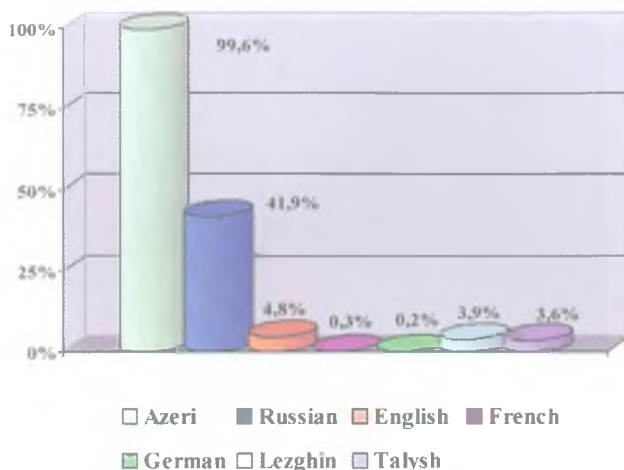

Fig. 2.7 Spoken Languages

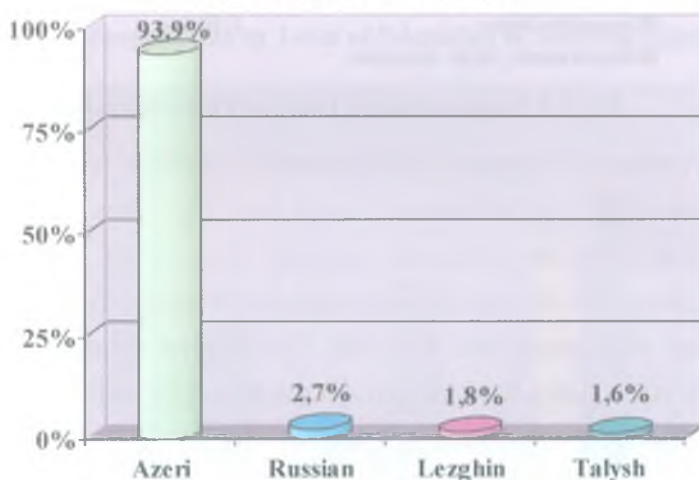

Fig. 2.8 Languages Prevalently Spoken in Respondents' Families

The sorting out of the representative sample by the level of their education (Fig. 2.9) is quite revealing. As is shown in the drawing, the most common is the full secondary education, as every fourth elector has finished a secondary school.

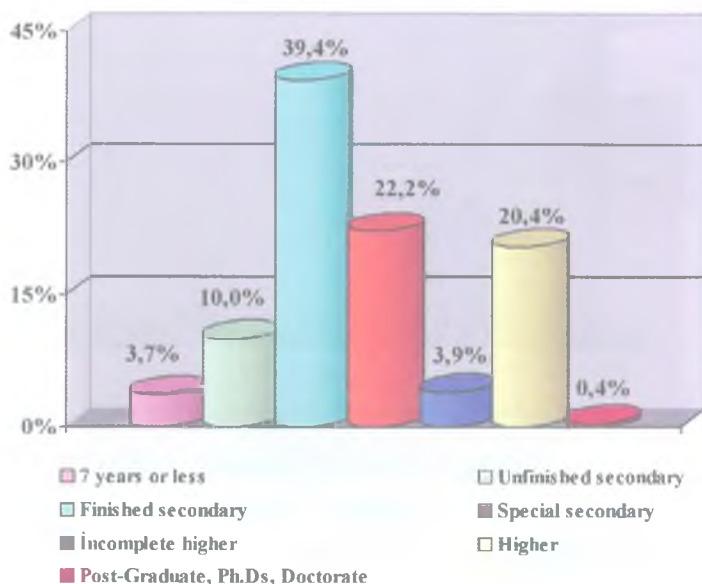

Fig. 2.9 Respondents by Level of Their Education

Even more interesting is the sorting out of the respondents by age categories which allows to see how the types of education are distributed over the age category (Fig. 2.10). The diagram illustrates that the secondary education remains the most widespread and accessible (45.1%). The higher education index, regrettably, has a tendency to decrease and is now at its lowest point (17.3%) for the last 60 years.

The polled electors have been sorted out by occupation in the following order: 54.5% work, 11.5% are retired, 4.2% are self-employed, 15.9% are housewives, 14% are unemployed (Fig. 2.11).

Sorting the unemployed by age has disclosed a most vulnerable group consisting of 18-29 year olds (Fig. 2.12). This is an easily accountable fact since employers are not interested in hir-

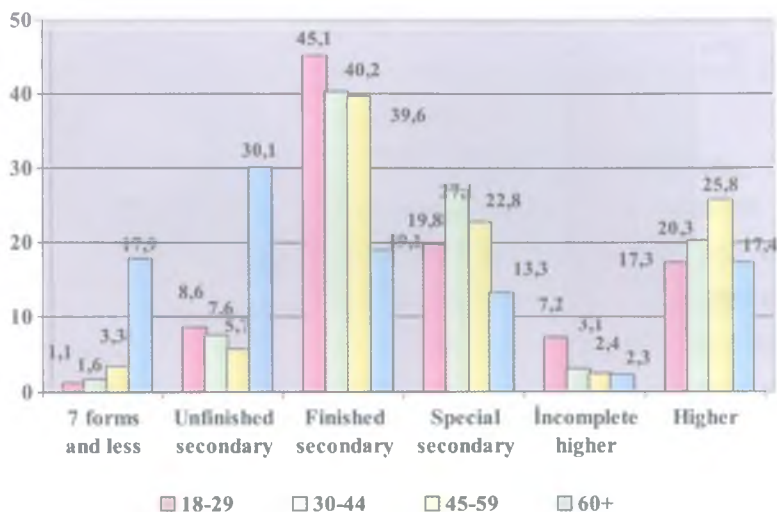

Fig. 2.10 Respondents by Level of Education at Different Ages, in %

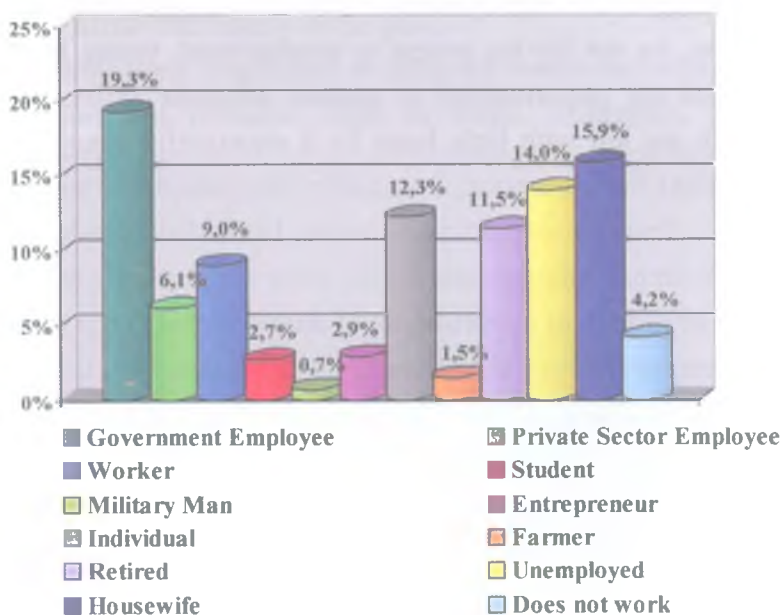

Fig. 2.11 Sorting Out Respondents by Occupation

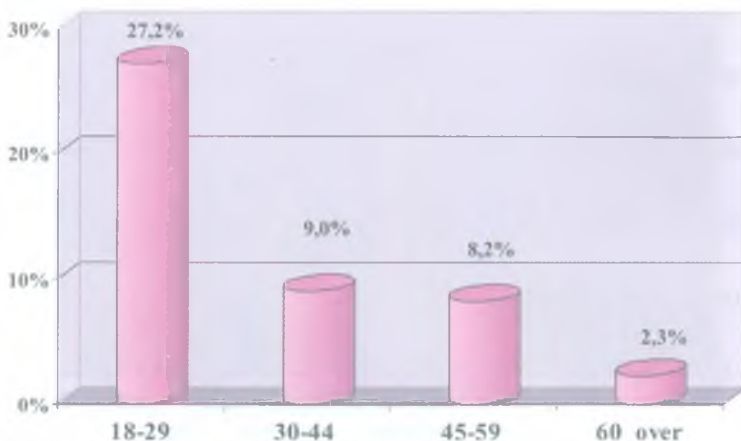

Fig. 2.12 Unemployment in Age Categories

ing young people with no work experience and institutions for assisting in the employment of graduates are non-existent. Even worse, by not having access to employment, young people are denied the opportunities to acquire adequate skills, and as a result are left with little hope for a meaningful change in their lives. At the same time, over half of the polled electors (56.1%) have a finished secondary education, 16.6% have graduated from professional colleges, and 15.6% have a higher education.

The growth of urbanization, observed globally, has not skirted out country either. According to the 1999 statistics, townspeople of Azerbaijan aged over 18 made up 50.9% of the total number of the electors. This ratio increased to 51.5% by January 1, 2003.

Populated areas have been chosen in the course of the applied selection. Their types and characteristics are shown in Fig. 2.13 and 2.14.

The occupation of part of Azerbaijan's lands and the conflict

Fig. 2.13 Respondents by Residence

with Armenia have resulted in a great number of refugees and displaced people.

The State Committee for Refugees states their number as close to 1 million, which fact, certainly, could not have been ignored in our survey. 111 people have been polled in the areas covering the entire country and densely populated

by refugees and displaced people, who made up 7.42% of the representative sample (Fig. 2.15). This conforms to the statistical data by deviating by no more than 2.7%, which is admissible and does not affect the results of the poll.

The polls were conducted in different towns and villages of Azerbaijan, for instance, such as Baku, Sumgayit, Ganja,

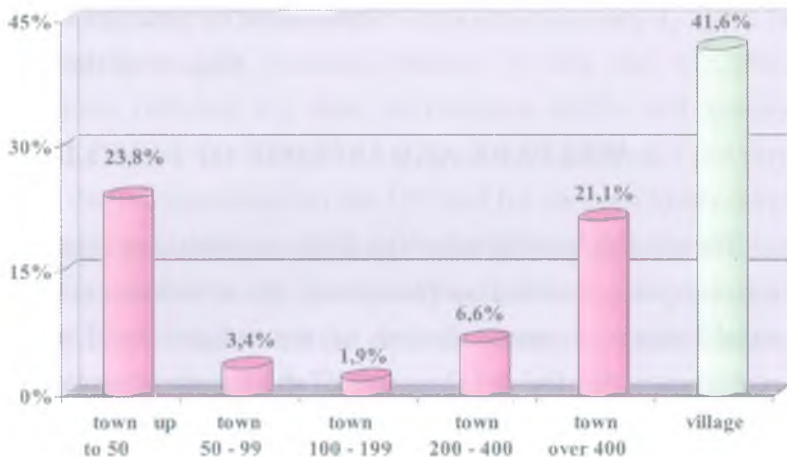

Fig. 2. 14 Polled Residential Areas by Population Number, in thousands

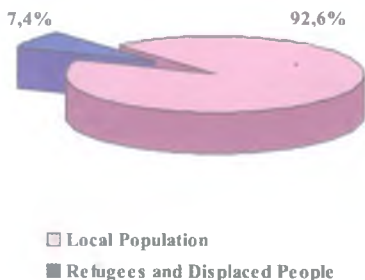

Fig. 2.15 Ratio of Resident and RIDPs Respondents

Mingachevir, Imishli, Barda, Aghdam and Aghjabedi.

The socio-demographic particulars of the representative sample, obtained during the poll, has proven once again the suitability of the nominated methodology, the correctness of the applied selection and the compliance

with the interviewing techniques. Hence, the whole specter of the country's electors has been covered. The survey results are illustrative and reflect accurate and authentic views of all the electors in Azerbaijan.

Irada YAGUBOVA,
candidate of technical sciences,
Expert of the ADCSA

3. WELFARE AND INCOME OF FAMILIES

The guiding principles of the socio-economic development of a country are founded on provisions, the achievement of which would ensure a steady growth of the nation's level of life. A requirement for the development of the broadest range of goals has arisen since the initiation of radical changes in the economy and transition to business market practices. These tasks concern the areas of the expansion of investment prospects, improvement

of the population's social security mechanisms in the transitional period, completion of privatization procedures in various industries, development of financial markets and banking systems, adjustment of the social sphere components to meet the market requirements, etc.

The economic development model must possess an enduring potential for a quality growth, which would ensure a relentless increase of the living standard of the populace, allowing for a self-accomplishment of each citizen, mitigation of social inequality and preservation of cultural values.

At the same time, our survey revealed an extreme importance of the social policy implementation while studying the family (the societal basic unit) living standard. According to the State Program on Poverty Reduction and Economic Development, the defined level of poverty in Azerbaijan is 120,000 manats.

The minimal wages in Azerbaijan have been raised from 47.5 thousand manats to 60 thousand manats since January 1, 2004, to be increased to 120 thousand manats by the end of 2004. Government officials say that Azerbaijan's stable and speedy progression today gives hope for a greater reduction of poverty by 2015 than is forecasted by the UN and for an even lower level of poverty from 49% in 2002 to under 20%. After Azerbaijan becomes a member of the European Social Charter, the minimal wages will be brought on a par with the consumer basket value, this target to be attained by 2006.

It has emerged from the poll results that half of the representative sample earned under 200 thousand manats in the month preceding the poll (Fig. 3.1).

At the same time, the family income of over half of the rep-

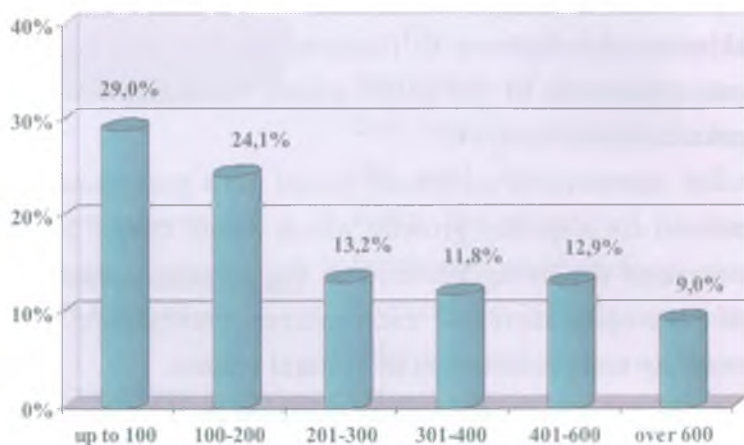
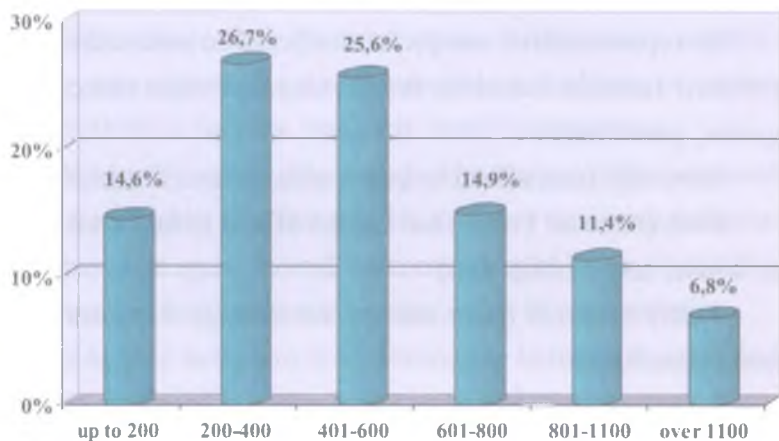

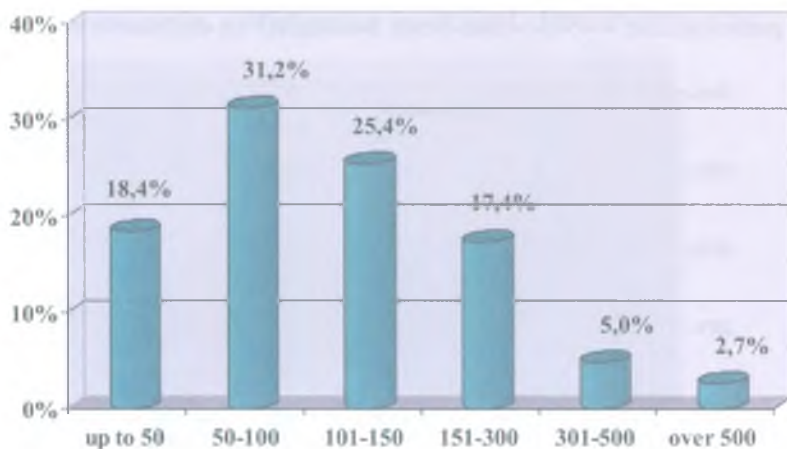
Fig 3.1 Respondents' Personal Income for Previous Month (August), in thousand manats

representative sample made up 200-600 thousand manats (Fig. 3.2). However, conclusions made must take into account the differences in age and number composition of family members, as mentioned in Chapter 2. The distribution of the respondents' income per capita has then appeared as follows (Fig. 3.3): a little under one fifth of the representative sample earns no less than 50 thousand mantas. In one third of the families the income per family member has almost reached the minimal wage of 50 to 100 thousand mantas (31.2%), one fourth of the respondents make from 101 to 150 thousand mantas (25.4%).

Considering that the official costing of the food basket per person in Azerbaijan was set at 246.1 thousand mantas as of last August, the number of the respondents who can afford the basket has constituted 25.1%.

**Fig. 3.2 Family Income for Previous Month (August),
in thousand manats**

**Fig. 3.3 Income for Previous Month Per Capita,
in thousand manats**

The representative sample was offered to select the category for their families based on the income and other selection categories, given below:

- Very rich (can afford to buy a villa, house, automobile, etc.)
- Rich (have all I need, but cannot afford to buy a villa, another house, automobile, etc.)
- Fairly well-off (have money for enough food and clothes, and necessities)
- Poor (can only afford to buy food)
- Very poor (cannot afford to buy sufficient food)

As shown in Fig. 3.4, nearly half of the representative sample has referred their families to the category of fairly well-off families, while 48.7% thought they were poor or very poor.

The early 2003 official statistics of those who live below the poverty line - 49% - has been seconded in our survey. There is

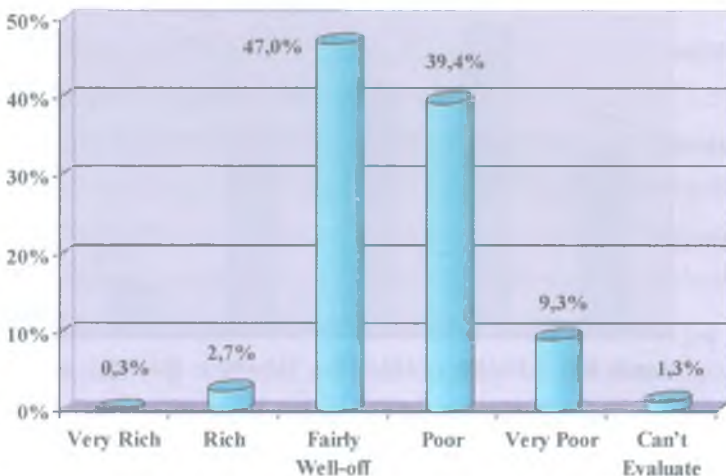

Fig. 3.4 Respondents' Families by Category of Income

also a factor that not all the respondents held total certainty as to how to best evaluate their material status. Additionally, remember that some respondents do demonstrate a tendency to underestimate both their income and their family's capacities.

Remarkably, there were respondents who evaluated their material capacities very highly. The fact that 3% said they were rich and even very rich has once again proved the correctness of the representative sample selection and the obtained results' value of representation.

Worthy to note that there is no severe gap between the rich and the poor, as observed in many countries, but there are a great number of families with average income. As described earlier, the presence of a large number of mid-level welfare families purports a stable socio-economic advance of the society. Along with vital commodities that the respondents require for everyday life, they possess other things that in previous years used to be items of luxury (for example, a refrigerator in our hot climate) (Fig. 3.5).

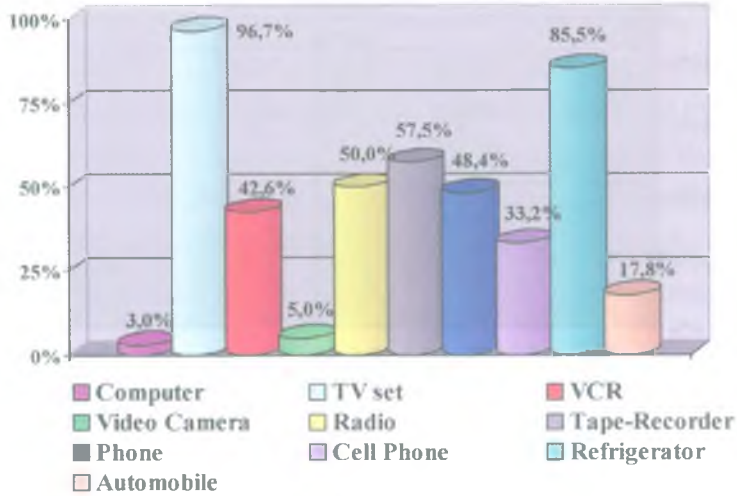

Fig. 3.5 Appliances Used Daily by Respondents and Their Families

Namely, every fifth family owns a car, practically all have TV sets (96.7%), a little lesser number of families has a refrigerator (85.5%), half of the respondents have a radio, tape players and VHS. A bit under half of the representative sample has telephones, with one third of families own cell phones, 15.9% out of who have more than one cell phone per family. Every twentieth family owns a video camera, and every thirtieth has a computer.

Clearly, families nowadays are accustomed to possession of things that they used but dream about before. This has, certainly, become possible thanks to the improved financial condition of a family. This fact has been indirectly substantiated in the analysis of the representative sample responses about the change in their families' welfare for the last year (Fig. 3.6).

In answer to the question about the change of their financial status (as compared to the previous year), only 20.8% of the rep-

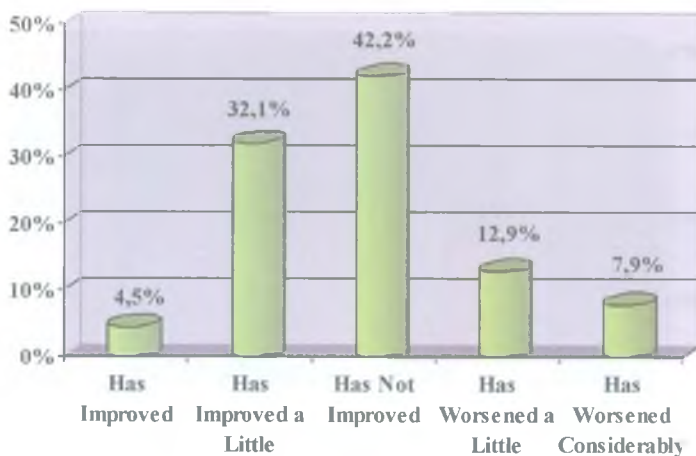

Fig. 3.6 Change in Welfare of Families for the Last Year

representative sample stated they experienced a financial deterioration whereas close to half spoke of their achieving financial stability, which in itself is a positive factor today.

Over one third of the respondents (36.6%) believe that their financial situation has got better, while every eighth family enjoys a significant progress.

The new economic realities call for finer-tuned expenditures from the family budget and new types of purchases. The representative sample was asked to predict an estimated monthly income that would cover their most basic food and non-food purchases. The sums stated by townspeople and villagers varied, as was expected.

Noteworthy, the most part of the representative sample has broken it down evenly between food and non-food stuffs, though household expenses in Azerbaijan on food are assumed to make up about 70% of the general consumer expenses. The remaining 30% are spent on non-food commodities and services.

We are citing their responses calculated per respondent family member allowing for the differing family compositions by age and number (Fig. 3.7 and 3.8). As is seen, the majority of the respondents have indicated that in order to buy the basic necessities, no more than 600 thousand manats is required per family member. However, this amount is fluctuating for different regions.

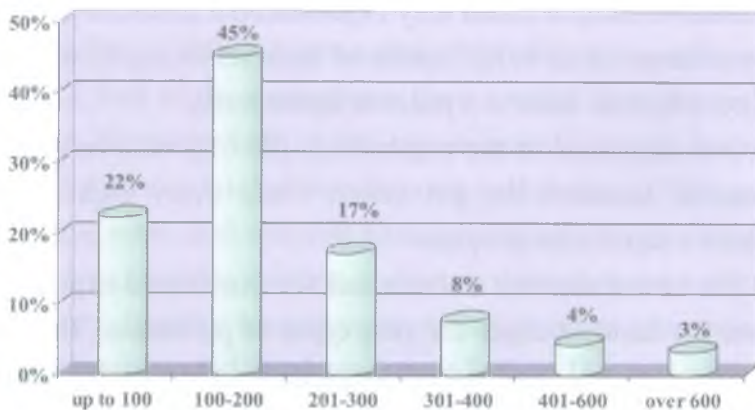

Fig. 3.7 Minimal Required Income to Cover Food Expenses (Per Capita), in thousand manats

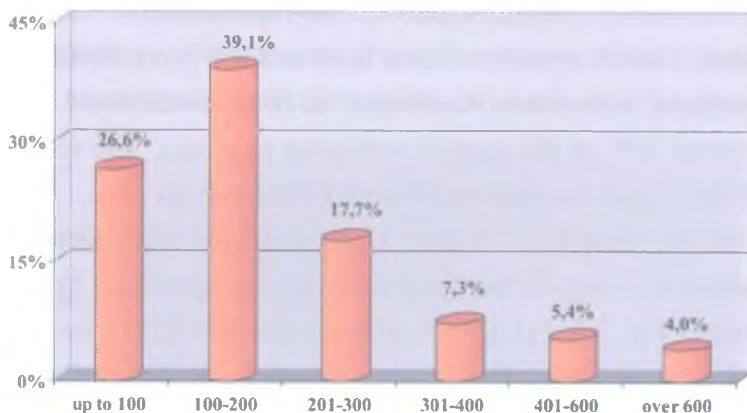
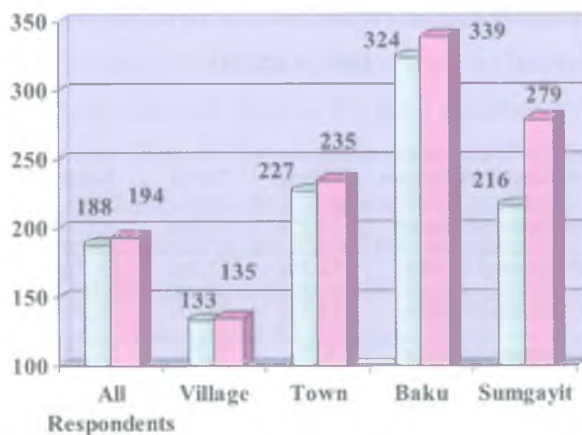

Fig. 3.8 The Minimal Required Income to Cover Non-Food Expenses (Per Capita), in thousand manats

Life in a town is twice as expensive compared to living in a village (Fig. 3.9). The highest cost of living is found for the residents of the capital of Baku, where expenses run three times the national average.

□ To Cover Food Expenses ■ To Cover Non-Food Expenses

Fig. 3.9 Minimal Required Income to Cover Food and Non-Food Expenses (per capita), in thousand manats

Besides, the breakdown of required incomes in every region is also different (Fig. 3.1 and 3.2).

**The minimal required income to cover food expenses
(per capita)**

Table 3.1.

Minimal Required Income	Village	Town	Baku	Sumgayit
up to 100 thousand manats	32,8%	14,8%	6,2%	15,4%
101-200 thousand manats	49,4%	42,1%	25,5%	55,8%
201-300 thousand manats	11,9%	21,1%	26,8%	15,4%
301-400 thousand manats	4,0%	10,2%	16,0%	3,8%
401-600 thousand manats	1,4%	6,5%	14,2%	7,7%
over 600 thousand manats	0,5%	5,4%	11,4%	1,9%

The minimal required income to cover non-food expenses (per capita)

Table 3.2.

Minimal Required Income	Village	Town	Baku	Sumgayit
up to 100 thousand manats	37,3%	19,0%	9,2%	17,3%
101-200 thousand manats	41,3%	37,5%	23,7%	28,8%
201-300 thousand manats	14,1%	20,1%	26,2%	25,0%
301-400 thousand manats	4,5%	9,3%	13,8%	13,5%
401-600 thousand manats	1,9%	7,8%	13,8%	11,5%
over 600 thousand manats	0,8%	6,3%	13,2%	3,8%

The socio-economic reforming goals can only be attained and successful if the entire society members become active participants in these reforms, utilizing their individual initiatives.

The representative sample employment figures uncloset that every seventh of the respondents unemployed (fig. 3.10).

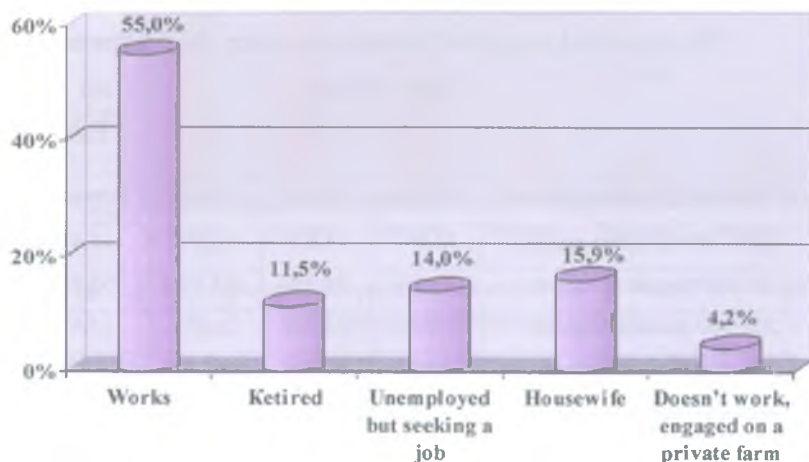

Fig. 3.10 Respondents' Employment Status

Despite this, the most part of the representative sample, irrespective of their employment status, have tried to improve their material standing and earn an income for their families by using a great variety of ways (Fig. 3.11). A little under half of the representative sample have not tried to get any other income, including 17.5% of government workers, 15.5% of retired people, 22.9% of housewives, and 16.4% of unemployed. Of them, 25.6% reside in Baku, 26.5% in small towns and 33.8% in villages.

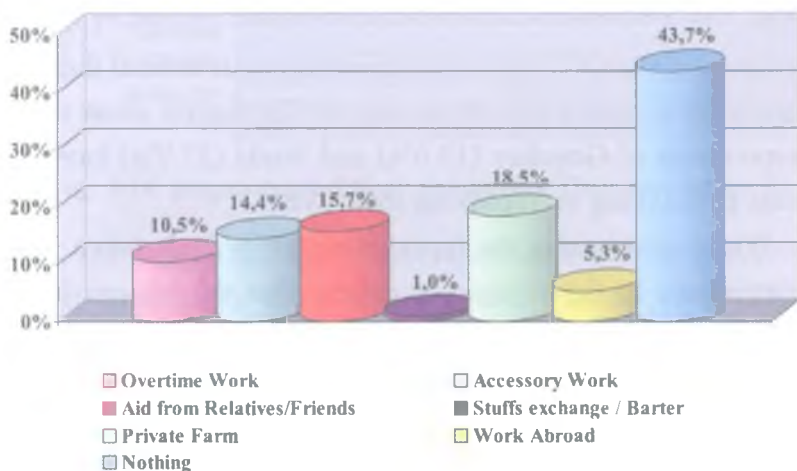

Fig. 3.11 Respondents' Efforts to Improve Their Income

The analysis of the representative sample composition by the place of residence, who are satisfied with their material situation, has shown that a more or less similar social passivity, which is observed as a typical feature throughout the country, resting averagely at 43.6% (Fig. 3.12). Remarkably, the highest percentage of those who have not tried to earn an income, live in the

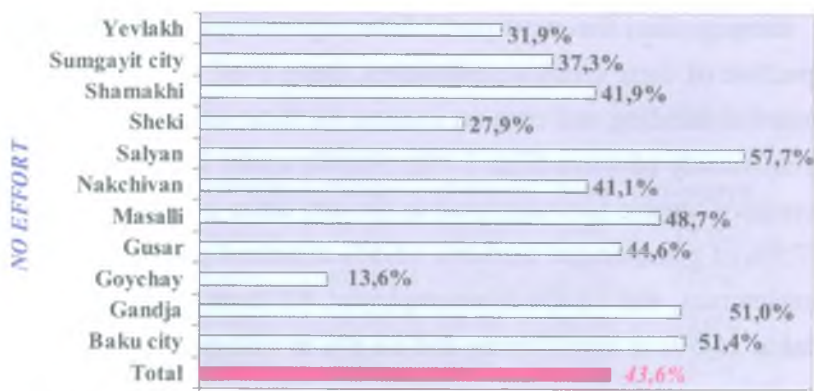

Fig. 3.12. Respondents' Efforts to Improve Their Income, by Regions

town of Salyan (57.7%), where the situation is critical due to the recent flooding of a part of the region. The figures show that the respondents of Goychay (13.6%) and Sheki (27.9%) have been most painstaking in improving their lives.

While scrutinizing the types of activities undertaken by the respondents in the regions, it reveals that the biggest income from overtime work at the main job place is earned by respondents in Yevlakh and Shamakhi (Fig. 3.13).

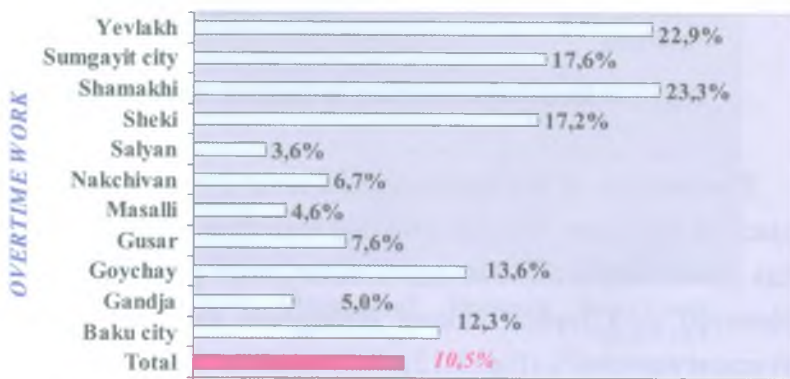

Fig. 3.13 Respondents' Efforts to Improve Their Income, by Regions

Accessory jobs has earned the biggest income to respondents in Goychay (33.3%), Yevlakh (24.3%), Sheki (23%) and Sumgayit (21.6%) (Fig. 3.14).

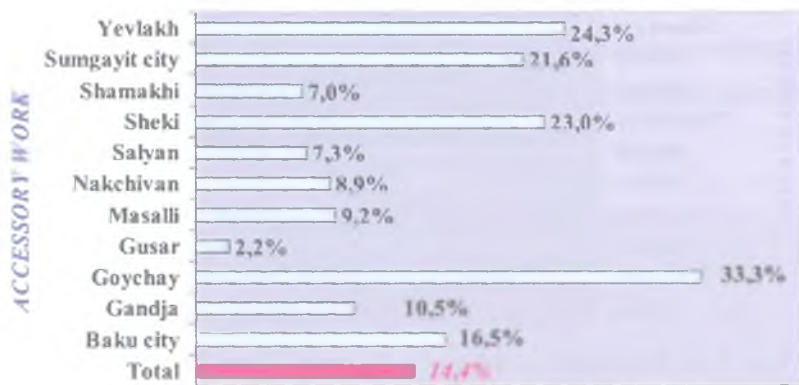

Fig. 3.14 Respondents' Efforts to Improve Their Income, by Regions

The biggest number of the respondents who have received aid and food-stuffs from relatives and friends, is in Sumgayit (35.3%) (Fig. 3.15).

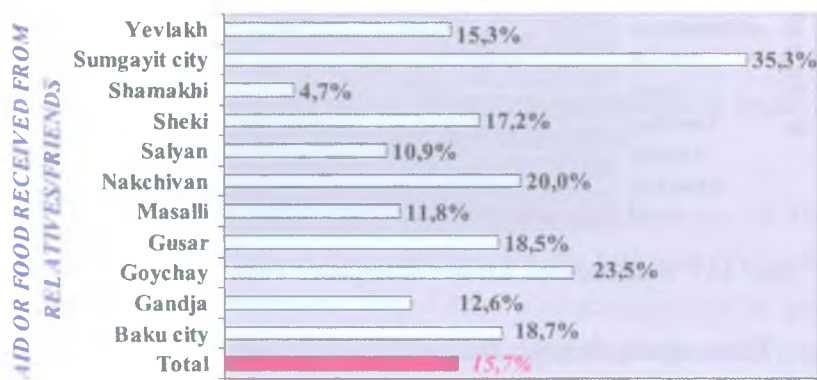

Fig. 3.15 Respondents' Efforts to Improve Their Income, by Regions

Only respondents from Sumgayit have not worked on private farms (Fig. 3.16).

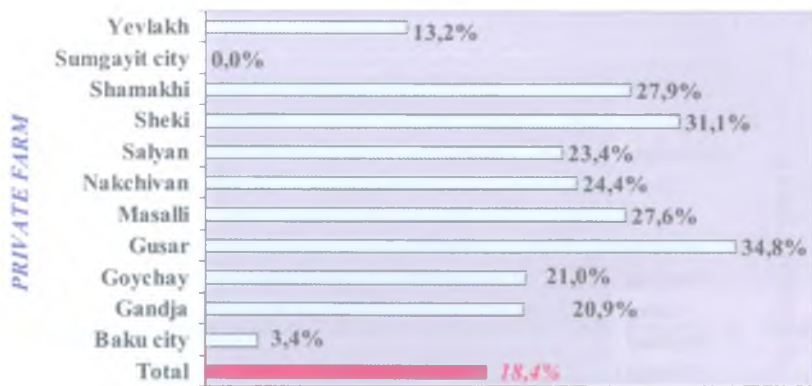

Fig. 3.16 Respondents' Efforts to Improve Their Income, by Regions

Work abroad has brought the largest income to residents of Nakhchivan (18.9%) (Fig. 3.17).

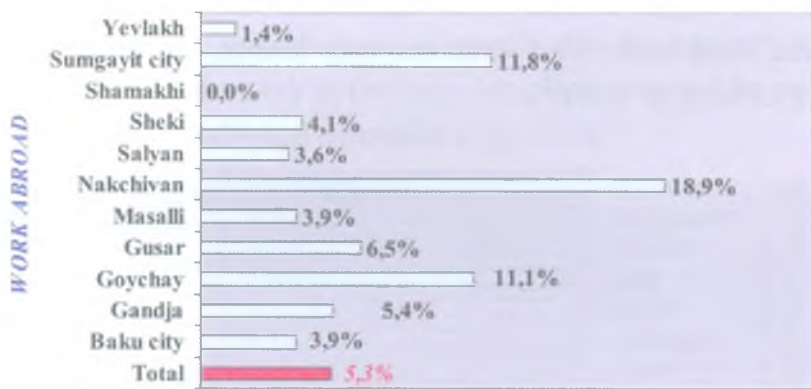

Fig. 3.17 Respondents' Efforts to Improve Their Income, by Regions

Then again, despite the existing socio-economic challenges, the general feeling of the respondents is optimistic and positive about the future. This optimism is evident from the way the

respondents have predicted possible improvements in their families' welfare in one year's time (Fig. 3.18). Only 13.8% of the representative sample believes that they are heading for a decline one year from now, while 34.2% are convinced of an upturn, and 7.4 % believe that there will be a considerable enhancement of their families' welfare. 16.6% of the respondents are sure that their families will not suffer deterioration.

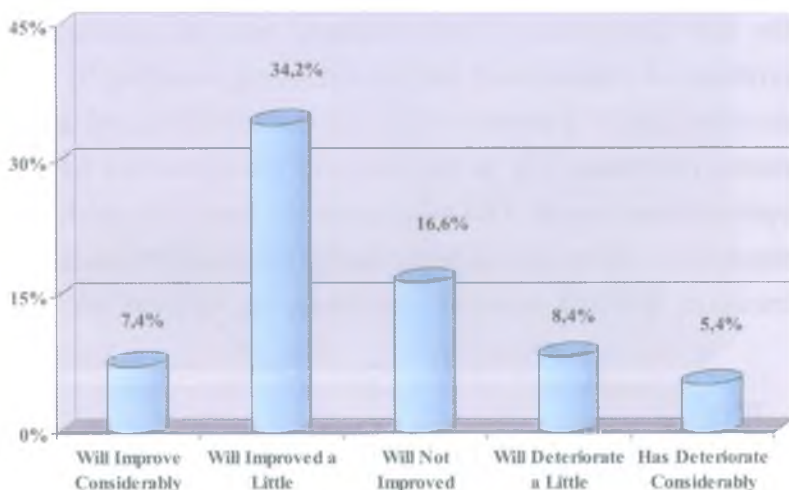

Fig. 3.18 Respondents Predicted Possible Improvements in Their Families' Welfare in One Year's Time

Comparing the representative sample's evaluations of the changes in the welfare of their families for the last year (Fig. 3.6) and their future predictions (Fig. 3.18), a conclusion can be reached that the implementation of the social policies and social programs in the transitional period, as well as the upgradal of the forms and ways of social support and security of low-income population

groups during the period elapsed since the 2003 Presidential elections, are quite effective and giving hope for tomorrow. The electors can witness that the President's pre-election program is steadily put in effect and yielding results. The State Program on the Reduction of Poverty and Economic Development for 2003-2005 has been prepared and is under implementation.

For example, one of the pre-election promises of the candidate for the presidency, Ilham Aliyev, was the creation, within the next five years, of 600 thousand new job vacancies. The problem of employment and its reduction, resulting in poverty decrease, plays a major role in the successful social and economic reforming. Up to 80 thousand job vacancies have been opened countrywide. Old businesses are being refurbished, new enterprises are set up, in particularly, the construction complex, transport, building material manufacturing, services, etc.

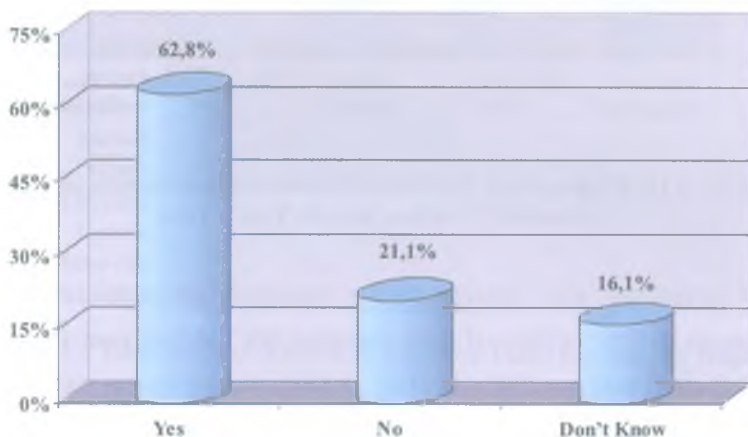

Fig. 3.19 Respondents' Awareness of Opening New Job Vacancies Countrywide

More than half of the representative sample (62.8%) has noted that new job vacancies have opened throughout the country (Fig. 3.19). Their knowledge of these vacancies, of course, comes from media reports, but, already 22.6% of the respondents are aware of the definite job vacancies in the vicinity of their residence (Fig. 3.20).

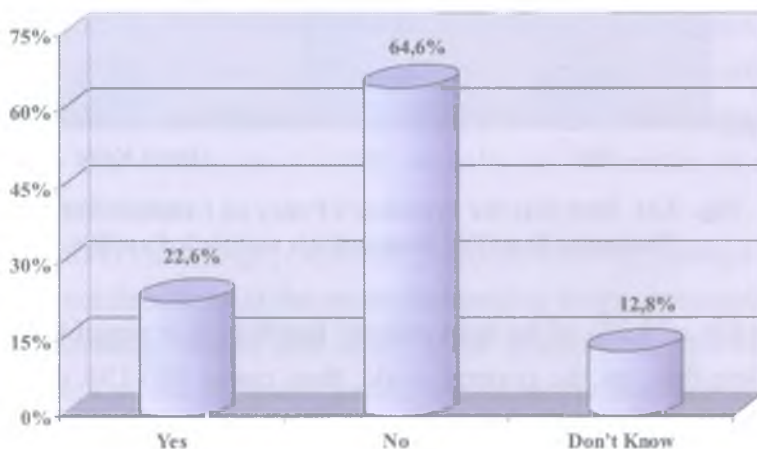

Fig. 3.20 President's Policy on Creation New Job Vacancies in Vicinity of Respondents' Residence

92% of families have benefited in the outcome of this policy: one or more family members have got employed (Fig. 3.21). It is assumed that a statistically average family in Azerbaijan consists of four or five members. The results of our survey have found a representative sample family composition at 4.67 persons. The country population figure, as of January 1, 2004, was reported by the State Statistical Committee being 8,265 thousand people. Thus, there are approximately from one to two million families in the country. Considering that good changes have occurred in

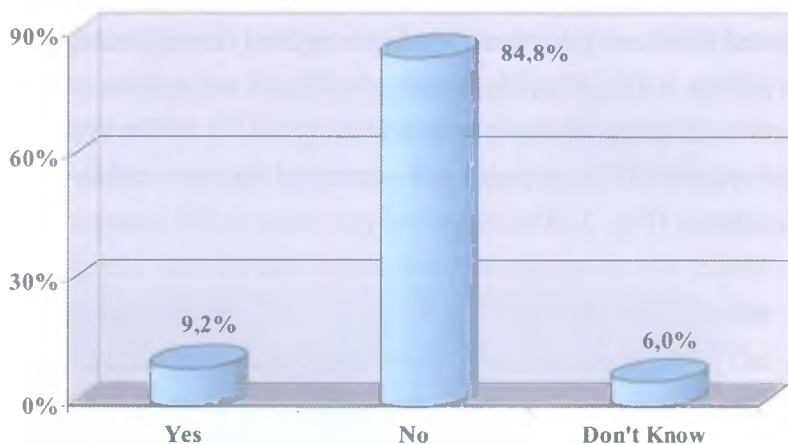

Fig. 3.21 How Has the President's Policy on Creation New Job Vacancies Benefited Respondents and their Families

the life of 9.2% of the respondents' families, it is possible to calculate that, on the country scale, they cover 160-190 thousand people.

Concluding all the above, it can be asserted that despite a great amount of problems facing our society in the present period, the economy and social security reforming policies pursued by the new President of the state, have created favorable environment of confidence in the future. This, in its turn, with the nation's support, will give a fresh impetus to the development of democracy and formation of a integral civil society in Azerbaijan.

**ProfessorChingiz ISMAYILOV,
Chairman,
Center of Regional
Development in Azerbaijan**

4. INSTITUTIONS AND OFFICIALS

It has been a year since Azerbaijan has been pursuing the next stage of a civil society development under the leadership of the new President: the adherence to the previous policy has been proclaimed, socio-economic transformations are underway, and the integration of Azerbaijan into the world community is advancing. All this has influenced the social and political situation within the country. Thus, it was of the utmost importance to find out the feelings of the population about these changes and how they assess the work of the relevant authorities as well as their directors.

Good knowledge, expertise, political maturity, ability to adopt correct decisions at the most challenging times, personality distinguishing virtues and many other features, are pre-requisite qualifications of every leader, which secure not only the efficiency of his agency's work, but also the faith in this leader's initiatives. Thus, it is critical to know of the views, mood and trust of the masses to the effect of a successful leadership and management of the situation. Speaking of the state's First Person, its President, it becomes clear that the deep appreciation of his personality and leadership by citizens mean, first and foremost, a nationwide support of his endeavors.

Considering the above, it was decided to dedicate part of the questionnaire to surveying the attitude of the populace to the institution of presidency and other social and government bodies, as well as to individual officials. The assessment of the degree of trust for the said bodies and their performance satis-

faction seems vital because it is in essence, the demonstration of the success of these governing bodies. This success is not measured by the number of issued decrees but by the effect given to these decrees and the extent of the satisfaction of the populace with such an effect. Therefore, bearing in mind that the field of activities (of those agencies submitted for the representative sample's assessment) covers the entire country and population, such information received may become a useful tool for those said agencies to adjust and correct their policies.

In this respect, the most helpful method of obtaining the required information is a sociological survey. Periodic population polls allow not just to expose the existing problems on the spot, but also to evaluate the outcomes of the measures undertaken by various agencies in order to eliminate these problems. Socio polls for the purposes of testing the pre-planned measures may turn out to be particularly handy. They can also unveil the existing deficiencies and shortcomings and help get rid of them. Such practice is widely used all over the world.

The list of the social and political institutions included those which could be realistically assessed by the whole of the country populace, by each and every citizen. Purposely, from this standpoint, we did not submit for an assessment such ministries as the ministry for economic development, ministry of communications and the like.

While compiling the list of individuals to be appraised as to their work efficiency and extend of the confidence enjoyed, we also took into account the survey preceding the administration staff changes and the fact that a number of newly appointed

agency heads, appearing in the questionnaire, were not known to the public. A decision was reached to suggest that respondents evaluate the work and convey the level of their trust for the country's President Ilham Aliyev, and Ramiz Mehdiyev, the man, who positioned as the chief supervisor of the President administration, has been the major role player in putting into life the President's decrees.

The list was continued by the opposition leaders who enjoyed the highest popularity at the time of the 2003 presidential elections - Isa Gambar, Rasul Guliyev, Etibar Mamedov, Ali Kerimli, Lala Shovket Hajiyeva.

Needless to say, that the proposed appraisal list will be expanded in the future which will make available a wider scale analysis of the obtained data.

In order to uncover the most accurate representation of the respondents' opinions about the appraised agencies and officials, an uncompromising scale of answers was offered, that incorporated both the categorical replies like "fully trust" and "do not trust at all" and the replies admitting certain hesitation - "virtually trust" and "virtually do not trust". For an estimation of the accomplishments of the said officials and agencies a five-point scale was proposed - from "bad" to "excellent". The attained results have proven to be very interesting.

The highest trust and maximum value points went to the Institute of Presidency (Fig. 4.1). Here the full trust index constituted 70.7%. In comparison: the second place for the full trust index was given to the Ministry of National Security with just 26%.

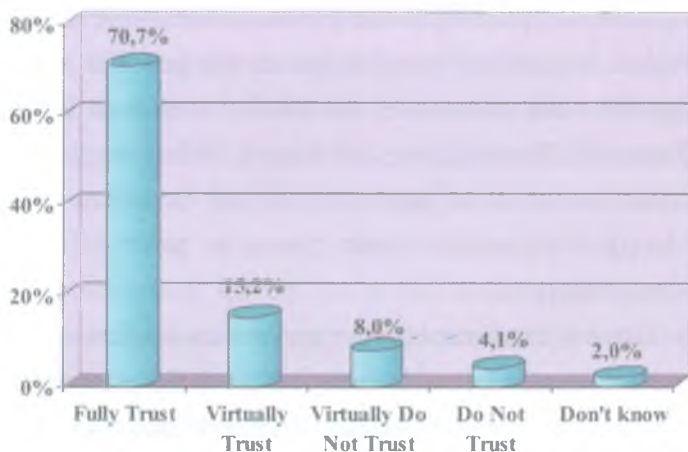

Fig. 4.1 Assessment of Trust for the Institute of Presidency

Such a high rating combined with the high 4.24 point score allotted to this ministry's efforts is accounted for by the inseparable perception of the two terms - "the institute of presidency" and "the president of the state". This is seconded by the almost equivalent

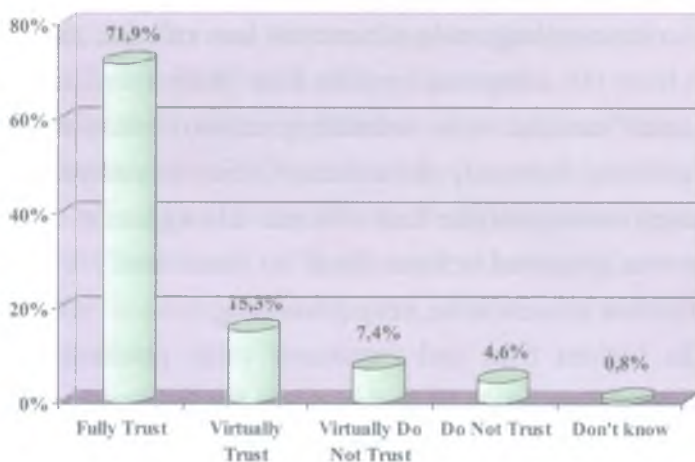

Fig. 4.2 Assessment of Trust for Ilham Aliyev

estimations given to Ilham Aliyev - the extent of full trust was at 71.9% (Fig. 4.2). His performance was evaluated at 4.33 points.

Despite his fairly short period in office, the excellent assessment of Ilham Aliyev's presidency is the result of the profound trust for him and the big expectations placed on this young and energetic leader. The son and successor in politics of the previous president of the country, Heydar Aliyev, he is regarded, by the main part of the populace, as a guarantor of political stability and peace in the country.

Head of the Presidential Executive Staff, Ramiz Mehdiyev, has received 14.8% of full trust, 29.3% of partial trust, 23.1% of partial distrust and 16.9% of full distrust votes from the polled respondents, while 15.9% of the respondents found difficulty in determining their evaluations. Thus, his work was assessed at as high as 3.11%.

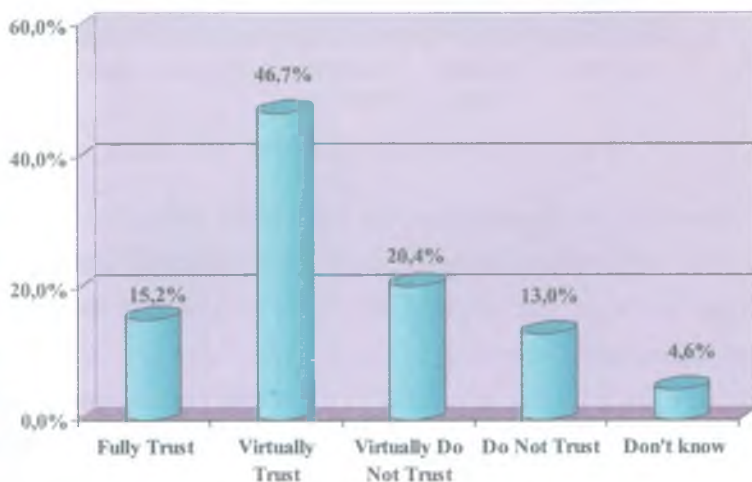

Fig. 4.3 Assessment of Trust for the Cabinet of Ministers

Worthy of note, the evaluation of trust for the Cabinet of Ministers and Milli Mejlis are about the same not just in sum but in composition, too (Fig. 4.3 and 4.4), which can be explained by the respondents' unthinking superposing the information about Milli Mejlis they get from TV broadcasts. Similar performance satisfaction was given to the Cabinet of Ministers - 3.31 and Milli Mejlis - 3.1.

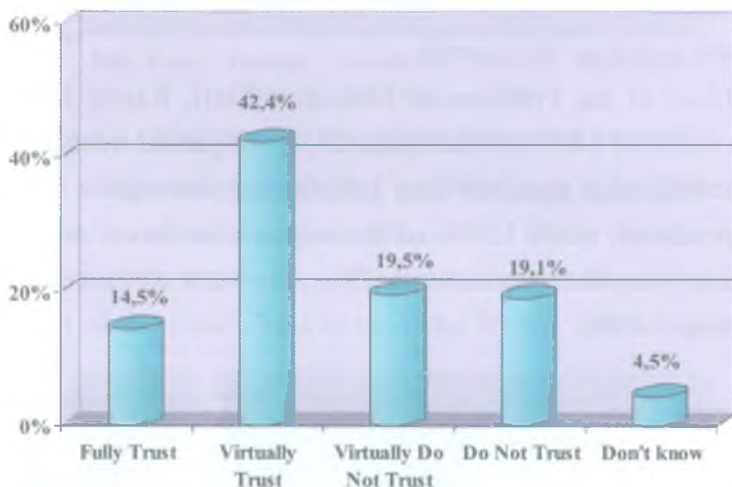

Fig. 4.4 Assessment of Trust for Milli Mejlis

However, in appraisals of the ministries and other structures, no such uniformity was witnessed. This occurred, as mentioned earlier, because the respondents were evaluating the agencies they possessed knowledge about. The Ministry of National Security got a higher appraisal (3.67 points) in comparison with the other ministries. It was also awarded better trust than the others (Fig. 4.5).

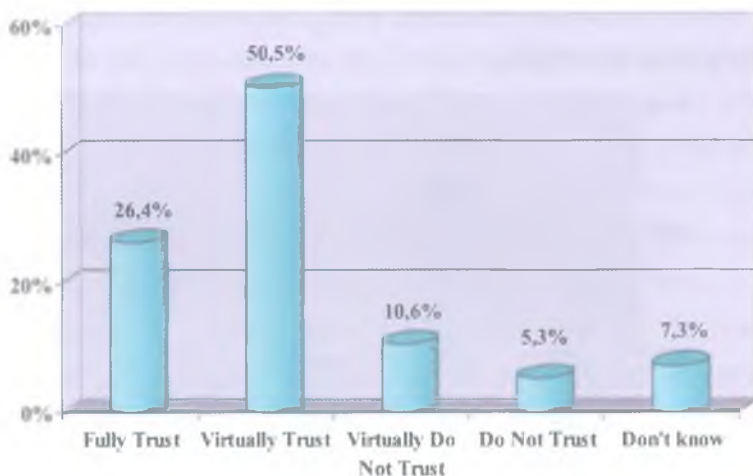

Fig. 4.5 Assessment of Trust for Ministry of National Security

The Ministry of Defense has also received a high trust and good performance satisfaction (Fig. 4.6).

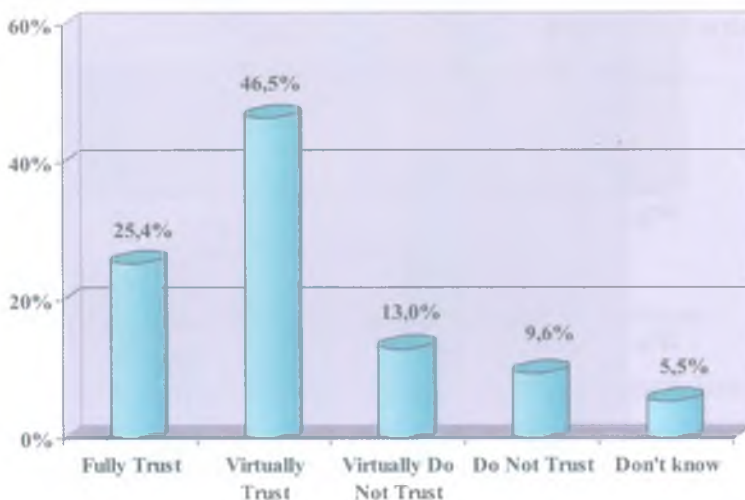

Fig. 4.6 Assessment of Trust for Ministry of Defense

The estimations assigned to the Ministry of Internal Affairs are a little lower (Fig. 4.7).

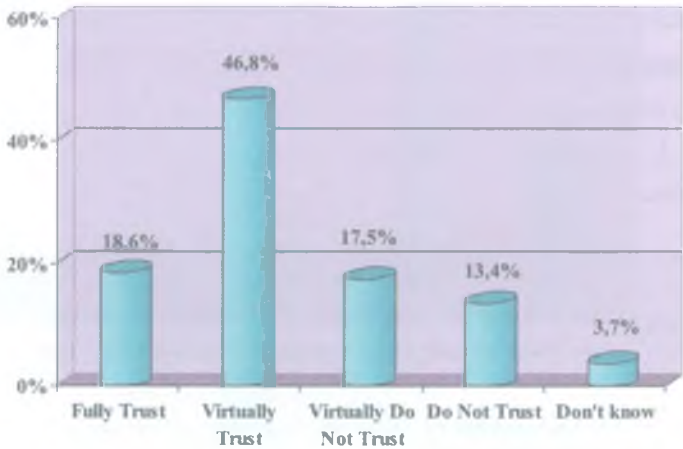

Fig. 4.7 Assessment of trust for Ministry of Internal Affairs

Then again, compared with the points given to the police (Fig. 4.8) it becomes obvious that respondents do not appraise both structures equally.

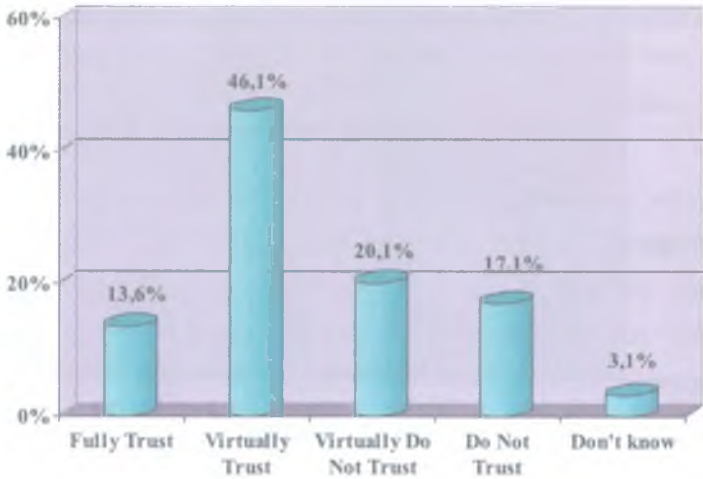

Fig. 4.8 Assessment of Trust for the Police

The police are an MIA agency that enters into the broadest contact with the populace and are designed to ensure the public security. The fact that only two out of ten respondents are prepared to fully trust the capacities of the police, almost seven out of ten (65%) doubt their competence, and 13% are convinced that the police are not able to fulfill their duties, conveys a conclusion of a necessity in improving the work of police bodies.

In respondents' evaluating the accomplishments of the State Committee for Refugees and the extent of the trust enjoyed, rather vague results have been acquired (Fig. 4.9).

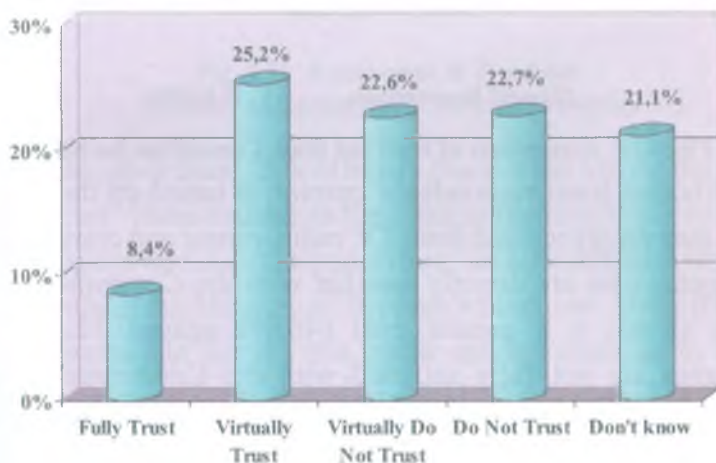

Fig. 4.9 Assessment of Trust for State Committee for Refugees

However, more comprehensible information has materialized after the respondents were differentiated into groups of local respondents and those, who in the result of the occupation of part of the Azerbaijan lands have become refugees and internally displaced persons (RIDP) (Fig. 4.10).

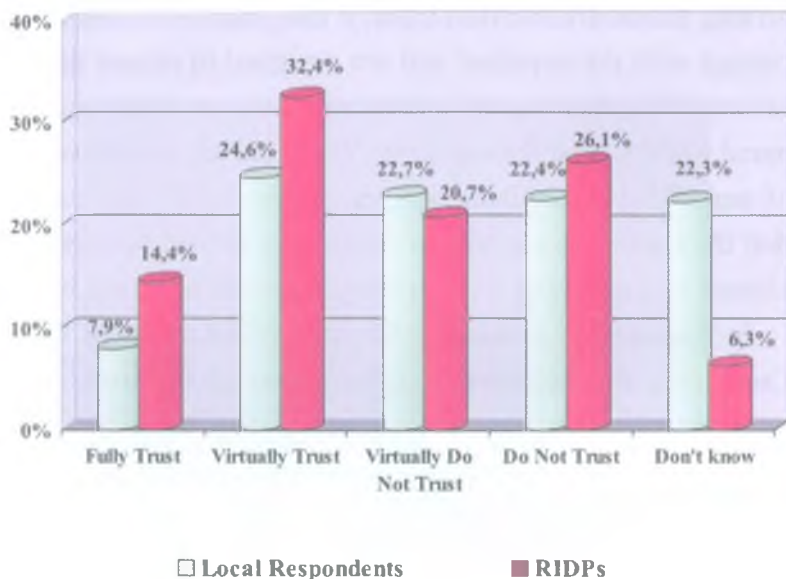
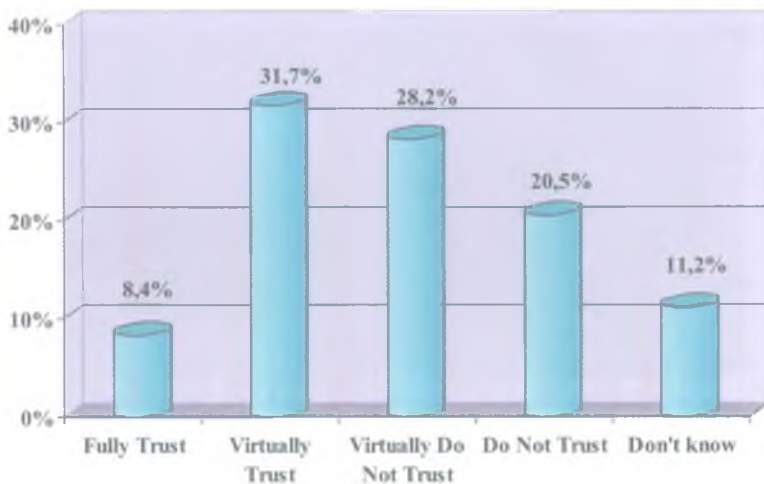

Fig. 4.10 Assessment of trust for State Committee for refugees

Whereas local respondents' opinion is based on the information they have received from TV, radio, rumor and conversations, refugees, who are directly familiar with the Committee's work, have shown it a greater trust (46.8% against 32.5%). Yet, refugees are not fully satisfied with the Committee's accomplishments and think that this organization possesses a certain unused potential. This is why local respondents have estimated the Committee's performance at 2.92% by the four point scale, and RIDPs gave it 2.86 points.

While analyzing the performance satisfaction given to the Ministry of ecology and Natural resources, illustrative enough is the fact that quite a large number of the respondents (11%) have not made up their minds how to evaluate the Ministry's performance (Fig. 4.11).

**Fig. 4.11 Assessment of Trust for
Ministry of Ecology and Natural Resources**

On the other hand, this Ministry has got the lowest percent of "fully trust" votes counter to the other ministries. We believe that this happens because the population, undersupplied with information about the Ministry of Ecology's functions, holds this ministry responsible for the not quick enough reaction to arising problems caused by environmental fluctuations or natural calamities. The division of estimations by regions is also descriptive in this respect (Fig. 4.12). As can be seen from the diagram, the least trust was manifested in the western region, including Sheki, where the Shin river floods have lately become the cause of multiple problems for the local residents. The region also covers Ganja with its environmental problems, and Dashkesan, where the nature and populated areas suffered hurricane and spontaneous fire damages in 2004.

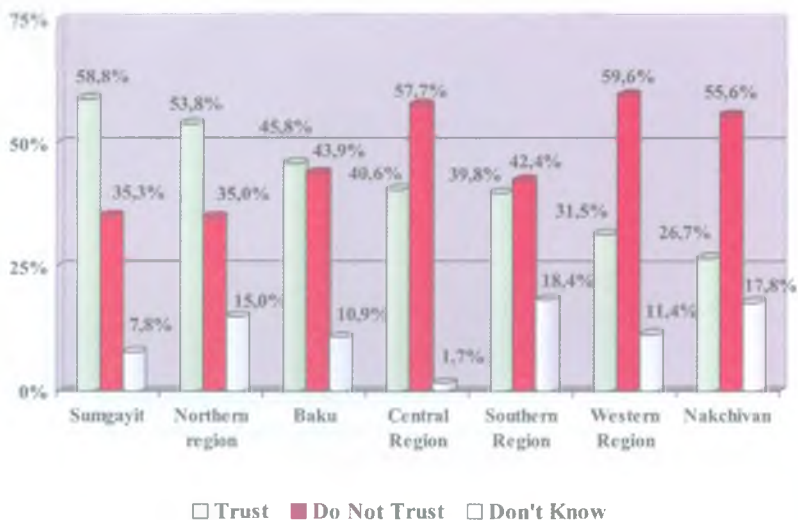

Fig. 4.12 Assessment of Trust for Ministry of Ecology and Natural Resources Given by Regions

Yet, the estimation of the performance at 3.05 points shows that the Ministry of Ecology exercises quite noticeable efforts towards the improvement of the field situations. The respondents are aware and appreciative of such work, though expect more.

In appraising the performance of the Ministry of Health and the extent of trust enjoyed, the respondents put across evident skepticism (Fig. 4.13). What stirs it up? We feel there will be no mistake in naming the reason for the present day problem in the healthcare sphere. There is an absence of a well-thought and well-organized system of social security of health aggravated by the social and economic hardship. It results in the impediment or complete impossibility of due treatment and prevention of illnesses.

Good health, as a pre-requisite of an active and full value life

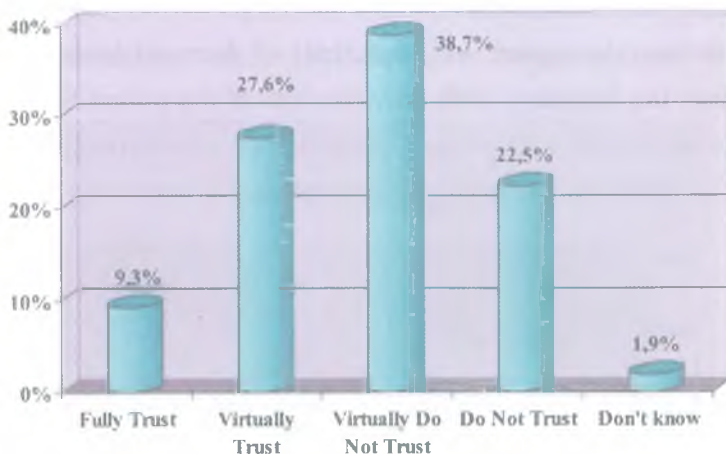

Fig. 4.13 Assessment of Trust for Ministry of Health

will always present a paramount issue for every human being. Therefore, the Ministry of Health will always be called for to deliver higher results. The system of medical care existing in Azerbaijan for many years is now in the process of reforming. This renovation stage is being somewhat delayed and the reforming itself is rather mixed up and not very well thought out. An example of it is the innovative annulment of the paid medical care in stationary medical establishments. Evidently, the low performance scores of 2.88 points given to the health care system needs the development of an orderly and justified system of the populace medical health care.

A similar situation is observed in another sphere concerning every member of the society from a very early age (Fig. 4.14). The ongoing re-organization of the long-functioning system of education, difficulties in material funding of the Ministry's establish-

ments, the same old economic hardships of the population, etc., has been the reason why only half of the representative sample trusts the Ministry, with only one out of ten polled fully trusting the institution, and giving a performance satisfaction of 3 points.

A different picture is displayed in the responses concerning

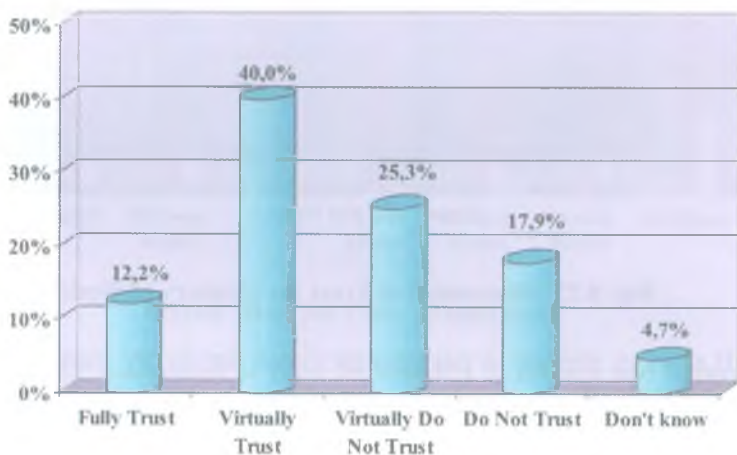

Fig. 4.14 Assessment of Trust for Ministry of Education

the assessment of trust for the local Executive power bodies (Fig. 4.15). Although a little over a half of the respondents have conveyed trust, no less than one forth of the respondents fully trusts the bodies in question. However, about the same amount of respondents does not fully trust (21%) or virtually does not trust (22%) these bodies. This approximate equal division of votes indicate that the local authorities, keeping close and direct contact with the populace, have failed to work out so far an effective mechanism of handling individual issues of concrete people. This is re-affirmed by a higher trust and higher performance sat-

isfaction of these bodied earned in small settlements (Fig. 4.16).

A visible difference is exhibited if a comparison is drawn

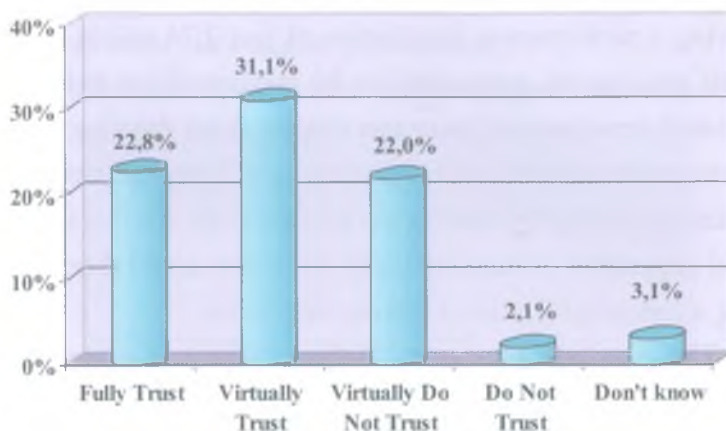

Fig. 4.15 Assessment of Trust for Executive Power Bodies

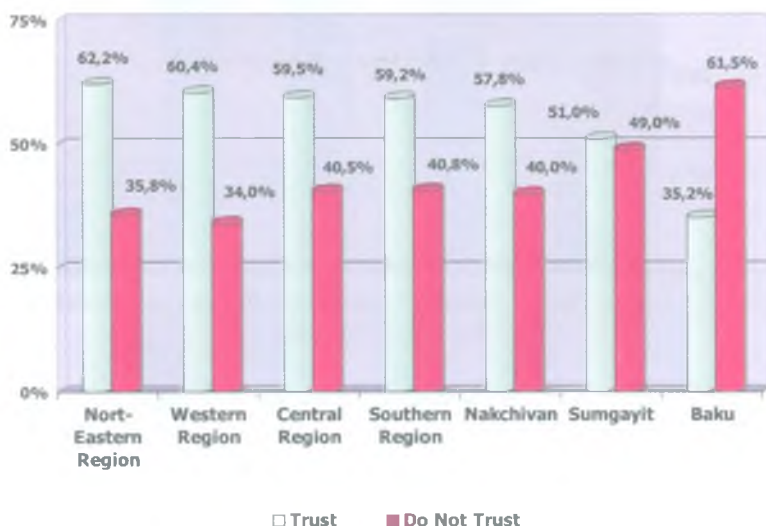

Fig. 4.16 Assessment of Trust and Performance Satisfaction of Local Executive Power Bodies in Regions

between the trust shown for local executive power bodies and the trust conveyed for local self-authority bodies, i.e. municipalities. Only one third of those polled indicated they trust municipalities, giving a performance satisfaction of just 2.74 points (Fig. 4.17). This can also be accounted for by municipalities being a newly created structure and way too remote from developing an efficient mechanism of work. But worthy of note, the statute on self-authority bodies by itself is not perfect at all. All this and the limited capacities of municipalities have prevented them from taking a meaningful place in the society's life.

The respondents' opinion of the judicial and prosecution bod-

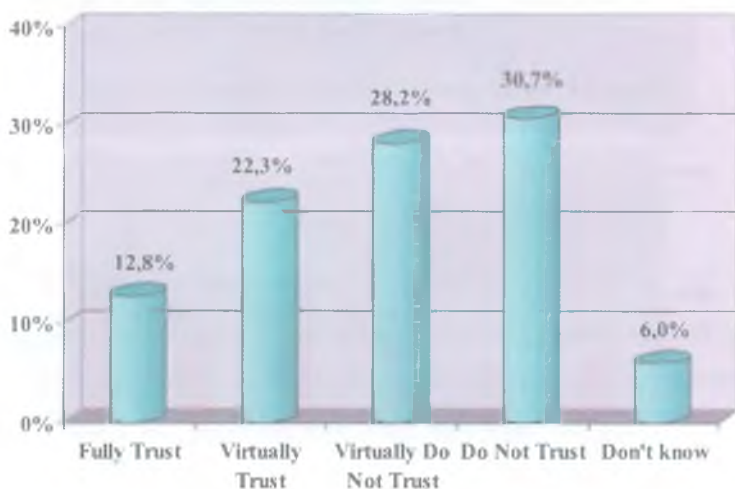

Fig. 4.17 Assessment of Trust for Municipalities

ies, included into the appraisal list, is roughly the same (Fig. 4.18 and 4.19): a little more than one third of the respondents do not trust both agencies (35% of distrust for courts and 33% of distrust of prosecution). As was to be expected a larger part of the

polled (almost every fifth one respondent) did not have a clear idea about the prosecutor's office work. But the performance satisfaction has been about the same: 3.12 points went to courts and 3.16 points were allocated to prosecution.

The attitude to the structure of the longest expertise - trade

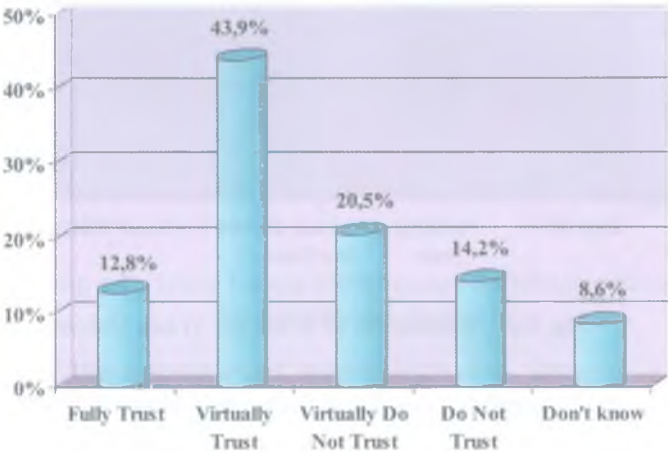

Fig. 4.18 Assessment of Trust for Judicial Bodies

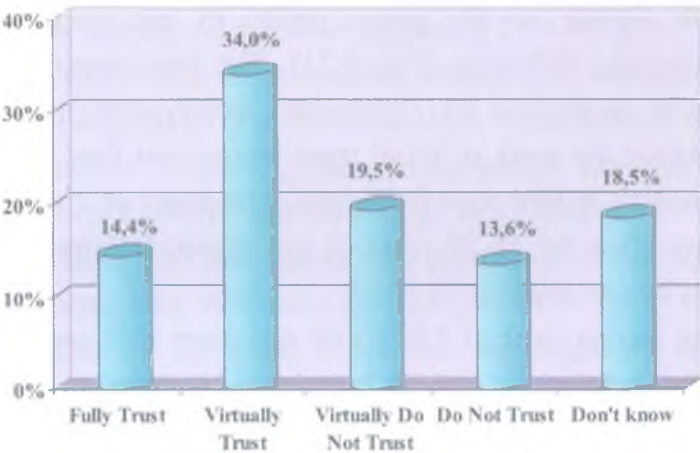

Fig. 4.19 Assessment of Trust for Prosecution

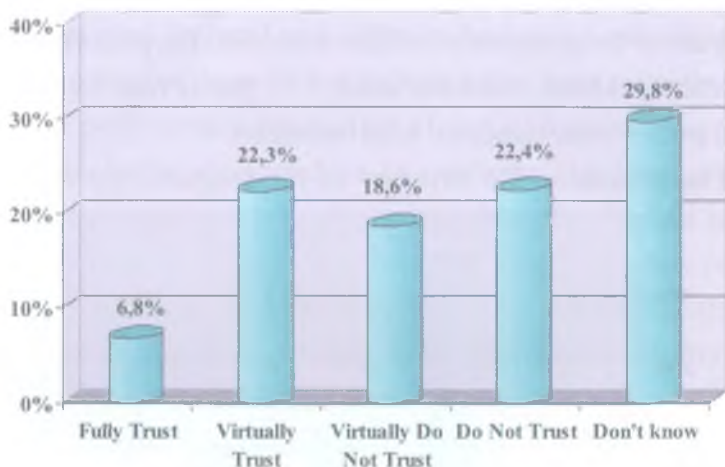

Fig. 4.20 Assessment of Trust for Trade Unions

unions - has turned out totally unexpected (Fig. 4.20). One third of the respondents, exactly 30%, can say nothing about the activities of this agency.

The sorting out the gained results by age categories has unveiled the following (Fig. 4.21). The best assessment was given by people over 60 (2.98 points), as they were, most likely, appraising the work of those trade unions that they remember functioning before their retirement. The score of 2.8 points is further given by 18-29 years of age group, followed by 2.74 points by age category of 30-44.

The lowest score of 2.64 points was given by respondents of the ages between 45 and 59. In order to comment on this index the following should be taken into consideration. There were 208 unemployed among 1496 respondents (13.9%). The age compo-

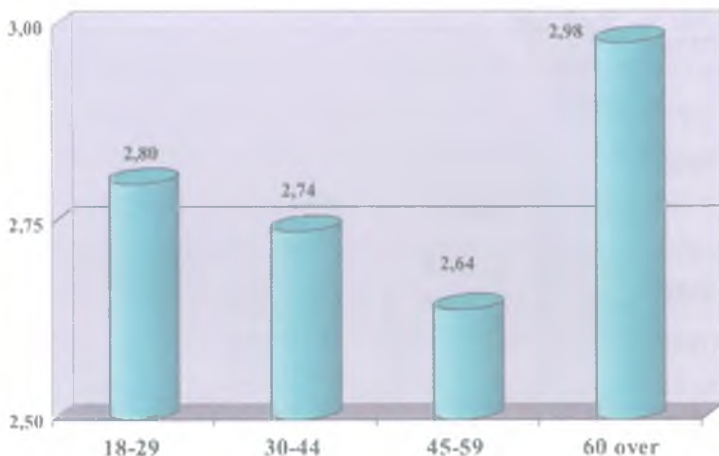

Fig. 4.21 Trade Unions Performance Satisfaction Given by Age Groups, in points

sition of the unemployed respondents was arrayed in the next order: Figure 8.22 shows the respondents' demographic make up (by age group) to be as follows: 18-29 comprised 62.5% of the respondents; 30-44 comprised 22.12%; 45-59 comprised 12.98%; and age 60 and over comprised 2.4% (Fig. 4.22). Since the overwhelming majority of the unemployed respondents was under the age of 29 (and thus is normally outside the scope of the trade unions' concerns), these young people can only relay a third party's beliefs and reasonings (e.g. "hearsay") regarding trade unions. The least points have been given by the busiest and at the same time vulnerable age category of 45-59. It should be noted that this age group is the one most frequently subject to lay-offs due to redundancy versus those due to professional ineligibility. This category of citizens is obviously in a keen need for trade union protection. Therefore, the low trade union perform-

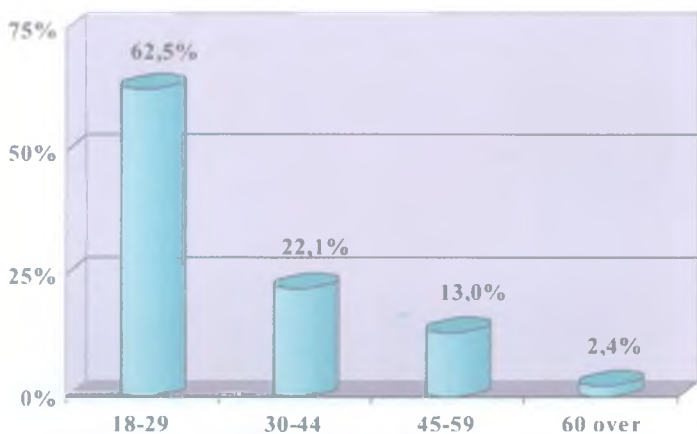

Fig. 4.22 Unemployed Respondents by Age Groups

ance satisfaction quotient (score) by this age group reflects the reality of very poor achievements by trade unions at present.

A relatively young "third" sector, non-governmental organizations have, in general, got fairly good scores (Fig. 4.23).

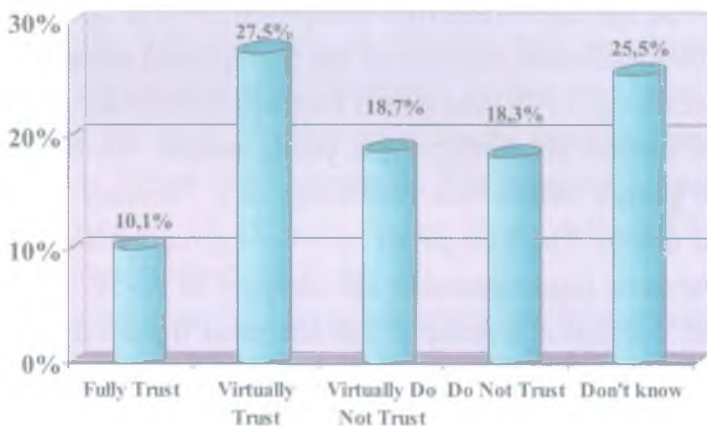

Fig. 4.23 Assessment of Trust for Non-governmental Organizations

Nevertheless, a note should be made of one forth of the respondents who are completely unaware of NGOs activities and possibly of their existence altogether. It is true that the scope of non-governmental organizations interests and work concern just a small part of the population. For instance, in contrast to all of the respondents, only 9% among all of the refugee respondents, who benefit from the activities of non-governmental organizations, could not assess the performance of these non-governmental organizations. However, the growing number of public organizations and their activity, as well as their useful work provide for a hope that the assessment of trust for them and their performance satisfaction will be augmented in the future.

However, among the proposed group for appraisal, the political opposition has come out as an outsider by the accrued points for trust enjoyed and performance delivered (Fig. 4.24). Over half of the surveyed respondents expressed distrust for the cur-

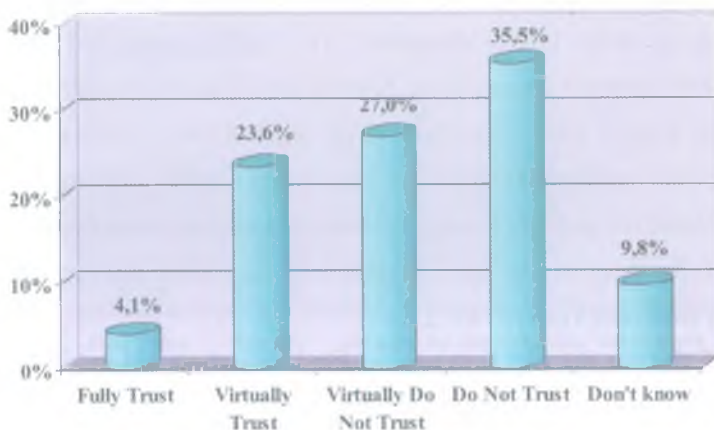

Fig. 4.24 Assessment of Trust for Political Opposition

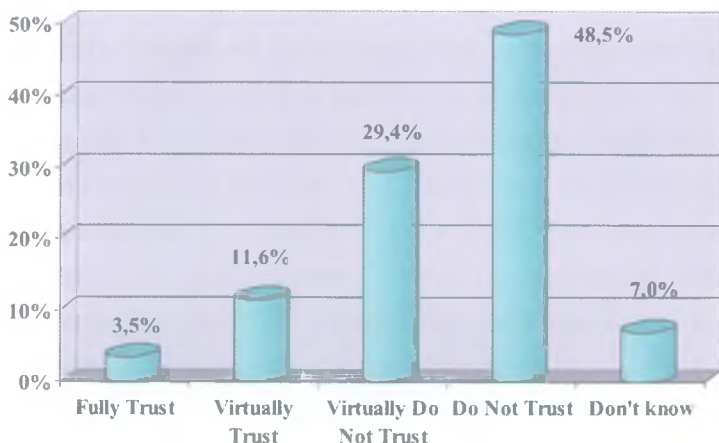

Fig. 4.25 Assessment of Trust for Isa Gambar

rent political opposition. The reason for this may be the way the opposition acted right after the elections or their lame political activity during the whole post-election year. The opposition's helplessness and inability in adopting correct tactics in new circumstances have raised disappointment among the masses resulting in the low estimation of the performance at 2.53 points.

Similar poor scores have been allotted to the leaders of opposition forces in the country (Fig. 4.25-4.29). Their rating also changed in the year after the elections. Earlier, during the 2003 elections the ballots for opposition candidates were distributed in the following order: Isa Gambar - 11%, Etibar Mamedov - 2%, Lala Shovket Hajiyeva - 2%.

If, during the election period the best rating among opposition candidates was demonstrated by Isa Gambar, one year later the leadership rests with to Lala Shovket Hajiyeva (Fig. 4.30).

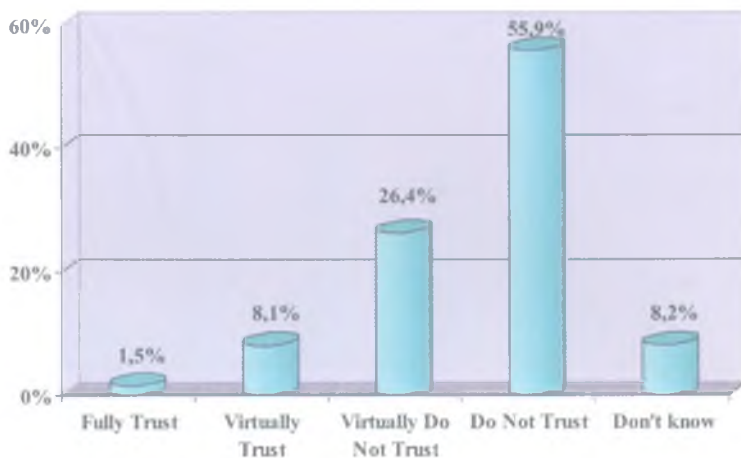

Fig. 4.26 Assessment of Trust for Rasul Guliyev

She has been entrusted more confidence and given a higher estimation of her performance. Her advanced political culture,

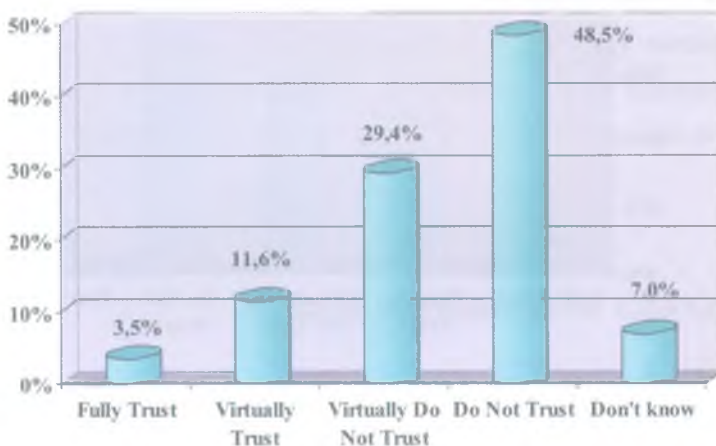

Fig. 4.27 Assessment of Trust for Etibar Mamedov

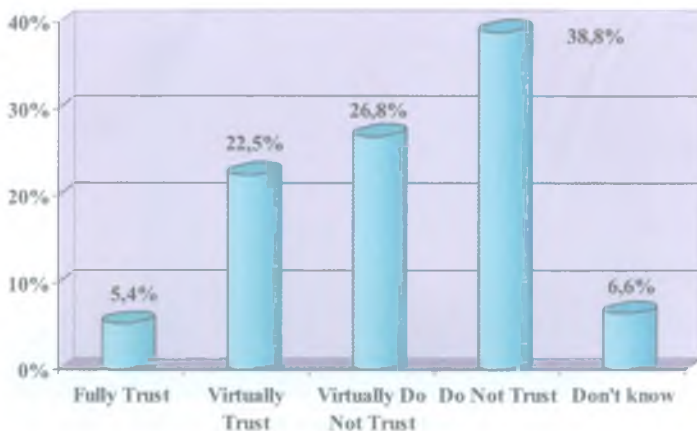

Fig. 4.28 Assessment of Trust for Lala Shovket Hajiyeva

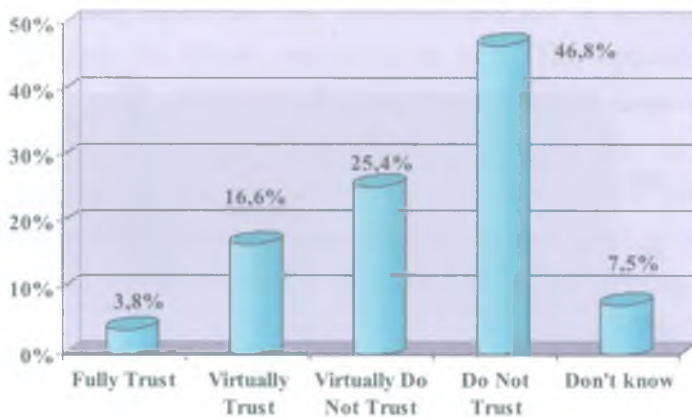

Fig. 4.29 Assessment of Trust for Ali Kerimli

personality traits, which became evident in the course of her pre-election campaign and after the announcement of the election results, have, apparently, played a positive role. Thus, the pre-

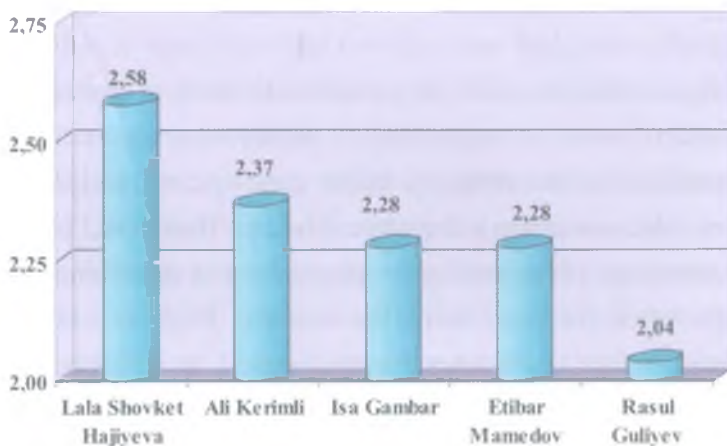

Fig. 4.30 Opposition Leaders' Performance Satisfaction, by a 5-point scale

sented data allows to reveal the views of the surveyed respondents. This analysis, with consideration of the correctness of the choice of the representative sample and all Azerbaijan's electors, permits one to outline the directions that our society would be well advised to pursue, namely catching up with democratic countries and thus securing an equal place amongst the world community.

Honored Journalist Anvar GAFARLI,

**President
“Human Rights in the XXI century - Azerbaijan”
Foundation**

5. INTERNAL POLICY

In Azerbaijan, with its presidential form of governing, The President bears the responsibility for the sovereignty of the state, the reliability and integrity of the state system, and the rational inter-relations among the state bodies. Therefore, presidential elections are perceived by the populace as a milestone of utmost importance for the life of the country. High expectations are placed before candidates for presidency, as a future president must not only know how to exercise authority and run the state but also be capable of really altering the life of common people in the country.

The presidential elections of 2003 were distinguished by a great voting activity of electors.

The reason for such activity lies in the excellently organized pre-election campaign, in which all the candidates for office were provided all legally opportunities to conduct their campaigning and meeting. The candidates made trips around the country's provinces, addressed the electorate through newspapers and magazines, spoke on TV channels, etc. Along with that, many complicated and challenging political events took place in the life of the country since Azerbaijan gained independence. The time has built up an understanding that the personality at the helm of state plays not just a big but a decisive role. Citizen learned to appreciate the importance of participating in elections as a necessary action that may have an effect on the development of the country on the whole and their lives in person.

This sense of responsibility was evidenced by the lines of vot-

ers at the doors of polling-stations. Even before the results were made public, it was clear that the elections had been effective. The confidence and mood of the voters indicated their satisfaction with the voting procedure.

To the question who they voted for in the 2003 presidential elections, 11.2% have replied that they did not vote at all.

Before we begin to analyze the responses to this question, let us look at the CEC published ballot results of the 2003 Presidential Election: Ilham Aliyev has got 76,84%, Isa Gambar - 13,967%, Lala Shovket Hajiyeva - 3,615%, Etibar Mamedov - 2,918%, Ilyas Ismaylov - 0,995%, Sabir Rustamkhanli - 0,825%, Gudrat Hasanguliyev - 0,499%, Hafız Hajiyev - 0,341%.

Now, let's look at the representative sample responses (Fig. 5.1). As can be seen, the same tendency can be fo. Ilham Aliyev with his 71.4% occupies the first place, followed by Isa Gambar, Etibar Mamedov and Lala Shovket Hajiyeva.

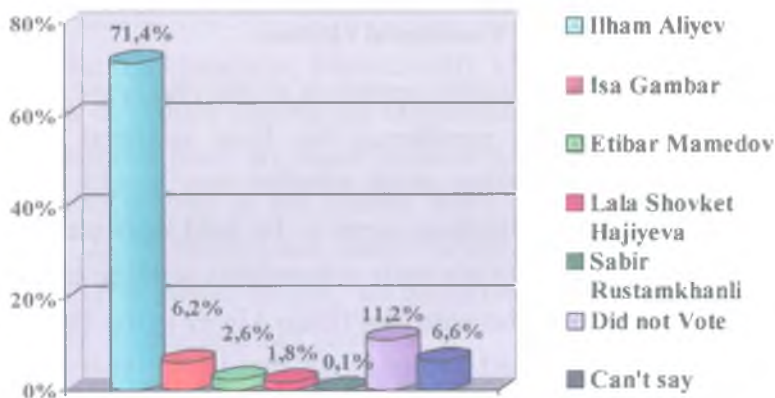

Fig. 5.1 Distribution of Respondents' Votes in 2003 Presidential Elections

The held elections have been described by the majority of the polled (71,6%) as satisfactorily honest and fair (Fig. 5.2). 13.1% agree with this appraisal, though they believe that some faults had taken place. Only 10% of the representative sample believes that substantial election abuses have been admitted, thus deeming the elections unfair.

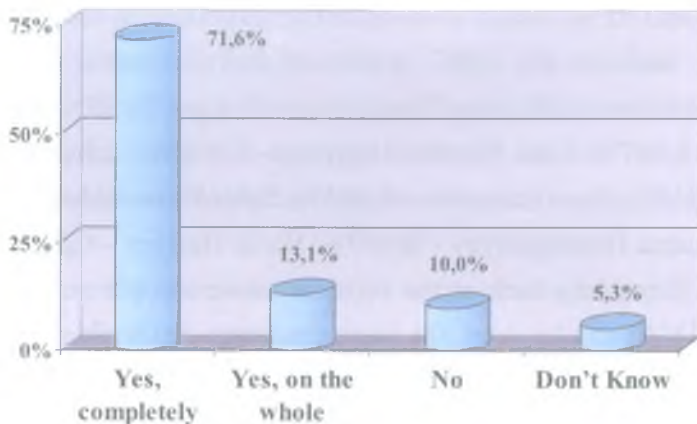

Fig. 5.2 Assessment of honesty and fairness of the 2003 Presidential Elections

The electors' responsible approach to the choice of a candidate for the country presidency has been re-stated in their responses to the question about whether they would vote for Ilham Aliyev if the elections were to be held next week (Fig. 5.3). Remarkably, there are more respondents wishing to do that than there are those who voted for Ilham Aliyev in the 2003 elections. This is explained to the effect that in the year that has passed since the elections, Ilham Aliyev, as the President, has been able to display the qualities that convinced those, who had given him their votes that they had been right in their choice and

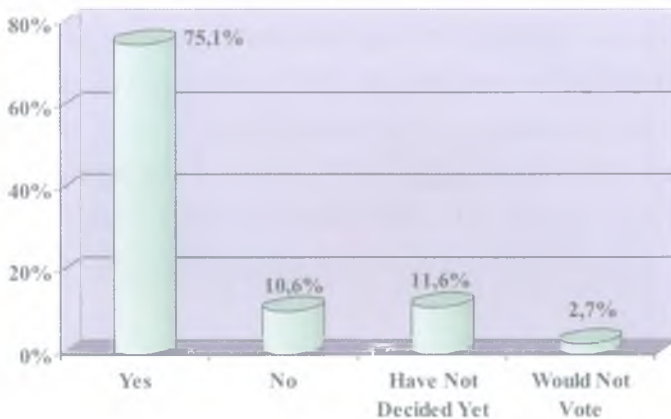

Fig. 5.3 Would You Vote for Ilham Aliyev if Presidential Elections Were to Be Held Next Week?

many others that he is the one to be at the helm.

One year consists of full 365 days, in the course of which perceptible changes have taken place in the life of our country. It should be noted, in the first place, that over half of the representative sample (60.5%) believe that Azerbaijan's progress has taken the right bearings, whereas only 13.3% of the respondents say the directions chosen are erroneous. 35.3% of the respondents believe there are more positive achievements than faults and shortcomings in the current work of the executive power bodies. 23.5% believe that, despite some deficiencies in the work of executive power bodies, its performance satisfaction can, at any rate, be evaluated as positive.

As concerns the social and economic development of Azerbaijan post the presidential elections of 2003, 10% of the respondents believe that the situation has aggravated. 18.7% do not notice

the changes, and 64.4% of the respondents say that improvements are evident. Among the most substantial accomplishments in the governing of the state post the 2003 presidential elections, according to the respondents, is the preservation of a stable situation in the country. This was stated by 34.9%, i.e. by over one third of the representative sample (Fig. 5.4). Part of the respondents (13.5%) has

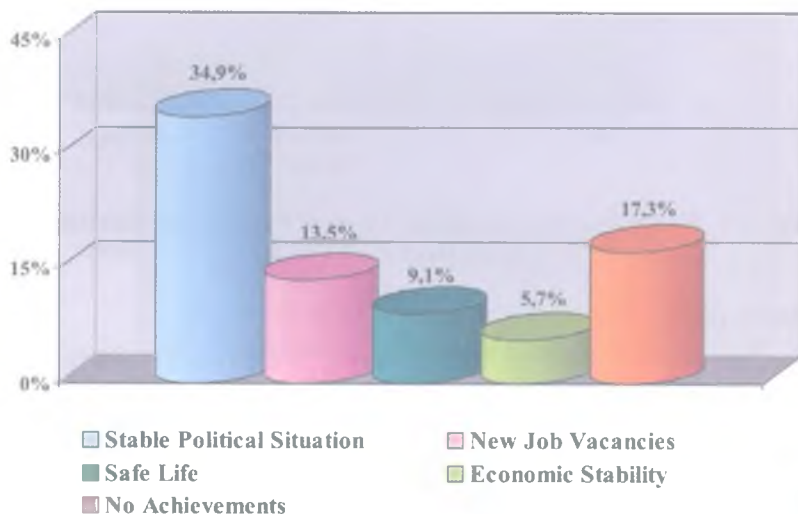

Fig. 5.4 Last Year's Most Significant Achievements in Governing Azerbaijan

deemed the opening of new job vacancies more important, others (9.1%) gave priority to safe living %. The economy's stability was stressed by 5.7% of the respondents, and 17.3% of the respondents did not mention any achievements.

In naming the most vital but outstanding problems facing our society, the respondents were almost unanimous in saying that the main problem was presented by the Karabakh conflict (85.7%), followed by the issues of unemployment (75.1%), poverty

222

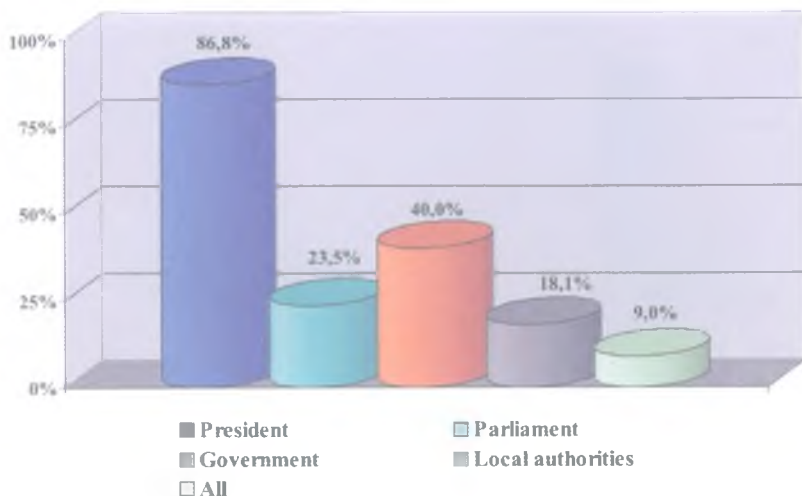

Fig. 5.5 Who Can Resolve the Problems Facing Azerbaijan?

(42.6%), low salaries (31.4%), refugee hardships (26.9%) and others in their concerns. In reply to the question "Who, in your opinion, can resolve the above problems?" the overwhelming majority pointed to the President of the country (Fig. 5.5).

Naming the most urgent and outstanding problems facing our society, the respondents have almost unanimously agreed that the topical one is the settlement of the Karabakh problem (85.7%), followed by unemployment (75.1%), poverty (42.6%), low wages (31.4%), refugee hardships (26.9%) and others in their concern. Since the last election, conclusions by the electors show a grounded confidence in the young President's capacities and abilities to resolve complicated and protracted conflicts. The hopes laid on Ilham Aliyev, during the ballot, were backed on his being the son of Heydar Aliyev, and thus a successor of his policy and guarantor of the stability in the country. But, now a year after the elec-

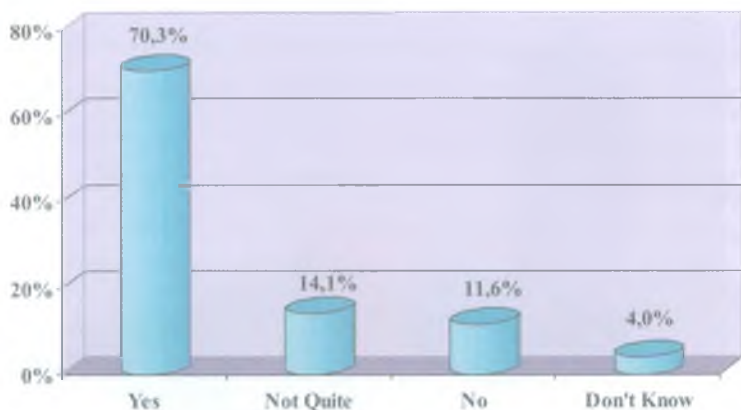

Fig. 5.6. Has Ilham Aliyev Established Himself as an Independent Political Leader?

tions, 84.4% of the respondents note that Ilham Aliyev has managed to prove himself as an established political and country leader, and not as just the son of Heydar Aliyev. 70.3% firmly believe this (Fig. 5.6), and nine out of ten are convinced that Ilham Aliyev is a reliable statesman. Is it necessary to repeat how important is the faith in the personal traits, along with the ability to run the country, of the man who is called on to resolve the problems of every elector and the country in general? Only such confidence can facilitate to implement very urgent but not so popular measures towards the further social and economic development of the country. However, the comparison of the performance satisfaction given by the representative sample to various socio-political institutions permits to see that the performance satisfaction of the institute of presidency led by Ilham Aliyev has been placed to the highest level (Fig. 5.7). If the extent of trust for

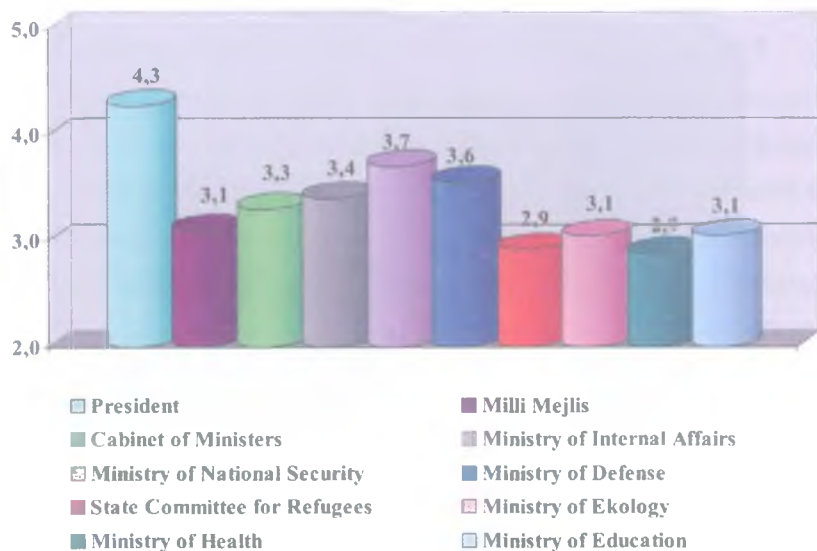

Fig. 5.7 Different Institutions Performance Satisfaction

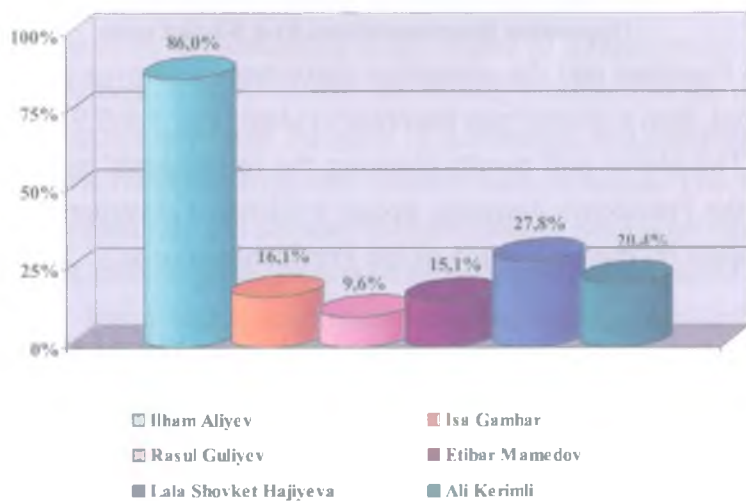

Fig. 5.8 Assessment of Trust for the President of State and Opposition Party Representatives

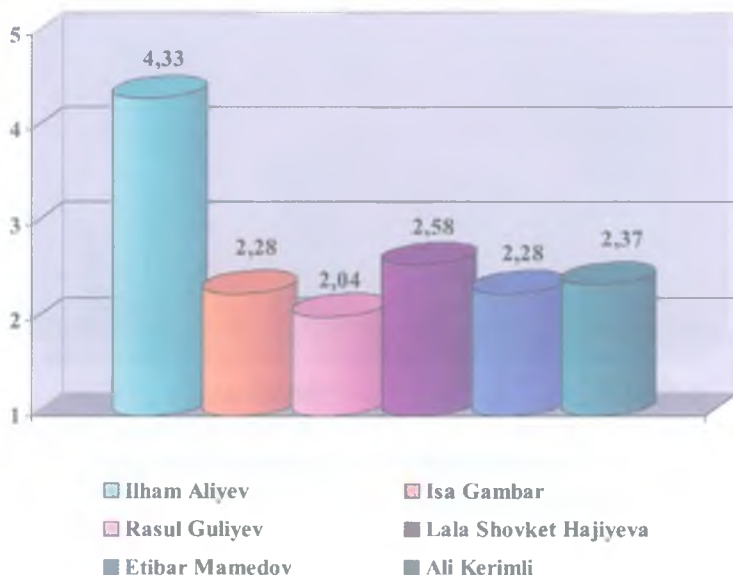

Fig. 5.9 Performance Satisfaction Given to the President of State and Opposition Representatives, by a 5-point scale

the President and the opposition party representatives gets compared, then a greater gap becomes evident (Fig. 5.8-5.9).

The above poll results showing the respondents' assessment of the President's domestic policy evidence a divergence in the support by the population of the President's course.

Veli ALIBAYOV,
Chairman
Center for Political Technologies

6. FOREIGN POLICY

The modern period of the global development is characterized by most acute economic clashes and political controversies. At present, when the whole world is merging into a single multiplex with the elements closely tied to one another, a decision taken, implemented and controlled within one country must be fulfilled in conformity with the situation existing in the surrounding world. In the course of the world community's formation, when all states become important players in the comprehensive political game, the task of a country's government and its ability to opt for a correct geopolitical strategy and tactics will determine the place that this country can take among other states of the world, its co-existence with other countries and its role in the system of international relations. Considering the above, the representative sample was offered to assess the measures undertaken by the leadership in the sphere of foreign policy. First and foremost, it is, of course, the efforts exercised to the end of restoring the territorial integrity of Azerbaijan and resolving the problems resulting from the conflict with Armenia. The representative sample has stressed this problem as the major one.

Next, boosting the process of integration into the world community has a highly important strategic bearing, especially in terms of enlivening the foreign policy. It is perfectly clear that passivity and submissiveness in the world economic motion would unavoidably entail a loss in the competitive struggle for investments and markets. Remarkably, almost the entire representative sample (84.7%), in answer to the question about the necessity of speeding up the rapprochement with the European

Union, has replied affirmatively (Fig. 6.1). Such accord is not surprising. For the last several years Azerbaijan, has been carrying on active joint cooperation with the EU, the organization widely known throughout the country. The population in every corner of the country is laying their hope on EU for an improvement of the domestic socio-economic situation.

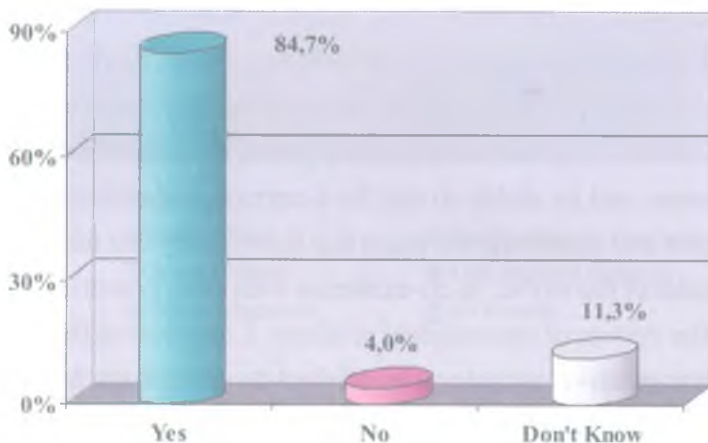

Fig. 6.1 Should Rapprochement with EU Be Accelerated?

Another urgent foreign policy course of action is sustaining friendly relations with other countries, specifically, with the United States of America. For the last decade our country has built up durable contacts with the US in economy (cooperation in the oil industry), politics, education, etc. Not the least of the factors, shaping up common people's perception of the policy of rapprochement with the USA, has been this very policy's positive impacts on the families and relations of many people. Some of them have got a job, some have left for education, some have sent their children to study in the US, etc. This may very well be the reason for such

a robust support shown for the need in the expansion and enhancement of ties with the USA (Fig. 6.2). In fact, nine out of ten respondents spoke for a rapprochement, with not a single vote of doubt in the necessity of this process, to say nothing of a voice against. The good-neighborhood practices with the CIS countries and the steady political and economic relations maintained since

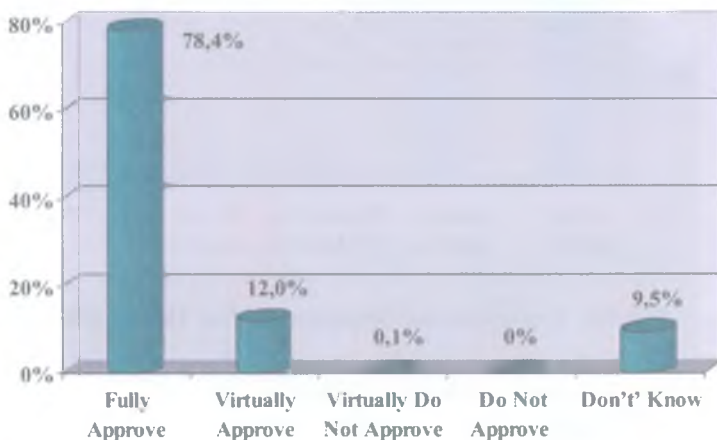

Fig. 6.2 Expansion and Enhancement of Ties with the USA

the Soviet era, is also favorably regarded by the representative sample (Fig. 6.3 and 6.4). Although here, the number of unconditional supporters of such rapprochement is lower. Yet today's realities are such that for many people the former Soviet countries who had been part of the union for seventy years and under a visa-free travel regime, have made the ties stronger and the countries accessible for all: a vast number of our citizens work or study in CIS countries. This experience persuades a large part of the representative sample to deem this process useful and vital.

Another burning issue of the foreign polity is the struggle against terrorism on the international level. Only as part of an

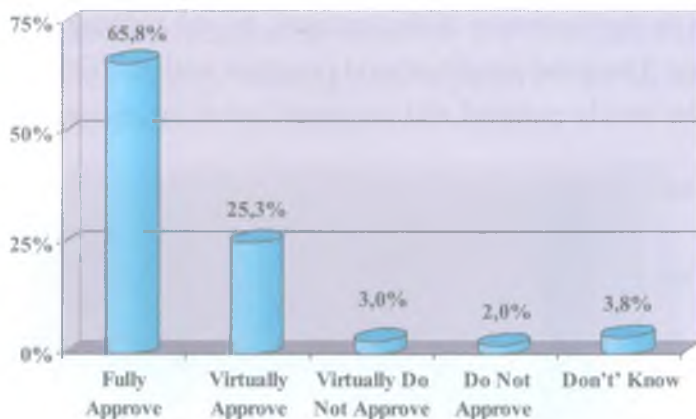

Fig. 6.3 Expansion and Enhancement of Ties with Russia

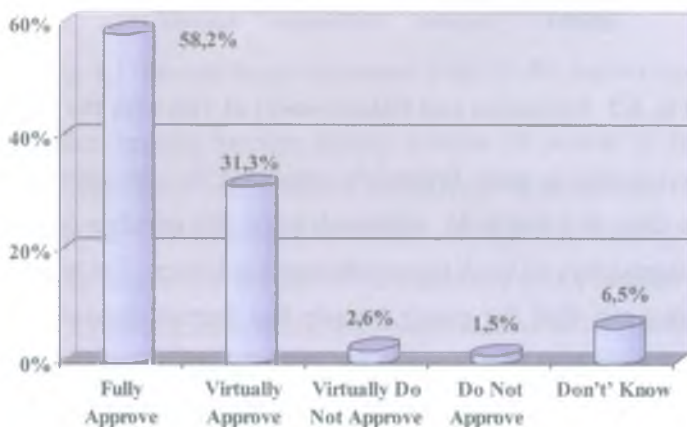

Fig. 6.4 Policy on Boosting Relations with other CIS Countries

international anti-terrorist coalition are we able to combat the drug trafficking web that permeates the entire world, dirty money, supply of arms to militants and terrorists. Appreciating these dangers, the respondents value the efforts exerted by the country leadership. They approve of these steps and back Azerbaijan's policy in the area of contributing in the world struggle against terrorism on the international level (Fig. 6.5)

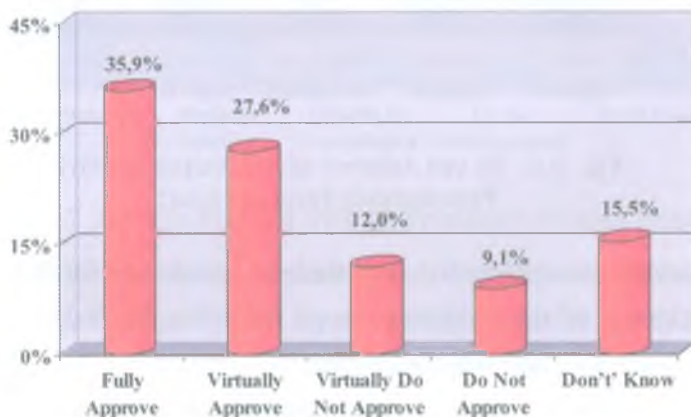

Fig. 6.5 Assessment of Azerbaijan's Position on Anti-Terrorism

However, in regard to the participation of Azerbaijan's peace-keeping forces in Iraq, the views of the representative sample have been diverse (Fig. 6.6). Over a half of the respondents believe the presence of our forces, as well as the US, are uncalled for. This is explicable, because the views on the Iraqi military campaign are differing in Azerbaijan, as they are contradictory in the USA itself and in other countries that are part of the international coalition action. While regarding the participation of our peacekeepers

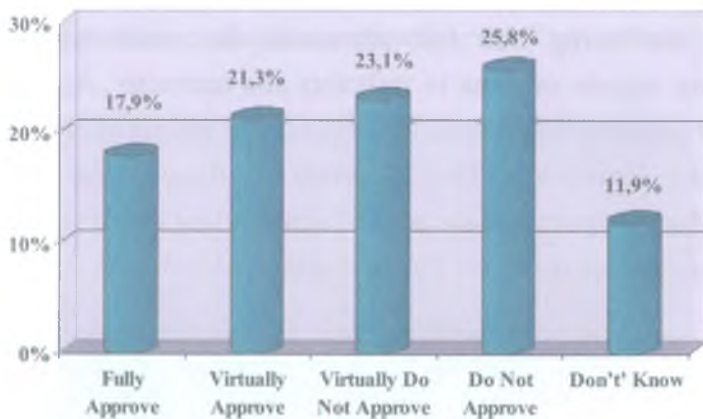

Fig. 6.6 Do you Approve of Azerbaijan Deploying Peacekeeping Forces to Iraq?

important enough, many, nonetheless, speak out for the earliest withdrawal of the coalition troops from Iraq in order to let the Iraqis sort out their life themselves.

The foreign policy on the background of today's complex socio-political situation around the world is a totally responsible sphere of the President's activity. More than one further steps have to be thought out most thoroughly and consequences counted way in advance and adjusted with multiple geopolitical aspects. But it appears that Ilham Aliyev's one year in office has convinced many of his ability to arrive at carefully measured and justified decisions, something that an experienced politician would do (Fig. 6.7). As a result, more than half of the representative sample is completely satisfied with the foreign policy pursued by Ilham Aliyev in the world arena, promoting Azerbaijan's interests to the level of those of the developed countries. One third believe that

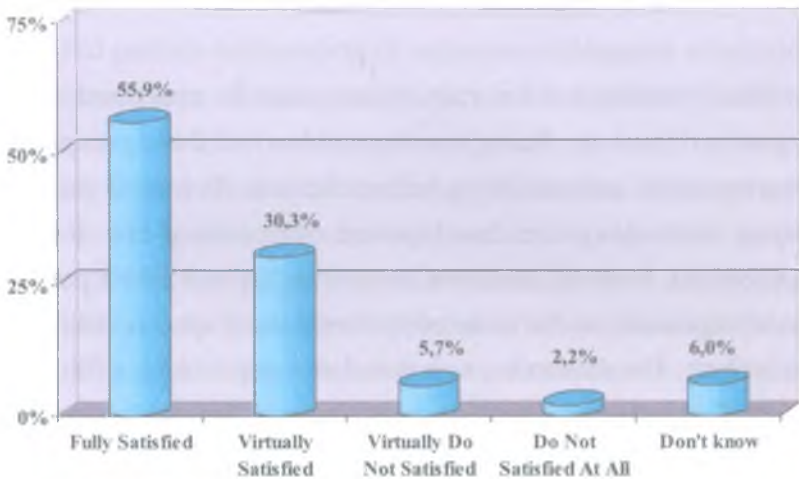

Fig. 6.7 Are You Satisfied with the President's Foreign Policy?

factors exist that should be contemplated while working out a foreign policy. Such a support for the young President means that for his country's citizens he is not just a man they have elected as their leader, but is also an acknowledged politician. This evaluation is not an advance credit, but an effect of the work done by him and under his guidance in the course of the whole year.

Fikrat SADIKHOV,
Professor

7. FREEDOM OF SPEECH

The foundation of a rule-of-law state is structured on the equality of power, citizen, society and law, all those components bearing equal responsibility before the law. As a civil society is being built along the development of a rule-of-law state, an appropriate interest is shown to various aspects of its performance, especially to the issue of the freedom of speech. The Greek statesman, Demosthenes, asserted that a deprivation of the freedom of speech was a great human disaster. Normal human communication cannot exist without the freedom of speech.

However, the authority of word is such that journalists who employ this weapon" are called the "fourth power". This is absolutely true, for the public perceives and appraises the events from the way they are reported to them. The media workers, who have a tremendous power to influence the outlook of the population, must, in their turn, realize their responsibility, since their work may often affect the stability in the society, as well as individual destinies, whereas an objective analytical publication has the force to oblige official persons to undertake adequate measures.

It is essential that the society get timely, full and truthful information about the steps carried out by the country leadership in order to be able to assess or comment on them. Only this way real social improvement is possible within the society.

Options of accessing information in Azerbaijan are virtually limitless. State and private TV channels are broadcasting, over 1,900 newspapers and magazines registered. This list is supplemented by the Internet, which is gaining popularity. Though the

most part of the above media sources, for financial reasons, is inclined to publish information of sensational character which does not require brain effort, e.g. soap operas or star private life stories.

However, official news and analytical stories also interest ordinary citizens because they discuss things vital for the people's lives. To the question about which sources are regular in supplying the population with information about the work of executive power bodies, the respondents pointed to two sources, i.e. TV and radio (Fig. 7.1). State channels have been shown preference, slight as it may be, over private ones (61.8% against 51.2%).

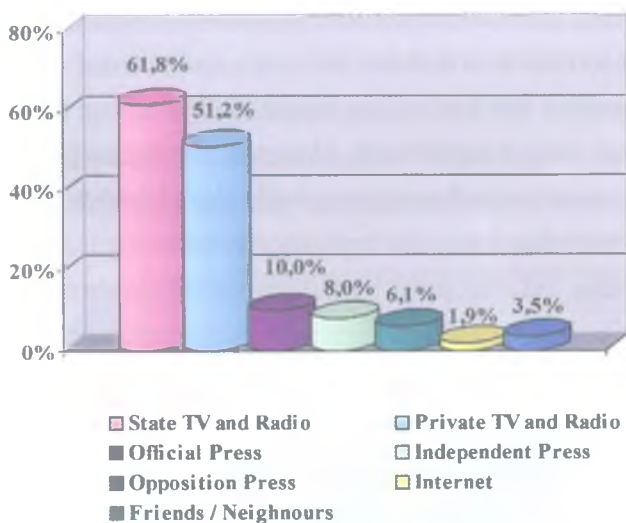

Fig. 7.1 Frequency Executive Power Bodies' Work Coverage in Various Information Sources

This takes place because the state TV dedicates a great deal of air time to official coverage, particularly, dwelling in detail on presidential decrees and orders, as well as the bills and statutes passed in Milli Mejlis. The political steadiness in the country,

the development of the economy in compliance with the market relations principles, the expansion of the private sector and its growth into the leading engine of the economy, all this boosts the population's interest in legal regulations and in the official information to this effect. This is an evidence of the nation's ever-increasing interest to learn more about the law.

In consequence, the reason that private TV channel occupy the second place, results from their timely reporting and independent interpretation of an event, which makes it all the more appealing to the masses.

Presently, a big number of media sources devote air time to official coverage and analysis reports. Readers or spectators scrutiny the offered information and make their own analysis and conclusions.

It is a known fact that each journalist writing a piece of information will, at best, relay it subjectively. However, there is no perfect guarantee that he would not advocate somebody else's interests. This way it is easy to comprehend why the opposition press rating is so low (6.1%) while it beats the state press by the circulation number. Publications, may they be diverse and well-timed, but when relentlessly interpreted one-sidedly have but a fairly narrow circle of readers.

Such bias does not permit a publication grow because the other, very important feature of the press is being overlooked, and accuracy not being the issue's strongest point. In the result, articles bear a great number of language errors, misspellings of official names (these are mistakes that can be detected by the readers, to say nothing of rarely used notions). It is quite a frequent case when an opposition newspaper article is printed with refutations and corrections of a previously printed material.

The small number of those who are still in favor of using inde-

pendent press as a source of information about the work of the Executive Power (8,0%), is possibly due to the fact that this press is still undergoing the phase of formation and has not yet established a suitable way of handling and presenting information. Still, the independent press has a vast potential, in contrast to the opposition press, in view of their desire to accommodate a variety of topical materials and adhere to the principle of neutrality and impartiality.

The representative sample's assessment the extent of the freedom of speech in different media sources is quite revealing. In principle, any source of mass media, whether it is a press or an electronic publication, operate in the atmosphere of harsh competitiveness for the reader or spectator. Most often they are not able to subsist without sponsor donations or outsource help, making a striven-for total independence is unattainable. Yet, many respondents are convinces, that a certain degree independence is present in every

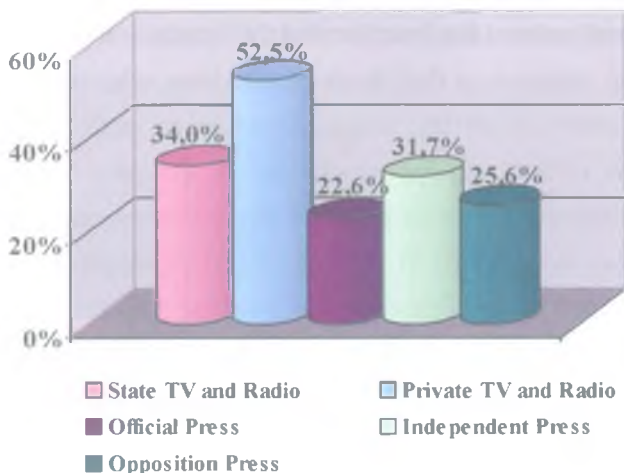

Fig. 7.2 Respondents' Views On Degree of Freedom of Speech in Said Media Sources

media source. Part of the representative sample expresses no doubt about it favoring private TV and radio channels (Fig. 7.2).

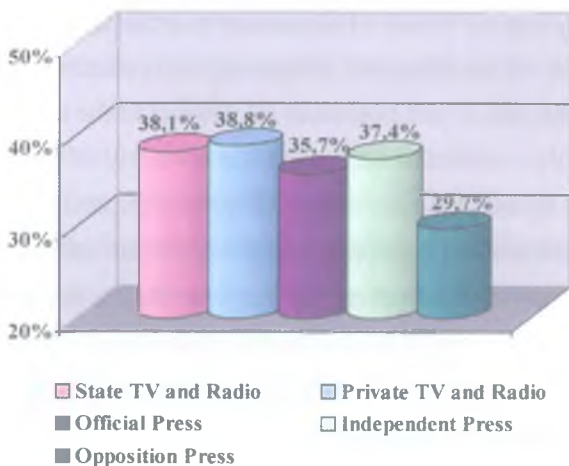

Fig. 7.3 Respondents' Views on Partial Freedom of Speech in Said Media Sources

The other part of the respondents believes that the freedom of speech is present, to some extent, in the mentioned media publications (Fig. 7.3).

The least percent has been earned the opposition press. The most interesting statistics is that those respondents who refute the freedom of speech in all the media, have placed state radio and TV broadcasts, official and opposition press on the same level (Fig. 7.4)

The ultimate matter of pride of any information source is the trust shown on the part of the consumers of its produce, namely information. This confidence is built up throughout the life of the source. The strength of this trust is tested by the truthfulness of the supplied information, by the objective reporting and the worthy civic stance of the presenter.

Assessing the extent of trust displayed for various information sources - the state TV and Radio, private TV and Radio

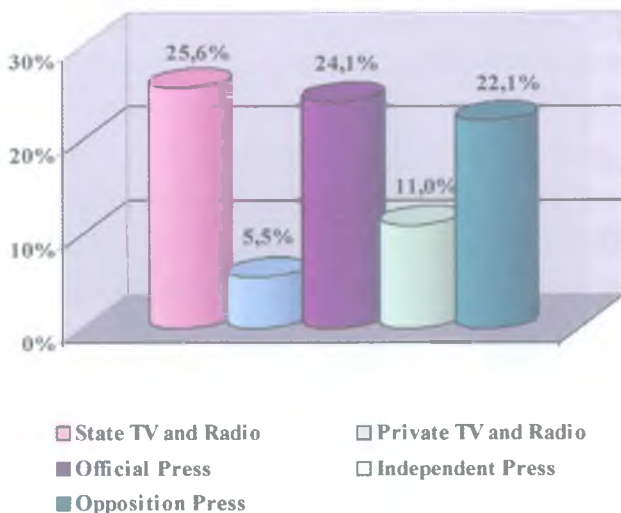

Fig. 7.4 Respondents' Views On Absence of Freedom of Speech in Said Media Sources

channels and the press - the majority of the representative sample deemed them worthy of trust (Fig. 7.5 - 7.7). About one third of the respondents think that they cannot trust the information coming from the state TV and radio and the press.

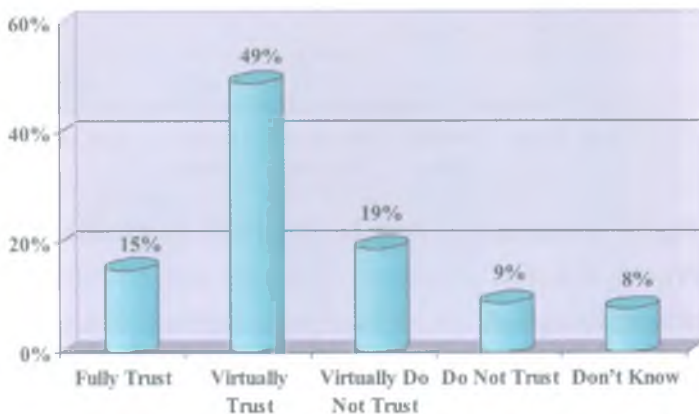

Fig. 7.5 Assessment of Trust for the Press

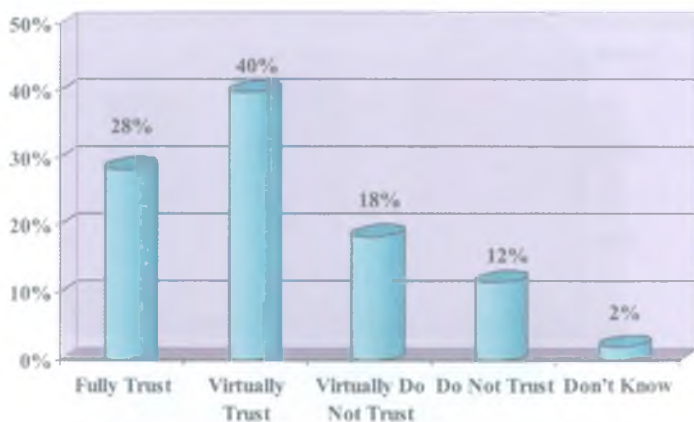

Fig. 7.6 Assessment of Trust for State TV and Radio Channels

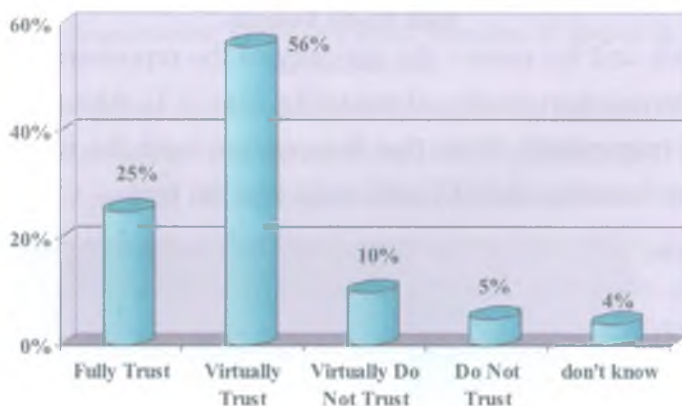

Fig. 7.7 Assessment of Trust for Private TV and Radio Channels

Private channels which are relatively new on the information market have turned out to be most credible. 81% of the representative sample trust s them (Fig. 7.7), while 68% trust the state TV and Radio (Fig. 7.6), and 64% trust the press (Fig. 7.5).

The assessment of trust has been unfavorable for the press

(Fig. 7.5), which had appeared on the information front long before TV and radio became common: only 15% fully trust the press, but 49% trust approve of its performance. If account is taken of another 19% who have showed skepticism for printed produce, then it becomes clear that, in the contemporary life brimming with short-lived events of extremely diverse character, the populace looks for needed information mostly in the news sections of electronic mass media. Consequently, the press sources are faced with a tremendous challenge of work in order to win a full trust of their readers.

Remarkably, the State TV and radio is leading according to the extent of trust enjoyed (28%). Perhaps, this owes to the fact that during many decades the state TV and radio were the only electronic source of information. The habit to get information from this very source and to trust it has been nurtured by years and come out clearly in the analysis of the replies of different age group respon-

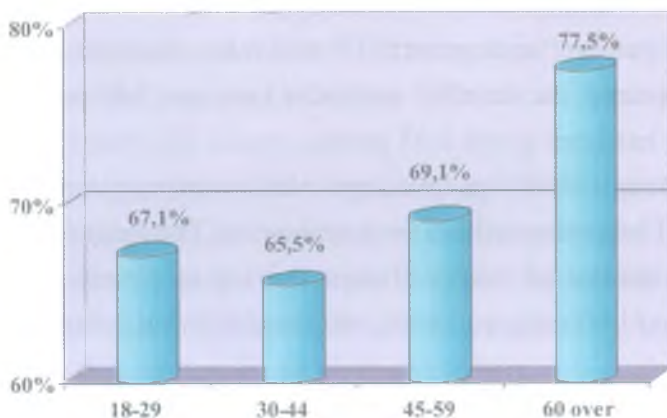

Fig. 7.8 Assessment of Trust for State TV and Radio Channels by Age Categories

dents (Fig. 7.8). The greatest trust have been bestowed by respondents of 60 years of age and over (77.5%), that is, more than three fourths of elderly respondents believe the information supplied by the state broadcasting channel. They have given the highest estimation of its performance at 3.67 points, whereas other age group respondents have given estimates from 3.38 up to 3.47 points.

Many people have developed an opinion lately that the state TV and radio has become outdated. The reality, if not looking promising, is yet optimistic. The matter is that when 18% of the representative sample does not fully trust the state TV and radio, 28% of the respondents show their favor to it. 18% virtually do not approve these state structures, while 40% of the respondents are inclined to believe that the state TV and radio is trustworthy if not consistently so. It is common knowledge that independent TV and radio channels are way ahead of the state TV and radio in the variety and timeliness of the supplied information.

In the performance satisfaction of the mass media according to a five point scale private TV and radio channels have accrued 3.83 points, the state TV and radio have got 3.45 points, and the press has been given 3.43 points.

There will always be a keen need in information in this busy world brimming with various going-ons. The mass media have to keep abreast of events always striving to satisfy the society's interest in timely, authentic, unbiased and full information.

**Poet Musa YAGUB,
Chairman**

Azerbaijan Free Speech Foundation

8. CORRUPTION

Corruption destroys the foundations of a state and is a danger to the development and endurance of the society. Therefore, it is of utmost importance to unveil how corruption begins and spreads. It is necessary to note, that corruption is the international problem, and one of the main criteria of success of anticorruption strategy is use of world experience in this area.

The imperfection of the legislation, monopoly in economy, inadequacy of the judicial system, weak legal literacy of the populace, etc., can be referred to as the reasons that generate and spread corruption in Azerbaijan. Azerbaijan has lately undertaken serious steps en route for blocking the swelling of this vice in our society: a law on combating corruption has been passed (January 13, 2004), normative-legal base on anti-corruption measures has been built.

Then again, without the general public's support, without the direct participation and free will of the most part of the populace, the chances for success in dealing with social, legal and economic problems are scanty.

The non-governmental organization "Fund of Struggle Against Corruption" has included, in the framework of this sociological survey, several questions into the questionnaire, dedicated to the exposing the prevalence of corruption in Azerbaijan, as well as the public's views on this problem.

The results of the processed responses obtained in the course of the poll have disclosed the divergent views of the representative sample on this matter, as is shown in the drawings below (Fig. 8.1).

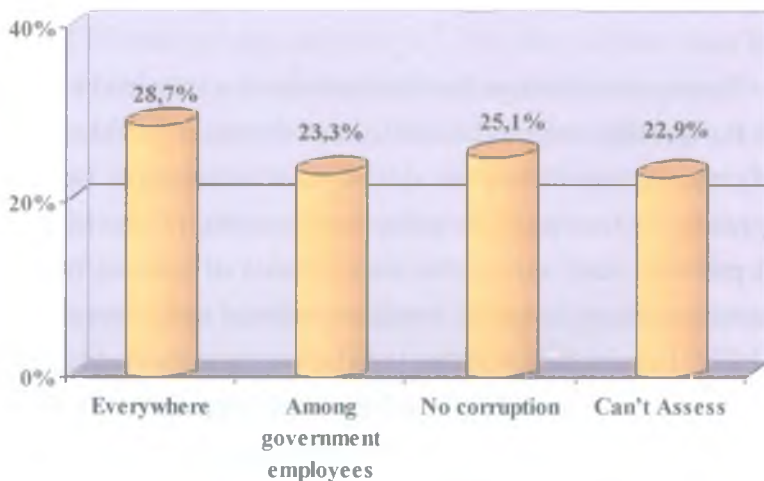

Fig. 8.1. Prevalence of Corruption in Azerbaijan

Every fourth respondent has refuted the reality of corruption as a challenge to our society. A little more than half of the representative sample believes that the problem is existent, adding that corruption is widely spread not just among government employees (23.3%) but permeates our whole society (28.7%).

Nonetheless, to the question if they had ever given a bribe, less than one third of the respondents answered affirmatively (28.9%), over a half (63.5%) stated a firm "no" (Fig. 8.2). This apparent opposition can be easily explained if reminded that both the bribe giver and bribe taker are criminally liable.

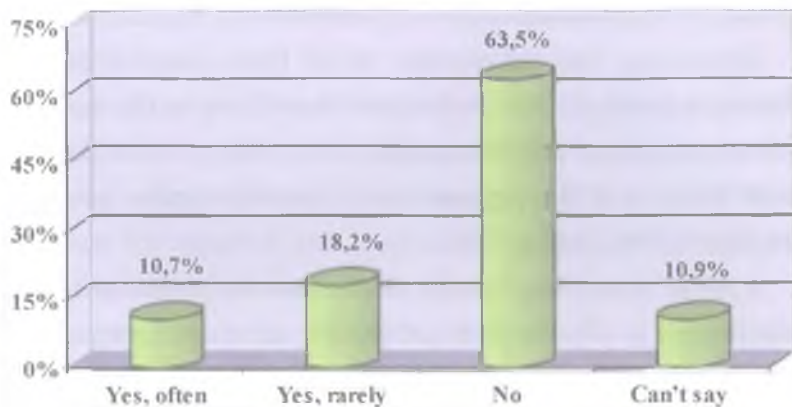

Fig. 8.2. Have You Ever Given a Bribes?

Those respondents who denied their involvement with bribe-taking, nevertheless, were more than willing to name the bodies which, in their view, were stained by the disease (Fig. 8.3). The notorious list included agencies concerned with public healthcare, edu-

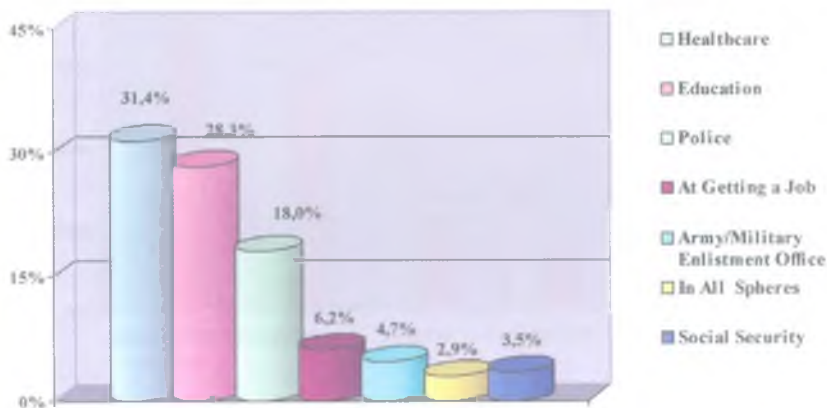

Fig. 8.3. Spheres Where Respondents Were Compelled to Give Bribes

cation, law-enforcement, the army and military enlistment office.

Interesting, that the number of the Baku respondents, mentioning education, was twice more than those in the country of the same opinion (68.4% against 28%). For public health care, both Baku and the regions have accrued similar percentage (regions - 35%, Baku - 39%).

A rather disturbing fact shows that law-enforcement agencies, whose duty is to be on guard of the law, are also mentioned in the list of corrupted structures.

As a result, the problem exists and needs to be eradicated by joint efforts both on the part of state bodies and the society in general. Only collective action can guarantee and maintain a healthy and strong society life.

**Professor Namig AKHUNDOV,
President
Fund of Struggle Against Corruption**

9. NAGORNO-KARABAKH

The most painful issue of our today's society is the problem of the occupation, in the result of the Armenia-Azerbaijan conflict, of Nagorno-Karabakh and the adjoining territories in Azerbaijan. However, for refugees and internally displaced people (RIDPs) this is the tragedy of their whole life.

The rest of the polled resident population (local respondents) voiced the same problems, but in a bit different order (Fig. 9.1). The local populace qualifies the refugee problems as the fifth priority (25%), while refugees themselves found it a vital matter of the third order (51,4%) following the problem of unemployment (73%). This incongruity is quite explicable. Having lost their motherland, property, jobs, kin and friends in a very short time, these people were compelled to begin their life afresh in

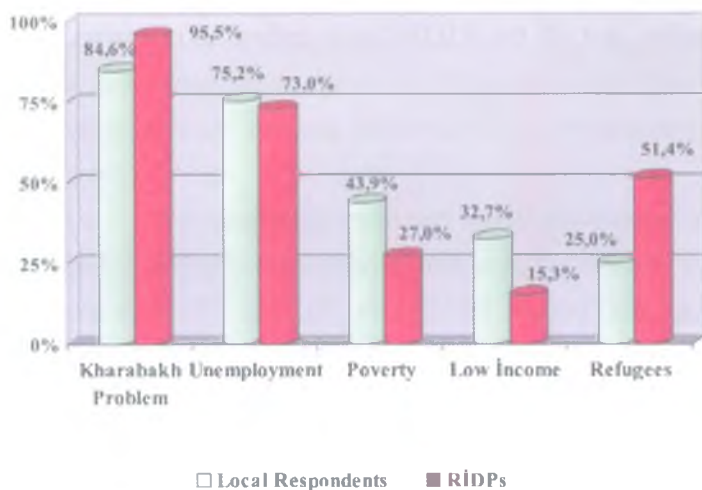

Fig. 9.1 Most urgent problems facing Azerbaijan today, in %

entirely new and perfectly strange environment.

Many once-rural people found themselves suddenly residents of a city. In these dire circumstances, the support and concern provided by the Azerbaijan government and the people of the whole country, helped refugees to settle down in new places with the least possible moral suffering, and encouraged them to start building a new life for themselves. Certain benefits, compensations, humanitarian relief, etc., are provided to these victimized people. But, for them who had earned their lives at the expense of their own labor, such aid would not suffice beyond the initial stretch of time. They need to have gainful employment in order to provide a normal life for their families.

They are certainly looking forward to the day when they can go back to the places of their permanent residence at home. In the meantime, part of former farmers joined the army of the unemployed.

Besides, not all the RIDPs have ended up in towns, but have been partly accommodated in camp settlements. For these people, the employment problem became the most agonizing hurdle of all.

One interesting detail has been unveiled: there is a prevailing number of married over single people among the polled refugees and displaced people (80.2% vs. 70.5%). There is also a lesser amount of divorced (0.9% vs. 1.4%) than among the local respondents (Fig. 9.2).

Therefore, considering that the extent of unemployment among RIDP is nearly twice higher than among local respondents (25.5% vs. 13.1%), it becomes clear why the issue of get-

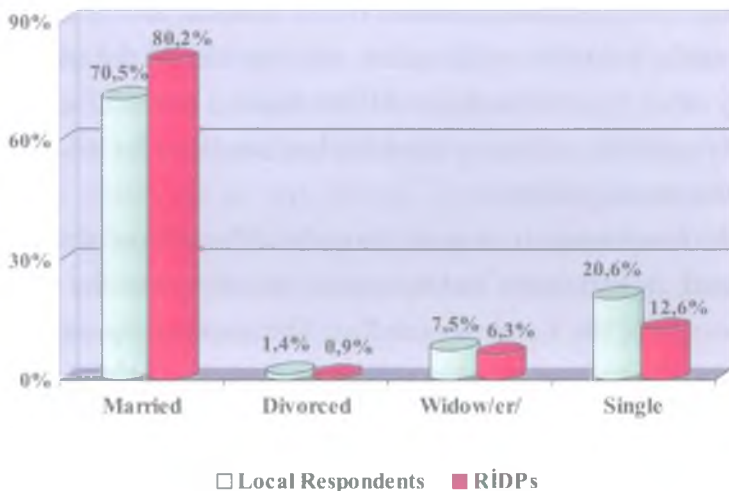

Fig. 9.2 Marital status of local respondents and RIDPs

ting a job is so crucial for the refugees.

The representative sample sees a way of resolving their chief problem in several ways (Fig. 9.3). If 21.6% of the respondents

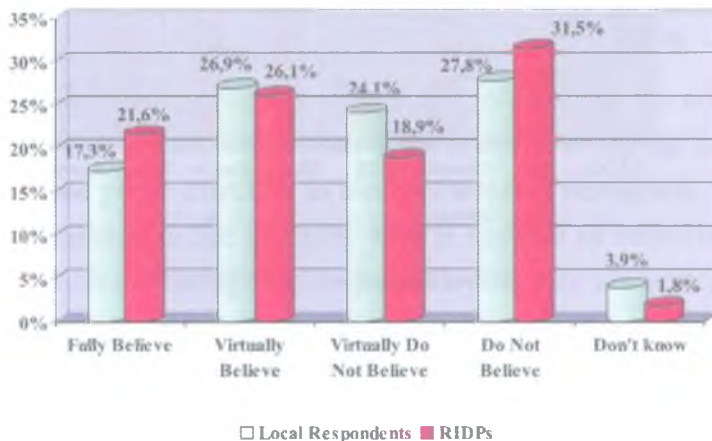

Fig. 9.3 Assessment of Chances of Peaceful Settlement of Karabakh Conflict

believe in a peaceful settlement of the conflict, 26.1% are not as optimistic, but believe this option still feasible. At the same time, every other respondent out of RIDPs thinks a peaceful settlement hardly possible, and every third has lost any hope for a negotiated solution to the problem.

The community is very well aware of the efforts of the international organizations and countries - mediators in the peaceful settlement of the Karabakh conflict. The respondents were asked to share their views about potential mediators to help in working out a realistic resolution to the problem. Russia, the USA and Turkey were mentioned in this regard (Fig. 9.4).

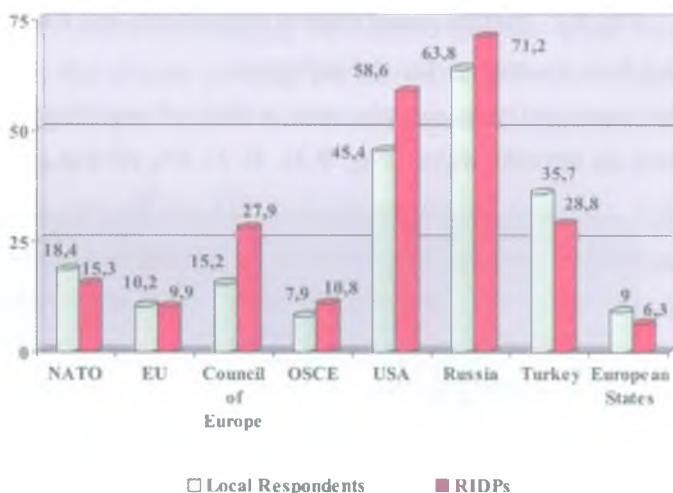

Fig. 9.4 Evaluation of Possible International and Other Country Mediators in Early Resolution of Armenian-Azerbaijani Conflict, in %

We can assume that such a high percent of trust (71.2%) for Russia is conditioned on her being one of the global superpow-
250

ers, and on the fact that it had been united with Azerbaijan and Armenia for dozens of years. In addition, it is part of the commonwealth of the independent states (the CIS).

The belief in Russia's abilities as a major role-player in the conflict settlement is very strong. Russia and Armenia, for the last years, have concluded agreements on cooperation in various fields, including the military sphere. This factor reinforces Russia's capacity to influence Armenia.

The USA's high rating (58.6%) may be accounted for by this country's being in reality a world leading power in determining international politics. In addition, the respondents' positive attitude to the USA derives from its highly productive cooperation with Azerbaijan in many areas including the oil industry.

With regard to Turkey (28.8%), the third place given to it by the respondents, is evidently rationalized by the respondents' skepticism about this country's aptitude in contributing to the conflict settlement, despite the sentiment about this country as one of the closest allies of Azerbaijan.

As displayed by the poll returns, the respondents are not very hopeful that organizations such as NATO, EU or OSCE and the like would prove effective in terms of conflict resolution.

In response to the question who is capable of resolving the main problems facing Azerbaijan today as they are understood by the respondents, several social and political agencies have been mentioned (Fig. 9.5).

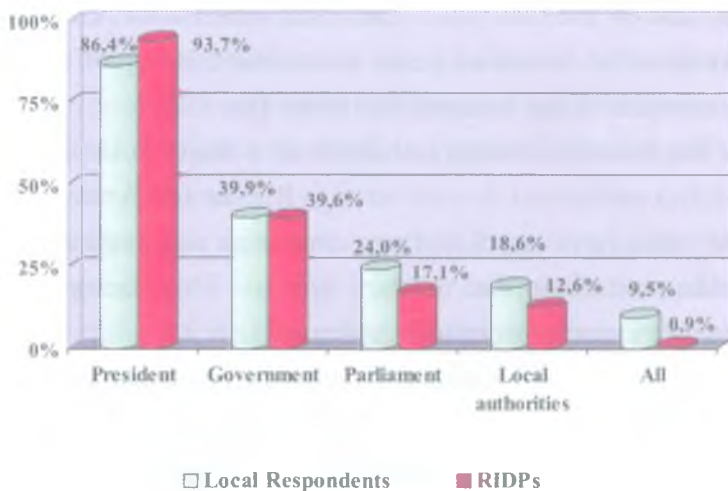

Fig. 9.5 Who is best capable of resolving Azerbaijan's problems?

Remarkably, their trust in the country President's ability to resolve the problems has appeared to be greater on the part of local respondents (93.7% against 86.4%). Contrary to the local respondents, refugees do not think that a collective effort of all the functioning structures and the populace may be more effective than the accomplishments of target organizations, i.e. the belief in a broad cooperation is ten times weaker (0.9% against 9.5%).

Concrete institutions have been named: the President of the State (93.7%), the Government (39.6%), Milli Mejlis (17.1%) and local executive power bodies (12.6%).

The trust for the President is evidenced by the assessment of his foreign policy (Fig. 9.6). Again, the estimates given by refugees have turned out to be higher than those by local respon-

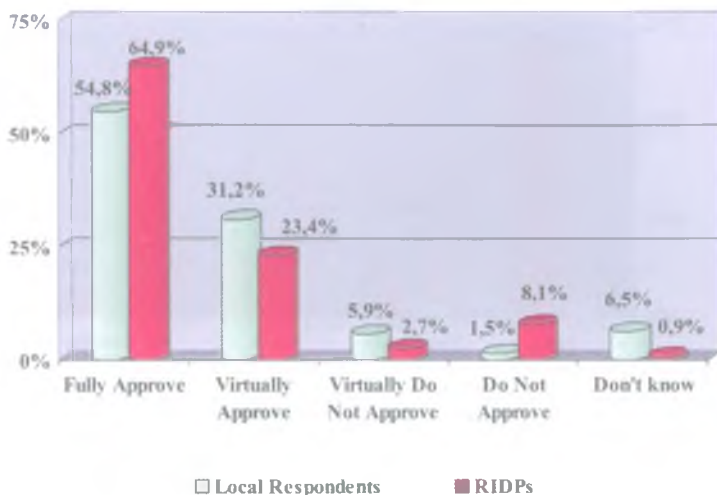

Fig. 9.6 Local respondents and RIDPs' assessment of President's foreign policy

dents: satisfied are 88.3% of RIDPs, against are 86% of local respondents, thus, the amount of fully satisfied RIDPs yields 64.9% versus local respondents who stand at 54.8%.

The policy pursued by the President during the last year has given RIDPs, as well as the rest of the populace, an opportunity to be re-affirmed in their choice at the 2003 ballot.

That is why the number of RIDPs, who said they would vote for Ilham Aliyev if elections were held next week, has increased by 15.7% against the amount of the ballots swept by him in 2003.

If, during the elections of 2003 Ilham Aliyev was firstly regarded as the son of Heydar Aliyev and his successor in politics, then at present, at the expiry of one year of his presidency, the majority of local respondents and RIDPs regard him as a established and independent politician (Fig. 9.7).

The trust for the institute of the presidency and the President

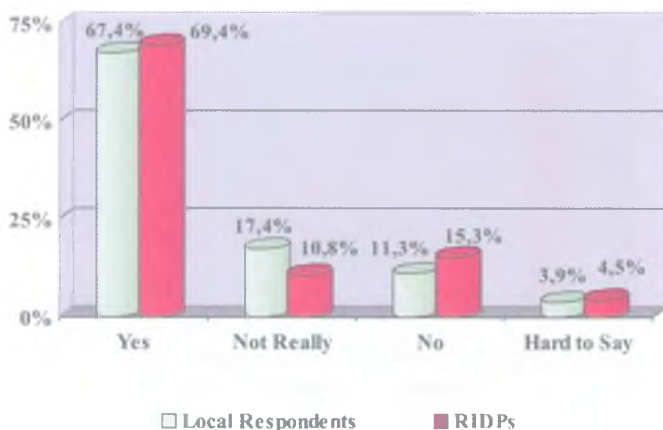

Fig. 9.7 In his first year of presidency, has Ilham Aliyev shown himself to be an independent politician?

himself is very high - 82.9% of RIDPs have confidence in him. To a better effect, it is worth to look at the assessment of trust conveyed by RIDPs for municipalities (Fig. 9.8) and for local

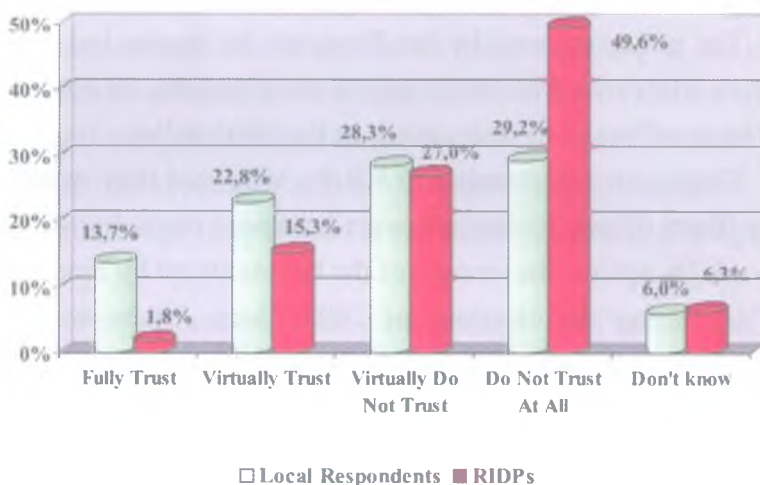

Fig. 9.8 Assessment of respondents' trust for municipalities

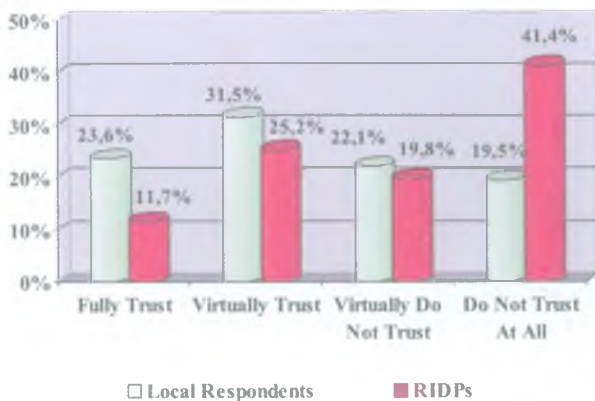

Fig. 9.9 Assessment of Trust for Local Executive Power Bodies
executive power bodies (Fig. 9.9).

However, the most interesting was to witness the trust accredited by local respondents and RIDPs to the State Committee for Refugees (Fig. 9.10). Whereas local respondents' opinion was shaped up by the information they received from TV, newspapers, rumor and conversations, the refugees, who were patronized by the mentioned Committee, have shown it a greater trust (46.8% against 32.5%). Yet, refugees are not very happy with the Committee's performance and think that this organization possesses a certain unused potential. This is why local respondents have estimated the Committee's work at 2.92% by the four point scale, and RIDPs gave 2.86 points.

Each polled respondent was offered to estimate the economic status of their families and make a forecast for the next year. Every second has referred his family to very poor; half of the respondents called their families poor; every third said his family was fairly well-off; and finally, every tenth thought his family

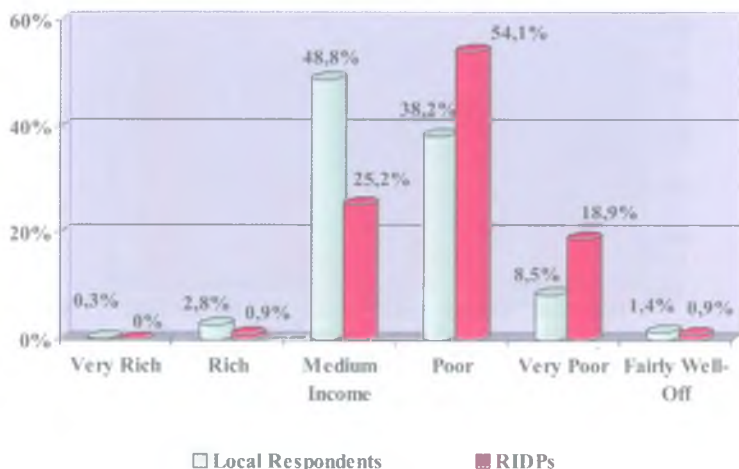

Fig. 9.10 Respondents' Appraisal of Their Families' Status According to Income Categories

was rich (Fig. 9.11).

The changes in the financial standing of families are similar to the changes that took place during the last year in the families of local respondents (Fig 9.12).

While there have been no changes in the financial conditions of half of the polled RIDPs' families, the local respondents have broken up into two more or less equal groups (23.5%) with regard to the changes that occurred in both pro- and regressively.

The improvement of the social and economic factors in the society has allowed the respondents a fairly optimistic anticipation of the changes in the welfare of their families in the next year . Last year, a financial prosperity benefited 23.4% of RIDPs' families, whereas a deeper poverty level affected 24.3%. Additionally, 2% of the respondents from RIDPs are hoping for an upturn in prosperity, and 21.6% anticipate deterioration.

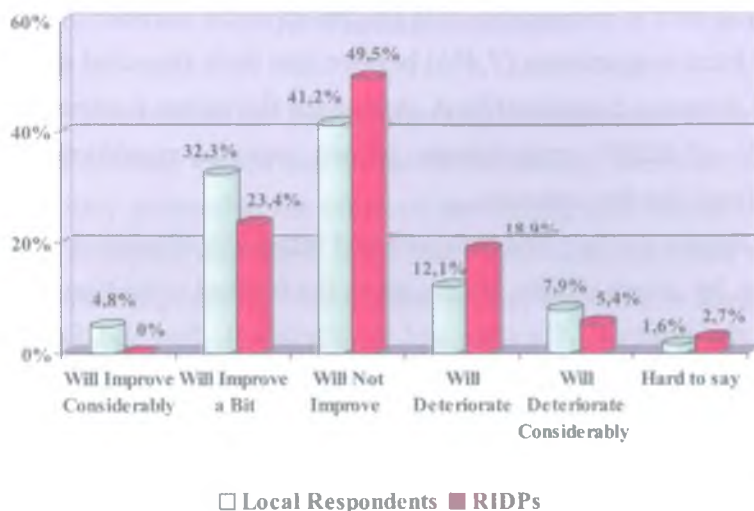

Fig. 9.11 What income category do you refer your family to?

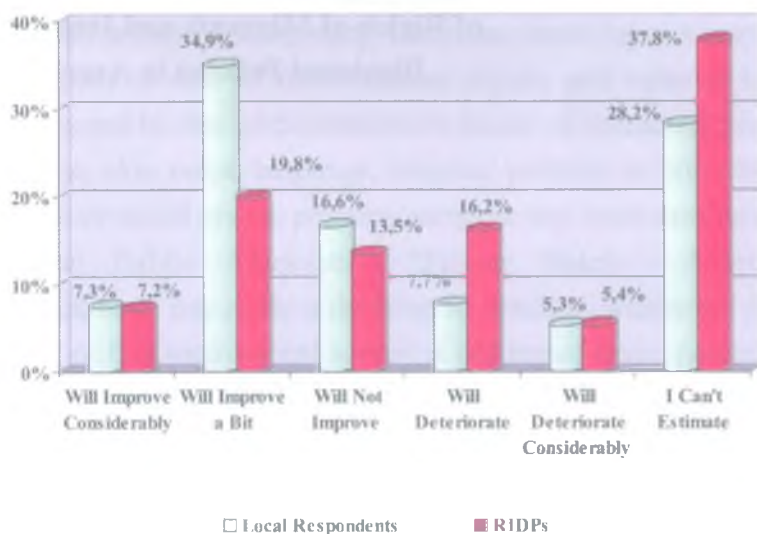

Fig. 9.12 Respondents' assessment of possible changes in their families' welfare in one year's time

The fact is remarkable that an almost equal number of RIDPs and local respondents (7.4%) believe that their financial standing will improve considerably. A change for the worse is expected by 5.4% of RIDPs respondents whose material conditions have declined for the last year.

Despite the fact that refugees and internally displaced persons have, by a turn of fate, been cast in the hardest conditions possible, the policy of the state and the President, first and foremost, gives them with a hope that tomorrow is bound to a better day than yesterday and to look into the future with hope.

**Professor Nadir ABDULLAYEV,
Chairman
Public Association for the Protection
of Rights of Migrants and Internally
Displaced Persons in Azerbaijan**

10. PENAL SYSTEM

The role of criminal justice signifies the assistance to the protection of basic values and norms of the society, therefore, a correct policy pursued to the effect of preventing and combating the crime is highly important for a successful economic and social development planning. Many countries pay attention to the development and improvement of criminal justice policies concerning the issues of prison custody, imposition of other legal sanctions or alternative measures. Many documents adopted in international organizations, including the UN Convention on the Principles for the Treatments of Prisoners, are targeted at upgrading the penitentiary system. This system, and criminal justice likewise, work towards the main goal of assisting the protection of essential values and norms of the society. Detainees must enjoy a respectful treatment in view of their inherent dignity and value as human beings and be free of discrimination based on characteristics such as race, skin color, language, religion, political or other beliefs, ethnic or social origin, property status or any other attributes.

The Public Association "Prison Watch - Azerbaijan Association" has made a decision to conduct, within the framework of this sociological survey, a polling of seven penitentiary institutions located inside the boundaries of Baku. On 23 and 24 October 2004, the Association staff polled seventy inmates in the following penitentiary colonies: №1 (with a strict regime), №4 (colony for female prisoners), №6 (with a general regime), №7 (with a strict regime), №10 (with a general regime), №11 (with a strict regime), №15 (with a strict regime).

The detainees were polled both in line with the general questionnaire, which had been used to poll respondents throughout Azerbaijan, and a questionnaire especially drawn by the Association for this particular category of respondents with regard to the specific conditions of the detention places. The poll's principal condition was securing the confidentiality and privacy of the responses. The reasonable acceptance by the correctional institutions' management of poll requirements as well as their willingness to provide the needed environment for the polling procedure, should be noted to their credit.

Among the polled respondents 82.9% were males, 17.1% - females. 30% out of the total number of respondents were between the ages of 18 and 34; 62.86% were people from 35 to 54 years of age; 7.14% stood for persons of over 55. The socio poll has not covered teenagers under 18 due to the fact that the under-aged were not eligible to vote and, therefore, did not constitute part of the socio poll's target group. 60.3% of the polled were first time convicts, and only 39.% had been indicted earlier. Considering that the polling was, for the most part, conducted in colonies with strict regime, the detainees there were serving over 7 years of prison terms. The number of 1 to 7 year term convicts made up 32.8%, those of 7 to 12 year terms - 50%, and of more than 12 years of prison term - 15.7%. The average term of detention of the polled respondents was 8.9 years. The prime aim of the poll was to reveal the detainees' attitude to the social and political developments in the country during the last year. Very interesting responses have been obtained which allowed to conduct a comparative analysis with the results acquired from the other 1496 questionnaires.

When asked "Who did you vote for in the last Azerbaijan Presidential elections?" 71.4% of the polled populace in the country responded that they had voted for Ilham Aliyev. The number of detainees who had voted likewise made up 97.2% (Fig. 10.1).

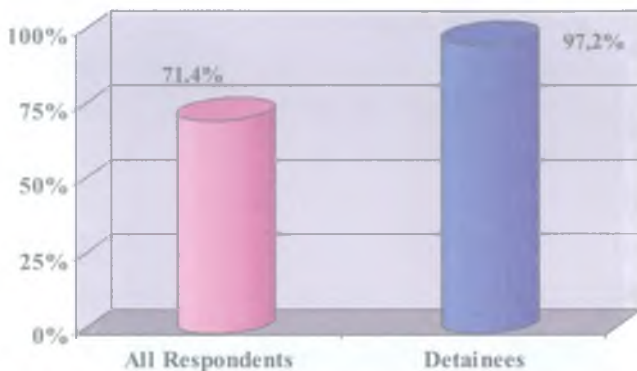

Fig. 10.1. Votes Cast For Ilham Aliyev in 2003 Presidential Elections

Assessing the degree of the openness and fairness in which the 2003 Presidential elections were held, the overwhelming majority of the polled detainees (94.2%) called the elections fair. They also emphasized the orderly manner in which the voting procedures were organized at the places of detention. Only 5.7% of the detainees said that even though the elections had been honest and fair on the whole, yet certain faults had been let pass. It should also be noted here that the number of the polled who evaluated the elections organization positively, made up 71.6% among the other respondents.

97.2% of the detainees would have voted for Ilham Aliyev had they been asked a question "Would you vote for Ilham Aliyev if the Azerbaijan Presidential polls were to be held next week?" This percent is also higher among the detainees than it is contributed by

the countrywide. Thus, in all, the responding population would have voted for Ilham Aliyev yielding 79.3% (Fig. 10.2).

Analyzing the reasons for the higher support granted to Ilham Aliyev by the detainees as compared to the country's populace in

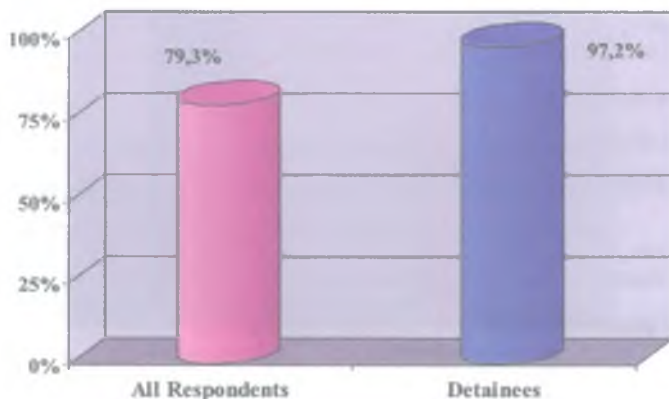

Fig. 10.2 Would-be Votes For Ilham Aliyev Should Azerbaijan Presidential Election be held next week

general, the following may be concluded. Tangible and positive changes have taken place regarding the conditions of inmates in detention, which have been confirmed by the detainees (95.71%). Only 1.43% says that the detention conditions have changed for the worse, whereas 2.86% state no changes at all. We may assume that it is the positive alterations in punitive custody conditions, which have taken place during Ilham Aliyev's presidency, have given detainees a hope in this very man's ability to resolve their personal problems.

This conclusion is also sustained by the detainees' feeling about an amnesty and pardon acts showing their utter approval of these acts. The polled detainees have expressed their regret

that not a single act of amnesty has been passed since I.Aliyev came into office. The point is that, in comparison to an amnesty, a much narrower range of convicts benefit from pardon decrees.

Among the polled, 88.57% practice Islam, 7.14% are Christians, and 2.86% follow Judaism. When replying to the question about the conditions provided for unhampered praying, 98.6% of the respondents say that they do not encounter any problems in this respect. The penitentiary management has created all necessary conditions for religion rituals practicing. The poll has also discovered the fact that a number of detainees began to be interested in religion while in custody. They, having studied the Koran, have in practice performed the functions of akhunds in the penitentiaries. However, it must be mentioned that persons practicing other religions experience certain difficulties due to their lack of communication with priests of their corresponding religions. Therefore, it would be advisable to plan regular visits by priests of different faiths with the purpose of enhancing the value of the reforming process for those in detention.

To the question about their awareness of the social developments, the majority of the polled - 79.4% - believe that they are informed to a satisfactory extent, whereas 13.2%, on the contrary, say that they are insufficiently informed. Appraising Azerbaijan's progress for the last year, 90% of the convicts believe it to be correct, though they note that outstanding issues remain in the society. The most vital problem for our society is considered to be the Karabakh conflict, say 95.7% of convicts (Fig. 10.3). Among other critical issues mentioned by the respondents is unemployment (61.4%), refugees (41.4%),

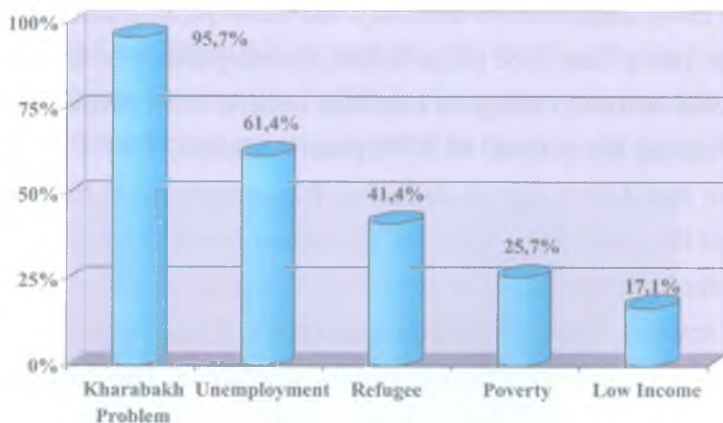

Fig. 10.3 Most Critical Outstanding Problems in Azerbaijan (according to detainees)

poverty (25.7%), low wages (17.1%), etc.

The convicts (71.4%) like all the other polled in the country (86.8%) believe that the President alone is capable of resolving the above problems. However, only 20% of the respondents among detainees think that problems could only be challenged by the collective effort of the society as one, whereas only 8.96% of the rest of the respondents have given a similar answer. The following responses have been obtained to the question about the degree of trust for various governmental institutions: 91.4% trust the President, 41.4% trust the Cabinet of Ministers, 35.7% trust Milli Mejlis, and 14.3% trust the opposition (Fig. 10.4).

The detainees have formed somewhat different opinions about the agencies that they had to deal with directly (Fig. 10.5). Thus, 37% trust and 40% do not trust the police; 21.4% trust and 48.6% do not trust courts; 27.1% trust and 48.6% do not trust the prosecutor's office. During the poll the detainees pointed to the

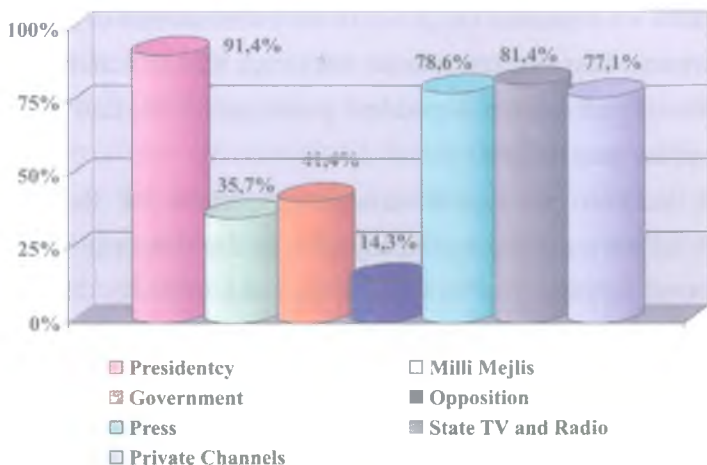

Fig. 10.4 Detainees' Trust for Governmental and Public Bodies

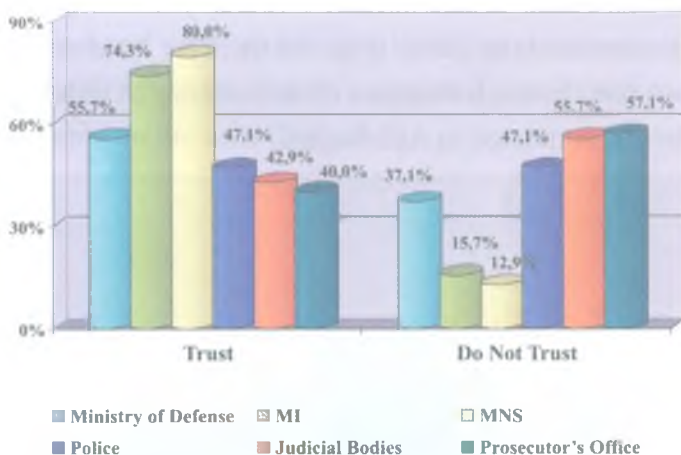

Fig. 10.5 Detainees' Trust for Governmental Bodies

frequent inadequacy of penalties (excess severity) ruled by courts for committed crimes, and to the misuse of power by law-enforcement bodies. Speaking of how free and independent the information sources available to them are, the detainees have nearly equally rated the state TV and Radio (78.6%) and inde-

pendent TV channels (81.3%). In their assessment of the press the following answers have been received: the official media gets 51.4% of polls, the independent press gets 60%, and the opposition press gets 44.9%.

In relation to repetitive offenses, most of the detainees (42.6%) have named unemployment as the determining factor of repeated crimes. 13.2% believe that the offender himself is to blame, whereas 10.2% think that poverty and misery drive an ex-prisoner to commit a repeated crime.

According to the court statistics, penitentiaries in Azerbaijan kept in custody 24 851 (323 convicted per 100 000 people) in 1997, 23 504 (291) in 2000, 18 321 (224) in 2002, and 16 345 (198) convicted in 2003 (Fig. 10.6). The level of repetitive offense remains high despite a clear tendency of reduction of the number of convicted in Azerbaijan.

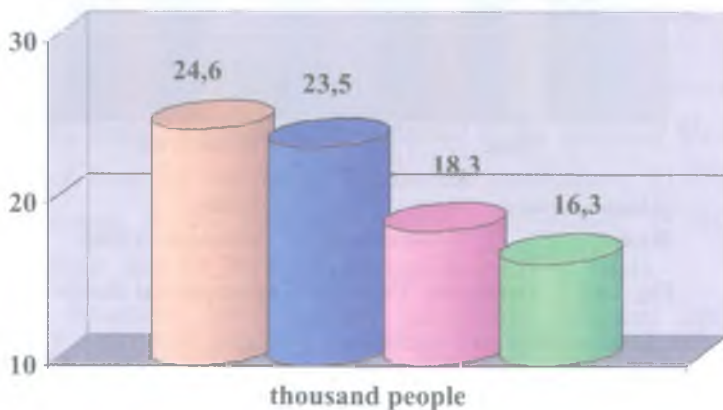

Fig. 10.6 Change in the Number of Penitentiary Inmates In Azerbaijan

It has been established that during 2003 over 10% of ex-prisoners were convicted again for repeated crimes. The majority of repetitive crimes occur within 3 years following the release. Over half of the crimes are committed during the first year of freedom.

Many of the detainees said that it was very difficult for ex-prisoners to re-intergrate fully into the society post their release from prison. It should be also taken into account that the attitude of the society itself to ex-convicts leaves much to be desired, to say nothing of the law-enforcement bodies who categorize this group of people as expected suspects in a crime or in an attempt of a crime. Exactly for this reason, the majority of the polled detainees - 66.1% - say that the bulk of the responsibility for released persons' problem solution lies upon governmental agencies. Only 30.8% think that an ex-prisoner must deal with arising problems on his own (Fig. 10.7).

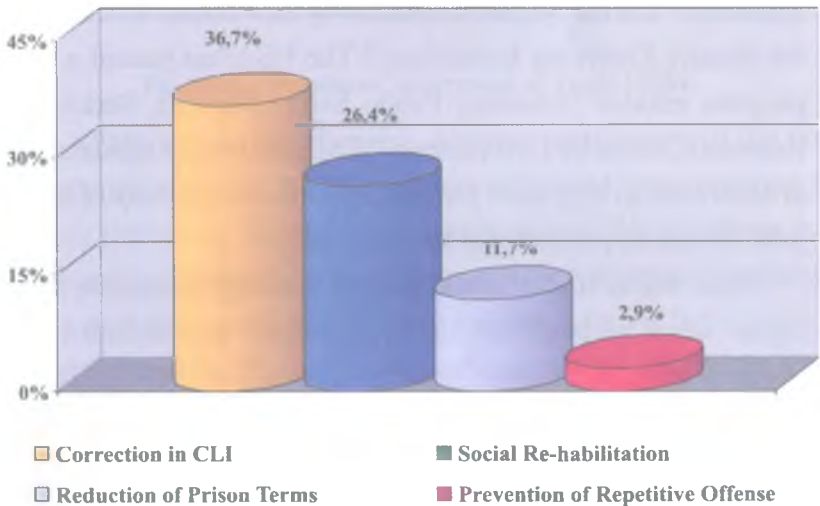

Fig. 10.7 Priorities in Criminal Punishment Policy

As concerns the necessary goals of the criminal penalty policy, most of the respondents - 36.7% - believe that the state should pay attention to the correction of detainees while in custodial institutions, 24.4% think that the concern should be focused on the area of social re-habilitation. Only some of the detainees said that the policy of criminal punishment should be concerned with the reduction of imprisonment terms and the granting of amnesty (11.7%), repetitive crime prevention (29.4%), etc. To the question about a need in altering the existing legislation, one third of the detainees - 29.4% - pointed to the requirement to reduce penalty terms as stipulated in the Criminal Code. In compliance with the practices exercised in foreign countries, a law sanctioned special program is to be applied in the area of the implementation of the government social policy of convict re-habilitation. Thus, in the Russian Federation, the order of re-habilitation of ex-prisoners is regulated by a specific legislature "On the Social Adaptation of the Persons Released from the Penalty Enforcing Institutions." The USA has passed a special program entitled "Ensuring Public Safety Through Reduction of Repeated Crimes by Ex-Prisoners." The state budget allocates annual \$600 mln. to help such persons, in particular, by way of creating jobs vacancies, professional training, etc.

When asked if they could defend their rights in case if these rights were violated by the penitentiary administration, the majority of the detainees - 86.8% - said they could. 1.8% believe that they could, but inadequately. 1.2% think that they could not defend their rights at all. 10.2% found difficulty in replying. A question has also been posed to the detainees about the awareness of their rights ((Fig. 10.8). The largest part of the detainees - 79.4%

- says that they know their rights. 7.1% believe that they know their rights. 7.1% think that they know, but insufficiently. Only 7.1% of the polled believe that they do not know their rights granted by the law. 5.9% of detainees found difficulty in replying.

Summarizing all of the above, a fact should be mentioned

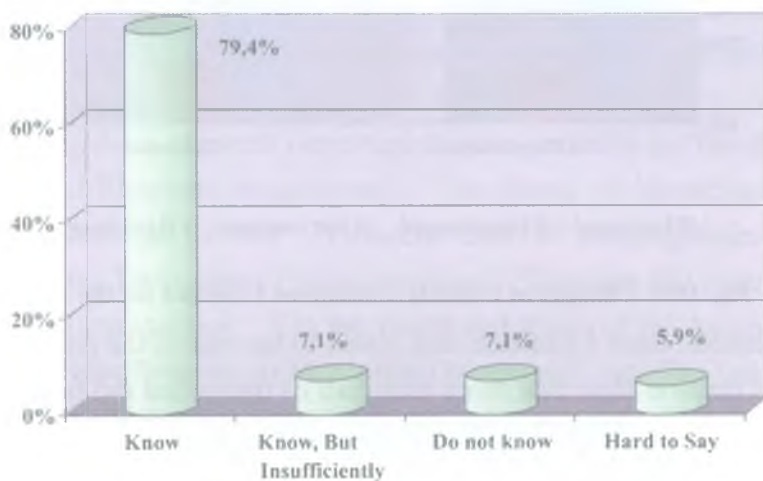

Fig. 10.8 Detainees' Awareness of Their Rights

that, on the whole, despite their advance notification of the poll anonymity, some of the respondents abstained from replying to certain questions. However, the main part of the questions has received confident and clear answers. Hence, it should be recognized that the recent penitentiary system reforms have yielded preferred results. The question to the detainees "Have the custody conditions changed for the last year?" got a unanimous positive response for the better (95.7%) (Fig. 10.9).

In order to appraise the extent of knowledge possessed by ordinary people about the changes in custodial conditions of de-

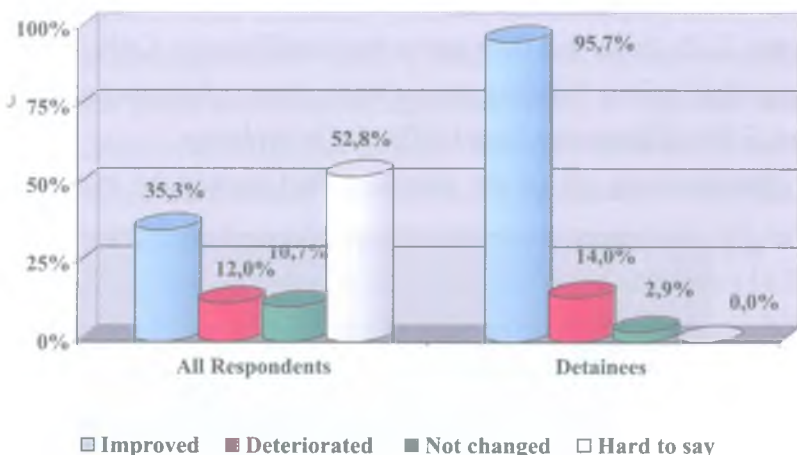

Fig. 10.9 Changes in Custody Conditions Changed for the Last Year
 tainees, such a question was posed to the rest of the respondents. It became clear that more than half of the polled did not dispose of this specific information at all (52.8%), and just one third of the respondents assessed it positively. It cannot, however be expected that people outside the penitentiary sphere would wish to be interested in changes or any details of detention conditions.

Assurance for the public that the main function of the penitentiary system - to promote the basic values and norms of the society - is implemented efficiently, it is advisable to inform the general public on the measures undertaken by the state towards the improvement of the criminal justice system, as well as the desired results attained.

Professor Kamil SALIMOV,
Chairman
Prison Watch - Azerbaijan Association

11. LOCAL ELECTIONS

The Constitution adopted in 1995 made provisions for the local self-authority of municipalities. Before launching the first municipal elections in 12 December 1999, an initial legislative base had been established for the purposes of municipal bodies. Over 30 laws, decrees and instructions, arranging the legal background of municipalities, have since come into effect.

Among them are such important statutes and bills as "On the Municipal Elections Regulations", "The Status of Municipalities", "Municipal Service", "Financial Basis of Municipalities", "Lands and Territories of Municipalities," "Transfer of Ownership to Municipalities", "On the Terms and Rules of the Assignment of State Property to Municipal Ownership", etc. The last 5 years of the formation period have not been easy for self-authority bodies. The further improvement of the legislative base, determination of the municipal powers, increase of their income, etc, give a hope that municipalities will be capable of fulfilling their duties to the fullest and in complete conformity with the requirements posed before them. This way, they will be able to play an important role in the development of a civil society.

The Monitoring Center "Transparent Elections" and the Association For Civil Society Development in Azerbaijan have realized a project concerning the 2004 municipal elections "The Third Sector Observing The Municipal Elections". The project was intended for carrying out pre-election monitoring, pre-election campaign evaluation, and election monitoring. A monitoring has been conducted of the media sources covering the pre-elec-

tion campaign, and a sociological survey of Baku residents has been accomplished to appraise the population's knowledge about the forthcoming municipal elections.

Additionally, on the day of the elections a monitoring of the voting was conducted. 28 observers from Bulgaria, Germany, Estonia, Turkey, and about 300 local observers had been invited to perform the monitoring in various regions of Azerbaijan, excluding Nakhchivan and the occupied lands in Nagorno-Karabakh and adjoining territories.

The observers submitted their conclusions to the CEC of Azerbaijan based on the results of the monitoring. Besides, a poll of the voters, a so-called exit-poll, was held in Baku's Nasimi district and in the town of Shamakhi.

The sociological poll of the voters, that enabled to appraise the efficacy of the pre-election campaign, was held on 29-30 November 2004 in Baku. 50 respondents of the voting age (over 18) were polled in each of the 11 districts of Baku. Two poll stations in each district were selected for the poll. Gender and age were the qualifying criteria drawn on the basis of the electors' statistical particulars, provided by the CEC of Azerbaijan.

The information attained in the result of the poll has been processed and analyzed. The results of the poll have been presented to the general public.

The 550 electors have been polled, 48.7% of whom were males, and 51.3% were females. The sorting out of the respondents by age is shown in the drawing (Fig. 11.1).

To the question if they are aware of the next municipal elections, one third of the polled answered negatively (Fig. 11.2).

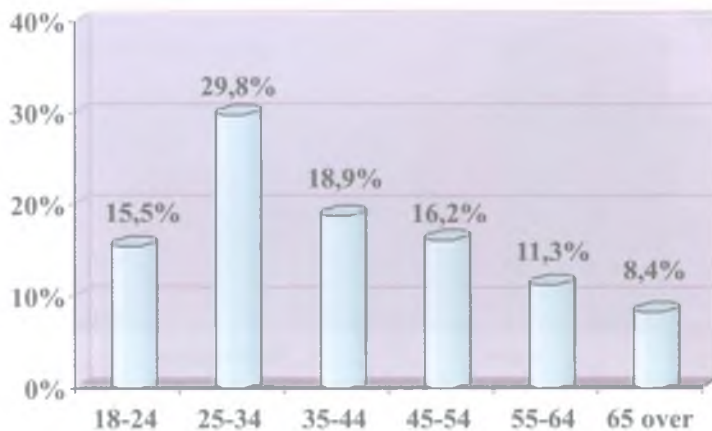

Fig. 11.1 Respondents by Age

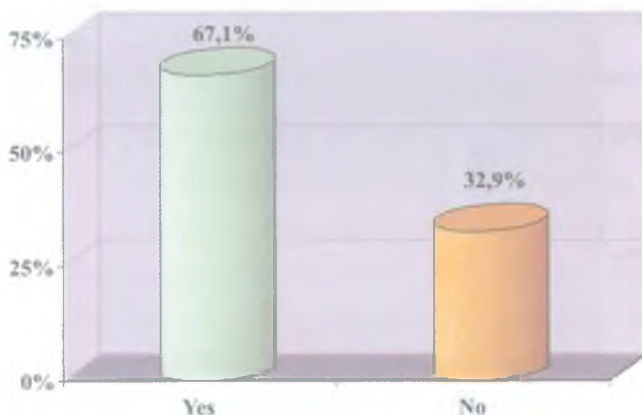

Fig. 11.2 Are You Aware of the Next Municipal Elections?

Females (41.8%) appeared to be less informed than males (23.5%) (Fig. 11.3).

However, to the question about the election date (Fig. 11.4) less than half of the respondents were able to answer correctly (45.5%).

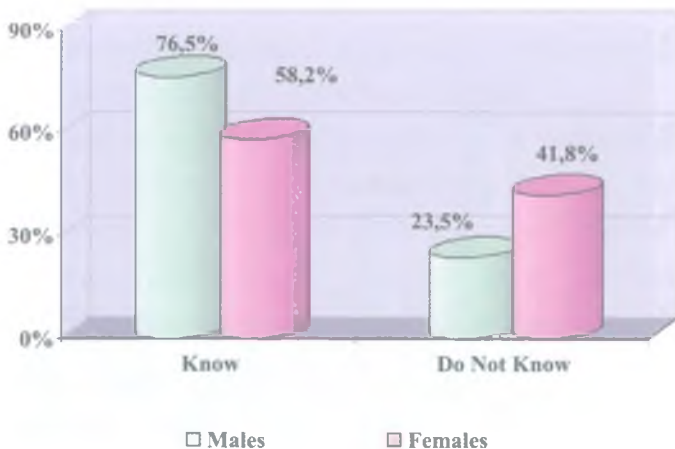

Fig. 11.3 Are You Aware of the next Municipal Elections?

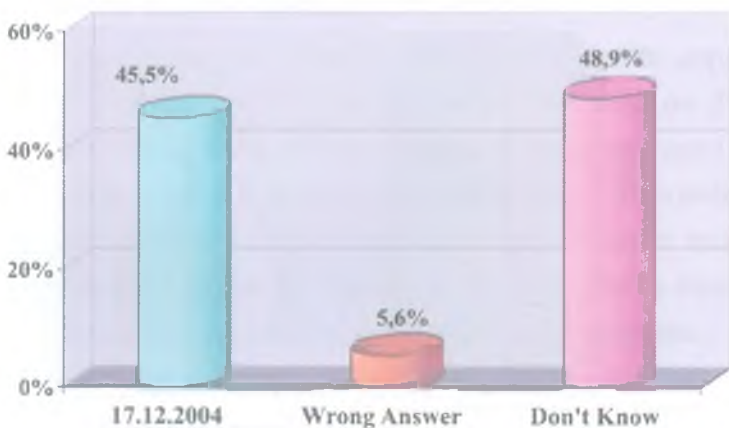

Fig. 11.4 Do You Know the Date of the Next Elections?

Every third out of those who knew about the upcoming municipal elections, did not know the election date (Fig. 11.5). This, basically, entails a conclusion that the impending elections had been poorly covered by the media.

It came to light in the course of the poll, held 17 days prior to

the elections, that 31.6% of the electors decided not to vote, and 25.1% were hesitating (Fig. 11.6). Females displayed more pas-

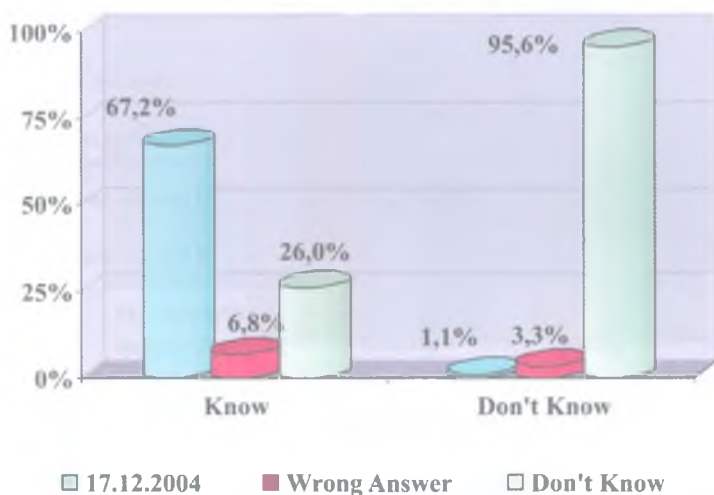

Fig. 11.5 Do You Know the Date of the Next Elections?

sivity at voting (36.9% against 26.1%) (Fig. 11.7). The electors-to-be would be guided by several criteria in choosing a candidate, and the candidate's membership in a party could be one of the criteria. For example, when asked if a candidate's party affiliation is a decisive factor for a vote, 16% of the respondents said that they would vote for a YAP candidate who showed equal indices as other opponents, 3.6% would vote for an opposition member, 8.2% would prefer an independent candidate, and 14.6% said they did not care about a candidate's party membership (Fig. 11.6 and 11.7).

The respondents, who stated their reluctance to vote, gave several reasons for that. 69.6% of the respondents replied that they saw no point in the institute of municipalities at all, 16.4% reasoned

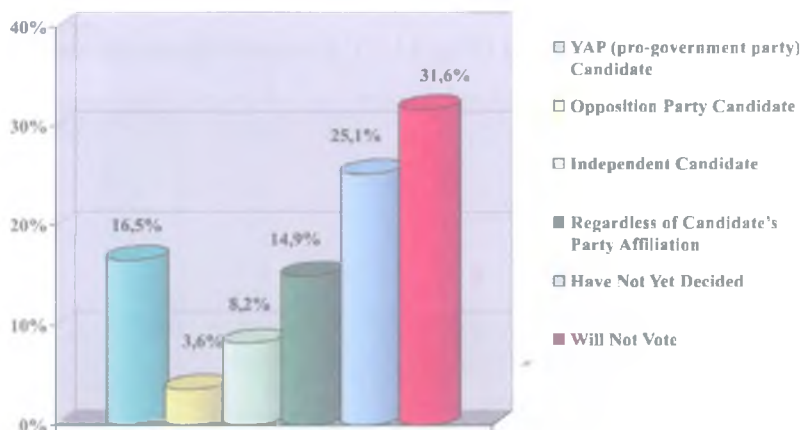

Fig. 11.6 What Candidates Will you Vote for?

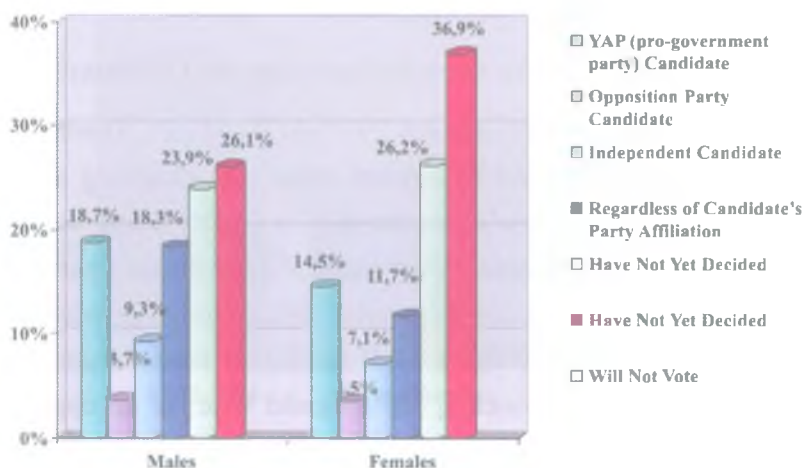

Fig. 11.7 Why Aren't You Going to Vote at the Forthcoming Municipal Election?

their refusal by the inertia of the current municipalities, and 14% believed that their vote would not resolve anything (Fig. 11.8).

The lame pre-election media coverage campaign was, regret-

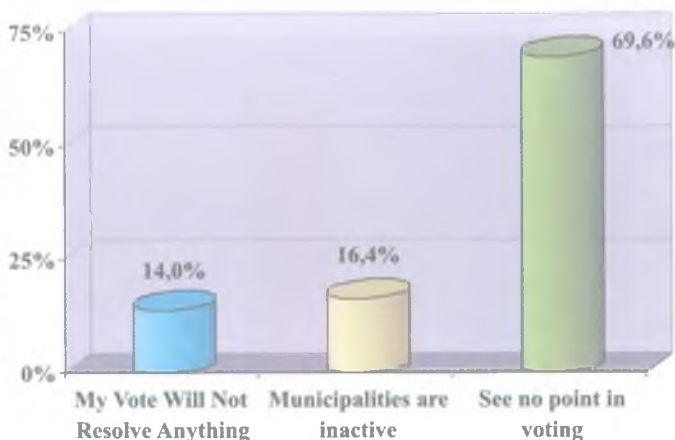

Fig. 11.8 Why Aren't You Going to Vote at the Forthcoming Municipal Election?

fully, even further aggravated by the weak individual pre-election campaigns of the municipal candidates. This was clearly visible in big cities where remoteness of residents from each other within one district was a factor affecting the diffusion and exchange of information. Thus, 67.6% of the respondents did not have information about the candidates in their election district (Fig.11.9). Two weeks before the elections only two people out of ten knew who they were going to vote for.

Again, females appeared to be less informed (74.5% against 60.4%) (Fig. 11.10).

A great part in giving way to such a feeling about the elections was played by the fact that the current municipalities have failed to gain a creditable place in the social and economic life of the society, which was confirmed by an extra low number of the voters who evaluated the municipalities' work satisfactorily (Fig. 11.11).

As it turned out, 47.3% of the polled respondents had not

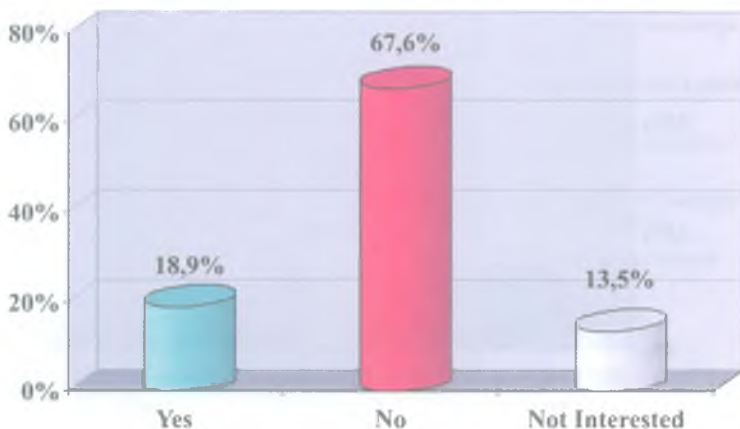

Fig. 11.9 Do You Know the Municipal Candidate Running in your Election Precinct?

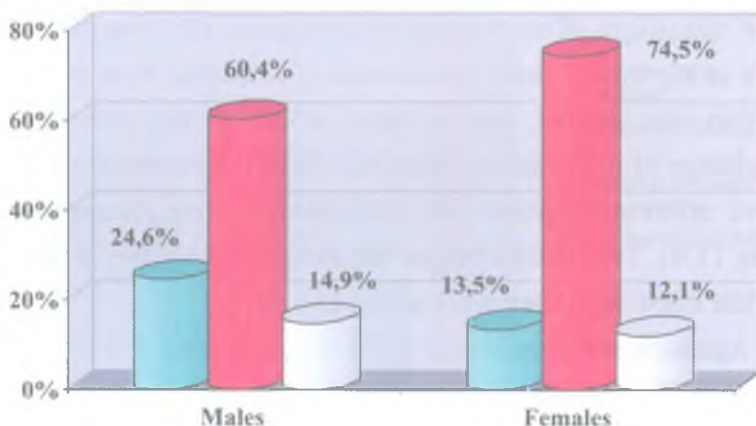

Fig. 11.10 What performance satisfaction Do You Give to the Current Municipality Staff of your District?

voted at the 1999 municipal elections. Out of the electors who did vote, 14.4% said that they voted for YAP candidates, 5.5% - for opposition candidates, 6.7% - for independent candidates,

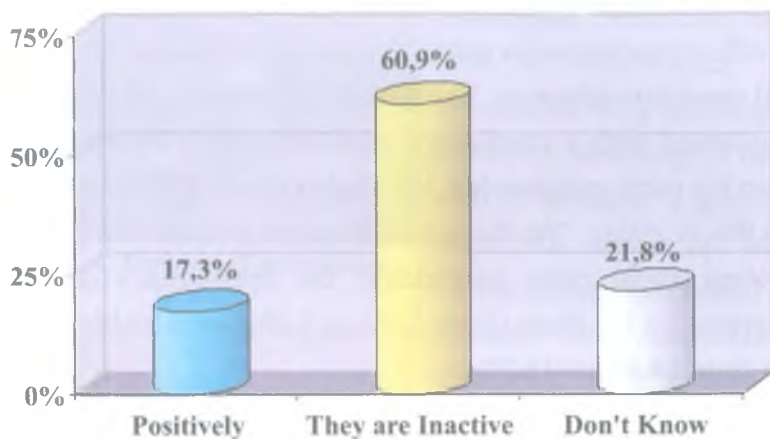

Fig. 11.11 What performance satisfaction Do You Give to the Current Municipality Staff of your District?

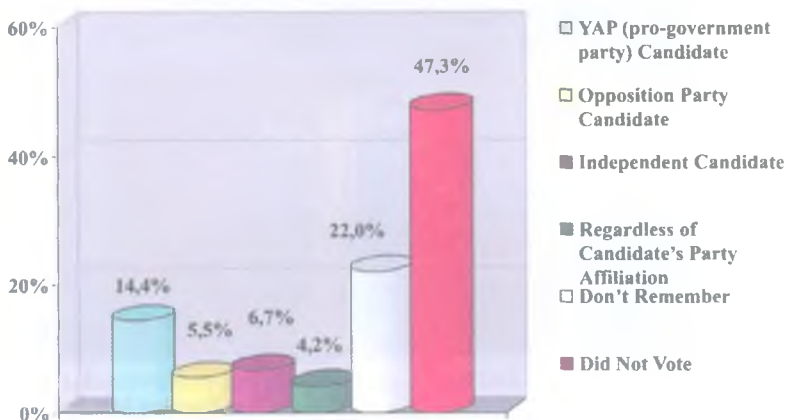

Fig. 11.12 Which Candidate Did You Vote For in the 1999 Municipal Elections?

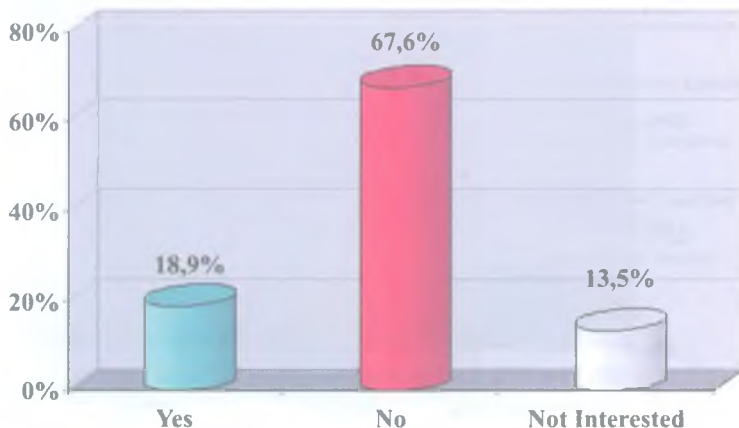

Fig. 11.9 Do You Know the Municipal Candidate Running in your Election Precinct?

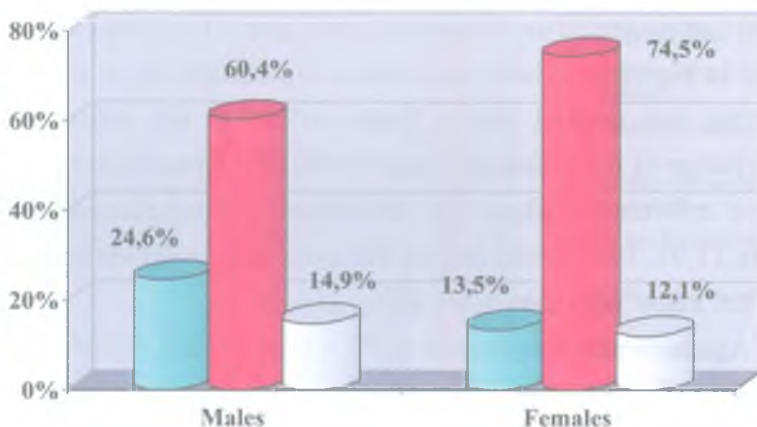

Fig. 11.10 What performance satisfaction Do You Give to the Current Municipality Staff of your District?

voted at the 1999 municipal elections. Out of the electors who did vote, 14.4% said that they voted for YAP candidates, 5.5% - for opposition candidates, 6.7% - for independent candidates,

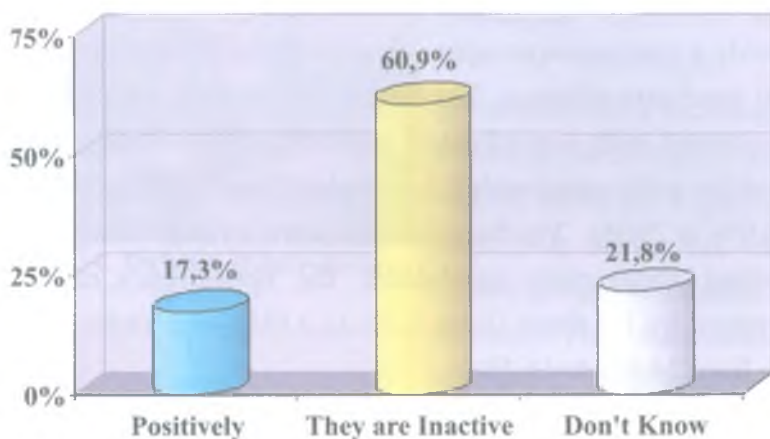

Fig. 11.11 What performance satisfaction Do You Give to the Current Municipality Staff of your District?

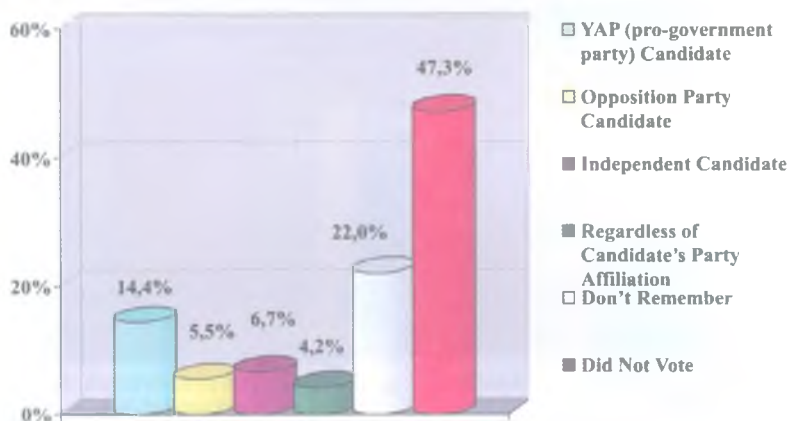

Fig. 11.12 Which Candidate Did You Vote For in the 1999 Municipal Elections?

and 4.2% did not take into account the party affiliation factor.

The comparison of the indices in Figures 11.6 and 11.12 yields a conclusion on some changes in the criteria of a municipal candidate selection. The number of electors, who were more concerned with a candidate's capabilities as a business person than his party membership, has tripled (from 4.2% in 1999 up to 14,9% in 2004). Yet there do exist some evident changes in the feeling about party candidates: the opposition's rating has dropped by 1.5 times (from 5.5% to 3.6%), and YAP's has gone up from 14.4% to 16.5%.

It must be noted here that the electors feel that they are partly to blame for the poor work of the municipalities elected in 1999. This is the reason why a third of the polled respondents are going to vote for new candidates (31.3%) (Fig. 11.13).

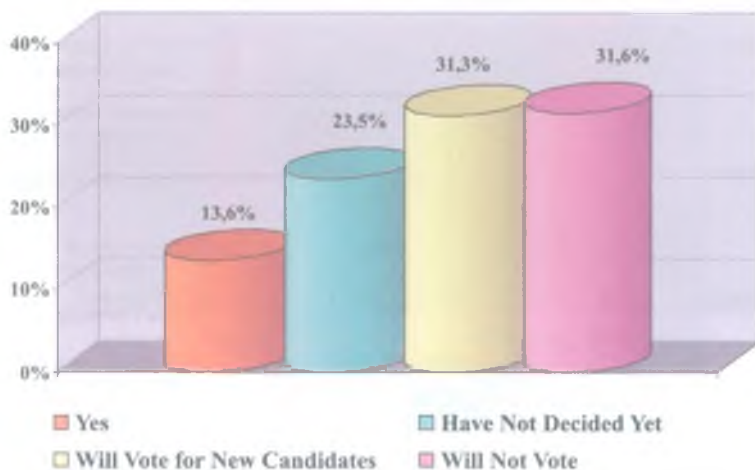

Fig.11.13. Would You Support the Current Municipal Members if They Nominated Their Candidacies for Election Again?

Fig.11.14. Training of interviewers in Baku

Fig.11.15. A voter filling out an exit-poll questionnaire (Baku)

Fig.11.16. Interviewer briefing how to fill out a questionnaire (Baku)

On December 17, 2004 municipal elections were held in Azerbaijan. The preparation for a sociological survey of the exit-polls began well in advance: a questionnaire was drawn up, interviewer groups assembled and trained. The Association's volunteers were involved in the interviewing in Baku. (Fig. 11.14)

Similarly, the core of the polsters' group for the town of Shamakhi was also manned by the volunteers from the Association's regional center in Shamakhi (Fig.11.15 - 11.19).

On the day of the elections group of interviewers were conducting exit-polls at 5 stations (1, 3, 6, 8 & 61) of Shamakhi's election district 85; 10 stations of Baku's Nasimi District (1, 3, 7, 27

of election district 21; stations 6, 15, 21, 24 of the election district 22; stations 13, 20 of the election district 23). Each

Fig.11.17. Bulgarian observers and sociologists Galya Khristova and Rasho Tarlyovski with local coordinator Ramil Gasimzade processing the electronic data from questionnaires (Shamakhi)

Fig.11.18. Preparing for exit-polls (Shamakhi)

Fig.11.19. Sorting out of completed questionnaires (Shamakhi)

group comprised three interviewers who exit-pollled every fifth elector when they were leaving the stations. The filled-in questionnaires were collected by supervisors every two hours, taken to the Shamakhi and Baku headquarters, where the data were entered in electronic datasheets and processed.

This way, in the course of the whole elections day the voting procedures and progress were being observed, and by the end of the voting time, the list of the top ten candidates, believed to have swept the majority of votes, was fully outlined. It was impossible to be more accurate about the names of the candidates, as it had been done by the "Transparent Elections" Monitoring Center at the presidential elections exit-polls. It was a harder task due to the vast number of

municipal candidates and the poorly informed electors. In the Nasimi district, for instance, 46 candidates were running for 19 positions. Nevertheless, each of a survey of the kind permits not just to improve and test the techniques of sociological surveys, but to increase the ballot, and work out recommendations for bettering pre-election campaigning.

During the exit-polls the questioned electors were notified of the anonymity of the poll. However, some of the respondents, having completed all other questions, did not reply to the question of who they balloted for.

On the whole the electors were perfectly cooperative and willing to fill out the questionnaires.

The processed data have permitted to obtain interesting results, which were consistent with the pre-election poll results. Below are the comparative polls results from Baku and Shamakhi.

Figure 11.20 demonstrates that a higher voting activity was shown by males in both residential areas.

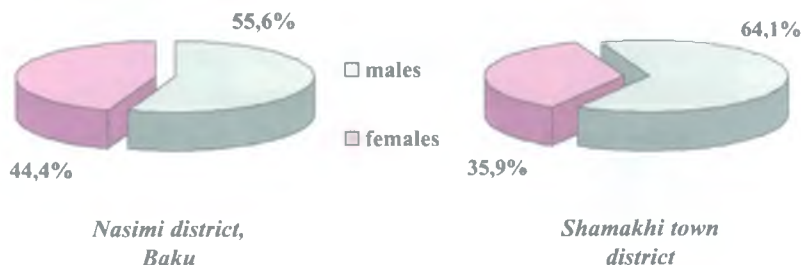

Fig. 11.20. Sorting out respondents by age

The higher activity in both residential areas was demonstrated by middle-age electors between the ages of 35 and 54 (Fig. 11.21).

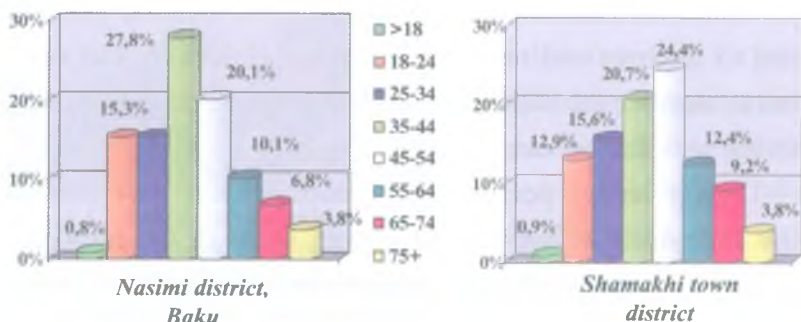

Fig. 11.21 Sorting out respondents by age

The most active voters in Baku turned out to be electors who had a higher education (54.6%). The voters in Shamakhi fell into three equal-size categories: electors with a full secondary education (24.6%), electors with a secondary professional education (30.5%), and electors with a higher education (27.3%) (Fig. 11.22).

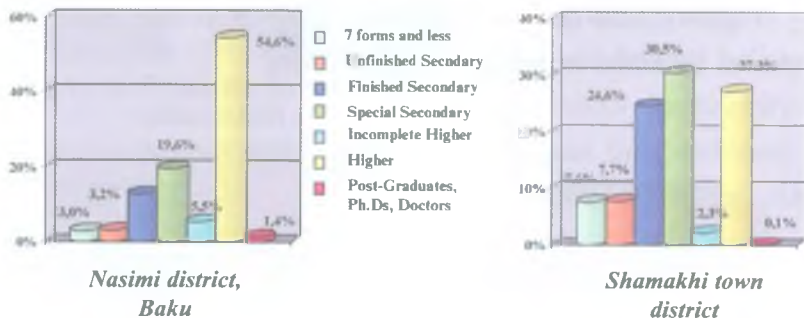

Fig. 11.22 Sorting out respondents by level of their education

Another remarkable fact is the majority of the electors (65.3% in Baku and 59.0% in Shamakhi), referred themselves to moderate income families.

Furthermore, part of the respondents in Shamakhi referred themselves to very rich (4.3%) and rich (6%), whereas in Baku these numbers were 0.6% and 1.8% correspondingly (Fig. 11.23).

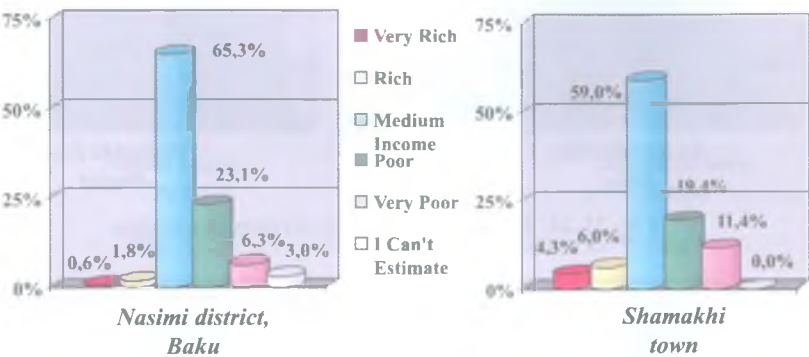

Fig. 11.23 Sorting out respondents by number of family members

The assessment of the pre-election campaign by the voting electors is suitably high. Yet, there is a divergence in the views of the electors in the Nasimi District of Baku and of the electors in Shamakhi. This is easily explained again by the factor of the residential area's expansiveness and big distances among residents. This factor was dwelt upon in the analysis of the pre-election poll above (Fig. 11.24)

Then again, the respondents were unanimous in their positive appraisals of the organization of the voting procedure: 93.2% in Baku and 97.6% in Shamakhi (Fig. 11.25).

In addition, the overwhelming majority of the electors said that their rights had not been breached (Fig. 11.26) and no pressure had been exerted on them at voting (Fig. 11.27). In reply to the main question of the exit-poll about who they balloted for, the electors ticked off the candidates listed in the questionnaire.

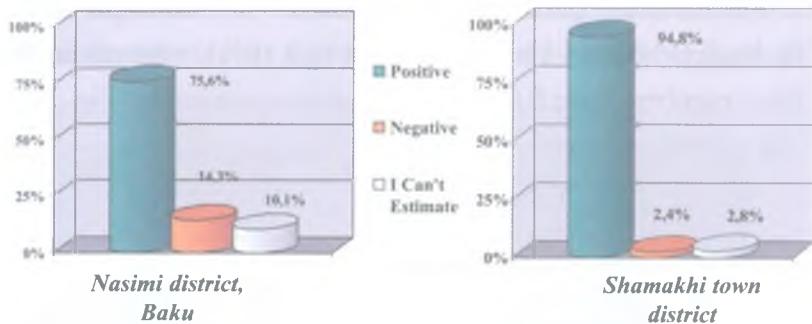

Fig. 11.24 Evaluation of pre-election campaign

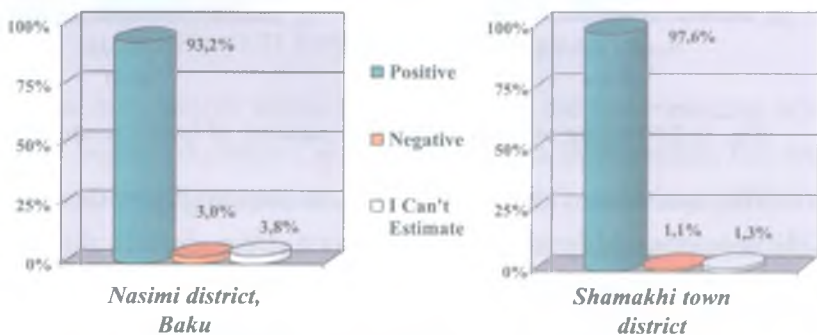

Fig. 11.25 Estimation of the vesting process organization

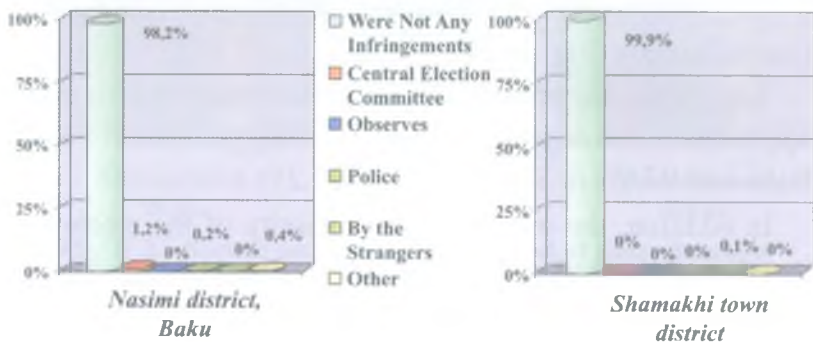

Fig. 11.26 Assessment of electors' voting rights violations by the respondents on election day

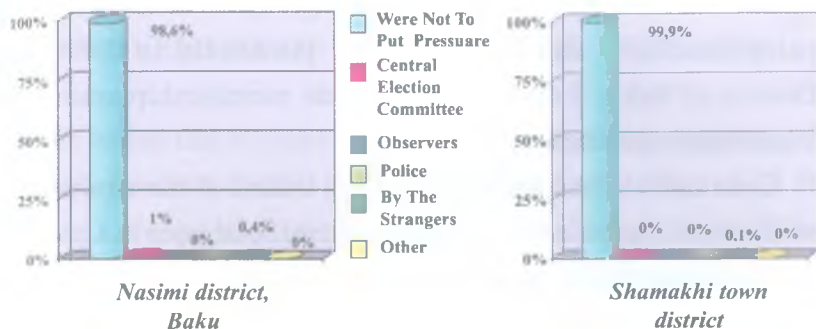

Fig. 11.27 Pressure exerted on electors at voting

This information made possible to process the questionnaire data and make out the list of ten municipal candidates in the Nasimi District of Baku and in Shamakhi who took away most of votes.

Nasimi District, Baku - Aliyev Aziz, Khalilov Buludkhan, Akhundov Aziz, Huseynov Azer, Abdullayev Musaddir, Ahmadova Kadriyya, Pashayeva Almara, Adigozalov Babek, Abbasova Yadulla, Guliyev Shirin.

Shamakhi - Hamidov Adalet, Guliyev Seyran, Gasymov Shahnazar, Zeynalov Murvat, Babayeva Gulnara, Yahyayev Jabrayil, Mikailov Nasir, Yusifov Agasayil, Melikov Soltanpasha, Etibarov Jumababa.

The correctness of the selected methodology and conducting of the poll as well as the extent of the consistency of the exit-poll ballot with the real number of votes cast were but to be confirmed later by the election results provided by the Central Elections Committee of Azerbaijan.

Upon the announced of the preliminary results of the municipal elections and the comparison of the elected list of members, it became evident that all the 10 candidates from the exit-poll list

attained in Shamakhi, had entered the group of 15 town municipality members. Out of the exit-poll yielded list in the Nasimi District of Baku, 8 candidates had won membership among the 19 district vacancies.

Conclusively, the satisfyingly high extent of the equivalence of the results attained by the poll to the official ones is a proof of a successful fulfillment of the project on monitoring of the 2004 municipal elections.

Ramil ALIYEV,
Deputy Chairman
“Transparent Elections” Monitoring Center

12. THE INITIATIVE BY THE "AMAL" PUBLIC MOVEMENT OF INTELLECTUAL WORKERS

We would like to conclude the survey analysis by answering the primary question that all but gave impetus to the effort of all this work, i.e. the question on the initiative by the "Amal" Public Union of Intellectual Workers to meet with the State President for the end of national reconciliation and mutual understanding in the society.

As became clear in the course of the poll, part of the respondents was not aware of this proposal. However, the majority of the respondents has shown a positive reaction regarding a possibility of such a meeting and, virtually, nine out of ten respondents have supported the initiative.

Therefore, the initiative put forward by the "Amal" Public Union of Intellectual Workers is acclaimed and perceived as another step forward to the creation of civil society in Azerbaijan (Fig. 12).

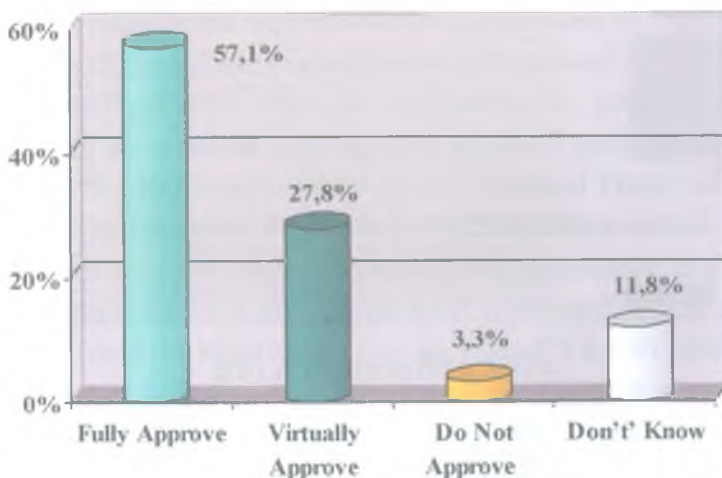

Fig. 12.1 Evaluation of the Initiative of Public Movement Amal

13. MEMBERS OF THE ACSDA, WHICH REALIZED THE SURVEY

Azerbaijan Free Speech Foundation

Azerbaijan Free Speech Foundation

Home About Us News Projects Articles Bulletin Photoarchive Law Links Media Online Public TV News Archive Forum Search

az en rus

Weekly bulletin
Publications
Azerbaijan Free Speech Foundation
Weekly bulletin
27.11.2004 - 10.11.2004

Sociological survey
October 2004

About Fund

The Foundation's activity is first of all aimed at the developing and democratizing of legal space, in which all mass media of Azerbaijan operate, as well as enlightening the society in freedom of speech matters. The Foundation will carry out the following programs in order to achieve all these purposes:

- Monitoring and observance of the rights of journalists, media and freedom of speech in the territory of Azerbaijan;
- legal assistance and consulting for journalists and mass media representatives;
- examination of laws on mass media and freedom of speech, and giving suggestions on the improvement of the existing Azerbaijani legislation;
- publishing literature on law, science, human rights and other informational material concerning the present problems of free speech;
- informational and analytical activity: publishing a monthly bulletin on the problems of free speech, daily e-news line and digest;
- scientific researches in wide range of human rights and ethics related to communication;
- trainings and seminars on certain subjects, conferences for jurists, mass media employees and other people concerned.

FSDF News
Azerbaijan Free Speech Foundation initiated the following:

"Association for Civil Society Development in Azerbaijan" with the participation of its 8 member NGOs carried out the sociological polling on the subject "Civil Society and 365 Days of Ilham Aliyev's Presidency" in Azerbaijan.

A representative of Azerbaijan Free Speech Foundation took part at "round table" on the subject "One year of Ilham Aliyev's presidency: achievements and perspectives", held by political club "Intibah" in Baku.

Azerbaijan Free Press Foundation took part at the Whole republic Forum "Free and right elections" today in "Nioskva" hotel. Baku's representatives of foreign embassies, international

In the country
Journalist kidnapped
"Yeni Azerbaijan" correspondent preyed by unidentified criminals

Fizuli Musayev against "Muhafizat" newspaper again yesterday, Nazimi District Court, presided by the judge Mahammadali Zulfugarov, started considering the suit brought by the vice president of the

www.azfreespeech.org

Address: 11 ak.Topchubashev str., ap.210,

AZ1007, Baku, Azerbaijan

Tel/Fax: (+994 12) 441-54-86

E-mail: office@azfreespeech.org

Chairman of the Foundation - Poet MUSA YAGUB

The fund focuses the aim of its activities on the development and democratization of the legal environment which regulates the work of all kinds of mass-media in Azerbaijan, and also on the enhancement of the level of education of the society in regard to the freedom of speech.

The Foundation with the participation of the Azerbaijan Union of Writers' representatives has organized a round table on a topic "The influence of a free literature on the press". The round table was attended by writers of the 1960s.

On June 21, the Foundation staff members held an event in the Baku Press Club to mark "The International Day of the Journalist" and conducted a press conference on the same to present the Foundation for the wide public.

The round table was held with the participation of leaders of the Azerbaijan Association of Journalists and the Association of Journalists "Yeni Nesil" ("New Generation").

The Foundation's representatives participated in Presidential elections of the Russian Federation as international observers and in the parliamentary elections in Kazakhstan, presidential and municipal elections in Azerbaijan. A series of publications dedicated to the 130th anniversary of the "National Press" has been launched and prepared for printing. The Foundation actively cooperates with numerous inter-city and school journalistic groups.

The organization's employees have conducted a poll on the theme "Could the Mass Media play the role of "a fourth authority?"

A special release of the bulletin "Azad Fikir" has been presented on the occasion of the National Day of the Press.

The Foundation publishes an official quarterly bulletin "Azad Fikir" (the Free Thought).

“Human Rights in the XXI century - Azerbaijan” Foundation

24.12.2004 07:36

Addressed to visitors

Today human rights are realized in all countries. The people can't require the elementary rights from the official and regents. The struggle for the human rights becomes the main part of the human behavior and it gets a global character. All the conventional and human events are joining the struggle. They are integrating and creating different non-state organizations and movements.

The "Human Rights in the XXI century - Azerbaijan" Foundation is the part of such movements against the violation of human rights all over the world.

This "Human Rights in the XXI century - Azerbaijan" Foundation is a non-governmental organization which at the first of all protects the interests of common people.

It works all honest and noncorrupt politicians, economists, political scientists and journalists to take part in such noble affair, irrespective of political party's membership.

Chairman of the Foundation
Enver H. Hafar

Round Table on Political Prisoners Problem

The funden participants demonstrated a special interest to the speech by Enver Hafar, president of the "Human Rights in the XXI Century - Azerbaijan" Foundation. Giving a generally positive estimate of the state president involvement in phasing out the problem of political prisoners, E. Hafar touched upon another outstanding problem of no less significant nature.

Training in Tbilisi

A training for young politicians sponsored by the Dutch Alfred Hozer Foundation, has been held in Tbilisi. The training was attended by serious non-governmental organizations from the three Transcaucasus states - Georgia, Azerbaijan and Armenia.

The "Human Rights in the XXI Century - Azerbaijan" Foundation Commences the "Law School"

Project

The "Human Rights in the XXI Century - Azerbaijan" Foundation whose primary target is the education of the youth in the sphere of human rights

www.azhumanrights.org

Address: Baku, S.Rustam str.,55, app.105

Tel/Fax: (994 12) 449 81 17

E-mail: office@azhumanrights.org

The primary goal of Foundation is to contribute to the cause of human rights protection in Azerbaijan, to restore violated rights and implement the mission of legal education.

The Foundation has printed and circulated in Baku and the regions booklets describing the instructions on citizens' participation in municipal elections and the rights of voters, the procedures of appealing to the AR Constitutional Court and to the Commissioner for human rights and the rights of the child.

A socio poll has been conducted in the Beylagan region. The basic purpose of the survey was to reveal the reasons interfering with the voting activity of women in municipal elections.

The seminar conducted by the Foundation for secondary school students of Baku was dedicated to the issues of human rights.

The presentation of the "The Citizen and the Society" newspaper, a round table with participation of prominent public figures on the theme "Globalization and human rights" and a seminar on the topic "Increase of the youth awareness about human rights" have been held. Organization has polled school students in Baku. The poll was targeted at revealing the level of school children awareness of their rights. The organization's website incorporates a legislative database and also a large amount of human rights information in three languages.

The Foundation has been conducting "Legal School" seminars since September for children and young people involving skilled teachers. The seminars will be completed in May of 2005 and certificates will be awarded to the excellent students. The Foundation started the monitoring of political prisoners in Azerbaijan in January 2005. The Foundation's "The Citizen and the Society" newspaper is issued both in print and electronic versions.

Prison Watch Azerbaijan Association

Ассоциация "Наблюдение Тюрем - Азербайджан"

PWAA

PRISON WATCH - AZERBAIJAN ASSOCIATION

Наблюдательный Комитет - Азербайджан

24.12.2004

Home

News release

Scientific practical conference on a theme "The problems of perfection of the legislation in the field of maintenance of the rights suspect and accused during holding in custody".

About us

Our activity

Public Association

News

Prison Watch - Azerbaijan Association has been founded in January 2004. The basic purposes of the organization is protection of the rights and legitimate interests of the persons who are in custody and raising the awareness of normal conditions of stay in prison in Azerbaijan. We plan to get into practice humanistic projects on maintenance of legitimate rights of prisoners taking place in investigative institutions and places of imprisonment in all corners of Azerbaijan. With involvement of other organizations (understand their attention to correction by Azerbaijani institutions, employment and creation of workplaces, reducing substance for the persons with advantages of disability etc.) is necessary.

Problems

One of the major problems for our organization at present is establishment of communications with the international organizations which actively provided support of efforts BIDD in the different countries of the world, and also with local NGOs.

Legal acts

Library

Statistics

USA

Low in Europe

International activities in the legal responsibility and its fulfilment prisoners and after a independence.

Search

Problems of security under the criminal legislation of Azerbaijan Republic.

Actions

Alcoholism, gambling and a prostitution causes law problems under the criminal legislation of AZ.

News

The court process of Khazarakhil continues to approach the end

The judicial department is a case of 22.10 arrested Azerbaijani staff

European court is only way for

Let's remind that the Azerbaijan has suffered a record of Court on ground (more) numerous violations is taken.

USA calls Europe's made to release all political prisoners

The USA calls European countries to release all human rights in Georgia and take a profile of European level

www.azpenalreform.org

Address: Bulbul av. 11, app. 1

Tel: (99412) 498 13 93

Fax: (99412) 498 07 89

E-mail: office@azpenalreform.org

The Public Association plans to put into practice humanitarian projects on the securing of legal rights of persons, who have been subjected to the criminal prosecution and suffered from psychological stress, placed in investigatory isolation wards, prisons and special correctional facilities all over Azerbaijan. It is also planned to involve spiritual instructors in the process of correction and re-formation; to create workplaces in the system of corrective-labour facilities, to assist in the social rehabilitation of the people released from prison, etc.

The basic purposes of the organization are: protection of the rights and legal interests of the persons in temporary detention, in custody during preliminary investigation and serving time in the system of the enforcement of punishment, provision of normal prison conditions; development of the concept "a political prisoner" and also the protection of their rights and legal interests; protection of the rights and legal interests of the relatives of persons who are placed in compulsory detention; development of scientific-analytical studies of the penitentiary system; carrying out of seminars and conferences on topical problems of the penitentiary system; monitoring penitentiary facilities in the Azerbaijan Republic; monitoring of the existing criminal and criminal-executive legislation; development of projects on modification and amendments to the current legislation; carrying out of questioning and polling of the population of the republic or special groups of respondents.

The Public Association has drafted the following legislative bills: "On the social adaptation of the persons to be released or released from correctional facilities", "On the retaining in custody of the accused and suspected"; and the following projects: "On the Establishment of the Center on social rehabilitation of the convicted"; "Computer literacy in a correctional-labour colony for minors". A scientific-practical conference has been held on the topic: "Issues of improvement of the legislation in the field of the rights protection of the suspected and accused while in custody".

Fund of Struggle Against Corruption

AZERBAIJAN

Azərbaycanın Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Fondu / Фонд борьбы с коррупцией в Азербайджане

24.12.2009 12:00 Name: Fund of Struggle Against Corruption About Us: The basic enemy of the state which destroys it from inside as corrosion is corruption. Struggle against corruption in Azerbaijan, eradication of the illness which is limiting national consciousness of our country. Basic prerogative of our organization is carrying out of researches in the field of corruption has been treated. For the achievement of these tasks in view, we will carry out various actions, such as: interrogations, researches, seminars, conferences with the purpose to reveal real regulation about a condition of corruption in Azen society. Initiatives of the Fund: Problems: Law: Activities: Corruption and Honor: Q&A: Search: Archive: Links: Contact Us: OUR HISTORY	Fund of struggle against corruption The basic enemy of the state which destroys it from inside as corrosion is corruption. Struggle against corruption in Azerbaijan, eradication of the illness which is limiting national consciousness of our country. Basic prerogative of our organization is carrying out of researches in the field of corruption has been treated. For the achievement of these tasks in view, we will carry out various actions, such as: interrogations, researches, seminars, conferences with the purpose to reveal real regulation about a condition of corruption in Azen society. Initiatives of the Fund Bribery at high school - public poll Fund of Struggle against Corruption, by means of its Internet resource, held an interactive voting with the purpose of revealing the public opinion concerning whether our citizens frequently face the bribery at schools. As is known, bribery in secondary schools has gained a systematic character, and the main purpose of the given question was to find out the frequency of the required bribes. 36 % of all respondents declared that they always face bribery at schools, 52 % face it very frequently, and only 12 % very rarely become the victims of the given corruption crimes. It must also be mentioned that any respondent didn't answer that he or she never faced bribery at schools, which denotes the seriousness and actuality of the given problem.	News "Commission to check the financial frauds of political parties" Yesterday in the session of Milli Majlis the decisions on the regulation of the struggle against Corruption Commission of the State Service Management Council was confirmed. Bribery in education can be driven into a corner by means of a private sector Shahin Akhmedov - the head of Milli commission of science and education adheres to such opinion. International Spies Thaksin court considers the claim on property International Office of Economic Traffic
---	---	--

www.aznocorruption.org

Address: Azerbaijan AZE0000, Baku, Av. Azadlig 3/13,

Tel.: (+99 412) 930276

E-mail: office@aznocorruption.org

President of the Fund - Professor NAMIG AKHUNDOV

The "Fund of struggle against corruption" NGO was set up with the key prerogative to carry out researches in the field of corruption and anticorruption education of the public. To achieve these goals the Fund carries out various actions, such as polls, researches, seminars, conferences with the purpose to reveal the true status of corruption spreading in the Azerbaijan society.

Since its start the Fund of Struggle against Corruption has carried out a research on the theme "Corruption in small and average businesses".

At present, the Fund has been developing a number of projects on the following urgent social problems: "Corruption in the social sphere (everyday corruption)", "Corruption in the systems of education and public healthcare", "Civil legal practices".

www.azerbaijanfoundation.org

(Bailovo), app. 13

Tel./Fax: (994 12) 491 38 01; 498 39 89:

E-mail: office@azerbaijanfoundation.org

Chairman of the Fund - Professor NADIR ABDULLAYEV

The Public Association "Protection of Rights of Migrants and Internally Displaced Persons in Azerbaijan" was founded by the professor of the Azerbaijan State Pedagogical University, Nadir Abdullayev, non-governmental organization AKTAM and Gadir Nasirov, an internally displaced person from Jabrayil region, which is occupied by the Armenians.

The Association has created its web-site in three languages (Azerbaijani, Russian and English). The representatives of various state agencies, NGOs and representatives of many countries visit this web-site. Information about moral and material damage that Azerbaijan suffers as a result of Armenian aggression, efforts of the international community and Azerbaijan government in the settlement of the conflict over Nagorno-Karabakh, a million refugees and IDPs and their problems as well as the information about the Association's activities, etc. are placed on the web-site. The Association has realized the project called "The definition of groups consisting of women - potential entrepreneurs among refugees and IDPs (20-30 people), and the help in working out and implementation of their business plans."

In addition, Association has founded and published the newspaper "Qolos Karabaxa" and "Voice of Karabakh" in two languages. The English edition of this newspaper is circulated among the Azerbaijani Diaspora organizations abroad, international companies operating in Baku and embassies of foreign countries accredited to Azerbaijan by the Ministry of Foreign Affairs of Azerbaijan.

Chairman of the Fund - Professor CHINGIZ ISMAYILOV

The fund has been based in February, 2004 and is the public organization regulating the social, humanitarian, cultural, educational, etc. socially significant purposes.

Our aim is to disclose and evaluate the prerequisites of the social economic development of Azerbaijan's regions, and to work out programs on boosting the economy on a local level; creation and systematic update of a database on natural resources potential of the regions of Azerbaijan; an authentic appraisal of the employment status of population in the republics' regions based on social poll results conducted in the areas; diversification of republics' regions in view of the extent of economic and human potential involvement in the process of the social-economic development of Azerbaijan; determination of economic development priority guidelines for each administrative region; recommendations on the improvement of legislative acts stimulating the development of the regions; systematic organization and conduct of seminars, training-courses and summer schools for local inhabitants (particularly, for the youth) to popularize the knowledge about the regional economies; setting up NGO representations in administrative centers.

On May 4-5, 2004, a seminar on the topic: "The Evaluation of opportunities for the development of borderline cooperation" was held in cooperation with the Institute of Natural Resources and Environment (Iran). A round table dedicated to the "Problems of Re-cultivation of Petropolluted Lands" was held jointly with the Fund of Monitoring of Ecological Standards of Azerbaijan and "Cassam Butan Tex" firm (USA). "The management of seaside areas of Azerbaijan" is a completion stage project. A photo and video shootings of the Apsheron coast of the Caspian sea have been done. On the basis of the compiled data maps of coastal areas have been drawn by experts engaged in various directions of the research.

The fund has organized 8 fact-finding trips into the regions of the country, with the purposes of estimating the social and economic conditions and potential opportunities for the development of Azerbaijan regions.

Fund of Monitoring of Ecological Standards of Azerbaijan

**AZƏRBAYCAN EKOLOGI
STANDARTLARININ
MONITORING
FONDU**

FUND OF MONITORING OF ECOLOGICAL STANDARDS OF AZERBAIJAN

Тема:

Участники:

Наши достижения:

Экологическая:

Красная книга:

Сайт:

Эко-туризм:

Законы:

Журнал:

Посыл:

Архив событий:

AS 2012 111

Внимание! Необходимо
уведомить о 111 отставлении!

- Природа
- Биоресурсы
- Не закон

Гlossary

**Фонд Мониторинга Экологических Стандартов
Азербайджана**

Важнейшим условием жизни на Земле является сохранение окружающей среды и человек - главное ответственное лицо за происходящий вокруг произвол бесхозяйственного негуманного отношения к природным ресурсам, животному и растительному миру. Вследствие такого отношения любой вид деятельности человека оборачивается для природы невосполнимыми потерями и имеет необратимые негативные последствия.

Все богатства, дарованные людям природой, стали источником бед для уникальной биосистемы, на которую человек по варварски воздействует захлывая и загрязняя отходами и сбросами почву, воду и воздух. Многие природные катаклизмы являются ответом природы на наши действия, отмечаются чрезвычайно тревожные тенденции ютари биологического разнообразия. И вот наступил критический период, когда человек обязан повернуться лицом к природе иначе все негативные процессы обретут катастрофически необратимый характер.

Пренебрежительное отношение к проблемам охраны природы и природоохранным мерам в течение многих лет привели к ухудшению экологической обстановки, к

IT Glossary

**Задержанный в
Шанкирском районе
браконьер ранил
сотрудника
Министерства Экологии и
Природных Ресурсов**

В ходе проведенного сотрудниками 2-го территориального отдела министерства экологии и природных ресурсов рейда, направленного на выявление незаконных фактов охоты, на территории села Дюярли Шанкирского района был задержан житель района Самир Зираддин оглу Исмаилов, занимавшийся браконьерством.

**Конкурс, проводимый
министерством экологии
и природных ресурсов,
выявил в столице
незаконные свалки
бытовых отходов**

www.azecology.org

Address: Baku, Azerbaijan, Qurban Abbasov str.,48, office 13

Tel.: (99 412) 4915110

Fax: (99 412) 4915110

E-mail: office@azecology.org

President of the Fund - Professor RAUF SULTANOV

The Fund of Monitoring of Ecological Standards of Azerbaijan was established by the group of ecologists possessing creative, scientific and intellectual potential for the solution of the most burning problems of the current day such as environmental pollution and the threat to bio-variety in Azerbaijan.

The objectives of Fund are as follows: implementation of environment monitoring aimed at revealing the areas with the worst ecological situation; timely provision of essential information on the ecological situation and its pollution, primarily on unfavorable territories with the object of undertaking efficient measures and informing the public; arranging of monitoring in compliance with ecological requirements and standards adopted by international Conventions and the Azerbaijan Republic legislation; creation of a unified information expanse with the purpose of data exchange between the NGOs, governments, international organizations and population in the sphere of environmental protection within a certain region; revealing the most topical problems of Azerbaijan's environment; assistance in the solution to the problems on environment protection in Azerbaijan.

The Fund has implemented a series of environmental projects.

The Organization of the Specialists Educated Abroad Azerbaijan

AKTAM

Azərbaycanın Xarəda Təhsil Almış Məxəssislər Təşkilatı
The Organization of Specialists Educated Abroad Azerbaijan

The Organization AKTAM is an independent non-political, non-government and public organization representing voluntary association of the specialists of a various structure, received higher education in main, abroad republic. The organization AKTAM officially registered by the Ministry of the Justice of the Azerbaijan Republic (March 30, 1994). Main purpose of the organization AKTAM is the effective use a scientific and technical, cultural and human potential of the specialists of organization AKTAM for needs of republic.

Main directions of activity of organization AKTAM are

- Use of a creative potential of the members of organization AKTAM for a solution of various scientific, technical, social and economic

Love for Motherland
comes first!

About AKTAM

Finished projects

Current projects

Distance learning

Karabakh - Earth in Pain

Write to us

As En Ru Pons

Counter code has
changed. Please

www.aktam.aznet.org

Address: Azerbaijan, Baku, Zardabi str., 53A
Tel/Fax: (99412) 976683; (99412) 335508; (99450)
3141741; (99412) 326556
E-mail: aktamngo@yahoo.com

Chairman of the Organization - NATIG AHMADOV

The organization AKTAM was officially registered with the Ministry of Justice of the Azerbaijan Republic (March 30, 1994).

The AKTAM organization's main aim is the effective use a scientific and technical, cultural and human potential of AKTAM's staff experts for the needs of the republic.

The main directions of the AKTAM organization activities of are: the use of the creative potential of the members of the AKTAM organization for solving various scientific, technical, social and economic problems facing the Azerbaijan society; rendering scientific, technical, organizational and methodical the help to various state and non-governmental organizations by the members of the AKTAM organization; providing assistance to the interests and rights of the members in the preparation and realization of their prospective scientific, technical and humanitarian projects.

The organization comprises more than 2000 members, including about 200 Ph.D.'s and 30 Doctors.

On the basis of grants allotted by such organizations as the SHEVRON oil company, UNDP, ISAR - Azerbaijan, IATP of IREX, and the World Bank AKTAM has implemented over 15 projects to-date.

www.cpt.aznet.org

Address: Azerbaijan, Baku, Fizuli str. 39/5

Tel./fax: (994 12) 494 55 13

Tel.: (994 50) 375 14 56

E-mail: cpt@azeronline.com

Chairman of the Center - VELI ALIBAYOV

The Center for Political Technologies was created in May, 1999.

The center is concerned with exploring and finding scientific approaches of resolving issues facing the Azerbaijan society.

The Center's activities are focused on: forecasting of conflicts, prevention and settlement of conflicts; civil society and human rights; socio-political research and forecasting; economic research and modeling; public relations and studying of public opinion; mass-media; contribution to development of science, etc.

CONCLUSION

Thus, the initiative of the "Amal" Public Union of Intellectual Workers has laid grounds for launching quite a few projects which have yielded unlooked-for positive results during the implementation phase that initially had not even been projected to attain. The survey involved over 130 interviewers and about 300 observers, who had been selected and trained by the Association's coordinators in the regions.

In parallel with conducting a public poll, the Association established its field branches in regions on the basis of local non-governmental organizations and with involvement of local population. Such work organization, in as opposed to the up-to-date accepted practice of using interviewers from Baku, allows to conduct sociological and monitoring surveys within a minimal time-range and maintain active contacts with the regions.

As a result, the basic staff manned in the beginning of the first socio survey has gradually brought together motivated and energetic people from all over the country, people who are capable of tackling set challenges. In the course of the surveys the organization has fully developed into an independent analytical center with a great potential.

In pursuit of the implemented surveys, the Association plans to hold periodic sociological surveys aimed at tracking public opinion changes on various urgent issues. Part of questions in the questionnaire will be repeated intentionally in order to provide an opportunity of comparing the responses obtained at different times.

Besides, the survey analysis will also provide for the questions to be included in every subsequent poll, which will help to reveal the nature, features and consistency of the unveiled peculiarities as well as new issues which have become topical since the latest survey. Express telephone polls, widely used worldwide but still a innovation for Azerbaijan, may also be applied to this goal.

Considering the successful completion of the project on monitoring of the 2004 municipal elections, the Association intends to pursue similar surveys at the next parliamentary elections in 2005. The Association for the Development of Civil Society in Azerbaijan will realize periodic socio polls and surveys, monitoring of various areas of life, attempting to reveal the attitude of the population to the foreign and domestic policies of the state; to do its best to provide support in the direction of strengthening independence and statehood and for a successful resolution of social-economic challenges. The Association will target all its efforts at fulfilling its civil duty in the name of prosperity of our motherland, the country called Azerbaijan.

АССОЦИАЦИЯ СОДЕЙСТВИЯ
РАЗВИТИЮ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА
В АЗЕРБАЙДЖАНЕ

*365 ДНЕЙ ПРЕЗИДЕНТСТВА
ИЛЬХАМА АЛИЕВА
И
ГРАЖДАНСКОЕ ОБЩЕСТВО*

Социологическое исследование

сентябрь-декабрь 2004

Ответственные редакторы

**ЯКУБОВА Ирада
АБАСОВА Лаура
СУЛЕЙМАНОВ Вургун**

Корректор

АЛИЕВ Рамиль

Уважаемые читатели!

Ассоциация Содействия Развитию Гражданского Общества в Азербайджане (АСРГОА) представляет Вашему вниманию результат работы большого коллектива.

АСРГОА была создана с целью объединения единомышленников вокруг идеи содействия укреплению государственности, во имя дальнейшего процветания и счастливого будущего нашей Родины.

Мы намерены способствовать становлению гражданского общества и развитию демократии в Азербайджане и предоставлять всяческую помощь в решении существующих проблем, принимая активное участие и оказывая влияние на важные процессы в республике.

Наша деятельность направлена на создание широкой коалиции отдельных организаций, функционирующих деятельность в социально-экономической, общественно-политической и культурной жизни общества в Азербайджане, налаживание связей между неправительственными организациями и средствами массовой информации, а также организацию совместной конструктивной деятельности общественных организаций с органами власти всех уровней и органами местного самоуправления, защиту прав НПО, объединение граждан вокруг общенациональных идей во имя достижения солидарности и единства.

С целью изучения динамики развития гражданского общества в Азербайджане, выявления оценки населением деятельности государственных и прочих организаций, сбора и изучения информации о ситуации в различных сферах жизни общества, выявления существующих проблем в социальных областях нами были сделаны первые шаги, для чего сжатые сроки во всех регионах республи-

ки был проведен социологический опрос на тему "Гражданское общество и 365 дней президентского правления Ильхама Алиева".

Было изучено отношение граждан к Президенту страны, как к личности и к его деятельности в качестве руководителя страны, выявлены рейтинги политических партий и отдельных лиц, наряду с конкретизацией существующих во всех сферах общественной жизни проблем, ознакомились с предложениями граждан о путях их решения, узнали о чаяниях и надеждах населения, связанных с завтрашним днем.

Кроме того, был осуществлен подготовленный Ассоциацией проект по наблюдению за ходом муниципальных выборов, состоявшихся в декабре 2004-го года.

Материалы этих проектов обобщены и изложены в представленной Вашему вниманию книге.

Мы выражаем благодарность всем сотрудничавшим с нами во время общереспубликанского опроса и муниципальных выборов многочисленным экспертам, аналитикам, социологам, интервьюерам, супервайзерам, политикам и представителям неправительственных организаций и всем иным лицам, помогавшим нашей работе.

Возможно, отношение к нашим первым исследованиям и полученным выводам будет неоднозначным. Будем рады узнать ваши отзывы и предложения, с тем чтобы учесть их в нашей дальнейшей деятельности.

ЭЛЬХАН СУЛЕЙМАНОВ
*Президент Ассоциации содействию
Развитию Гражданского Общества
в Азербайджане*

ВВЕДЕНИЕ

Развитие демократического общества в Азербайджане и все большая интеграция страны в мировое сообщество, кроме многих других положительных моментов, также привели к возникновению и развитию независимых неправительственных общественных организаций, целью которых является выявление наиболее актуальных проблем страны и активное участие в их разрешении. Однако, любая организация рано или поздно сталкивается с проблемами, которые можно решить лишь объединившись с другими общественными организациями. Именно такая потребность и стала причиной объединения летом 2004 года почти 20 неправительственных организаций в АСРГОА. Деятельность организаций - членов Ассоциации охватывает достаточно широкий спектр вопросов современного общества. Объединение в ассоциацию позволило повысить действенность предпринимаемых организациями шагов.

В современном обществе для эффективного функционирования любой структуры, необходимо наличие большого объема достоверной и полноценной информации, позволяющей оценить реальную ситуацию, как в регионах, так и по всей стране в целом. Особенно это актуально для общественных организаций, которые не всегда имеют доступ к необходимым официальным документам. А это очень важно, для того чтобы усилия общественной организации могли быть целенаправленными,

действительно необходимыми и принести реальную пользу для общества, а сама организация оказалась востребованной им.

К сожалению, в настоящее время ситуация такова, что достаточно остро ощущается недостаток со своевременным информационным обеспечением в стране, для выполнения которого требуются немалые материальные вложения, которые не под силу отдельной организации.

Поэтому, когда Муса Ягуб, член Совета общественного движения интеллигенции "Амал", председатель Фонда "Защита свободы слова", входящего в Ассоциацию, ознакомил членов Ассоциации об инициативе движения интеллигенции "Амал" по поводу встречи с Президентом страны по достижению национального примирения и взаимопонимания в обществе и предложил провести опрос общественного мнения об этой инициативе, члены АСРГОА решили, что необходимо использовать возможности, которые предоставляет Ассоциация.

Было решено расширить тематику предложенного опроса и общими усилиями провести полномасштабное социологическое исследование по социально-экономическим и политическим аспектам развития современного общества в масштабах всей страны. Тем более, что у членов Ассоциации при этом появлялась возможность выявить те проблемные области, в которых деятельность организаций была бы наиболее продуктивна. А если сделать проведение подобных опросов периодическими, то можно было бы реально отслеживать процессы, проис-

ходящие на местах, оценивать их и, выявляя тенденции к изменениям, делать определенные прогнозы и вырабатывать необходимые рекомендации.

При выборе темы первого совместного исследования была учтена и определенная дата - 15 октября 2004 года исполнялся год избрания Президентом Азербайджана Ильхама Алиева. Обычно принято подводить итоги первых 100 дней президентства. Однако, чтобы ощутить реальные перемены на местах в масштабах всей страны, этот срок недостаточен. Тема еще была интересна тем, что Азербайджан является единственной страной постсоветского пространства, где президентом страны был избран сын предыдущего президента. Было очень важно узнать мнение избирателей о деятельности Ильхама Алиева, как самостоятельного политика, об оценке ими изменений, произошедших в социально-политическом и экономическом положении в стране за время после выборов. Причем, для такой оценки времени у людей было достаточно, 365 дней - срок немалый, даже для всей страны.

Таким образом, была определена тема первого омнибусного исследования членов Ассоциации - "Гражданское общество и 365 дней президентства Ильхама Алиева". Была организована специальная рабочая группа, в которую вошли представители НПО-членов Ассоциации.

АСРГОА имеет налаженные партнерские связи с доктором философии Василием Георгиевичем Илчевым и Ильей Тодоровым Божиновым, признанными и опытными болгарскими специалистами в области социологии и

политтехнологий, которые согласились помочь в осуществлении задуманного проекта. Необходимость сотрудничества была обусловлена тем, что социологические исследования в масштабе всей страны достаточно новы для Азербайджана, а у членов Ассоциации опыта проведения такого исследования нет. Болгарские эксперты помогали местным социологам в разработке научно обоснованной методологии исследования, в составлении анкет, проведении самого опроса, а также при обработке результатов.

Должны добавить, предупреждая ход событий, что успешное осуществление данного исследования воодушевило членов Ассоциации, и в ноябре-декабре 2004 года ими был реализован еще один полномасштабный проект, посвященный муниципальным выборам в Азербайджане, на этот раз совместно с Центром Мониторинга "Прозрачные выборы". В рамках этого проекта был проведен мониторинг подготовки и проведения муниципальных выборов и осуществлены два социологических исследования по изучению предвыборных настроений избирателей и опрос проголосовавших избирателей на выходе из избирательных участков в день выборов (exit-poll).

С информацией об организациях, членах Ассоциации, проводивших исследования, можно ознакомиться в главе 13.

1. ПАРАМЕТРЫ ИССЛЕДОВАНИЯ

При выборе методологии проведения исследования были рассмотрены все современные методологии и выбран метод личного интервью (face to face) на дому у интервьюеров. Выбор респондентов осуществлялся на основании статистических данных об избирателях Азербайджана.

Дислокация проведения интервью определялась в соответствии с методом "случайной выборки" избирательных участков из списка избирательных участков по всей стране. Данные об избирателях (лица в возрасте 18 лет и старше), а также избирательных участках страны были взяты из данных Центральной Избирательной Комиссии Азербайджанской Республики. Из 5146 избирательных участков для опроса были выбраны 247 участков в 125 округах. Разбросанность участков и равномерность охвата всей территории страны были также одним из обязательных критериев, обеспечивающих репрезентативность результатов

исследования (рис.1.1). Предполагался опрос 1502 избирателей по всему Азербайджану. Допустимые среднестатистические отклонения при этом должны были составить $\pm 2,7\%$. Таким образом, в результате выбранной мето-

рис.1.1. Карта охвата опросом территории Азербайджана

логии была обеспечена национально-представительная многостепенная выборка исследования.

Рабочей группой, в которую вошли представители всех НПО, являющихся членами Ассоциации, социологи, болгарские и местные эксперты, была составлена опросная анкета.

Вся территория Азербайджана была разбита на регионы, в которых была проведена большая подготовительная работа по организации региональных центров, где велись отбор и обучение интервьюеров на местах. В основном, ими стали представители местных неправительственных организаций. Применение подобной методологии с созданием сети интервьюеров по всей стране было осуществлено впервые в республике и позволило провести исследование в кратчайшие сроки с получением весьма достоверных результатов. Кроме того, наличие на местах сети обученных интервьюеров дает возможность проведения в будущем различных исследований в сжатые сроки и с малыми финансовыми затратами. Должны отметить, что именно интервьюеры из этих региональных центров приняли участие в последующем исследовании во время муниципальных выборов в Азербайджане.

Для проведения исследования территория Азербайджана была условно разбита на девять регионов с центрами в городах Баку, Нахичевань, Гянджа, Шеки, Гейчай, Евлах, Сальяны, Масаллы, Гусар. Далее в книге для удобства регионы будут называться по названию городов, где были размещены опорные пункты.

Завершив всю подготовительную работу, Ассоциация с 19 по 25 сентября 2004 года на территории всего Азербайджана провела социологический опрос 1496 избирателей обоих полов в возрасте 18 лет и старше. В проведении опроса приняло участие 98 интервьюеров, а в самом исследовании было задействовано свыше 120 человек. Информация по результатам опроса была обработана, результаты проанализированы и представлены в виде отчета.

Презентация первичных результатов была проведена 16 октября 2004 года на пресс-конференции, а обработанные результаты исследования размещены на сайтах организаций, участвовавших в исследовании.

2. ДЕМОГРАФИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ИССЛЕДОВАНИЯ

Отбор респондентов осуществлялся на основании квот по возрасту и полу, которые были получены на основе статистических данных. Однако, в реальности при отборе респондентов на местах были допущены незначительные отклонения от выданных квот.

Так, в опросе приняло участие 49,4% мужчин и 50,6% женщин (рис.2.1). В связи с тем, что в некоторых сельских районах интервьюирование женщин вызвало определенные сложности, то опрошенных мужчин оказалось на 0,6% больше, чем предполагалось. Такое отклонение от среднестатистических данных незначительно и с уче-

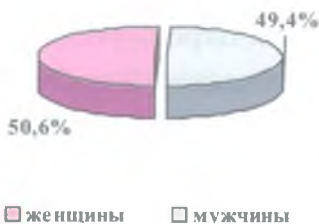

рис.2.1. Распределение респондентов по полу

том того, что процент голосующих женщин всегда меньше, чем мужчин, на результаты исследования влияния не оказало.

Распределение избирателей по возрастным категориям согласно статистике и полученные

в результате исследования данные практически совпадают (рис.2.2).

Причем, обращает на себя внимание тот интересный факт, что в отличии от многих европейских стран основная масса азербайджанских избирателей - это молодое и

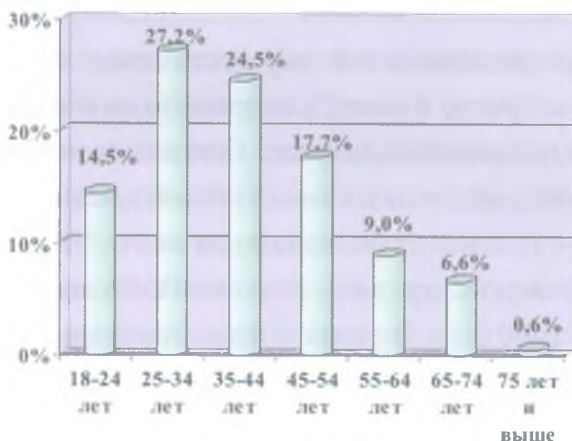

рис.2.2. Распределение респондентов по возрастным категориям

среднее поколение. Каждые восемь избирателей из десяти - в возрасте от 18 до 54 лет, причем они поровну распределяются по возрастным категориям 18-34 и 35-54 лет.

Тот факт, что большая часть населения страны - это молодые и работоспособные люди, позволяет с оптимизмом смотреть на будущее страны с точки зрения социально-экономического развития.

Отрадно, что исследование также подтвердило тенденцию сохранения института семьи, свидетельством тому очень низкий процент разводов, всего 1,4% (рис.2.3).

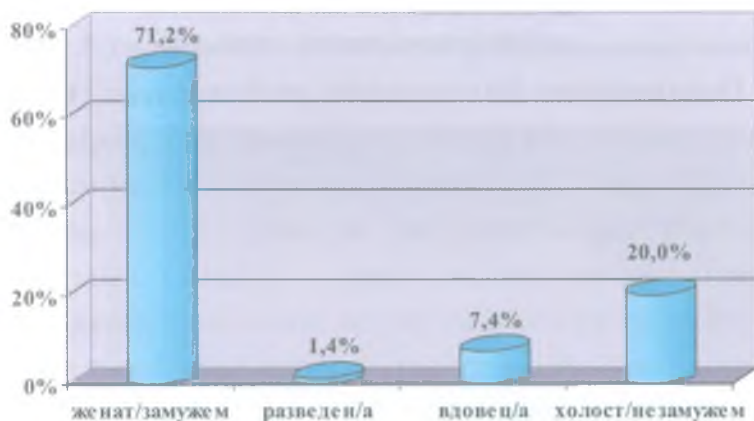

рис.2.3. Распределение респондентов по семейному положению

Причем разводов в городе в три раза больше, чем в селе. Почти восемь из десяти респондентов состоят в браке, а в половине семей число членов составляет 4-5 человек (рис.2.4).

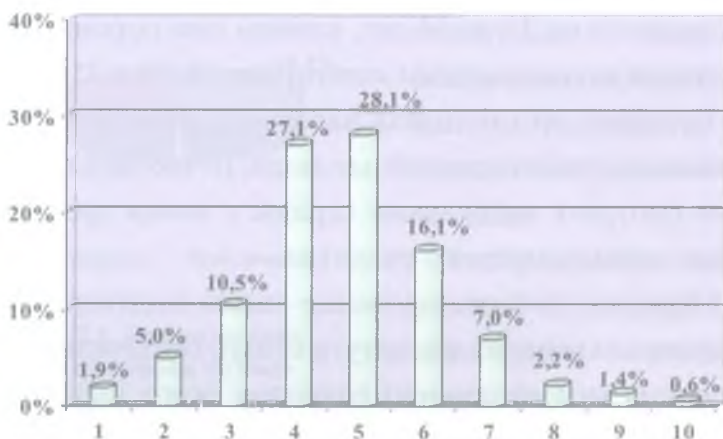

рис.2.4. Распределение респондентов по численному составу семей, чел.

Подавляющее большинство респондентов, в основном, отнесли себя по национальности к азербайджанцам - 93,3% (рис. 2.5). Однако, интернациональный состав жителей Азербайджана все же представлен в самом широком спектре: русские, татары, лезгины, талыши, евреи, курды и др. Причем, в городах это разнообразие заметно гораздо сильнее, например, русских здесь более чем в 2,5 раза больше, чем в селе.

А поскольку большая часть представителей перечисленных национальностей исповедует ислам, то вполне естественно, что основной исповедуемой религией назван ислам (рис.2.6).

Интересным оказалось то, что в настоящее время и в городе, и в селе перечень языков, которым владеют респонденты, оказался примерно одинаковым. Почти все

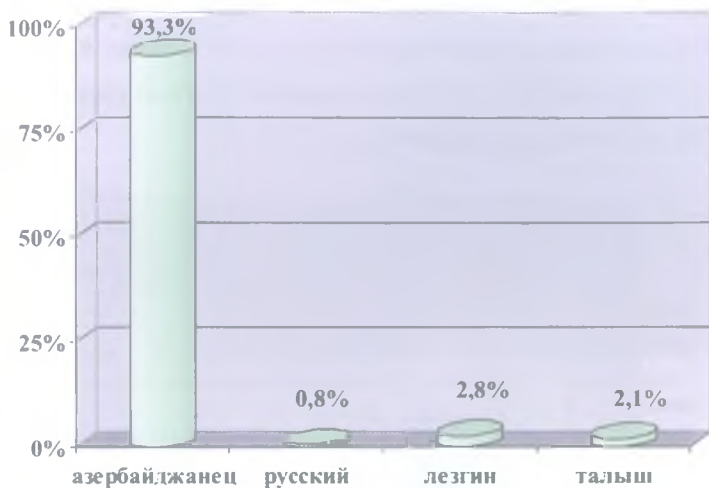

рис. 2.5. Распределение респондентов по национальному составу

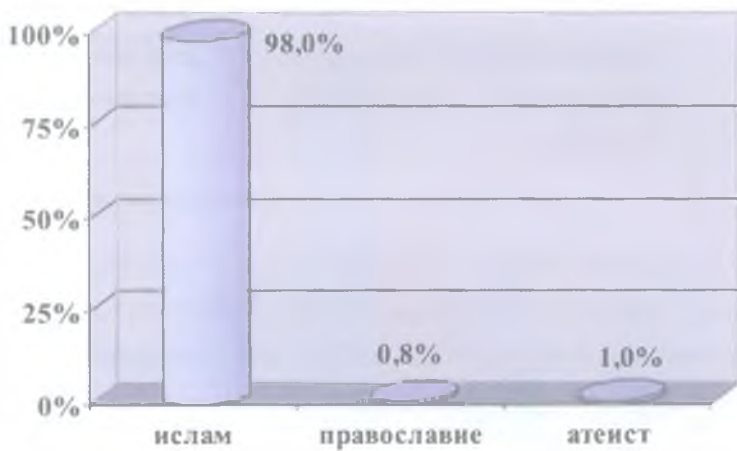

рис.2.6. Распределение респондентов по вероисповеданию

респонденты владеют азербайджанским языком, чуть меньше половины - русским, каждый пятый - английским

(причем, в сельской местности всего лишь в два раза меньшее число респондентов владеет этим языком). Далее в списке следуют лезгинский, талышский, французский и немецкий языки (рис. 2.7).

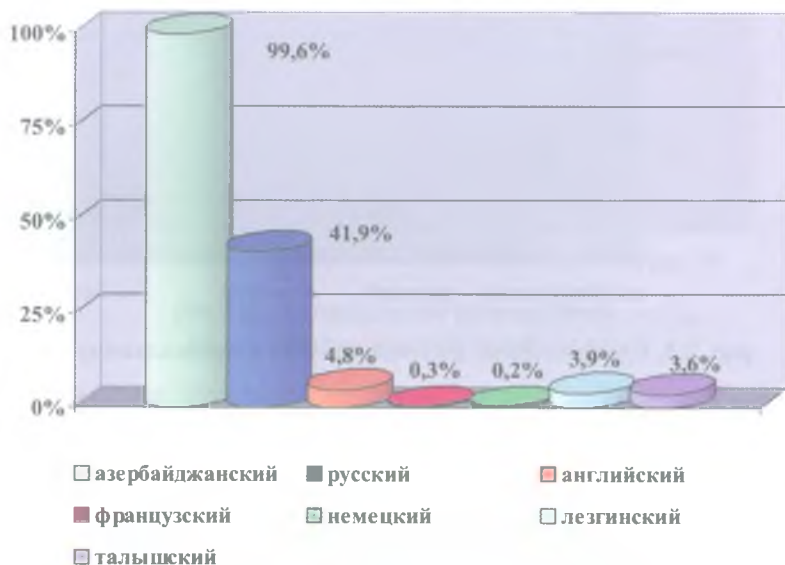

рис. 2.7. Владение респондентами языков

Наиболее часто используемыми языками общения в семье указаны азербайджанский, русский, талышский и лезгинский языки (рис.2.8). Русский язык наиболее часто используют 4,5% городских респондентов. Если сопоставить эту цифру с численностью представителей русской национальности среди городского населения (1,26%), то становится ясно, что среди русскоязычного населения Азербайджана достаточное количество представителей других национальностей.

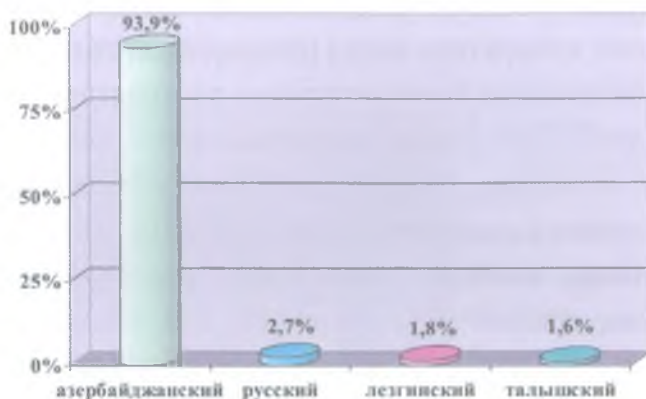

рис. 2.8. Распределение наиболее часто используемых для общения языков в семьях респондентов

Весьма показательно распределение респондентов по образованию (рис.2.9). Как видно, наиболее доступным

рис. 2.9. Распределение респондентов по образованию

оказывается полное среднее образование, каждый четвертый избиратель имеет именно среднее образование.

Однако, еще более интересно распределение образования респондентов по возрастным категориям, что позволяет отследить динамику получения образования среди населения в различные годы (рис.2.10). Как видно из диаграммы, наиболее популярным и доступным остается именно среднее образование (45,1%), а высшее образование, к сожалению имеет явную тенденцию к снижению и в настоящее время имеет наименьшую распространенность (17,4%) за последние 60 с лишним лет.

По занятости опрошенные респонденты распределились следующим образом: 54,5% работают, 11,5% - пен-

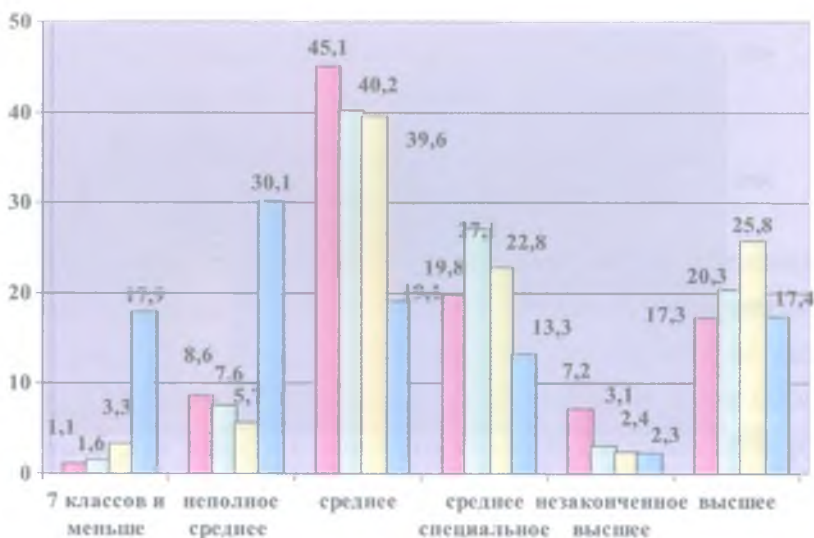

рис. 2.10. Распределение респондентов по образованию в возрастных категориях, в %

сионеры, 4,2% - работающие на себя, 15,9% - домохозяйки, 14% - безработные (рис. 2.11).

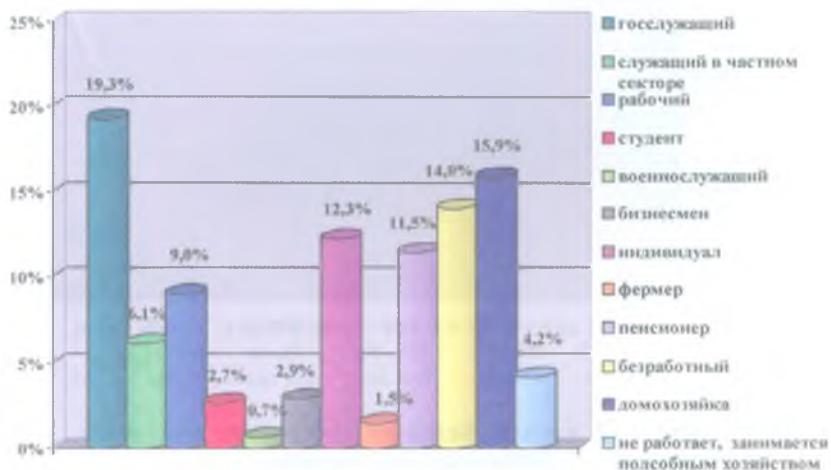

рис. 2.11. Распределение респондентов по занятости

Причем, распределение безработных по возрастным категориям выявило наиболее уязвимую в этом плане возрастную группу 18-29 лет (рис. 2.12). Это вполне объяснимый факт, поскольку молодые люди, не имеющие опыта работы, не представляют интереса для работодателей, а институт трудоустройства выпускников учебных заведений ныне отсутствует. Но, с другой стороны, не работая где-либо, они не имеют возможности набрать опыта. Таким образом, получается замкнутый круг.

Причем, больше половины опрошенных избирателей (56,1%) имеют полное среднее образование, 16,6% - закончили техникумы, а 15,6% - высшее образование.

Рост урбанизации, наблюдающийся во всем мире, не

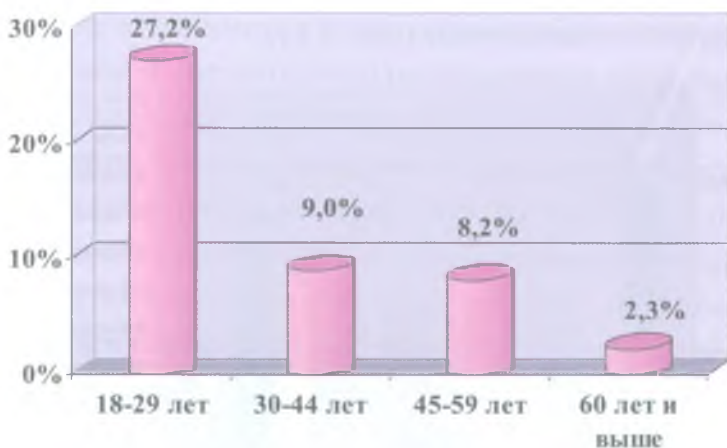

рис. 2.12. Уровень безработицы среди респондентов по возрастным категориям

миновал и нашу страну. По статистическим данным на 1999 год городское население Азербайджана в возрасте свыше 18 лет составило 50,97% от общего числа избирателей, на 1 января 2003 года это соотношение уже составляло 51,5% .

рис. 2.13. Распределение опрошенных респондентов по месту жительства

В ходе примененной выборки были отобраны населенные пункты, тип и характеристики которых представлены на рис. 2.13 и 2.14.

Наличие в стране в результате оккупации части азербайджанских земель и

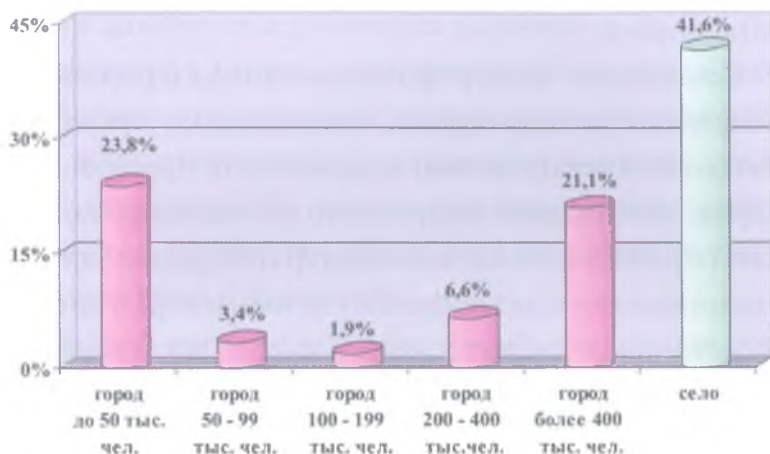

рис. 2.14. Распределение респондентов в зависимости от типа населенного пункта

конфликта с Армений, большого числа беженцев и вынужденных переселенцев, численность которых составляет по данным Государственного Комитета по делам беженцев около 1 млн.человек, естественно, не могло оста-

рис. 2.15. Соотношение числа местных респондентов и опрошенных БВП

таться неучтенным в ходе нашего исследования. Были опрошены 111 человек в местах их компактного проживания по всей стране, что составило 7,42% опрошенных респондентов (рис. 2.15). Это соответствует статистическим данным, отличаясь не более

чем на 2,7%, что вполне допустимо и не влияет на результаты опроса.

Социально - демографические данные о респондентах, полученные в ходе опроса, подтверждают правильность выбранной методологии, корректность проведенной выборки, соблюдение технологии интервьюирования. Таким образом, охвачен весь спектр избирателей страны, а представленные далее Вашему вниманию результаты исследования репрезентативны и вполне достоверно отражают их мнение.

к.т.н. Ирада ЯКУБОВА,
эксперт АСРГОА

3. БЛАГОСОСТОЯНИЕ СЕМЕЙ И УРОВЕНЬ ИХ ДОХОДОВ

Основные направления социально-экономического развития страны включают положения, реализация которых направлена на обеспечение устойчивого повышения уровня жизни населения. С началом радикальных преобразований в азербайджанской экономике и переходом на рыночные отношения возник вопрос необходимости решения самого широкого спектра проблем. Это повышение инвестиционной привлекательности республики, усовершенствование механизмов социальной защиты населения в переходный период, проведение приватизации в различных отраслях экономики, развитие финансового

рынка и банковской системы, адаптация отраслей социального комплекса к рыночным условиям и др.

Создаваемая модель экономического развития должна обладать долгосрочным потенциалом качественного роста, обеспечивая последовательное повышение уровня жизни населения на основе самореализации каждого гражданина, снижения социального неравенства, сохранения культурных ценностей.

При этом очень важно обеспечение реализации социальной политики, что, в первую очередь, выявляется при исследовании уровня жизни основной структурной ячейки общества - семьи. Согласно Государственной Программе по сокращению бедности и экономическому развитию, утвержденной в феврале 2003 года, черта бедности в Азербайджане определена на уровне 120 тыс. манатов.

Минимальная заработная плата в Азербайджане с 1 января 2004 года была увеличена с 47,5 тыс. манатов до 60 тыс. манатов, к концу 2004 года планировалось ее повышение до 120 тыс. манатов. Государственные представители заявляют, что сегодняшняя ситуация стабильного и ускоренного развития Азербайджана позволяет надеяться, что к 2015 году будет достигнуто еще большее сокращение бедности в стране, чем это предусмотрено планами ООН, и опустить планку уровня бедности с первоначального показателя в 49% в 2002 году до уровня менее 20%. Причем, после присоединения Азербайджана к Европейской социальной Хартии, уровень минимальной заработной платы должен быть приравнен размеру по-

требительской корзины. Этого уровня правительство планирует достичь к 2006 году.

Если обратиться к результатам опроса, то выясняется, что личный доход более, чем половины опрошенных респондентов, в предыдущем до опроса месяце - августе, составил не более 200 тыс. манатов (рис.3.1).

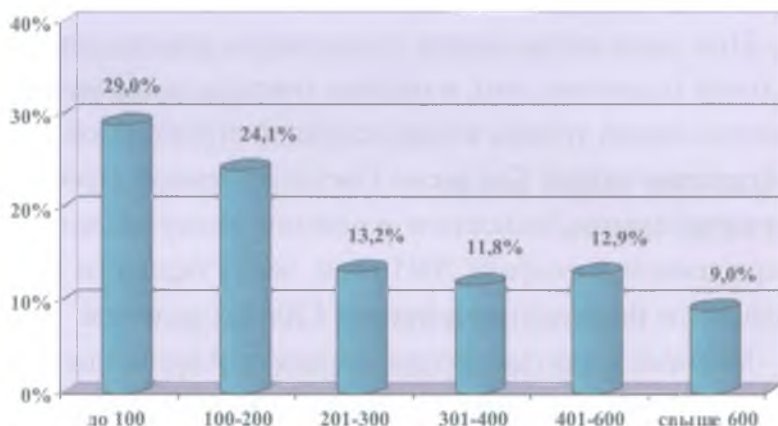

рис. 3.1 Распределение личного дохода респондентов за предыдущий до опроса месяц (август), в тыс. ман.

Семейный доход за тот же месяц при этом составил у более, чем половины опрошенных, 200-600 тыс. манатов (рис.3.2).

Однако, с учетом различного численного и возрастного состава семей респондентов, что было отражено в главе 2, сделать определенные выводы можно лишь с учетом этих показателей. При этом картина распределения уровня дохода опрошенных в расчете на одного человека получилась следующей (рис.3.3): чуть меньше од-

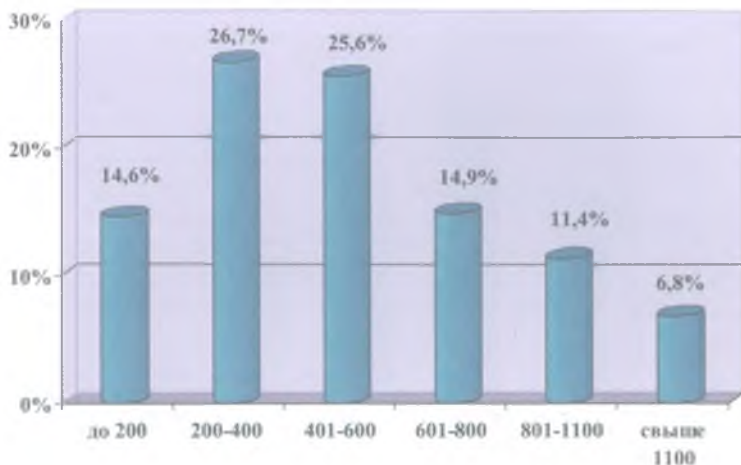

рис. 3.2. Распределение семейного дохода респондентов за предыдущий до опроса месяц (август), в тыс. ман.

ной пятой респондентов имеет доход менее 50 тыс. манатов, в семьях трети респондентов доход на одного члена семьи составил величину, примерно равную минимальной заработной плате от 50 до 100 тыс. манатов (31,2%), еще четверть респондентов имеет доход от 101 до 150 тыс. манатов (25,4%).

Если учесть, что стоимость продовольственной корзины на одного человека в Азербайджане по официальным данным в августе 2004 года составила 246,1 тыс. манатов, то число респондентов, которым эта корзина доступна, составила примерно 25,1%.

При этом респондентам было предложено определить категории своих семей, исходя из их доходов и тех критериев отбора, которые здесь представлены:

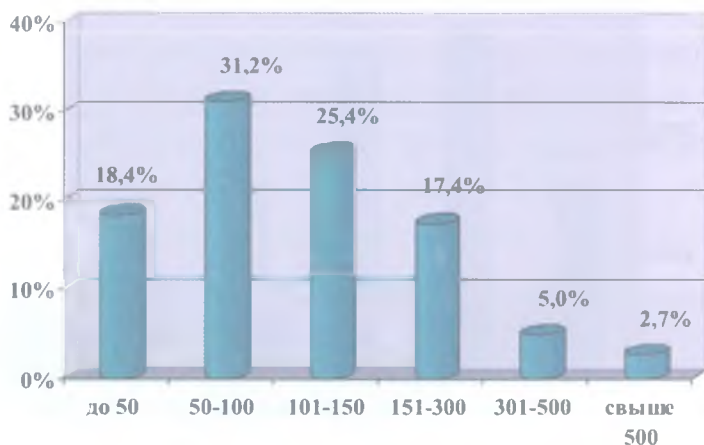

рис. 3.3. Распределение дохода респондентов за предыдущий месяц на одного человека, в тыс. ман.

- очень богатые (имею возможность купить виллу, дом, автомобиль и пр.),
- богатые (имею все необходимое, но не имею возможности купить виллу, дополнительно дом, автомобиль и пр.),
- со средним достатком (имею средства на нормальное пропитание и одежду, т.е. могу купить самое необходимое),
- бедные (могу обеспечить лишь пропитание),
- очень бедные (не могу обеспечить даже пропитание)

Как видно из рис. 3.4 почти половина опрошенных отнесла свои семьи к категории семей со средним достатком, а 48,7% - к бедным и очень бедным. Официально оглашенное число, проживающих за чертой бедности к на-

рис. 3.4. Распределение семей респондентов по категориям дохода

чалу 2003 года - 49%, было вновь получено во время нашего опроса. Однако, следует учесть тот фактор, что во время интервью не все респонденты могли достоверно оценить своего положения. Кроме того, конечно, не следует упускать из виду то обстоятельство, что во время опроса респонденты стараются несколько уменьшить, как свои доходы, так и возможности своих семей.

Интересно то, что среди опрошенных оказались и те, кто оценивает свои материальные возможности очень высоко. Среди опрошенных респондентов 3% богатых и даже очень богатых, что еще раз служит подтверждением правильности выборки и репрезентативности полученных результатов.

Обращает на себя внимание отсутствие существующе-

го во многих странах расслоения на богатых и бедных и большое число семей со средним достатком. Как говорилось уже выше, именно существование большого числа семей со средним уровнем благосостояния является гарантией стабильного социально-экономического развития общества. Среди того, чем пользуются в повседневной жизни респонденты не только жизненно необходимое, скажем холодильник в условиях нашего жаркого климата, но и то, что в былые времена считалось предметами роскоши (рис.3.5).

А именно, в каждой пятой семье есть автомобиль, практически у всех респондентов есть телевизоры (96,7%), холодильник - у чуть меньшего числа (85,5%), а у половины есть и радио, магнитофоны и видеоманитофоны. Те-

рис. 3.5. Что используют респонденты и их семьи в повседневной жизни

лефонизацией оказались охваченными чуть менее половины опрошенных. Зато мобильные телефоны есть в трети семей, в 15,9% которых имеются несколько мобильных телефонов. Каждая двадцатая семья опрошенных имеет видеокамеру, а у каждого тридцатого - компьютер.

Как видно, в семьях стало доступным и привычным то, о чем многие раньше могли только мечтать. Конечно, возможно это только в результате улучшения материального состояния семьи. Косвенное подтверждение этого вывода мы получили во время оценки респондентами изменения благосостояния их семей за последний год (рис.3.6).

Отвечая на вопрос об изменении финансового положе-

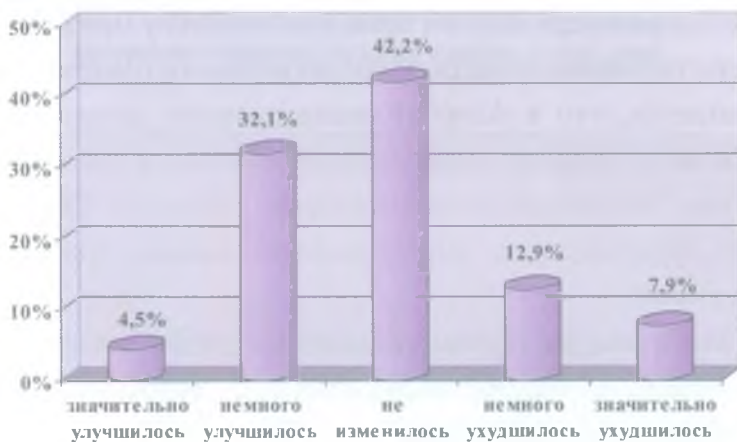

рис. 3.6. Изменение благосостояния семей респондентов за предыдущий год

ния по сравнению с предыдущим годом, лишь 20,8% респондентов отметили ухудшение, почти половина отмети-

ла стабильность их финансового положения, что само по себе в современных условиях является положительным фактором. Более трети (36,6%) респондентов считают, что их положение улучшилось, причем в семьях каждого восьмого из них произошло значительное улучшение.

Однако, новая экономическая ситуация влечет и новое распределение бюджета семьи и новые потребности. В ходе опроса респондентов попросили оценить величину месячного дохода, который необходим их семьям, чтобы удовлетворить самые необходимые потребности в продовольственных и непродовольственных товарах. Естественно, что городские и сельские жители называли различные суммы.

Интересно, что, называя сумму, большинство респондентов распределило их примерно поровну между продовольственными и непродовольственными товарами, хотя считается, что в Азербайджане расходы домашних хозяйств на продовольственные продукты составляют примерно 70% общих потребительских расходов. Остальные 30% покрываются непродовольственными товарами и услугами.

Мы приводим суммы, названные респондентами, в перерасчете на одного члена семьи, с учетом различного возрастного и численного состава семей респондентов (рис. 3.7 и рис.3.8).

Как видно, основной части респондентов требуется на одного члена семьи не более 600 тыс. манатов, чтобы купить самое необходимое. Однако, для разных регионов эта сумма не одинакова, проживание в городской мест-

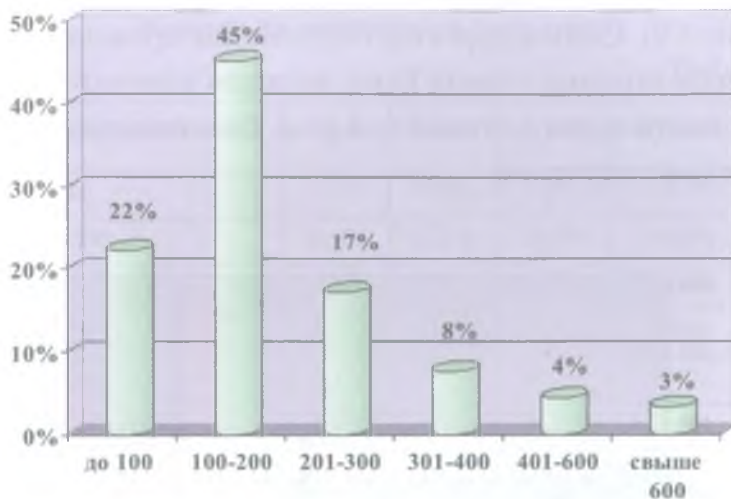

рис. 3.7. Необходимый доход семьи на человека на продовольственные расходы в месяц, в тыс. ман.

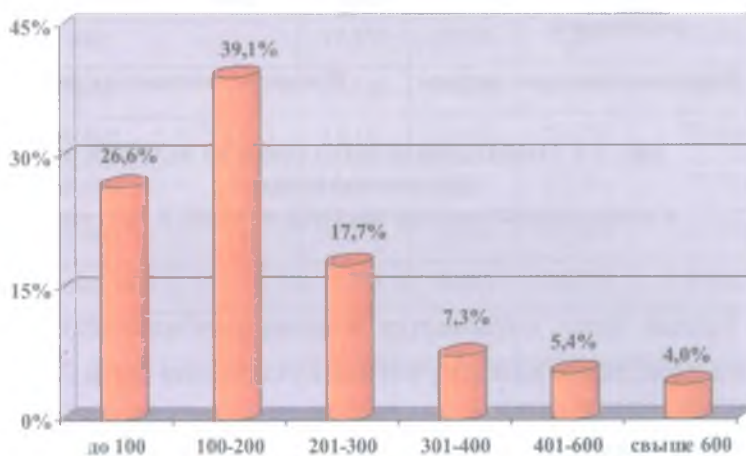

рис. 3.8. Необходимый доход семьи на человека на непродовольственные расходы в месяц, в тыс. ман.

ности обойдется вдвойне дороже, чем сельским жителям (рис.3.9). Самым дорогим городом для проживания оказалась столица - город Баку, жителям которого требуется почти в два с половиной раза большая сумма, чем в среднем по стране.

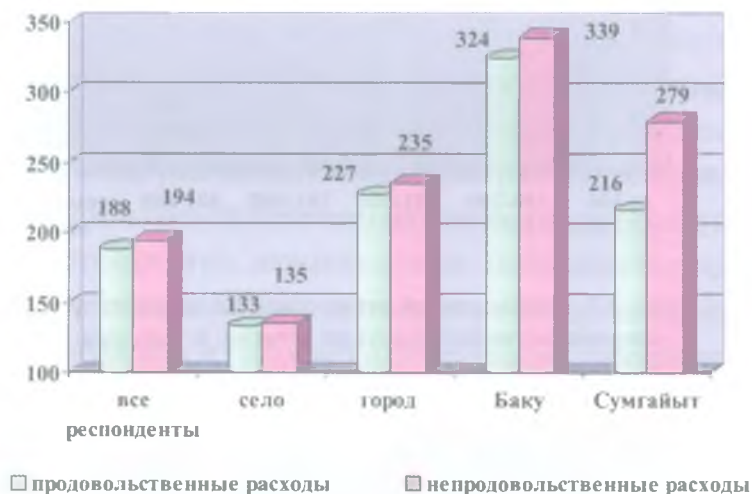

рис. 3.9. Необходимый доход семьи на человека на продовольственные и непродовольственные расходы в месяц, в тыс. ман.

Кроме того, отличается и сама разбивка по требуемым доходам в каждом регионе (таблицы 3.1 и 3.2).

**Необходимый доход на продовольственные расходы
в месяц на человека, в тыс. манат**

Табл.3.1.

Необходимый доход	Село	Город	г. Баку	г.Сумгайыт
до 100	32,8%	14,8%	6,2%	15,4%
100-200	49,4%	42,1%	25,5%	55,8%
200-300	11,9%	21,1%	26,8%	15,4%
300-400	4,0%	10,2%	16,0%	3,8%
400-600	1,4%	6,5%	14,2%	7,7%
свыше 600	0,5%	5,4%	11,4%	1,9%

**Необходимый доход на непродовольственные расходы
в месяц на человека, в тыс. манат**

Табл.3.2.

Необходимый доход	Село	Город	г. Баку	г.Сумгайыт
до 100	37,3%	19,0%	9,2%	17,3%
100-200	41,3%	37,5%	23,7%	28,8%
200-300	14,1%	20,1%	26,2%	25,0%
300-400	4,5%	9,3%	13,8%	13,5%
400-600	1,9%	7,8%	13,8%	11,5%
свыше 600	0,8%	6,3%	13,2%	3,8%

Ход социально-экономических реформ может быть эффективным лишь в том случае, если сами члены общества будут участвовать не как пассивные субъекты, а активно включаться в эти реформы, развивая личную инициативу. Анализ занятости опрошенных респондентов показал,

что каждый седьмой из опрошенных - безработный (рис.3.10). Чуть больше половины опрошенных респондентов независимо от занятости, в течение прошедшего

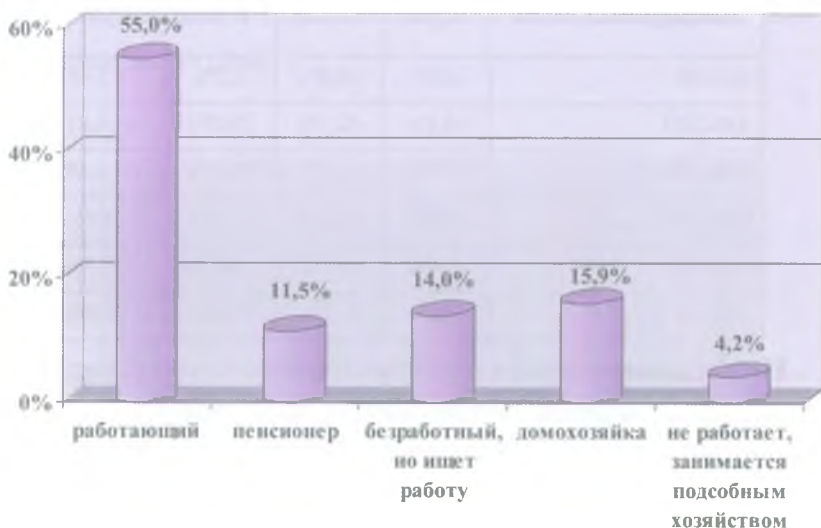

рис. 3.10. Распределение респондентов по занятости

года пытались улучшить материальное положение и получить прибыль для своей семьи различными способами, перечень которых достаточно большой (рис.3.11). Чуть меньше половины респондентов ничего не предпринимали, среди них 17,5% - госслужащих, 15,5% - пенсионеров, 22,9% - домохозяек, и 16,4% - безработных. Причем, 25,6% из них проживает в г. Баку, 26,5% - в других городах.

Анализ состава довольствующихся своим материальным положением респондентов по месту жительства показал, что в принципе, по всей территории страны наблюдается примерно одинаковая социальная пассив-

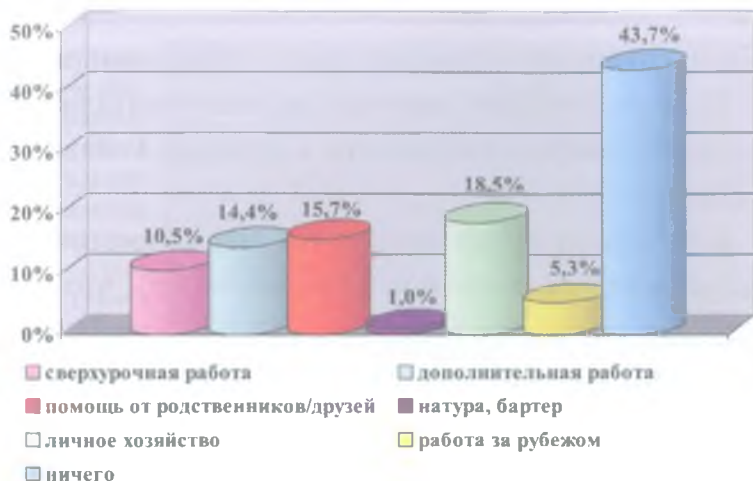

рис. 3.11. Меры, предпринимаемые респондентами с целью увеличения дохода

ность, 43,6% в среднем (рис.3.12).

Следует только отметить, что наибольший процент не предпринявших какие-либо шаги для получения прибыли, проживает в регионе Сальяны (57,7%), где за послед-

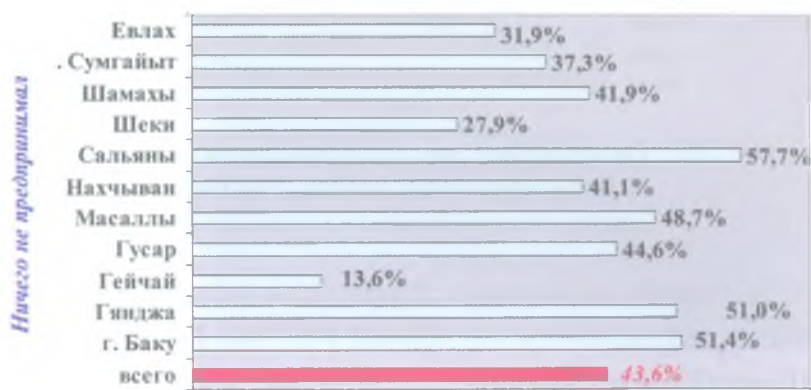

рис. 3.12. Распределение мер, предпринимаемых респондентами с целью увеличения дохода, по регионам

ний год сложилась достаточно сложная обстановка из-за имевшего место затопления части территории региона.

Судя по цифрам наиболее активно пытались улучшить свою жизнь респонденты в регионах Гейчай - 13,6% и Шеки - 27,9%.

Если проанализировать какие меры предпринимали респонденты по регионам, то можно видеть, что, трудясь сверхурочно на основном месте работы, больше всего заработали респонденты, живущие в центральном регионе (центры в Евлахе и Шамахи) (рис.3.13).

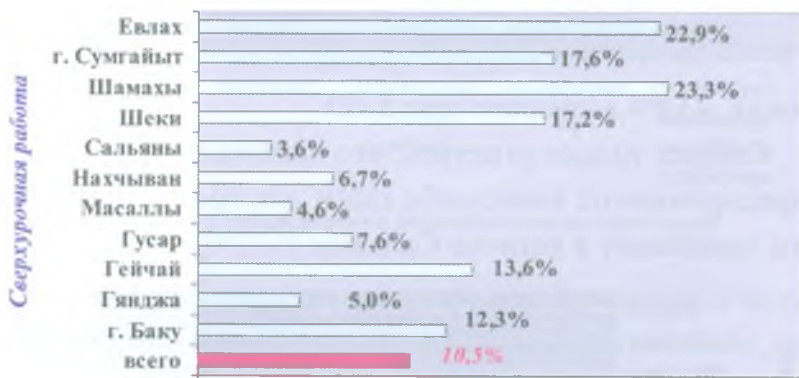

рис. 3.13. Распределение мер, предпринимаемых респондентами с целью увеличения дохода, по регионам

Дополнительная работа принесла больше всего прибыли респондентам из Гейчай (33,3%), Евлаха (24,3%), Шеки (23%) и Сумгайыта (21,6%) (рис.3.14).

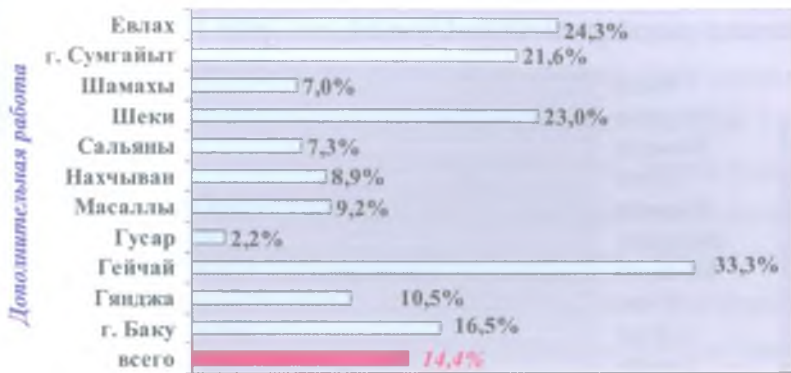

рис. 3.14. Распределение мер, предпринимаемых респондентами с целью увеличения дохода, по регионам

Помощь и продукты от родственников и друзей чаще всего приходили на помощь респондентам - жителям Сумгайыта (35,3%) (рис.3.15).

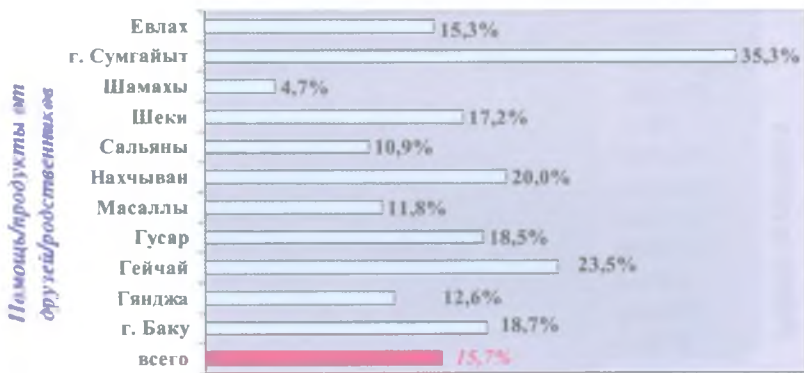

рис. 3.15. Распределение мер, предпринимаемых респондентами с целью увеличения дохода, по регионам

Личным подсобным хозяйством не пользовались только респонденты из Сумгайыта (рис.3.16).

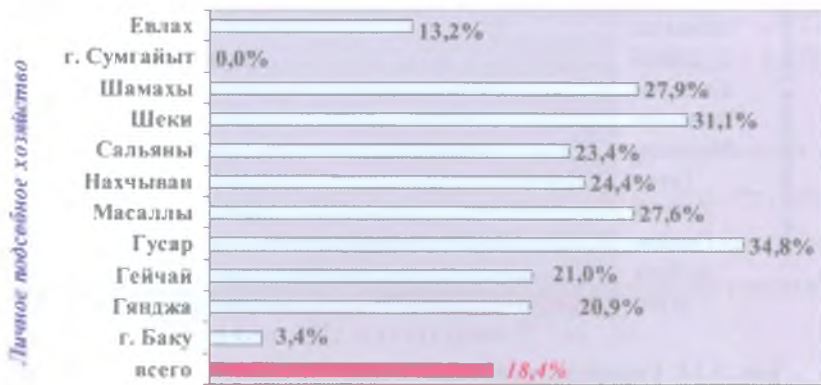

рис. 3.16. Распределение мер, предпринимаемых респондентами с целью увеличения дохода, по регионам

Работа за рубежом больше всего помогла респондентам, проживающим в Нахчыванском регионе (18,9%) (рис.3.17).

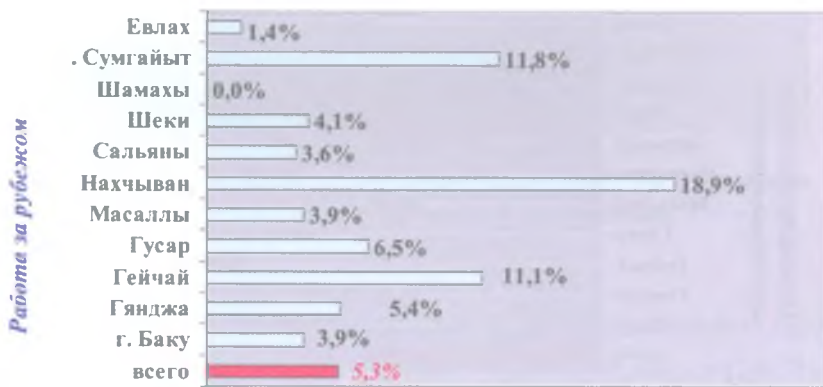

рис. 3.17. Распределение мер, предпринимаемых респондентами с целью увеличения дохода, по регионам

Однако, несмотря на наличие определенных социально-экономических проблем респонденты настроены оптимистично, свидетельством чему является оценка ими возможных изменений благосостояния их семей через год (рис.3.18).

Лишь 13,8% опрошенных считают, что через год их ожидает ухудшение материального положения, в то время как 34,2% респондентов уверены в том, что их ждет улучшение, а 7,4% уверены в значительном улучшении благосостояния своих семей. 16,6% респондентов уверены, что ухудшение не коснется их семей.

Сравнивая оценку, данную респондентами изменениям, произошедшим в благосостоянии их семей за прошедший год (рис.3.6), с прогнозом на будущее (рис.3.18), можно сделать вывод, что реализация социальной поли-

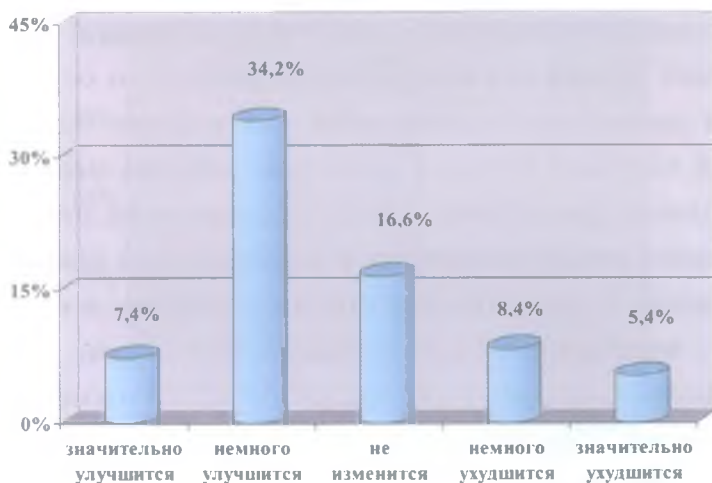

рис. 3.18. Оценка респондентами возможных изменений благосостояния их семей через год

тики и социальных программ в условиях переходной экономики, совершенствование форм и методов социальной поддержки и защиты низкодоходных групп населения за время, прошедшее после Президентских выборов 2003 года, идет достаточно успешно, что и вселяет надежду в завтрашний день.

Избиратели видят, что предвыборная программа нынешнего Президента страны постепенно претворяется в жизнь и дает результаты. Составлена и реализуется "Государственная Программа по сокращению уровня бедности и экономического развития на 2003-2005 годы".

Например, одним из предвыборных обещаний кандидата на пост Президента страны Ильхама Алиева было создание в течение ближайших пяти лет 600 тыс. новых рабочих мест. Решаемый при этом вопрос занятости населения и сокращение безработицы, а значит и бедности, играет весьма важную роль для успешного осуществления социальных и экономических реформ. За прошедший год было открыто до 80 тыс. рабочих мест по всем регионам республики - восстанавливаются старые, создаются новые предприятия, в частности, в сфере строительства и производства стройматериалов, в сфере услуг, транспортной и др. отраслях экономики.

Больше половины респондентов (62,8%) отметили, что по всей стране открылись новые рабочие места (рис.3.19). Конечно, информацию об этом они получили в большей части из СМИ, однако, уже 22,6 % опрошенных респондентов знают о конкретных фактах открытия

новых рабочих мест непосредственно по месту своего проживания (рис.3.20).

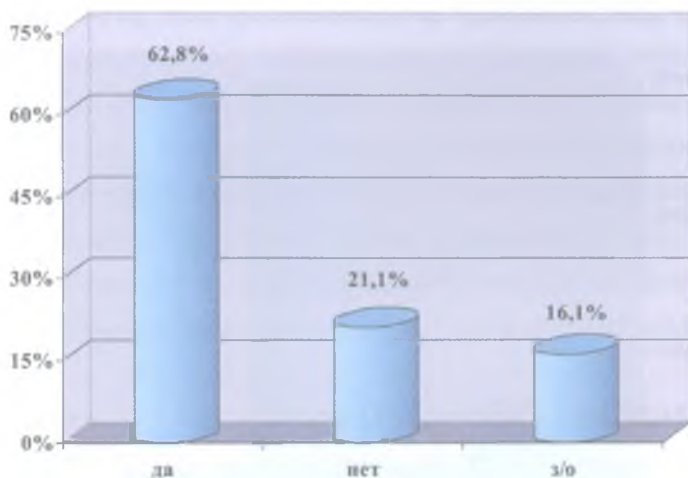

рис. 3.19. Информированность респондентов об открытии новых рабочих мест по стране

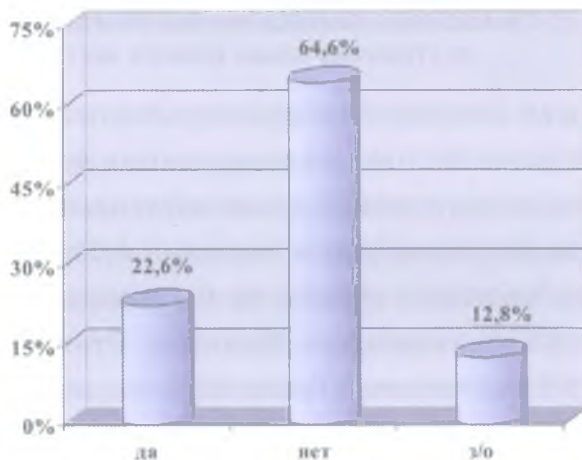

рис. 3.20. Претворение в жизнь политики Президента страны по открытию новых рабочих мест по месту жительства респондентов

Благодаря осуществлению политики открытия новых рабочих мест в жизни 9,2% семей произошли перемены: один или несколько ее членов получили работу (3.21).

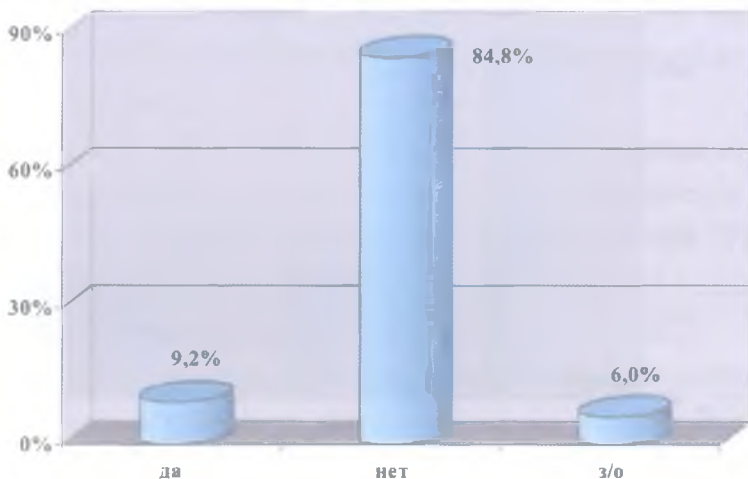

рис. 3.21. Влияние на жизнь респондентов и лично их семей реализация политики Президента страны по открытию новых рабочих мест

Принято считать, что среднестатистическая семья в Азербайджане состоит из четырех-пяти человек. По результатам нашего исследования численный состав семей опрошенных респондентов составил 4,76 человек. Численность населения страны на 01 января 2004 года по данным Государственного Комитета Статистики составила 8 265 тыс. человек. Таким образом, примерное число семей в стране составляет от миллиона семисот до двух миллионов. Если в жизни 9,2% семей произошли радостные перемены, то можно подсчитать, что в масштабе всей страны речь идет уже о 160-190 тыс. человек.

Резюмируя сказанное выше, можно сказать, что несмотря на большое количество проблем стоящих перед обществом на современном этапе, процессы реформирования в экономике и реформы по социальной защите населения, проводимые новым Президентом страны создали благоприятную атмосферу уверенности в завтрашнем дне. А это, в свою очередь, обеспечивая поддержку проводимой политике со стороны населения, даст новый толчок в развитии процесса демократизации и формирования единого гражданского общества в Азербайджане.

**профессор Чингиз ИСМАИЛОВ,
Председатель Фонда “Центр Регионального
Развития в Азербайджане”**

4. ИНСТИТУЦИИ И ПОЛИТИКИ

Вот уже год Азербайджан находится на очередном этапе строительства гражданского общества под руководством вновь избранного Президента: провозглашена приверженность прежнему политическому курсу, продолжаются социально-экономические преобразования и интеграция Азербайджана в мировое сообщество. Все это отразилось на социально-экономической и политической ситуации внутри страны, и очень важно было узнать, каково же отношение к этим изменениям самих масс, как они оценивают работу соответствующих органов, а также их руководителей. Знания, опыт, политиче-

ская зрелость, умение принимать верные решения в самые трудные моменты, личностные человеческие качества - все это и многое другое должно быть присуще каждому руководителю, и определяют не только эффективность работы руководимого им органа, но и доверие к нему и предпринимаемым им шагам. Поэтому для успешного руководства и владения ситуацией очень важно знание мнения и настроения масс, а также их доверие. Если же говорить о первом лице в стране - ее Президенте, то понятно, что высокая оценка гражданами страны его, как личности и как руководителя, означают прежде всего всенародную поддержку всех его шагов.

С учетом изложенного выше было решено посвятить часть анкеты выявлению отношения населения, как к институту Президентства и другим социально-политическим органам власти, так и к отдельным личностям. Оценка степени доверия к указанным органам и оценка их деятельности представляется нам очень важной потому, что фактически это и есть проявление эффективности деятельности этих органов, которая определяется не числом указов или изданных распоряжений, а тем, насколько эти указы были реализованы и претворены в жизнь, и ощутило ли население их последствия. А с учетом того, что предлагаемые респондентам для оценки органы объектом своей деятельности предполагают всю страну и ее население, владение подобной информацией может стать очень нужным элементом для своевременной корректировки проводимой ими политики.

В этом плане, самым эффективным способом получения необходимой информации является проведение социологических опросов. Причем, периодические опросы населения позволяют не только выявить имеющиеся на местах проблемы, но и оценить эффективность тех шагов, которые предпринимаются тем или иным органом с целью устранения выявленных недостатков. Особенно полезным может оказаться использование социологических опросов при апробации тех мер, которые планируется предпринять. При этом можно выявить имеющиеся недочеты и вовремя устранить их. Кстати, подобная практика широко используется во всем мире.

В перечень социально-политических институций были включены те, которые реально могли быть оценены всем населением страны, любым ее гражданином. При составлении перечня лиц для выявления степени доверия и оценки деятельности было учтено то, что незадолго до опроса были произведены кадровые изменения и ряд руководителей тех органов, которые были в списке опроса, населению известны не были. Поэтому было решено предложить респондентам оценить деятельность и высказать степень доверия Президенту страны Ильхаму Алиеву и Рамизу Мехтиеву, который являясь руководителем Президентской администрации, в течение года был именно тем, кто играл большую роль в реализации указов Президента.

Далее в список были включены наиболее популярные в момент Президентских выборов 2003 года представите-

ли оппозиции - Иса Гамбар, Расул Гулиев, Этибар Мамедов, Али Керимли, Лала Шовкет Гаджиева.

Естественно, в дальнейшем предлагаемый для оценки список лиц будет расширен, и это позволит сделать более полный анализ полученной информации.

С тем, чтобы выявить наиболее точную картину отношения респондентов к оцениваемым органам и лицам, была предложена шкала ответов, учитывающая и категоричные ответы - "полностью доверяю" и "полностью не доверяю", и ответы, допускающие некоторое сомнение "скорее доверяю" и "скорее не доверяю". Для оценки деятельности указанных органов и лиц была предложена пятибалльная шкала от "очень плохо" до "отлично". Полученные результаты оказались весьма интересными.

Наибольшее доверие и наивысшая оценка деятельности были даны Президентскому институту (рис. 4.1.). Здесь полное доверие составило 70,7%.

Для сравнения: на втором месте по полученному полному доверию находится Министерство Национальной Безопасности всего лишь с 26%-ми.

Такой высокий рейтинг в сочетании с высокой оценкой деятельности в 4,27 балла объясняется тем, что институт Президентства в сознании людей неотделим от понятия "Президент страны". Это вполне подтверждается примерно одинаковыми оценками данными самому Ильхаму Алиеву - степень полного доверия 71,9% (рис.4.2). Его деятельность была оценена в 4,33 балла.

С учетом сравнительно небольшого срока пребывания

рис. 4.1. Оценка доверия институту Президентства

рис. 4.2. Оценка доверия Ильхаму Алиеву

на посту Президента страны Ильхама Алиева такая высокая оценка есть следствие не только большого доверия, но и больших ожиданий от молодого, энергичного руководителя, который, кроме того, будучи сыном и продолжателем политики предыдущего Президента страны Гейдара Алиева, для достаточно большой части населения страны является гарантом обеспечения политической стабильности и мира в стране.

Руководитель Президентского аппарата Рамиз Мехтиев получил в результате опроса 14,8% полного доверия, 29,3% частичного доверия, 23,1% частичного недоверия и 16,9% полного недоверия опрашиваемых респондентов. При этом 15,9% опрошенных не смогли определиться в своих оценках. Его деятельность была оценена достаточно высоко - в 3,11 балла.

Интересно, что оценки доверия Кабинету Министров и Милли Меджлису примерно одинаковы не просто по сумме, но и по структуре (рис.4.3 и рис.4.4), что может быть объяснено тем, что респонденты, скорее всего, при оценке правительства просто механически проецируют имеющуюся о Милли Меджлисе информацию, работу которого они имеют возможность регулярно отслеживать по телевидению. При этом и оценки деятельности примерно одинаковы: Кабинет Министров - 3,31, Милли Меджлис - 3,1.

Однако, при оценке министерств и прочих структур подобного единодушия уже не наблюдалось, поскольку, как уже упоминалось выше, респонденты оценивали из-

358

рис. 4.3. Оценка доверия Кабинету Министров

вестные им органы. При этом деятельность Министерств

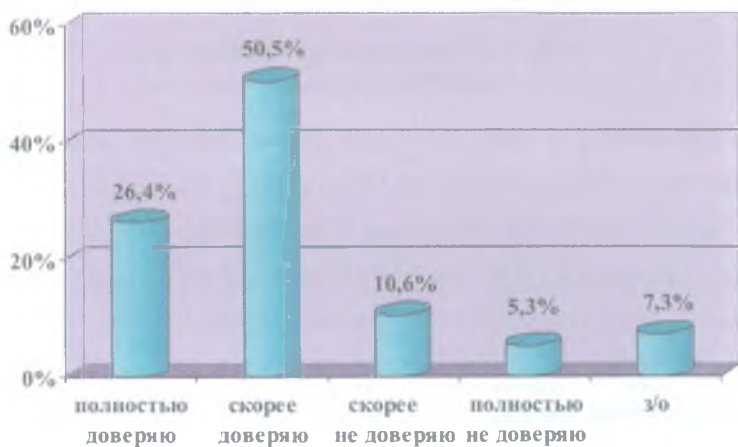
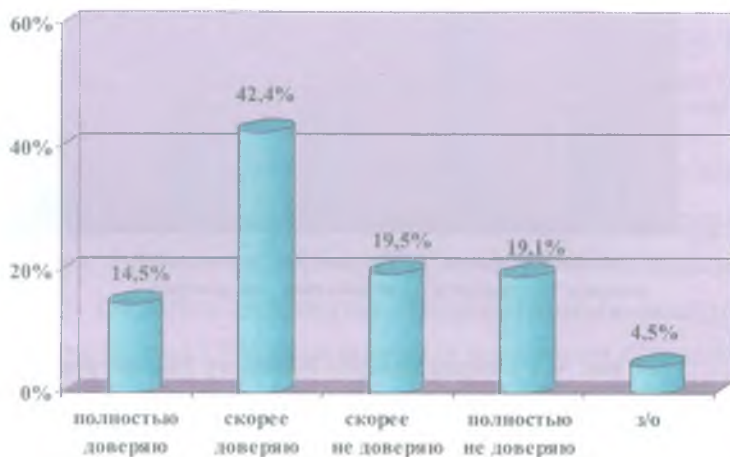

рис. 4.4. Оценка доверия Милли Меджлису

ва Национальной Безопасности получила по сравнению с другими министерствами более высокую оценку (3,67 балла), ему также было оказано большее доверие, чем остальным (рис.4.5).

**рис. 4.5. Оценка доверия Министерству
Национальной Безопасности**

Достаточно высокое доверие и оценку деятельности получило Министерство Обороны (рис.4.6).

Оценки данные Министерству Внутренних Дел несколько ниже (рис.4.7), однако, при сравнении с оценками, которые были даны полиции (рис.4.8) видно, что респонденты не ставят знака равенства между этими двумя структурами.

Полиция является одним из подразделений МВД, причем имеющим наиболее тесный контакт с населением, охрану безопасности которого оно призвано осуществлять. Тот факт, что лишь двое из десяти опрошенных готовы

360

рис. 4.6. Оценка доверия Министерству обороны

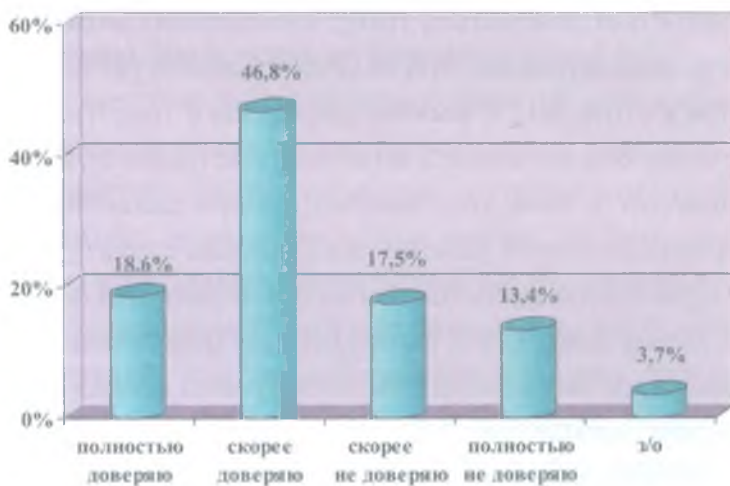

рис. 4.7. Оценка доверия Министерству Внутренних Дел

рис. 4.8. Оценка доверия полиции

полностью довериться тому, что полиция может выполнить свои функции, почти семь из десяти (65%) сомневаются в этом, а 13% вообще убеждены в том, что полиция не способна выполнять возложенные на нее обязанности, приводит к выводу о необходимости дальнейшего усовершенствования работы полицейских структур.

При оценке респондентами деятельности Госкомитета по делам беженцев и вынужденных переселенцев и оказываемого ему доверия были получены весьма неопределенные данные (рис.4.9).

Однако, когда была проведена дифференциация респондентов на местных и тех, кто по известным обстоятельствам, связанным с оккупацией части азербайджанских земель и конфликтом с Арменией, оказался в поло-

362

рис. 4.9. Оценка доверия Государственному Комитету по делам беженцев

жении беженцев и вынужденных переселенцев (БВП), была получена более ясная информация (рис.4.10)

Если местные респонденты судили по той информации, которой они владеют (телевидение, газеты, слухи, разговоры), то, будучи объектом деятельности указанного Комитета и зная о его работе не понаслышке, БВП оказали большее доверие ему (46,8% против 32,5%). Но, деятельностью Комитета беженцы не очень довольны и считают, что эта организация обладает определенным еще не использованным потенциалом. Именно потому, если местные респонденты оценили деятельность Комитета в 2,92 балла по пятибалльной шкале, то БВП дали 2,86 балла.

При анализе оценки, данной Министерству Экологии

рис. 4.10. Оценка респондентами доверия Государственному Комитету по делам беженцев

и Природных ресурсов, обращает на себя внимание тот факт, что достаточно большое число респондентов (11%) не решились дать оценку работе министерства (рис.4.11).

С другой стороны по сравнению с другими министерствами здесь самый низкий процент ответивших "полностью доверяю". На наш взгляд, это связано с тем, что недостаточно информированное о функциях Министерства Экологии население считает именно это ведомство ответственным за недостаточно быстрое решение проблем, вызванных изменениями в окружающей среде или стихийными бедствиями. В этой связи весьма интересно распределение оценок по регионам (рис.4.12).

Как видно из диаграммы, наименьшее доверие оказано

рис. 4.11. Оценка доверия Министерству Экологии и Природных ресурсов

рис. 4.12. Распределение оценок доверия Министерству Экологии и Природных ресурсов по регионам

в Западном регионе, в который входит Шеки, где в последнее время разлив реки Шин стал причиной многих проблем местного населения. Кроме того, в этот же регион входит Гянджа с ее экологическими проблемами и Дашкесан, где в 2004 году в результате пронесшегося урагана и произошедших в результате стихийных пожаров, был нанесен ущерб и природе и населенным пунктам.

Однако, оценка деятельности в 3,05 балла показывает, что Министерство Экологии прилагает достаточно заметные усилия для изменения ситуации на местах в лучшую сторону, и респонденты знают об этом, ценят это и ждут большего.

При оценке деятельности Министерства Здравоохранения и степени доверия к нему респонденты высказали достаточный скептицизм (рис.4.13). Чем это вызвано? Наверное, не ошибемся, если назовем причиной существующие на сегодняшний день проблемы в области здравоохранения, отсутствие продуманной и эффективной системы социальной защиты здоровья в сочетании с социально-экономическими трудностями. В результате затрудняется, а порой и вовсе становится невозможным должное лечение и профилактика заболеваний.

Здоровье, как залог активной полноценной жизни, всегда будет для каждого человека на первом месте, и в связи с этим к Министерству Здравоохранения всегда будут предъявляться повышенные требования. Существовавшая в Азербайджане в течение многих лет система медицинского обслуживания сейчас находится на этапе ре-

рис. 4.13. Оценка доверия Министерству Здравоохранения

формирования, причем этот процесс несколько затянулся и происходит достаточно сумбурно и не совсем продуманно. Примером тому может служить введение, а затем отмена платного медицинского обслуживания в стационарных медицинских учреждениях.

Таким образом, невысокая оценка деятельности в 2,88 балла системе здравоохранения свидетельствует о необходимости ускорения темпов разработки стройной и обоснованной системы медицинского обслуживания населения.

Аналогичная картина наблюдается и в другой сфере, которая напрямую касается каждого члена общества, причем с малых лет - образовании (рис.4.14).

Продолжающаяся реорганизация существовавшей

рис. 4.14. Оценка доверия Министерству Образования

долгие годы системы образования, трудности в материальном обеспечении заведений Министерства Образования, все те же экономические затруднения населения и т.д. являются причиной тому, что лишь половина респондентов доверяет этому министерству, причем, полностью доверяет лишь один из десяти опрошенных, а деятельность оценивает в 3 балла.

Несколько иначе распределились ответы респондентов при оценке степени доверия местным органам Исполнительной власти (рис.4.15). И хотя, здесь также доверие высказали чуть больше половины, тем не менее, четверть респондентов полностью доверяет указанным органам. Но, примерно, такое же количество респондентов не доверяет полностью (21%) или скорее не доверяет

**рис. 4.15. Оценка доверия местным органам
Исполнительной власти**

(22%) этим органам. Такое примерно равное распределение голосов является признаком того, что местные власти, находящиеся в тесном непосредственном контакте с населением, пока не смогли выработать по-настоящему действенного механизма работы с конкретными людьми. Это подтверждается тем, что большее доверие и более высокая оценка деятельности этих структур даны в малых населенных пунктах (рис.4.16).

Однако, если сравнить оказанное местным органам исполнительной власти доверие с тем, что было оказано местным органам самоуправления - муниципалитетам, можно увидеть насколько они отличаются. Лишь треть опрошенных респондентов доверяет муниципалитетам, а оценка деятельности всего 2,74 балла (рис.4.17). Можно

рис. 4.16. Распределение оценок доверия и деятельности местным органам Исполнительной власти по регионам

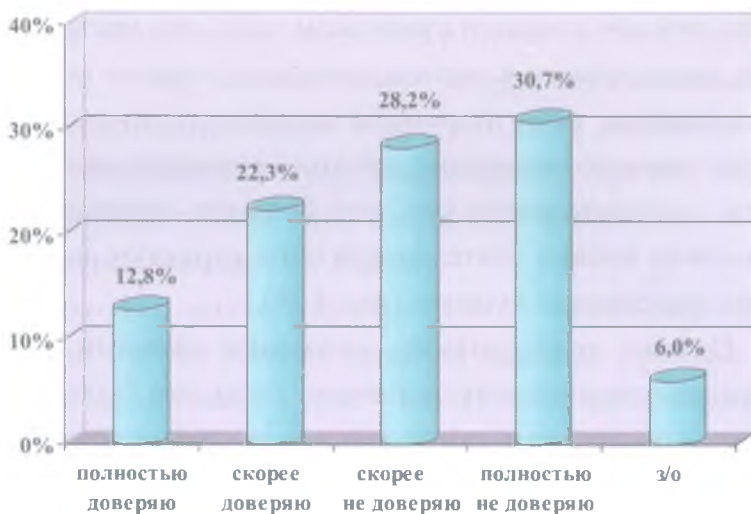

рис. 4.17. Оценка доверия муниципалитетам

объяснить это и тем, что муниципалитеты - новая структура и до выработки эффективного механизма работы еще далеко. Однако следует учесть, что и в самом положении об органах самоуправления достаточно недостатков, которые в сочетании с ограниченными возможностями муниципалитетов не позволили пока им занять значимое место в социальной жизни населения.

Отношение респондентов к судебным органам и прокуратуре, включенным в предлагаемый респондентам список для оценки, примерно одинаковое (рис.4.18 и рис.4.19): чуть больше трети респондентов не доверяет обоим органам (35% - суды, 33% - прокуратура).

И как следовало ожидать, большее число опрошенных (почти каждый пятый респондент) четкого представле-

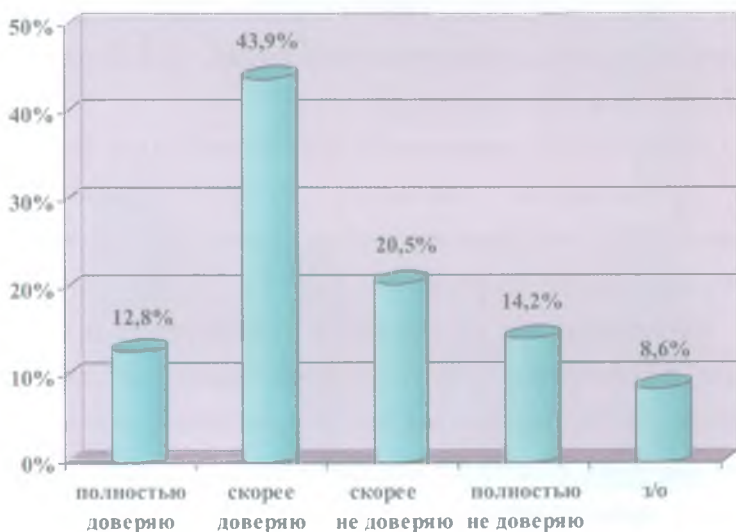

рис. 4.18. Оценка доверия судебным органам

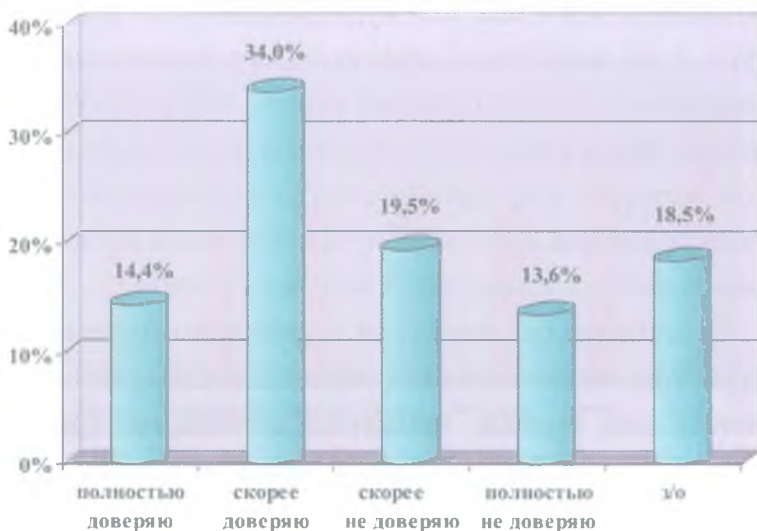

рис. 4.19. Оценка доверия прокуратуре

ния о работе прокуратуры не имеет. Однако, оценка деятельности дана примерно одинаковая: 3,12 балла - судам и 3,16 балла - прокуратуре.

Отношение к имеющим наибольший стаж деятельности профсоюзам оказалось вообще удивительным (рис.4.20). Треть респондентов, ровно 30%, не может ничего сказать об их работе.

Распределение полученных результатов по возрастным категориям респондентов выявило следующее (рис.4.21). Лучше всего оценили деятельность этих органов те, кому уже за 60 лет (2,98 балла) и оценивали они, скорее, деятельность профсоюзов тех времен, когда сами работали, т.е. до выхода на пенсию. Далее идет оценка в 2,8 балла, данная возрастной категорией респондентов

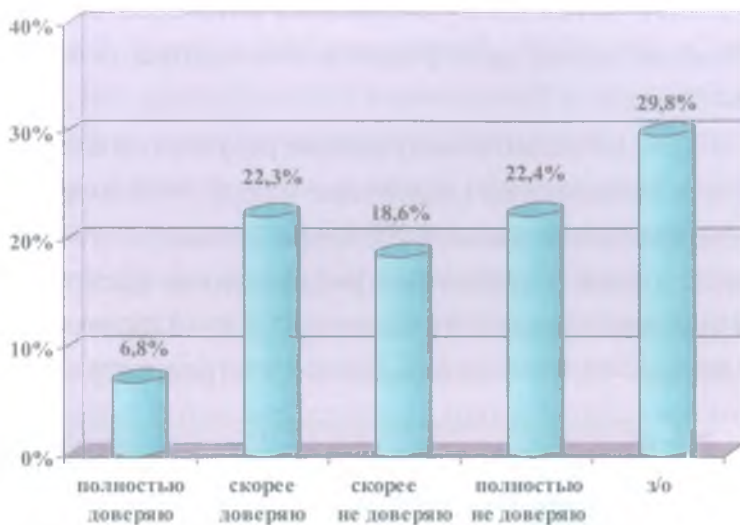

рис. 4.20. Оценка доверия профсоюзам

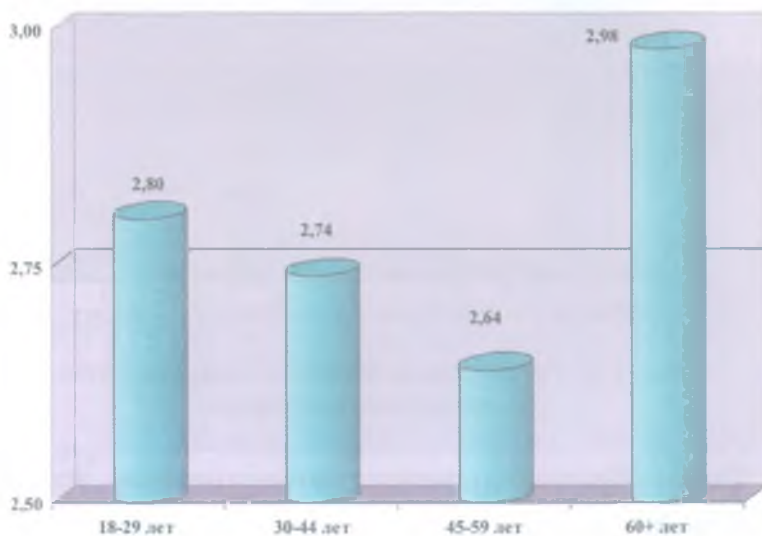

рис. 4.21. Распределение оценок деятельности профсоюзам по возрастным категориям, в баллах по 5-балльной шкале

18-29 лет, затем 2,74 - возрастная категория 30-44. Наименьшую оценку дали респонденты в возрасте 45-59 лет - 2,64 балла.

Чтобы объяснить полученные результаты следует обратить внимание на следующее. Среди 1496 опрошенных респондентов оказалось 208 безработных (13,9%). Возрастной состав безработных респондентов распределился следующим образом: 18-29 лет - 62,5%, 30-44 лет - 22,12%, 45-59 лет - 12,98%, 60 и выше - 2,4% (рис.4.22).

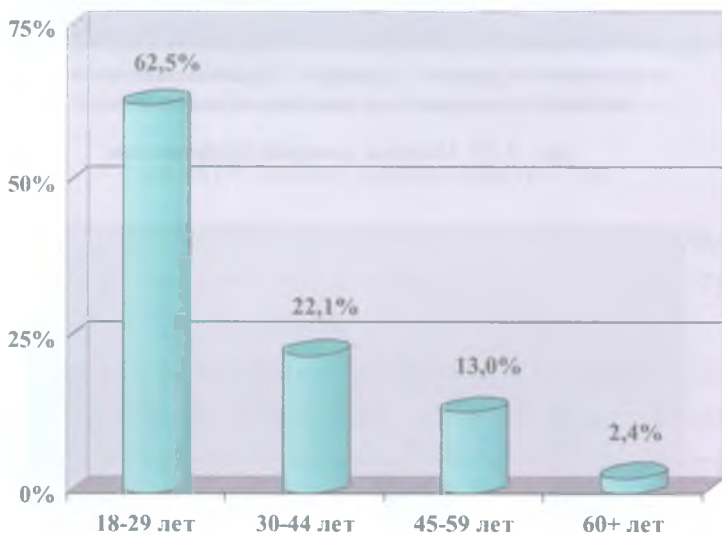

рис. 4.22. Распределение безработных респондентов по возрастным категориям

Таким образом, большинство безработных - это молодые люди в возрасте до 29 лет, они не находятся в зоне внимания профсоюзов, следовательно судят о них по чьим-то рассказам или просто понаслышке. Наимень-

ший балл выставлен наиболее занятой и одновременно уязвимой возрастной категорией 45-59 лет. Следует учесть, что представители именно этой возрастной категории чаще всего подвергаются увольнению в результате сокращения штатов, а не по профнепригодности, а, следовательно, именно эта категория граждан нуждается в защите профсоюзов. Напрашивается вывод о том, что низкая оценка деятельности профсоюзов, данная именно этой возрастной категорией, является реалией, отражающей очень слабую деятельность профсоюзов в настоящее время.

Относительно молодой "третий" сектор - неправительственные организации, в принципе, получили неплохие оценки (рис.4.23). Однако, следует обратить внима-

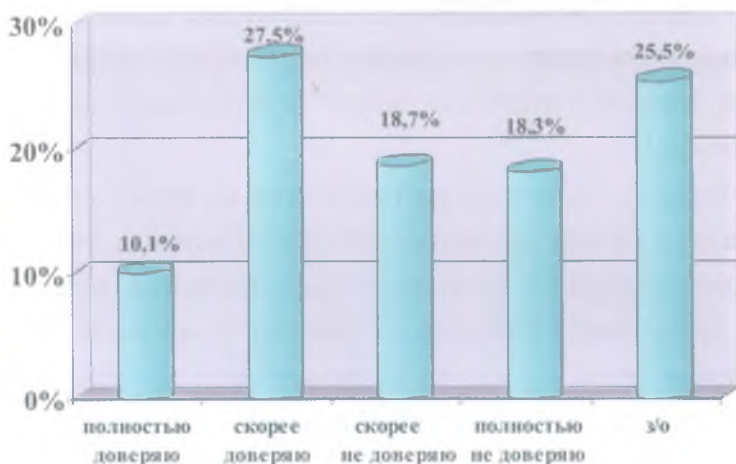

рис. 4.23. Оценка доверия неправительственным организациям

ние на то, что четверть респондентов вообще не знает об их деятельности, а возможно и существовании.

Конечно, масштабы деятельности неправительственных организаций таковы, что о них знает лишь небольшая часть населения, с которой работают эти организации. Например, неправительственные организации очень часто работают именно с беженцами и вынужденными переселенцами в рамках проектов или оказания гуманитарной помощи. Поэтому в отличие от всех респондентов среди беженцев не сумевших оценить деятельность неправительственных организаций, оказалось всего 9%. Однако, растущая численность общественных организаций, активность, а также их востребованность позволяют надеяться, что в дальнейшем, как доверие, так и оценка их деятельности будут меняться лишь в лучшую сторону.

Однако, аутсайдером по набранным оценкам по оказываемому доверию и деятельности среди предложенных для оценки групп оказалась политическая оппозиция (рис.4.24).

Больше половины респондентов во время опроса высказало недоверие нынешней политической оппозиции. Причиной может быть и то, как оппозиция проявила себя сразу после выборов, и низкая политическая активность в течение всего года прошедшего после них. Бессилие и неумение выработать верную тактику в новых условиях, которые продемонстрировала оппозиция, вызвали разочарование масс, чем и продиктована низкая оценка деятельности в 2,53 балла.

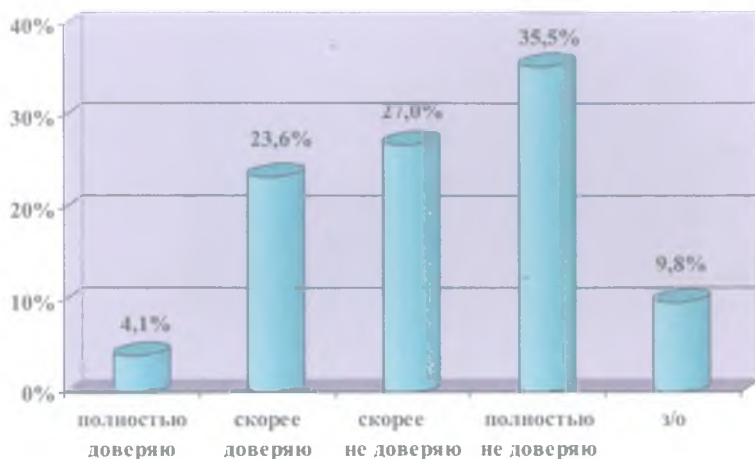

рис. 4.24. Оценка доверия политической оппозиции

Такие же низкие оценки выставлены и лидерам оппозиционных сил страны (рис.4.25-4.29). Причем, очень ин-

рис. 4.25. Оценка доверия Иса Гамбару

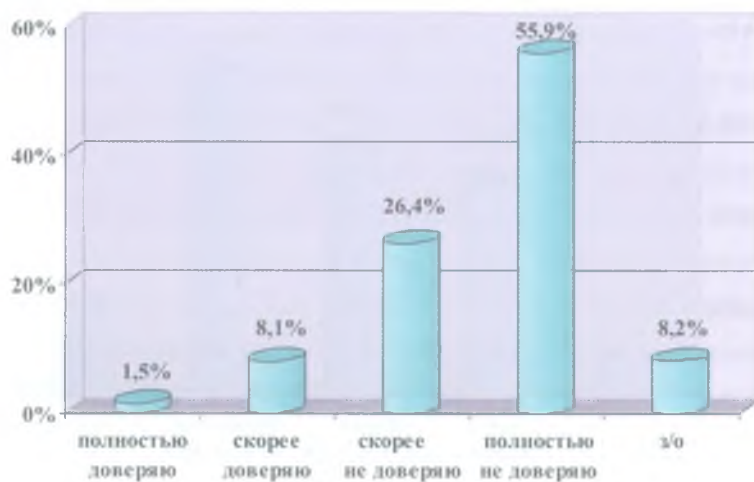

рис. 4.26. Оценка доверия Расулу Гулиеву

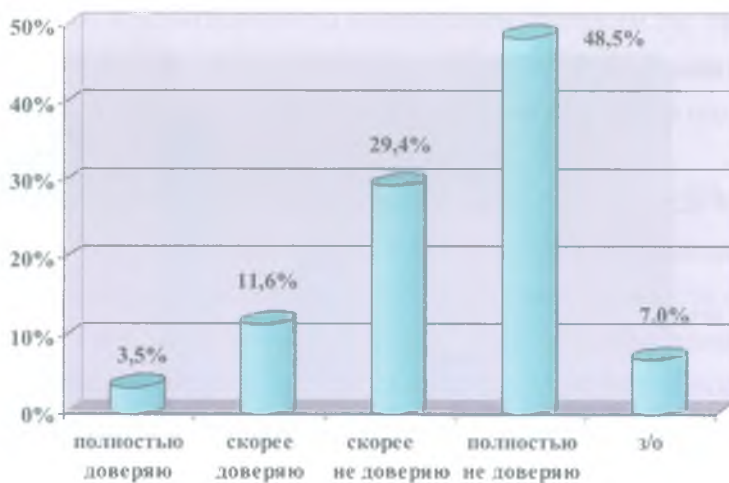

рис. 4.27. Оценка доверия Этибару Мамедову

рис. 4.28. Оценка доверия Лале Шовкет Гаджиевой

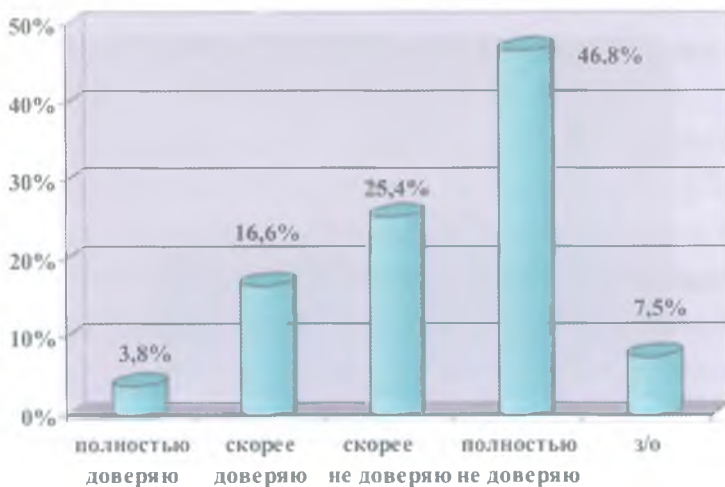

рис. 4.29. Оценка доверия Али Керимли

интересным оказалось то, что через год после выборов соотношение их рейтингов изменилось.

Напомним, что во время Президентских выборов в 2003 году голоса, отданные за кандидатов от оппозиции, распределились следующим образом: Иса Гамбар - 13,97%, Этибар Мамедов - 2,92%, Лала Шовкет Гаджиева - 3,62%.

Если во время выборов наибольший рейтинг среди кандидатов от оппозиции был у Исы Гамбара, то теперь через год лидирует Лала Шовкет Гаджиева (рис.4.30). Ей высказано и большее доверие, и дана более высокая оценка ее деятельности. Видимо, сыграли роль ее политическая культура, личностные качества, которые проявились во время проведения предвыборной агитационной кам-

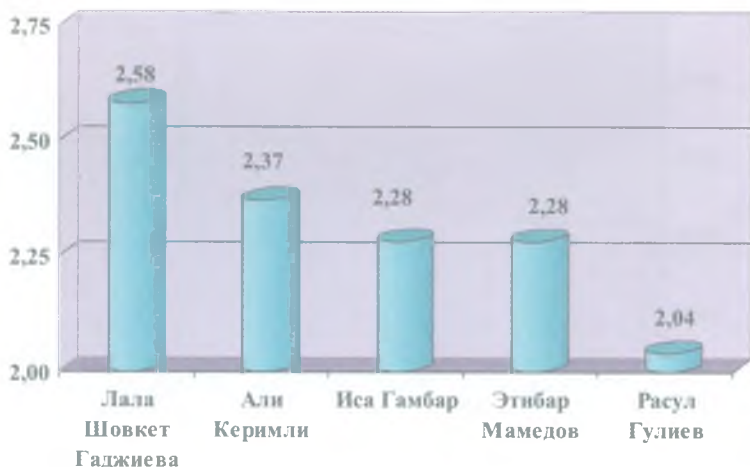

рис. 4.30. Распределение оценок деятельности представителей оппозиции, в баллах по 5-балльной шкале

паний и после объявления результатов голосования.

Таким образом, представленная информация позволяет выявить мнение опрошенных респондентов, а с учетом корректности выборки, и всех избирателей Азербайджана, и на основе анализа определить те направления, в которых необходимо развиваться нашему обществу с тем, чтобы поскорей встать на один уровень со всеми демократическими странами и утвердиться как равному в мировом сообществе.

**заслуженный журналист Энвер КАФАРЛЫ,
Президент Фонда
“Права человека XXI век -Азербайджан”**

5. ВНУТРЕННЯЯ ПОЛИТИКА

При существующем в Азербайджане президентском способе правления, ответственность перед народом за суверенитет государства, за надежность и целостность государственной системы, за разумное взаимное сотрудничество государственных органов ложится на Президента страны. Поэтому президентские выборы воспринимаются населением, как очень важная веха в жизни страны, а к кандидатам на этот пост предъявляются очень большие требования, поскольку будущий Президент страны должен не только умело управлять властью, но и оказывать реальное влияние на жизнь простых граждан своей страны.

Президентские выборы 2003 года прошли при большой активности избирателей. Причиной тому может быть и организованная на высоком уровне предвыборная кампания, в ходе которой всем кандидатам была предоставлена возможность проводить агитацию всеми разрешенными законом способами. Кандидаты посещали районы Азербайджана, публиковались на страницах газет и журналов, им было отведено бесплатное эфирное время на телевидении и т.д.

Кроме того, за время, прошедшее с момента обретения независимости Азербайджаном в жизни страны произошло немало сложных политических событий, в ходе которых выявилось то, что личность стоящего у руля власти играет не просто большую, а решающую роль. Именно в этот период у населения сформировалось осознание того, что участие в голосовании является обязательным, а правильность сделанного при этом выбора может повлиять на будущее всей страны и на жизнь каждого конкретного человека. Подтверждением тому были очереди избирателей, пришедших голосовать на Президентские выборы 2003-го года, у входов в избирательные участки. Еще до официального объявления было ясно, что выборы состоялись, а уверенность и настрой проголосовавших были явным признаком того, что они остались довольны ходом голосования.

Прежде чем приступить к анализу ответов, полученных на вопрос о том, за кого они голосовали на президентских выборах 2003 года, приведем официаль-

ные данные по результатам голосования на Президентских выборах 2003 года, опубликованные ЦИК: Ильхам Алиев - 76,84%, Иса Гамбар - 13,967%, Лала Шовкет Гаджиева - 3,615%, Этибар Мамедов - 2,918%, Ильяс Исмаилов - 0,995%, Сабир Рустамханлы - 0,825%, Гудрат Гасангулиев - 0,499%, Хафиз Гаджиев - 0,341%.

Теперь обратимся к ответам респондентов (рис. 5.1). Как видим, наблюдается та же тенденция - на первом месте Ильхам Алиев с 71,4%, далее Иса Гамбар, Этибар Мамедов и Лала Шовкет Гаджиева.

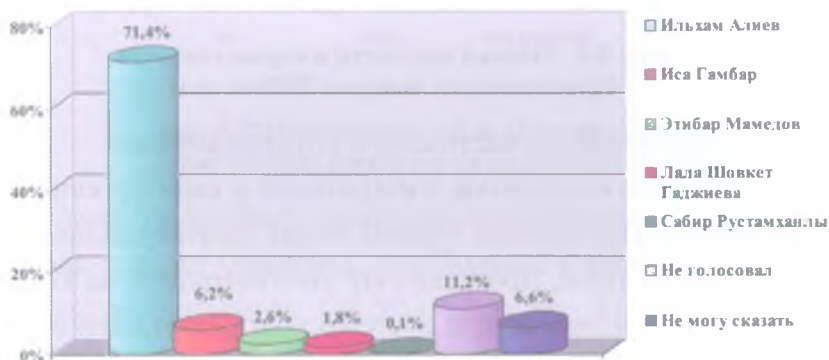
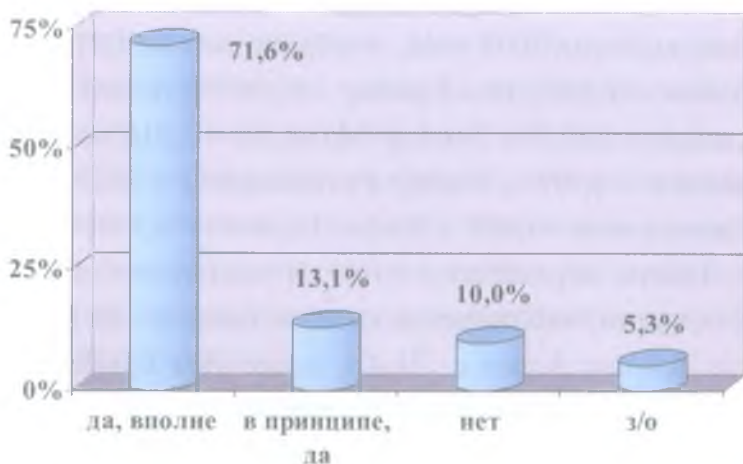

рис. 5.1. Распределение голосов респондентов на Президентских выборах 2003-го года

Прошедшие выборы охарактеризованы большинством опрошенных (71%), как вполне честные и справедливые, 13,1% согласны с этим, хотя и считают, что некоторые недостатки все же имели место (рис.5.2).

Лишь 10% избирателей посчитали, что были допущены существенные нарушения в организации выборов и

**рис. 5.2. Оценка честности и справедливости
Президентских выборов 2003-го года**

их нельзя признать честными и справедливыми.

Серьезное отношение избирателей к выбору кандидата на пост Президента страны вновь подтвердилось при ответе на вопрос, проголосуют ли избиратели за Ильхама Алиева, если выборы состоятся на следующей неделе (рис. 5.3). Интересно то, что число намеревающихся сделать это больше, чем тех, кто голосовал за Ильхама Алиева на выборах в 2003 году. Это можно объяснить тем, что за истекший со дня выборов год Ильхам Алиев, как Президент, смог проявить те качества, которые убедили не только тех, кто голосовал за него в правильности их выбора, а также и других в том, что именно он должен находиться у власти.

Год - это целых 365 дней, в течение которых в жизни

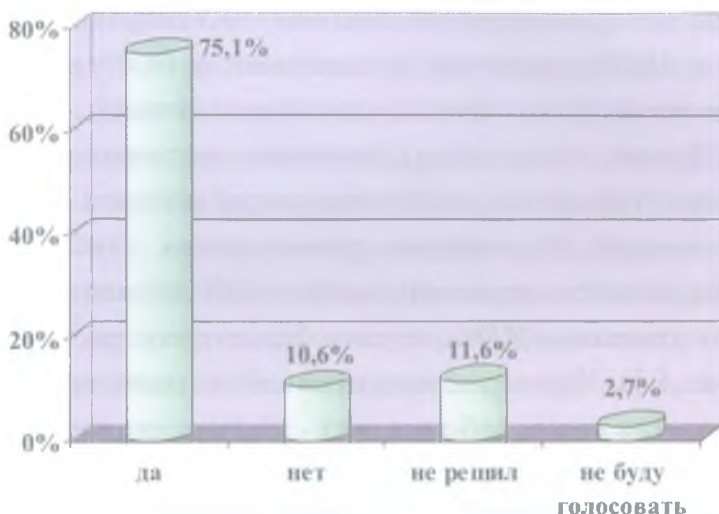

рис. 5.3. Проголосуете ли за Ильхама Алиева ,
если выборы состоятся на следующей неделе?

страны произошли заметные изменения. В первую очередь следует отметить, что больше половины опрошенных респондентов (60,5%) считают, что Азербайджан развивается в правильном направлении, и лишь 13,3% респондентов думает, что развитие идет в ошибочном направлении.

35,3% респондентов считает, что в сегодняшней деятельности органов Исполнительной власти в стране преобладают позитивные результаты, 28,7% - недостатки и ошибки, а 23,5% считает, что, несмотря на имеющиеся в работе исполнительных властей недочеты ее деятельность можно оценить все-таки как позитивную.

Оценивая тенденции социально-экономического раз-

вития Азербайджана после Президентских выборов 2003 года 10% респондентов считают, что ситуация ухудшилась, 18,7% изменений не замечают, а 64,4% респондентов считают, что заметны позитивные сдвиги.

Причем, среди самых значимых достижений в управлении страной после Президентских выборов 2003 года, по мнению опрошенных респондентов, наиболее важным является сохранение стабильной ситуации в стране. Это отметило 34,9%, то есть более трети респондентов (рис. 5.4). Часть респондентов сочла наиболее важным открытие новых рабочих мест - 13,5%, а другие - возможность безопасного проживания - 9,1%, стабилизацию экономики отметило 5,7% респондентов, и лишь 17,3%

рис. 5.4. Самые значимые достижения в управлении Азербайджаном за последний год

опрошенных никаких достижений не заметили.

Называя самые важные проблемы, стоящие перед нашим обществом и еще не нашедшие своего решения, респонденты почти единогласно самой главной назвали проблему урегулирования Карабахского конфликта (85,7%). Далее были указаны безработица (75,1%), бедность (42,6%), низкая заработная плата (31,4%), проблемы беженцев (26,9%) и другие. На вопрос "Кто, на Ваш взгляд, может решить перечисленные Вами выше проблемы?" подавляющее большинство опрошенных назвало Президента страны (рис. 5.5).

рис. 5.5. Кто может решить проблемы Азербайджана?

Такая вера в возможности и умение Президента разрешить весьма сложный и затянувшийся конфликт из-за

Нагорного Карабаха, видимо, основана на тех выводах, которые были сделаны избирателями за прошедшее после выборов время. Те надежды, которые возлагались на Ильхама Алиева во время голосования, были больше основаны на том, что это сын Гейдара Алиева, продолжатель его политики и гарант стабильной ситуации в стране. Однако, уже через год после выборов 84,4% респондентов отметили, что Ильхам Алиев смог проявить себя за время Президентства, как состоявшийся политический лидер и руководитель страны, а не просто сын Гейдара Алиева. Причем, категорически в этом уверены 70,3% ответивших (рис. 5.6). А девять из десяти уверены в том, что Ильхам Алиев - надежный человек. Надо ли

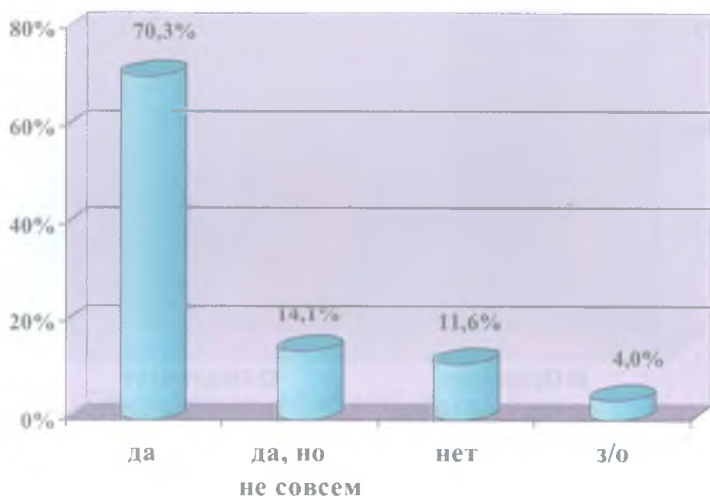

рис. 5.6. Оценка состоятельности Ильхама Алиева, как самостоятельного политического лидера

говорить о том насколько важна вера не только в способность управлять страной, но и в личностные качества того, кто призван решать проблемы каждого из избирателей и всей страны в целом?

Только такая вера народа в избранного Президента, поддержка и понимание проводимого им курса могут позволить осуществить необходимые меры по дальнейшему социально-экономическому развитию страны.

Если сравнить те оценки, которые выставлены опрошенными респондентами деятельности различных социально-политических институций, то можно видеть, что выше всех оценена деятельность института Президентства

рис. 5.7. Оценка деятельности различных институций

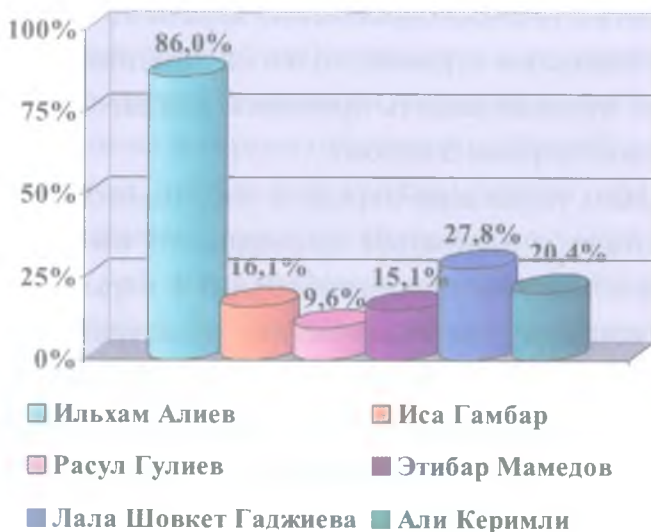

рис. 5.8. Оценка доверия Президенту страны и представителям оппозиции

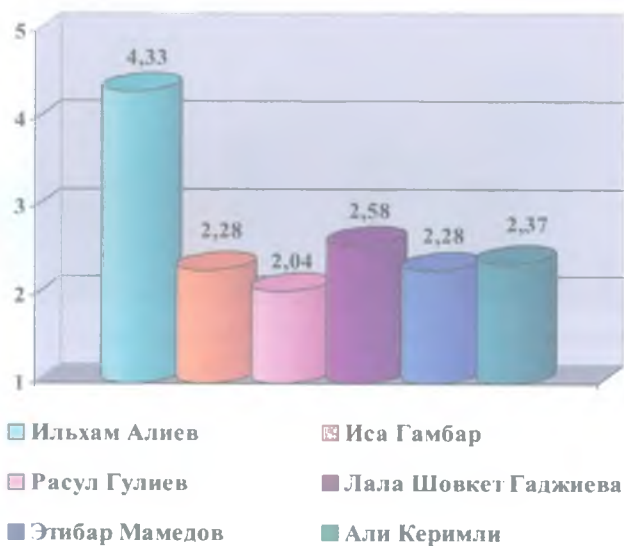

рис. 5.9. Оценка деятельности Президента страны и представителей оппозиции

ва, которым руководит Ильхам Алиев (рис. 5.7).

Если же оценить степень доверия, оказанного респондентами Президенту и представителям оппозиционных партий, то можно наблюдать еще больший разрыв (рис. 5.8 и рис. 5.9).

Изложенные выше результаты опроса по оценке респондентами внутренней политики Президента страны неоднозначно указывают на поддержку населением проводимого им курса.

Вели АЛИБЕКОВ,
Председатель Центра Политических
Технологий, политолог

6. ВНЕШНЯЯ ПОЛИТИКА

Современный этап мирового развития характеризуется острейшими социально-экономическими конфликтами и политическими противоречиями. В настоящее время, когда весь мир становится единым комплексом, части которого тесно связаны друг с другом, принятие решений внутри страны, их реализация и контроль происходящих процессов должны обязательно происходить с учетом положения в окружающем страну внешнем мире. В процессе формирования мирового сообщества, когда все страны становятся важными участниками мировой политики, роль руководства страны, его умение выбрать

рис. 5.8. Оценка доверия Президенту страны и представителям оппозиции

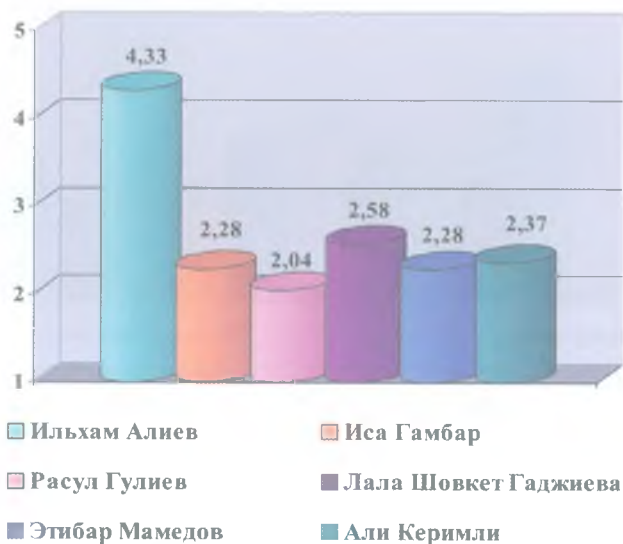

рис. 5.9. Оценка деятельности Президента страны и представителей оппозиции

ва, которым руководит Ильхам Алиев (рис. 5.7).

Если же оценить степень доверия, оказанного респондентами Президенту и представителям оппозиционных партий, то можно наблюдать еще больший разрыв (рис. 5.8 и рис. 5.9).

Изложенные выше результаты опроса по оценке респондентами внутренней политики Президента страны неоднозначно указывают на поддержку населением проводимого им курса.

Вели АЛИБЕКОВ,
Председатель Центра Политических
Технологий, политолог

6. ВНЕШНЯЯ ПОЛИТИКА

Современный этап мирового развития характеризуется острейшими социально-экономическими конфликтами и политическими противоречиями. В настоящее время, когда весь мир становится единым комплексом, части которого тесно связаны друг с другом, принятие решений внутри страны, их реализация и контроль происходящих процессов должны обязательно происходить с учетом положения в окружающем страну внешнем мире. В процессе формирования мирового сообщества, когда все страны становятся важными участниками мировой политики, роль руководства страны, его умение выбрать

верную геополитическую стратегию и тактику, определяет место, которое государство может занять в мировом сообществе, условия его существования, а также его место и роль в системе международных взаимоотношений.

С учетом изложенного, в процессе опроса респондентам было предложено оценить те шаги, которые предпринимаются руководством страны во внешней политике.

В первую очередь, это, конечно же, те усилия, которые предпринимаются с целью восстановления территориальной целостности Азербайджана и решения проблем, связанных с конфликтом с Арменией из-за Нагорного Карабаха. Тем более, что и сами опрошенные респонденты самой важной проблемой страны указали именно эту.

Далее, очень важным стратегическим направлением является активизация процесса интеграции в мировое сообщество и, в первую очередь, активизация внешнеэкономической политики. Совершенно ясно, что пассивность в мировых экономических процессах неизбежно повлечет проигрыш в конкурентной борьбе за инвестиции и рынки сбыта. Следует отметить, что почти все респонденты (84,7%), отвечая на вопрос о необходимости активизации процесса сближения с Евросоюзом, ответили положительно (рис. 6.1). Такое единодушие не удивительно. В Азербайджане в течение последних лет идет активная совместная работа с Евросоюзом, и практически во всех уголках страны знают об этой организации, связывая с ней надежды на улучшение социально-экономического положения в стране.

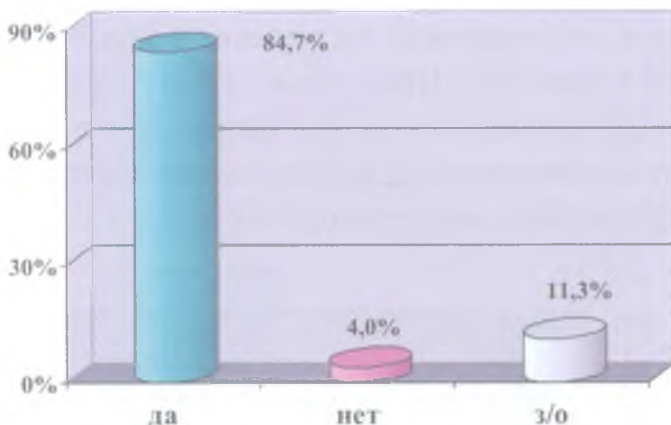

рис. 6.1. Оценка необходимости активизации сближения с ЕС

Другим важным направлением во внешней политике является поддержание взаимовыгодных отношений с другими государствами, например, Соединенными Штатами Америки, с которыми за последнее десятилетие установились очень прочные контакты во всех областях. Это и экономика (достаточно вспомнить сотрудничество в нефтяной отрасли), и политика, и образование, и другие.

Немаловажным фактором, влияющим на формирование отношения простых людей к политике сближения с США, оказало то, что многие из них на себе и членах своей семьи или родных ощутили положительные результаты этой политики. Кто-то получил работу, кто-то уехал или отправил своего ребенка учиться в США и т.д. Кроме того, США принимают весьма активное участие в содействии разрешению армяно-азербайджанского конфликта из-за Нагорного Карабаха.

Возможно, со всем этим и связана столь высокая поддержка необходимости расширения и углубления связей с США (рис. 6.2). Практически девять из десяти опрошенных высказались за сближение, и нет ни одного ответа, ставящего хотя бы под сомнение необходимость этого процесса, не то, что против!

рис. 6.2. Оценка политики Президента страны по активизации связей с США

Процесс поддержания дружеских добрососедских отношений со странами СНГ, с которыми мы имеем налаженные политические и экономические связи еще с советских времен, также положительно воспринимается респондентами (рис. 6.3 и рис. 6.4).

Правда, здесь несколько ниже число тех, кто безоговорочно поддерживает такое сближение, но реалии сего-

рис. 6.3. Оценка политики Президента страны по активизации связей с Россией

рис. 6.4. Оценка политики Президента по необходимости активизации связей с другими странами СНГ

дняшнего дня таковы, что пребывание в едином союзе в течение семидесяти лет, безвизовый режим со многими из стран СНГ сделали их более близкими и доступными для всех: большое количество граждан нашей страны учатся и работают в странах СНГ. Поэтому, большая часть респондентов считает этот процесс полезным и необходимым.

Еще одним важным направлением во внешней политике является борьба с терроризмом на международном уровне. Со сплетенными в единую мировую паутину наркопотоками, отмыванием грязных денег, поставками оружия боевикам и террористам можно бороться только в составе международной антитеррористической коалиции. Сознавая это, респонденты ценят те усилия, которые прилагает руководство страны, и одобряют их, поддерживая политику Азербайджана на мировой арене в плане борьбы с международным терроризмом (рис. 6.5).

Однако, в отношении присутствия контингента азербайджанских миротворцев в Ираке мнения респондентов несколько иные (рис. 6.6). Больше половины респондентов считает присутствие наших военных в Ираке, как впрочем, и американских излишним. Это понятно. В Азербайджане, так же как и в самих США и других странах, которые в составе международной коалиции разместили контингенты миротворческих войск в Ираке, отношение к самой кампании и к ее необходимости неоднозначное. Считая роль наших миротворцев достаточно важной, тем не менее, многие высказываются за необходимость скорейшего вывода войск коалиции из Ирака с

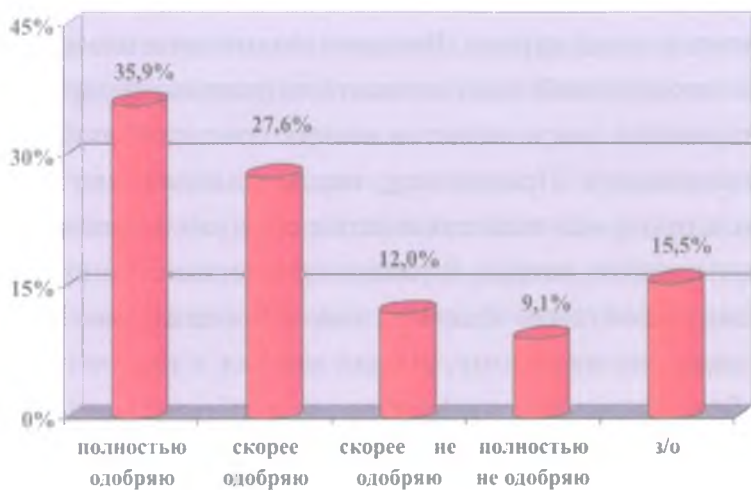

рис. 6.5. Оценка позиции Азербайджана в отношении к антиррорристической кампании в Ираке

рис. 6.6. Отношение к отправке миротворческого контингента Азербайджана в Ирак

тем, чтобы иракцы могли самостоятельно наладить жизнь в своей стране. Внешняя политика в сложившейся на сегодняшний день сложной социально-политической ситуации в мире является весьма ответственной сферой деятельности Президента, когда каждый шаг должен быть продуман тщательнейшим образом и просчитан на много шагов вперед, и увязан со многими геополитическими аспектами. Однако, год президентства Ильхама Алиева, по-видимому, убедил многих в том, что он способен принимать продуманные и обоснованные решения, как опытный политик (рис. 6.7).

рис. 6.7. Оценка внешней политики Президента страны

Именно поэтому больше половины опрошенных респондентов вполне довольны той внешней политикой, которую Ильхам Алиев осуществляет на мировой арене,

продвигая Азербайджан в один ряд с развитыми странами, треть считает, что есть нюансы, которые следует учитывать при формировании внешней политики. Такая поддержка для молодого Президента означает, что он для граждан своей страны является не только избранным ими руководителем государства, но и признанным политиком. И это уже не аванс, а результат той работы, которая проделана им и под его руководством в течение всего года.

профессор Фикрет Садыхов

7. СВОБОДА СЛОВА

В основу правового государства заложено равенство власти, гражданина, общества перед законом. А поскольку в процессе развития правового государства формируется и гражданское общество, то вполне закономерно проявляется интерес к различным аспектам его функционирования, особенно к проблеме свободы слова. Еще древнегреческий государственный деятель и оратор Демосфен утверждал, что лишение человека права свободно говорить представляет собой величайшее бедствие. Нормальное правовое общество не может быть без свободы слова. Сила воздействия слова такова, что использующих это "оружие" журналистов называют "четвертой властью". И это верно, поскольку от того, как освещаются события, зависит и их восприятие, и оценка. Воздействующие на формирование мировоззрения населения пред-

ставители средств массовой информации (СМИ) должны в свою очередь осознавать лежащую на них ответственность, поскольку от их деятельности зачастую зависит стабильность в обществе, а порой и судьбы людей, а объективный аналитический материал заставляет ответственные лица принимать адекватные действия.

Необходимо, чтобы общество могло вовремя получать полноценную и достоверную информацию о действиях, предпринимаемых руководством страны, с тем, чтобы, оценив их, высказать свое мнение. Только в этом случае возможны реальные социальные перемены в обществе.

Возможности получения информации в Азербайджане практически не ограничены: функционируют государственные и независимые частные теле и радиоканалы, получили лицензии более 1900 газет и журналов. В этот же список следует включить набирающий популярность Интернет. Правда, большая часть указанных средств массовой информации из-за реалий финансового плана отдает предпочтение распространению информации сенсационного характера или не требующей особого напряжения ума типа сериалов либо информации о личной жизни знаменитостей. Однако, официальная хроника и ее анализ также интересуют обычных граждан, поскольку речь идет о том что, в первую очередь отражается на их жизни непосредственно.

На вопрос о том, из каких же источников граждане обычно получают полноценную информацию о действиях органов исполнительной власти, респонденты указали

два основных источника - телевидение и радио (рис. 7.1), причем с небольшим перевесом, но предпочтение отдается все же государственным каналам (61,8% - государственные и 51,2% - частные). Это можно объяснить тем, что действительно государственное телевидение уделяет очень большое эфирное время официозу, в частности, подробно освещая президентские указы и распоряжения, а также законы, принятые в Милли Меджлисе.

Политическая стабильность в стране, развитие экономики в соответствии с принципами рыночных отношений, развитие частного сектора и превращение его в основной локомотив экономики способствуют повышению

рис. 7.1. Частота использования различных источников информации о деятельности Исполнительной власти

интереса населения к знанию законов, а вместе с ними и к официальной информации. А это, в свою очередь, свидетельствует о возрастающем интересе населения к правовому просвещению.

То, что частные телерадиоканалы находятся на втором месте, является результатом того, что, будучи независимыми, они более оперативны, а также свободны в преподнесении и интерпретации материала, что делает его более интересным для масс.

Не секрет, что каждый журналист, подготавливающий информацию, порой преподносит ее субъективно, не исключен и тот случай, когда он выражает чьи-то интересы. С этой позиции легко объяснить, почему настолько низок рейтинг у оппозиционной (6,1%) прессы, тираж которой превышает тираж государственной или независимой прессы. Пусть насыщенный и оперативный, но с завидным постоянством односторонне освещаемый материал имеет весьма узкий круг почитателей. Эта направленность не позволяет продвинуться изданию. Кроме того, не уделяется достаточного внимания другой очень важной особенности публикаций - точности. В результате, материалы грешат большим количеством лингвистических ошибок, неверным написанием названий официальных органов. Достаточно обратить внимание на часто встречающиеся в оппозиционной прессе публикации с опровержениями и исправлениями, вносимыми в опубликованный ранее материал.

А малое число, тех кто предпочитает в качестве источ-

ника информации о деятельности властей независимую прессу (8,0%), видимо, объясняется тем, что она еще находится в настоящий момент в стадии формирования и здесь еще не найден свой стиль обработки и подачи информации. Правда, у независимой прессы большой потенциал, поскольку в отличие от оппозиционной прессы здесь стараются помещать разноплановые материалы, а при анализе соблюдать нейтральность и объективность.

Весьма показательно то, как оценили респонденты наличие в различных СМИ свободы слова. В принципе, любое средство массовой информации, будь то печатное или электронное, функционирует в условиях жесткой конкурентной борьбы за читателя или зрителя, причем, зачастую для выживания без спонсора или помощи со стороны не обойтись. Поэтому говорить о полной независимости невозможно. Тем не менее, респонденты уверены, что свобода слова в той или иной степени присутствует во всех СМИ. Часть их полностью уверена в этом, и лидером здесь являются частные телерадиоканалы (рис. 7.2).

Другая часть респондентов считает, что свобода слова частично присуща материалам, распространяемым в указанных СМИ, причем, в одинаковой степени (рис. 7.3).

Здесь аутсайдером является оппозиционная пресса. Но, самое интересное, что отрицающие наличие свободы слова во всех СМИ респонденты поставили на один и тот же уровень и государственные телерадиоканалы, и официальную, и оппозиционную прессу (рис. 7.4).

Самым главным достижением, которым может гордиться-

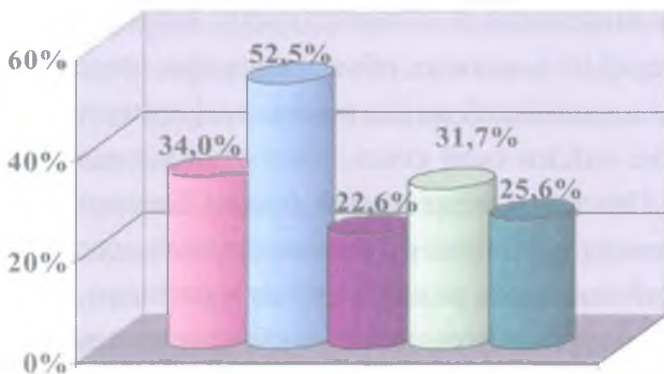

рис. 7.2. Распределение мнения респондентов, считающих, что в указанных СМИ в полной мере присутствует свобода слова

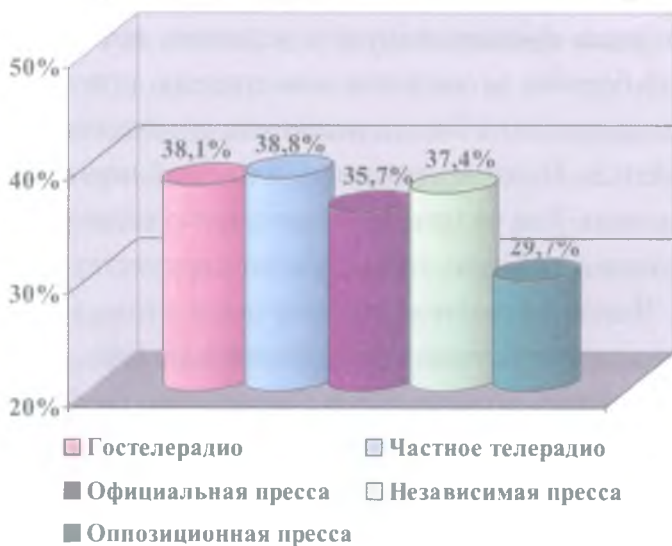

рис. 7.3. Распределение мнения респондентов, считающих, что в указанных СМИ свобода слова присутствует частично

ся любой информационный орган, является доверие к нему со стороны потребителей его продукции - информации. Доверие формируется в течение всего периода функциони-

404

рис. 7.4. Распределения мнений респондентов, считающих, что в указанных СМИ отсутствует свобода слова

рования и проходит испытание достоверностью информации, объективностью подхода к ее освещению и высокой гражданственностью того, кто ее преподносит.

Оценивая степень доверия различным информационным средствам: государственному телерадио, частным телерадиоканалам и прессе, более половины респондентов посчитало их заслуживающими доверия (рис.7.5 - рис.7.7). Примерно треть респондентов считает, что информации Гостелерадио и прессы доверять нельзя. Ну, а наиболее заслуживающими доверия оказались сравнительно молодые на информационном рынке частные телерадиоканалы - им доверяет 81% респондентов (рис.7.7), в то время как Гостелерадио доверяет 68% (рис.7.6), а прессе - 64% (рис.7.5).

рис. 7.5. Оценка доверия респондентов прессе

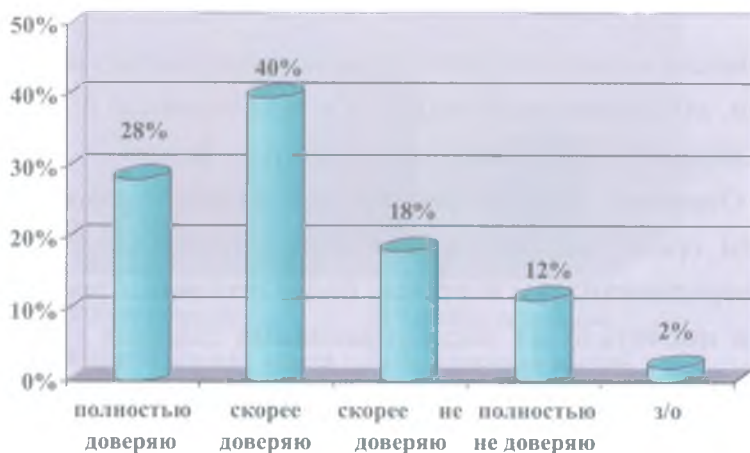

рис. 7.6. Оценка доверия Государственным телерадиоканалам

Оценка доверия прессе (рис. 7.5), которая появилась на информационном фронте еще задолго до того как возникли телевидение и радио, неутешительна: полностью

рис. 7.7. Оценка доверия частным телерадиоканалам

доверяют прессе лишь 15% опрошенных, а 49% скорее доверяют ее работе. Если учесть еще 19% сомневающихся в том, можно ли отнестись с доверием к печатной продукции, то становится ясным, что в современном мире, насыщенном быстротечными событиями совершенно различного характера, население, в основном, черпает нужную ему информацию из новостных блоков электронных средств массовой информации. Следовательно, печатным СМИ предстоит проделать огромную работу, чтобы завоевать полное доверие читательской аудитории.

Интересно, что по степени оказания полного доверия лидирует Гостелерадио (28%). Возможно, не последнюю роль в этом играет то, что в течение многих десятилетий государственное телевидение и радио было единствен-

ным на электронном рынке информации. Привычка получать информацию именно из этого источника, доверяя ему, выработана годами и заметна при анализе ответов респондентов по возрастным категориям (рис. 7.8).

Наибольшее доверие оказали респонденты в возрасте 60 лет и выше - 77,5%, то есть более трех четвертей пожилых респондентов верят в ту информацию, которую преподносит государственный канал вещания. Они же дали наибольшую оценку деятельности в 3,67 балла, в то время как респонденты других возрастных категорий выставили оценки от 3,38 до 3,47 балла.

В последнее время у многих сложилось впечатление, что государственное телевидение и радио изжили себя. На самом деле все не так плохо и почва для оптимизма

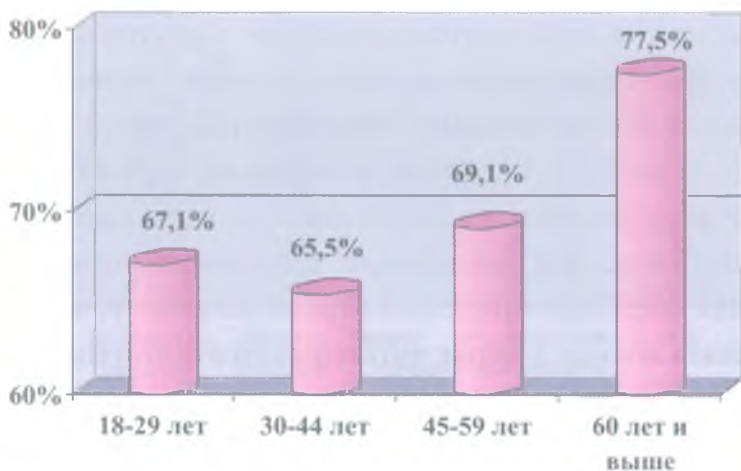

рис. 7.8. Распределение степени доверия Государственным телерадиоканалам по возрастным категориям

есть. Дело в том, что если 18% участников данного опроса полностью не доверяют государственному телевидению и радио, то 28% опрошенных лишь им и отдают предпочтение. Скорее не одобряют деятельность этих государственных структур 18%, а вот 40% респондентов все же склонны думать, что государственному телевидению и радио хоть и не всегда, но верить можно. Ни для кого не секрет, что по разнообразию информации и оперативности частные телерадиоканалы опережают государственное телевидение и радио. Видимо это и послужило причиной того, что при оценке деятельности указанных средств массовой информации по пятибалльной шкале наибольшего одобрения заслужили именно частные телерадиоканалы - 3,83 балла, а государственное телевидение и радио набрало 3,45 балла, пресса - 3,43 балла.

Потребность в источнике и высокопрофессиональном проводнике в мире информации всегда будет сильна, и все средства массовой информации должны стараться идти в ногу со временем, учитывая желание общества иметь своевременную, достоверную, объективную и полноценную информацию.

Муса ЯГУБ,
Председатель Фонда “Защита Свободы Слова”

8. КОРРУПЦИЯ

Разрушающая основы государственности коррупция представляет опасность для развития и существования общества в целом. Поэтому важно выяснение причин возникновения и распространения коррупции.

Необходимо отметить, что коррупция является международной проблемой, и одним из главных критериев успешности антикоррупционной стратегии является использование мирового опыта в этой области.

Среди причин, создающих условия для возникновения и распространения коррупции в Азербайджане, можно указать несовершенство законодательства, монополию в экономике, несовершенство судебной системы, низкую правовую грамотность населения и др. В последнее время в Азербайджане предприняты серьезные шаги по недопущению распространения этого явления в нашем обществе: принят закон о борьбе с коррупцией (13 января 2004 г.), создана нормативно-правовая база по антикоррупционным мерам.

Однако, без широкой общественной поддержки, прямого участия и волеизъявления большей части населения шансы на успех в борьбе с социальными, правовыми и экономическими проблемами мизерны.

Неправительственная организация "Фонд борьбы с коррупцией" в рамках данного социологического исследования включила в опросную анкету несколько вопросов, призванных выявить распространенность коррупции

в Азербайджане и отношение населения к этой проблеме.

Результаты обработки данных, полученных в результате проведенного опроса, показали, что респонденты отнеслись к этой проблеме неоднозначно (рис.8.1). Наличие коррупции, как проблемы в нашем обществе, отверг каждый четвертый, но чуть больше половины респондентов посчитали, данная проблема реальна, указав, что коррупция распространена не только среди чиновников (23,3%), но и во всем обществе (28,7%).

Однако, на вопрос о том приходилось ли респондентам лично давать взятки, меньше трети опрошенных ответили положительно (28,9%), больше половины (63,5%) сказало категорическое "нет" (рис.8.2). Это кажущееся противоречие легко объяснить, если вспомнить о том,

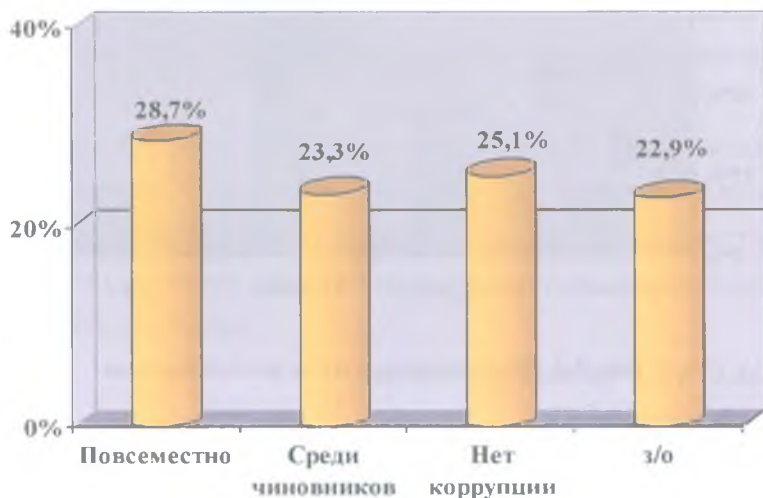

рис. 8.1. Оценка распространенности коррупции в Азербайджане

что по закону уголовную ответственность несет, не только берущий, но и дающий взятки.

Отрицавшие свое участие в процессе мздоимства респонденты, тем не менее, с большой охотой перечислили те органы, которые, на их взгляд, заражены этой болезнью (рис.8.3). В этом перечне оказались органы здравоохранения, образования, правоохранительные органы, армия и военкоматы.

Причем, в Баку число назвавших сферу образования более, чем в два раза выше, чем по всей республике

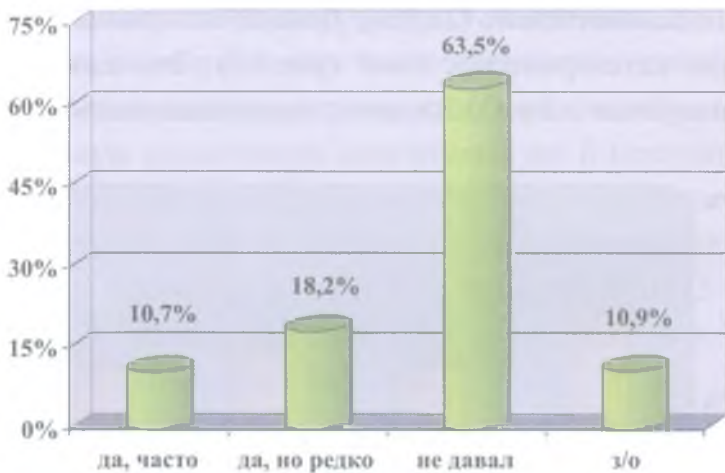

рис. 8.2. Частота дачи взяток респондентами

(68,4% против 28%), а в сфере здравоохранения и регионы, и Баку находятся в примерно в одинаковом положении (35% - регионы и 39% - Баку).

Тревожным фактом является то, что правоохрани-

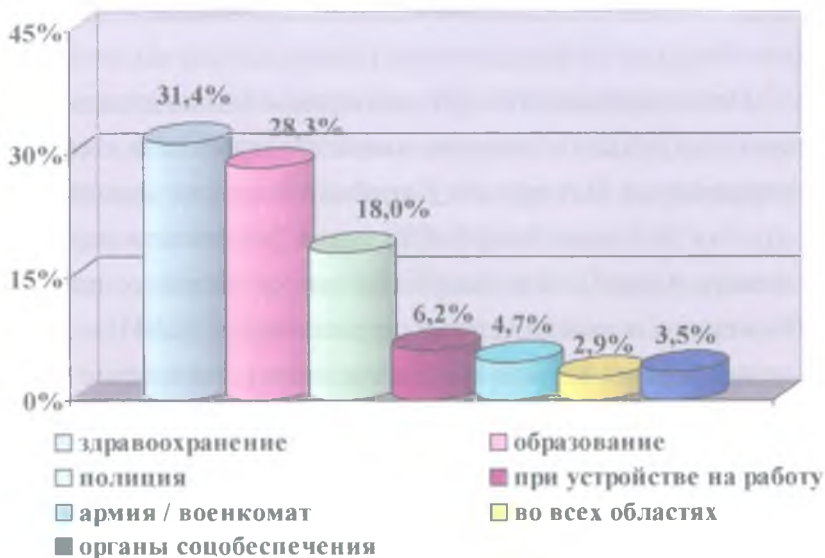

рис. 8.3. Сферы, в которых респондентам пришлось давать взятки

тельные органы, которые призваны стоять на страже законности, также упоминаются в списке коррумпированных структур.

Таким образом, проблема существует и для ее искоренения нужны совместные усилия, как государственных органов, так и всего общества в целом. В совместных действиях - залог создания здорового и стабильного, сильного общества.

профессор Намик АХУНДОВ,
Президент Фонда
“Борьба с Коррупцией в Азербайджане”

9. НАГОРНЫЙ КАРАБАХ

Нет сомнения, что сегодня самым болезненным вопросом для нашего народа является проблема оккупации территории Нагорного Карабаха и прилегающих к нему других районов Азербайджана в результате конфликта между Арменией и Азербайджаном. Однако, для самих беженцев и вынужденных переселенцев (БВП) - это трагедия всей их жизни. Именно поэтому, на вопрос о самых важных проблемах Азербайджана на сегодняшний день почти все БВП (95,5%) первой указали проблему Карабаха. Далее названы безработица (73,0%) и проблема беженцев (51,4%) (рис.9.1).

рис. 9.1 Перечень самых важных проблем, еще не решенных в нашем обществе

Все остальные опрошенные из числа местного населения (местные респонденты) перечислили те же проблемы, но в несколько ином порядке. Проблемы беженцев местное население поставило на пятое место (25%), в то время как для самих беженцев это третья по важности (51,4%) после безработицы (73%) проблема.

Это несоответствие вполне объяснимо. Лишившиеся родины, имущества, работы, родственных связей, круга общения в течение очень короткого времени люди были вынуждены начать заново строить свою жизнь в совершенно новых и незнакомых условиях. Многие коренные сельские жители внезапно оказались в положении городских.

В этом неимоверно трудном положении горячее участие и поддержка руководства Азербайджана, всего местного населения позволили беженцам и вынужденным переселенцам с наименьшими моральными потрясениями освоиться на новых местах и начать строить заново свою жизнь. Для них предусмотрены определенные льготы, компенсации, оказывается гуманитарная помощь и т.д. Однако, для людей, живших всегда за счет собственного труда, все эти меры достаточны лишь на первых порах. Далее уже необходимо иметь работу, с тем, чтобы обеспечивать нормальную жизнь себе и своим близким.

Конечно же, все они с нетерпением ждут того дня, когда смогут вернуться в места своего постоянного проживания, к себе на родину. А пока часть бывших крестьян, оказавшаяся в городе, пополнила ряды безработных. Кроме того, не все БВП оказались в городах, часть их

была расселена в палаточных городках. Для этой части беженцев трудоустройство оказалось самым болезненным вопросом.

В ходе опроса выяснилась одна интересная деталь - среди опрошенных беженцев и вынужденных переселенцев большее число семейных (80,2% против 70,5%) и меньшее число разведенных (0,9% против 1,4%), чем среди опрошенных местных респондентов (рис.9.2). Поэтому с учетом того, что уровень безработицы среди БВП почти в два раза выше по сравнению с местными респондентами (25,5% против 13,1%), понятно, почему вопрос трудоустройства для беженцев настолько актуален.

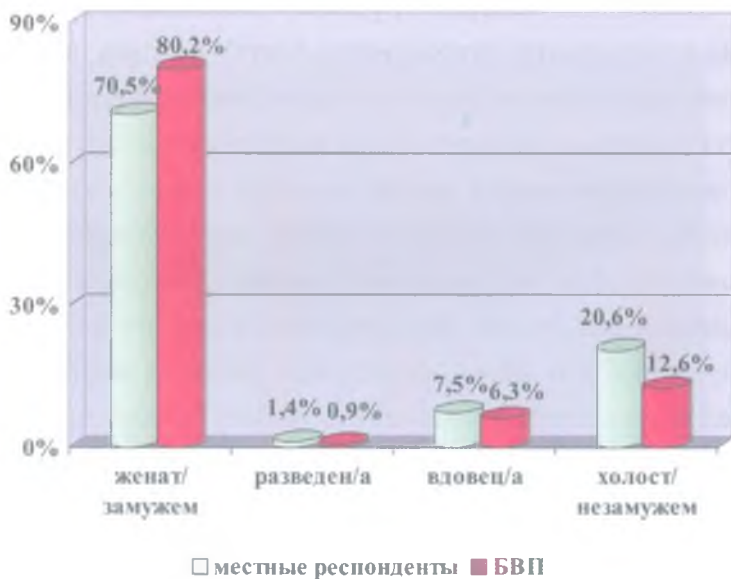

рис. 9.2. Распределение местных респондентов и БВП по семейному положению

Решение же основной проблемы, названной респондентами, видится ими разными путями (рис.9.3). Если 21,6% респондентов из числа БВП считает, что мирное разрешение проблемы очень реально, то 26,1% БВП уже не столь оптимистично, но, тем не менее, считает этот путь еще возможным. Но, каждому пятому респонденту из БВП в это верится уже с большим трудом, а каждый третий потерял всякую надежду на разрешение конфликта путем переговоров.

рис. 9.3. Оценка перспективы мирного урегулирования Карабахского конфликта

Всем известны те усилия, которые прилагают международные организации и страны, как посредники в мирном урегулировании Карабахского конфликта. Респон-

дентам было предложено назвать, кто же на их взгляд может реально способствовать решению проблемы. Среди стран на первом месте оказалась Россия, затем США и Турция (рис.9.4).

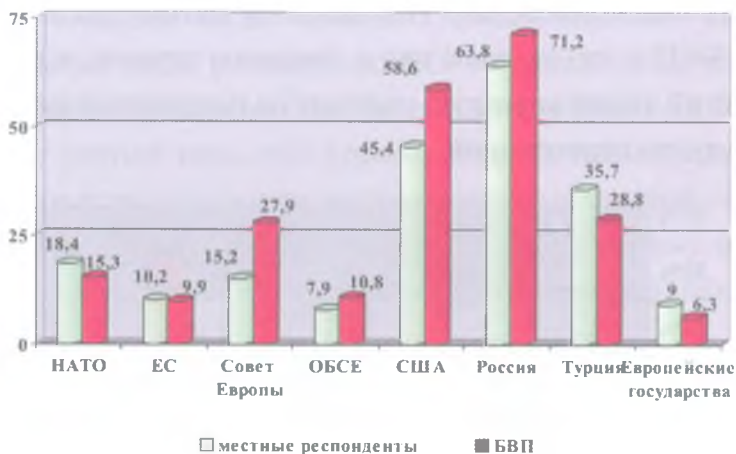

рис. 9.4. Оценка возможностей международных структур и государств в содействии скорейшего урегулирования армяно-азербайджанского конфликта, в %

Можно предположить, что столь высокий процент доверия России (71,2%) обуславливается, тем, что это одна из могущественных стран мира, несколько десятков лет состоявшая в едином Союзе с Азербайджаном и Арменией, а сейчас находящаяся в составе единого Содружества Независимых Государств (СНГ). Вера в возможности России, которая может сыграть немаловажную роль в решении конфликта, очень сильна. Ведь за последние годы

Россией и Арменией подписаны соглашения по сотрудничеству в различных областях, в том числе и в военной, что в свою очередь, обеспечило большое влияние России на Армению.

Высокий рейтинг США (58,6%) можно объяснить тем, что эта страна является ведущей державой, фактически определяющей мировую политику. Кроме этого, положительное отношение респондентов к США связано с активным сотрудничеством этой страны с Азербайджаном в различных отраслях, в том числе в нефтяной отрасли.

Что касается Турции (28,8%), третье место, отведенное ей респондентами, очевидно, основывается на том, что не все респонденты считают эту страну, обладающей реальными рычагами воздействия для разрешения конфликта, хотя и относятся к ней, как к одному из самых близких союзников Азербайджана.

Как показали итоги опроса, респонденты не питают особой надежды на содействие в урегулировании конфликта на такие международные организации, как НАТО, Евросоюз, ОБСЕ и другие.

Отвечая на вопрос о том, кто же может решить названные респондентами основные проблемы, стоящие перед Азербайджаном в настоящее время, респонденты назвали различные социально-политические органы (рис. 9.5).

Причем, вера в способность Президента страны разрешить их у БВП оказалась сильнее, чем у местных респондентов (93,7% - БВП, 86,4% - местные респонденты). В отличие от местных респондентов беженцы не считают, что

рис. 9.5. Кто может решить проблемы Азербайджана?

общие усилия всех существующих структур и самого населения эффективнее, чем действия конкретных структур - вера в такое всеобщее сотрудничество в десять раз меньше (0,9% - БВП, 9,5% - местные респонденты). Указаны конкретные институты: Президент страны (93,7%), Кабинет Министров (39,6%) Милли Меджлис (17,1%) и местные органы Исполнительной власти (12,6%) и др.

Доверие Президенту подтверждается оценкой внешней политики, проводимой им (рис. 9.6). И опять оценки, данные беженцами, оказались выше, чем данные местными респондентами: довольны - 88,3% БВП, 86% местных респондентов, причем полностью довольными оказались 64,9% БВП и 54,8% местных респондентов.

Политика, проводимая в течение года Президентом страны, позволила БВП, как впрочем, и всему остально-

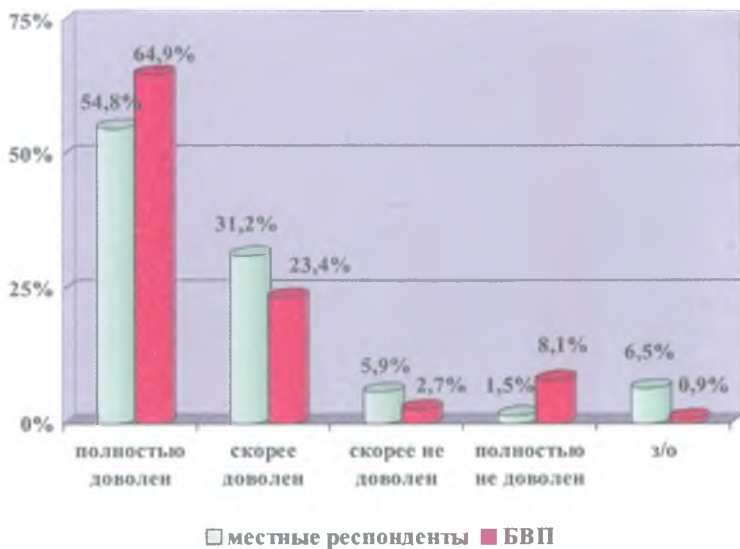

рис. 9.6. Оценка внешней политики Президента страны местными респондентами и БВП

му населению, убедиться в правильности выбора, сделанного в ходе голосования на выборах в 2003 году. Именно поэтому число БВП, намеревающихся проголосовать за Ильхама Алиева, если выборы состоятся на следующей неделе, увеличилось на 15,7%, по сравнению с проголосовавшими за него на выборах в 2003 году.

И, если в период выборов 2003 года Ильхам Алиев для всех, в первую очередь, был сыном Гейдара Алиева, и многие голосовали за него, как за продолжателя политики отца, то по истечении года президентства большинство и местных респондентов и БВП считает его состоявшимся самостоятельным политиком (рис.9.7).

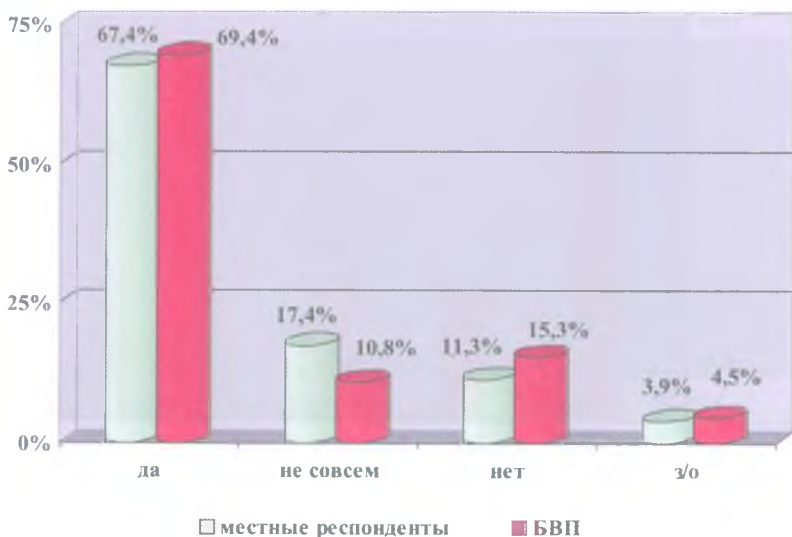

рис. 9.7. Показал ли себя Ильхам Алиев за год президентства, как самостоятельный независимый политик?

Так и доверие, оказываемое институту президентства и самому Президенту, очень высоки - 82,9% БВП доверяют ему. Для сравнения, следует взглянуть на оценку доверия, данного БВП муниципалитетам (рис. 9.8) и местным органам исполнительной власти (рис.9.9).

Каждому респонденту из числа БВП, как и остальным респондентам, во время опроса было предложено оценить экономическое положение своей семьи и дать прогноз на год вперед.

Каждый пятый определил свою семью, как очень бедную; половина респондентов определила свои семьи, как бедные; почти четверть отнесла свою семью к категории семей со средним доходом; а один из десяти - к богатой семье (рис. 9.10).

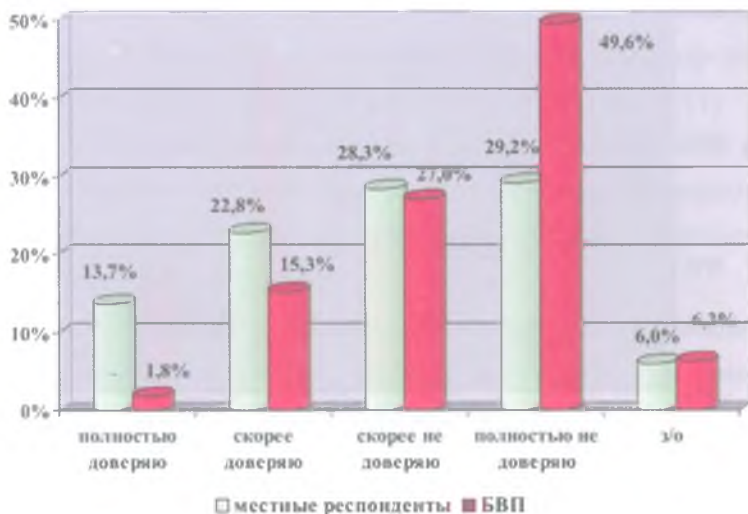

рис. 9.8. Оценка респондентами доверия муниципалитетам

рис. 9.9. Оценка доверия респондентами местным органам исполнительной власти

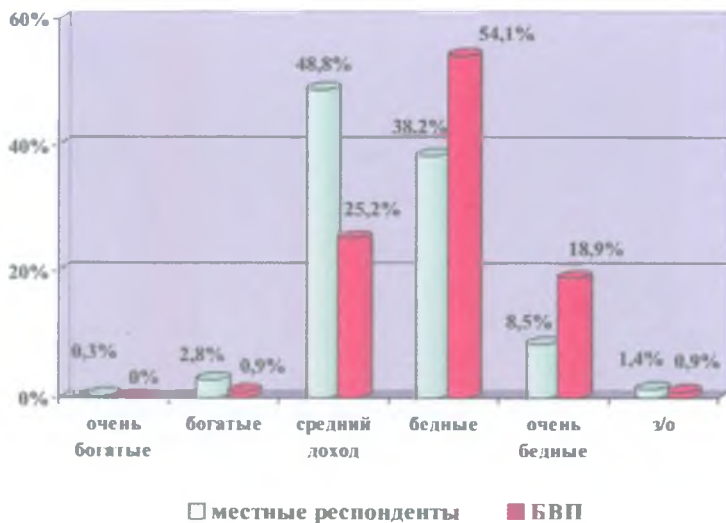

рис. 9.10. Распределение респондентами своих семей по категориям дохода

рис. 9.11. Оценка респондентами изменения уровня жизни их семей за последний год

За последний год изменения в материальном положении семей примерно одинаковы с изменениями, произошедшими в семьях местных респондентов (рис. 9.11)

Если у половины опрошенных БВП материальное положение семьи не изменилось, то у примерно одинакового количества респондентов (23,5%) произошли изменения в обоих направлениях.

Но, ход социально-экономических процессов в обществе позволил респондентам сделать достаточно оптимистичный прогноз изменения материального положения их семей в следующем 2005 году (рис.9.12). Если в прошедшем году улучшение материального положения произошло в семьях у 23,4% БВП, а ухудшение - у 24,3%, то через год уже 27% респондентов из числа БВП ожидают улуч-

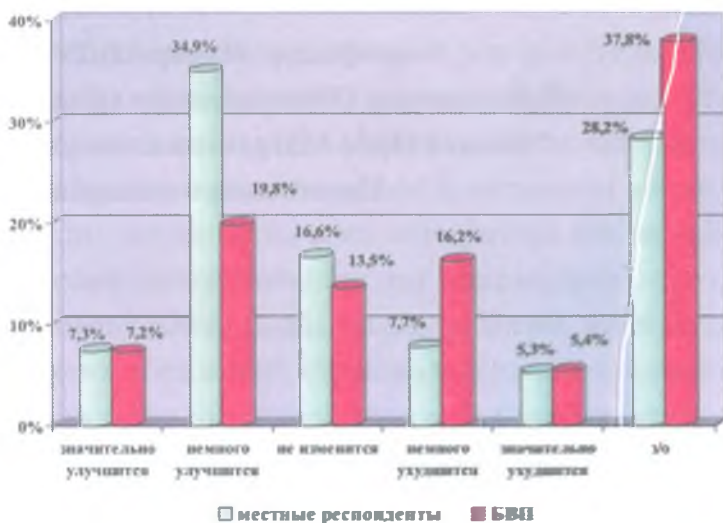

рис. 9.12. Оценка респондентами возможных изменений уровня жизни их семей через год

шения своего благосостояния, а ухудшения - лишь 21,6%.

Обращает на себя внимание тот факт, что почти одно и то же количество БВП и местных респондентов (7,4%) считают, что через год их материальное положение значительно улучшится, а значительное ухудшение прогнозируют те же респонденты из числа БВП, чье положение за прошедший год изменилось в худшую сторону (5,4%).

Таким образом, несмотря на то, что беженцы и вынужденные переселенцы оказались волею судьбы в столь тяжелых условиях, политика руководства страны и Президента, в первую очередь, дают им уверенность в том, что завтра их ждет лучший день, чем вчера, и они смотрят в будущее с надеждой.

**профессор Надир АБДУЛЛАЕВ,
Председатель Общественного Объединения
“Защита Прав Мигрантов и вынужденных
Переселенцев в Азербайджане”**

10. ПЕНИТЕНЦИАРНАЯ СИСТЕМА

Известно, что функция системы уголовного правосудия заключается в содействии защите основных ценностей и норм общества, а правильная политика предупреждения преступности и борьбы с ней имеет важное значение для успешного планирования экономического и социального развития. Во многих странах уделяется внимание разработке и совершенствованию политики в области уголовного правосудия в связи с проблемами тюремного заключения, осуществлением других правовых санкций и альтернативных мер. Многие документы, принятые международными организациями, вплоть до Конвенции ООН о принципах обращения с заключенными, направлены на совершенствование пенитенциарной системы, основная функция, которой, как и системы уголовного правосудия, заключается в содействии защите основных ценностей и норм общества. Заключенные должны пользоваться уважительным отношением ввиду присущего им достоинства и их значимости как людей, без проявления дискриминации по какому-либо признаку (расы, цвета кожи, пола, языка, религии, политических или других убеждений, национального или социального происхождения, имущественного положения, происхождения или по другому признаку).

Общественное Объединение "Ассоциация Наблюдения за Местами Принудительного Содержания - Азербайджан" приняло решение о проведении в рамках дан-

ного социологического исследования опрос заключенных семи учреждений по исполнению наказаний, расположенных в пределах города Баку. Сотрудниками общественного объединения 23 и 24 октября 2004 года были опрошены семьдесят заключенных, содержащихся в учреждениях по исполнению наказаний: № 1 (строгoго режима), №4 (женская колония), №6 (общего режима), №7 (строгoго режима), №10 (общего режима), №11 (строгoго режима) и №15 (строгoго режима).

Заключенные опрашивались как по общей анкете, по которой опрашивались респонденты по всей территории Азербайджана, так и по анкете, разработанной сотрудниками объединения для данной категории респондентов с учетом специфики условий и мест их содержания. Основным условием опроса являлась его анонимность и возможность его проведения наедине с заключенным без присутствия представителей администрации. Необходимо отметить, что представители администрации ИТУ с пониманием подошли к данным требованиям опроса и создали все необходимые условия для их соблюдения.

Среди опрошенных респондентов 82,9 % были лица мужского пола, 17,1% - женского пола. Из них 30 % были лица в возрасте от 18-34 лет, 62,86 % - от 35 до 54 лет, 7,14% - в возрасте старше 55 лет. Рамками социологического исследования не были охвачены лица младше 18 лет, поскольку несовершеннолетние осужденные не являются избирателями и соответственно не входят в целевую группу проводимого нами социологического опроса. 60,3 %

опрошенных заключенных были осуждены впервые, а 39,7% были ранее судимы. Учитывая тот факт, что опрос проводился, в основном, в колониях строгого режима, как правило, срок заключения у большинства опрошенных осужденных был свыше 7 лет. Так, количество осужденных на срок от 1 до 7 лет составило - 32,8%, от 7 до 12 лет - 50% и свыше 12 лет - 15,7%. Средний срок лишения свободы опрошенных респондентов составил 8,9 лет.

Основной целью опроса было выявление отношения заключенных к общественно-политическим процессам в стране, произошедшим за последний год. Были получены очень интересные ответы, позволяющие провести сравнительный анализ с учетом результатов полученных по остальным 1496 анкетам.

Если на вопрос "За кого Вы проголосовали на прошедших выборах Президента АР?" 71,4% опрошенных по всей стране ответили, что голосовали за Ильхама Алиева, то среди опрошенных заключенных это число составило - 97,2% (рис. 10.1).

Оценивая честность и справедливость президентских выборов 2003 года подавляющее большинство опрошенных заключенных (94,2%) называли их честными и справедливыми, а также отметили, что выборы в местах принудительного содержания были организованы четко. И лишь 5,7% заключенных заявило, что хотя выборы и были в целом честные и справедливые, но при этом имели место определенные недостатки. Следует отметить, что количество положительно оценивших проведение выбо-

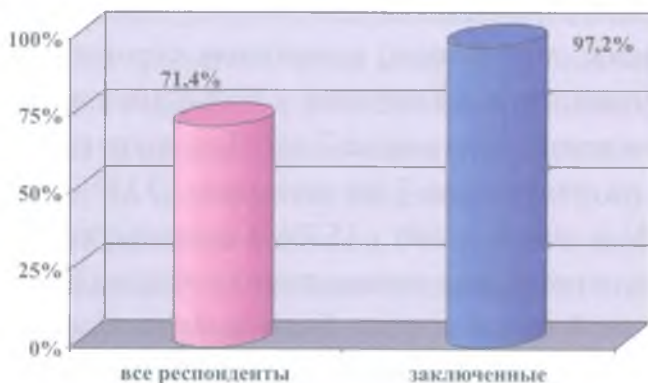

рис. 10.1. Распределение голосовавших за Ильхама Алиева на Президентских выборах 2003 года среди респондентов

ров среди остальных 1496 опрошенных респондентов составляет 71,6%.

На вопрос "Проголосуете ли Вы за Ильхама Алиева, если выборы Президента АР пройдут на следующей неделе", 97,2 % осужденных ответили положительно. Этот процент также выше, чем среди опрошенных по всей стране. Так, в общем, по республике за Ильхама Алиева проголосовали бы 79,3 % респондентов (рис. 10.2).

Анализируя причину более высокой поддержки Ильхама Алиева среди заключенных, чем в целом среди населения страны, можно сказать следующее. За последний год в условиях содержания заключенных в ИТУ произошли достаточно ощутимые положительные изменения, что было отмечено заключенными (95,71%) и только 1,43%

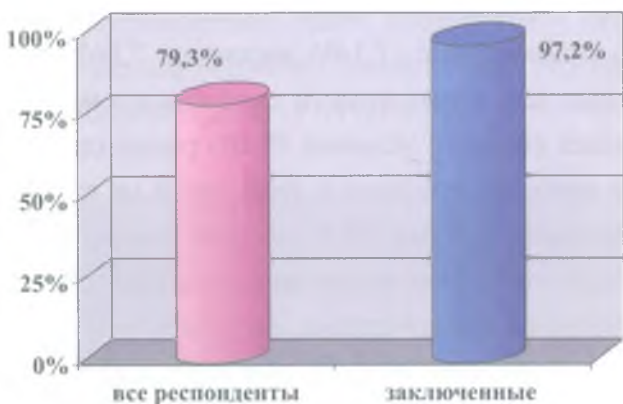

рис.10.2. Распределение респондентов, намеревающихся голосовать за Ильхама Алиева, если выборы Президента страны будут проводиться на следующей неделе

отметили, что условия содержания изменились к худшему, а 2,86% сказали, что ничего не изменилось. Можно предположить, что именно положительные изменения в условиях содержания в ИТУ произошедшие за время президентства И.Алиева, дали надежду заключенным, что именно он поможет в решении и их личных проблем.

Этот вывод также подтверждается тем, что, высказав полное одобрение к таким актам, как помилование и амнистия, опрошенные заключенные высказали сожаление, что за время президентства И.Алиева им не был подписан закон об амнистии, который в отличие от актов о помиловании распространяется на гораздо более широкий круг осужденных. В связи с этим понятны ожидания за-

ключенных, возлагаемые именно на Ильхама Алиева.

Среди опрошенных заключенных исповедуют ислам - 88,57%, православие - 7,14%, иудаизм - 2,86%. При оценке созданных для возможности свободного исполнения религиозных обрядов условий 98,6% респондентов отметили, что никаких проблем в этой связи не испытывают, и что администрациями ИТУ созданы все необходимые условия для этого. Во время опросов был отмечен такой факт, что ряд заключенных, находясь в ИТУ, проявили интерес к религии. Они, изучив Коран, фактически осуществляют функции ахунда в ИТУ. Однако следует отметить, что в этом плане для лиц, исповедующих другие религии, существуют определенные проблемы, связанные с тем, что они не имеют возможности общения с духовными лицами своей религии. Поэтому было бы целесообразным предусмотреть периодические посещения представителей различных духовных конфессий, с тем, чтобы повысить эффективность воспитательного процесса в ИТУ.

На вопрос о степени осведомленности о процессах происходящих в обществе большинство опрошенных - 79,4% считает, что они осведомлены в достаточной степени, а 13,2% полагает, что, наоборот, недостаточно осведомлены.

Оценивая развитие Азербайджана за последний год, 90% осужденных считает его правильным, хотя при этом отмечают наличие в обществе ряда нерешенных проблем. Самой важной проблемой для нашего общества 95,7% опрошенных осужденных считает проблему Кара-

баха (рис. 10.3). Среди других важных проблем, которые отметили респонденты, были упомянуты - безработица (61,4%), беженцы (41,4%), бедность (25,7%), низкий уровень заработной платы (17,1%) и др.

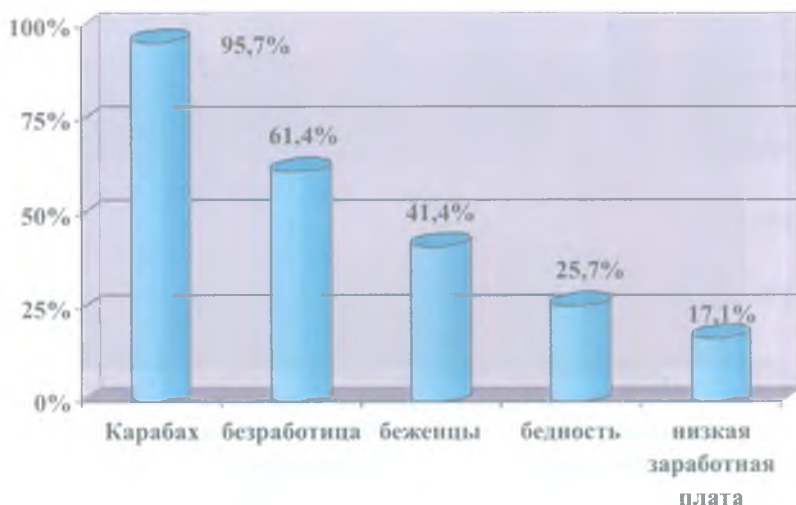

рис. 10.3. Самые важные проблемы, еще не решенные нашим обществом (по мнению заключенных)

Также как и все остальные опрошенные по всей стране (86,8%) осужденные (71,4%) считают, что указанные проблемы в состоянии решить только Президент. Однако, 20% опрошенных заключенных считают, что проблемы могут быть решены лишь при участии всего общества, в то время, как среди остальных респондентов так ответили лишь 8,96%.

В вопросе о степени доверии тем или иным институ-

там власти опрошенные заключенные ответили следующим образом: доверяют Президенту - 91,4%, Кабинету Министров - 41,4%, Милли Меджлису - 35,7%. Доверие к оппозиции было оказано 14,3%-ми опрошенных заключенных (рис. 10.4).

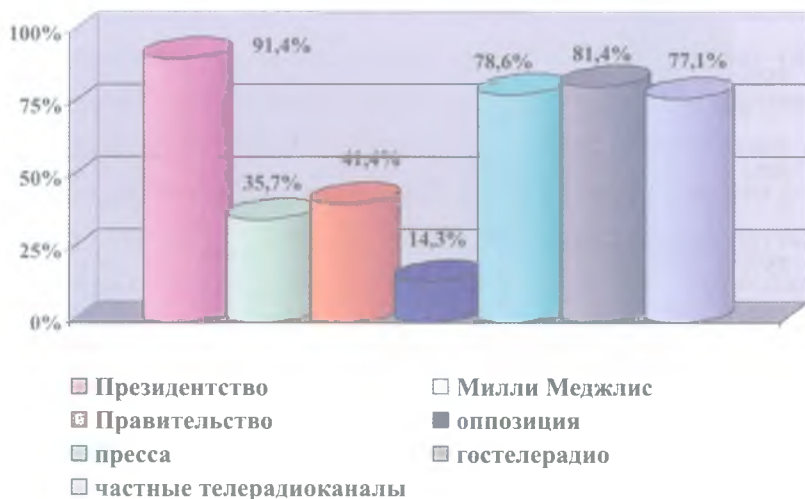

рис. 10.4. Оценка доверия заключенных государственным и общественным органам

В отношении органов, с которыми заключенным пришлось общаться непосредственно, сложилось несколько иное мнение (рис. 10.5). Так, полиции доверяют - 37%, не доверяют 40%; судебным органам доверяют 21,4%, не доверяют 48,6%; прокуратуре доверяют 27,1%, не доверяют 48,6%. Во время опроса заключенные отмечали частую неадекватность наказаний (излишнюю суровость) налагаемых судом по отношению к совершившим преступле-

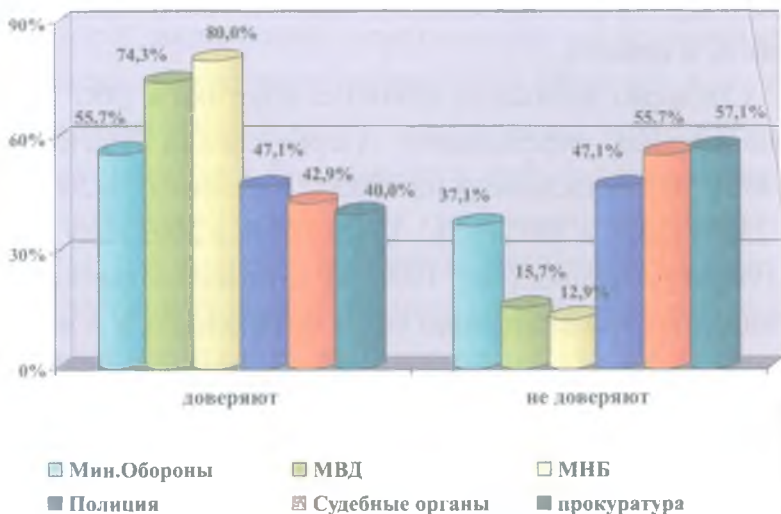

рис. 10.5. Оценка доверия заключенных
государственным органам

ние и злоупотребления со стороны сотрудников правоохранительных органов.

Говоря о степени свободы слова в источниках информации, доступных им, заключенные оценили почти одинаково Гостелерадио (78,6%) и независимые телеканалы (81,3%). При оценке прессы, были даны следующие ответы: официальная пресса - 51,4%, независимая пресса - 60%, оппозиционная пресса - 44,9%.

Говоря о причинах совершения повторных преступлений, большинство заключенных - 42,6% детерминирующим фактором рецидива преступности считают безработицу. 13,2% считают, что в этом виноват сам преступник, а 10,2% считают, что в основном на совершение повтор-

ного преступление бывшего заключенного толкает бедность и нищета.

Согласно данным судебной статистики в 1997 в пени-
тенциарных учреждениях Азербайджана содержалось
24851 (323 осужденных на 100000 населения), в 2000 году
- 23504 (291), в 2002 году - 18321 (224), в 2003 году - 16345
(198) осужденных (рис. 10.6). И хотя наблюдается явная
тенденция к сокращению числа осужденных в Азербайджане,
уровень рецидивной преступности все еще остается
высокой.

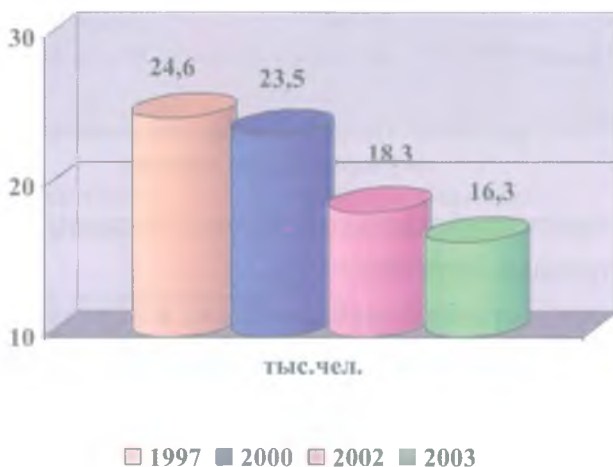

рис. 10.6. Изменение числа заключенных в пенитенциарных учреждениях Азербайджана

Установлено, что за 2003 год более 10% лиц, освобо-
дившихся из мест лишения свободы, вновь были осужде-
ны за повторные преступления. Причем, основная масса
повторных преступлений приходится на период до 3-х
лет с момента освобождения, чуть более половины из

них совершается в первый год после освобождения.

Многие заключенные отметили, что после освобождения очень сложно интегрироваться в общество, как полноправному члену. Следует учесть также, что отношение самого общества к бывшим осужденным также оставляет желать лучшего, не говоря уже о правоохранительных органах, для которых эта группа лиц отнесена к категории постоянных подозреваемых в совершении или намерении совершить правонарушение.

Именно по вышеупомянутой причине большинство опрошенных заключенных - 66,1% считают, что основная ответственность за решение проблем лиц, вышедших из мест лишения свободы, лежит на органах государственной власти. Лишь 30,8% считают, что решать все возникающие проблемы бывший заключенный должен самостоятельно (рис. 10.7).

Говоря о необходимых направлениях уголовно-исполнительной политики относительно большинство респондентов - 36,7% считают, что государство должно уделять внимание исправлению осужденных в стенах учреждений по исполнению наказания, 26,4% считают, что внимание должно уделяться социальной реабилитации. Лишь некоторые заключенные считают, что уголовно-исполнительная политика государства должна быть направлена на снижение сроков заключения и амнистию - 11,7%, предупреждение совершения новых преступлений - 2,9% и т.д. Говоря о необходимости изменения действующего законодательства, треть осужденных - 29,4% от-

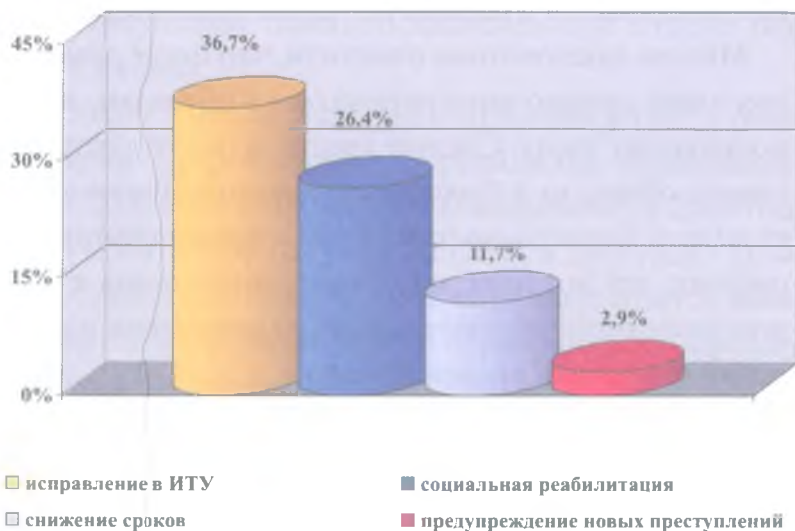

рис. 10.7. Оценка приоритетов
уголовно-исправительной политики

метили необходимость сокращения сроков наказания, предусмотренных Уголовным Кодексом.

Как свидетельствует практика зарубежных стран, для надлежащего претворения в жизнь социальной политики государства в области реадaptации осужденных, необходимо проведение специальной программы, которая была бы регламентирована законодательством. Так, в Российской Федерации порядок реабилитации лиц освободившихся из мест лишения свободы регулируется специальным законом "О социальной адаптации лиц, освобождаемых и освобожденных из учреждений, исполняющих уголовные наказания". В США принято специальная программа, именуемая "Защита населения путем сокращения рецидивов среди лиц, вернувшихся из мест заклю-

чения" и ежегодно из бюджета правительства выделяется в порядке 600 млн. долл. для оказания помощи этим лицам, в частности, создание рабочих мест, определение профессиональной ориентации и т.д.

На вопрос о том, в состоянии ли заключенные защитить свои права, в случае если они будут нарушены администрацией ИТУ, большинство осужденных - 86,8% считают, что могут. 1,8% респондентов считает, что могут, но в недостаточной степени, а 1,2% опрошенных полагает, что не в силах сделать этого, 10,2% затруднилась ответить на поставленный вопрос.

Также перед заключенными был поставлен вопрос об их осведомленности о своих правах (рис. 10.8). Большинство осужденных - 79,4% считают, что знают свои права.

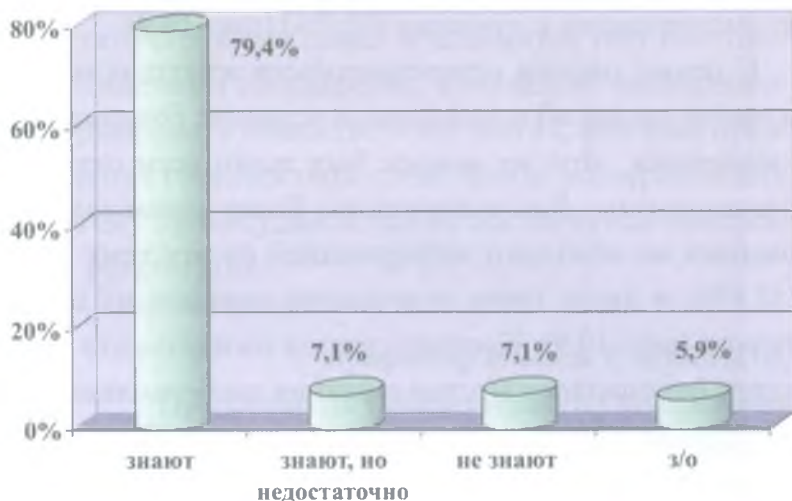

рис. 10.8. Знание заключенными своих прав

7,1% считают, что знают, но недостаточно. Только 7,1% опрошенных полагают, что нет, не знают своих прав указанных в законодательстве, а 5,9% заключенных затруднились ответить на этот вопрос.

Подводя итог изложенному выше, хотелось бы отметить тот факт, что некоторые заключенные воздерживались от ответов на ряд вопросов, несмотря на то, что они заранее были уведомлены об анонимности опроса. Тем не менее, на большинство вопросов были получены уверенные и однозначные ответы. Так следует признать, что проводимые за последнее время реформы пенитенциарной системы дают желаемые результаты. Это подтверждается ответами на вопрос, который был задан заключенным "Изменились ли условия содержания заключенных за последний год?". Заключенные дружно отметили явные перемены к лучшему (95,7%) (рис. 10.9).

С целью оценки осведомленности живущих обычной жизнью людей об изменениях в условиях содержания заключенных, этот же вопрос был задан всем остальным респондентам. Как выяснилось, более половины опрошенных не обладают информацией на эту тему вообще (52,8%), и лишь треть отвечавших оценила их положительно (рис. 10.9). Конечно, нельзя ожидать, что не имеющие отношения к местам лишения свободы люди будут интересоваться переменами или какими-либо подробностями условий содержания заключенных.

Но, для того, чтобы общество было уверено в том, что основная функция пенитенциарной системы - содействие

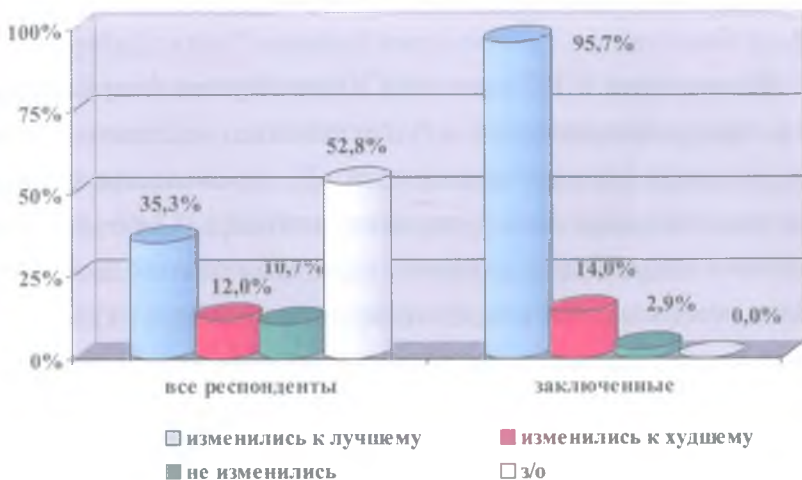

рис. 10.9. Оценка изменений в условиях содержания заключенных за последний год

защите основных ценностей и норм общества, выполняется достаточно эффективно и находится под постоянным наблюдением государства, желательно своевременно информировать общество о тех шагах, которые предпринимаются государством с тем, чтобы усовершенствовать систему правосудия, а также достигнутых положительных результатах.

**профессор Кямиль САЛИМОВ,
Председатель Общественного Объединения
“Наблюдение тюрем - Азербайджан”**

11. МУНИЦИПАЛЬНЫЕ ВЫБОРЫ

В принятой в 1995-ом году Конституции Азербайджана предусматривается осуществление местного самоуправления муниципалитетами. До проведения первых муниципальных выборов, состоявшихся 12-го декабря 1999-го года, была создана первичная законодательная база, необходимая для деятельности этих структур. С тех пор было принято и вступило в силу более 30 законов, указов и распоряжений, составляющих юридическую основу деятельности муниципалитетов. Среди них такие важнейшие для деятельности муниципалитетов документы, как "Закон о правилах проведения муниципальных выборов", "О статусе муниципалитетов", "Муниципальная служба", "О финансовых основах муниципалитетов", "Земли и территории муниципалитетов", "Передача владений в собственность муниципалитетов", "О сроках и правилах передачи государственной собственности муниципалитетам" и другие. Прошедшие 5 лет не были гладкими для органов самоуправления, находящихся на стадии формирования. Однако, дальнейшее развитие законодательной базы, уточнение полномочий муниципалитетов, увеличение числа источников их дохода и др. дают надежду на то, что муниципалитеты смогут выполнять свои функции в полном соответствии с теми требованиями, которые предъявляются к ним, и будут играть важную роль в развитии гражданского общества.

Центр Мониторинга "Прозрачные выборы" и "Ассо-

циация Содействия Развитию Гражданского Общества в Азербайджане" осуществили проект, связанный с муниципальными выборами 2004 года - "III сектор наблюдает муниципальные выборы". В ходе проекта планировалось проведение мониторинга предвыборной ситуации, оценку предвыборной кампании, а также наблюдение за ходом голосования. Для этого был проведен мониторинг прессы, освещавшей предвыборную кампанию, а также социологический опрос жителей г. Баку с целью оценки информированности населения о предстоящих муниципальных выборах. Кроме того, в день выборов был проведен мониторинг процесса голосования, с участием 28 наблюдателей из Болгарии, Германии, Турции и Эстонии, а также около 300 местных наблюдателей, прошедших регистрацию в ЦИК. Наблюдение велось практически на территории всего Азербайджана, за исключением Нахчывана и оккупированных земель Нагорного Карабаха и приграничных с ним районов. По результатам мониторинга наблюдателями в ЦИК Азербайджана были представлены заключения. Кроме того, в день выборов был проведен опрос проголосовавших избирателей на выходе из избирательных участков (exit-roll) в Насиминском районе г. Баку и в г. Шамахи.

Социологический опрос избирателей, позволивший оценить эффективность предвыборной кампании, был проведен 29-30 ноября 2004 года в г. Баку. Были опрошены по 50 респондентов избирательного возраста (свыше 18 лет) в каждом из 11 районов г. Баку. Причем, в каж-

дом районе были выбраны по два избирательных округа. В качестве критериев отбора были выбраны пол и возраст согласно статистическим данным об избирателях, представленным ЦИК Азербайджана.

Информация, полученная в результате опроса, была обработана и проанализирована, а результаты были представлены вниманию общественности.

В опросе приняли участие 550 избирателей, 48,7% которых составили мужчины, а 51,3% женщины. Распределение респондентов по возрастным категориям показано на диаграмме (рис.11.1).

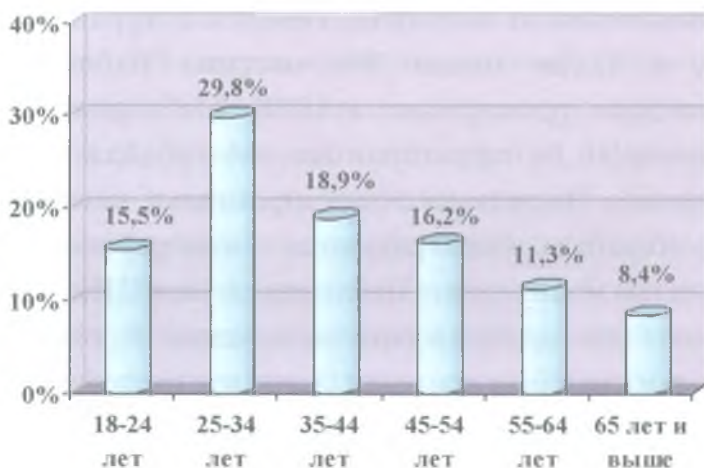

рис. 11.1. Распределение респондентов по возрастным категориям

На вопрос о том, известно ли им о предстоящих муниципальных выборах, треть опрошиваемых ответила отрицательно (рис.11.2).

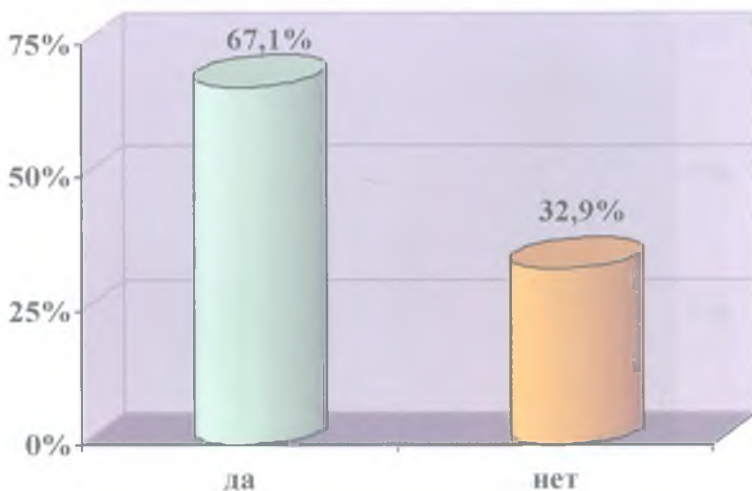

рис. 11.2. Известно ли вам о предстоящих муниципальных выборах?

Причем, менее информированными по сравнению с мужчинами (23,5%) оказались женщины (41,8%) (рис.11.3).

Однако, на вопрос о дате проведения выборов (рис.11.4) правильно смогли ответить чуть менее половины респондентов (45,5%), а каждый третий из тех, кто знал о проведении муниципальных выборов, не знал их дату (рис.11.5).

В первую очередь, это позволяет сделать вывод о том, что предстоящие выборы сопровождались слабой информационной кампанией.

Во время опроса выяснилось, что за 17 дней до выборов, 31,6% избирателей пока решили не принимать участия в голосовании, а 25,1% еще не определились

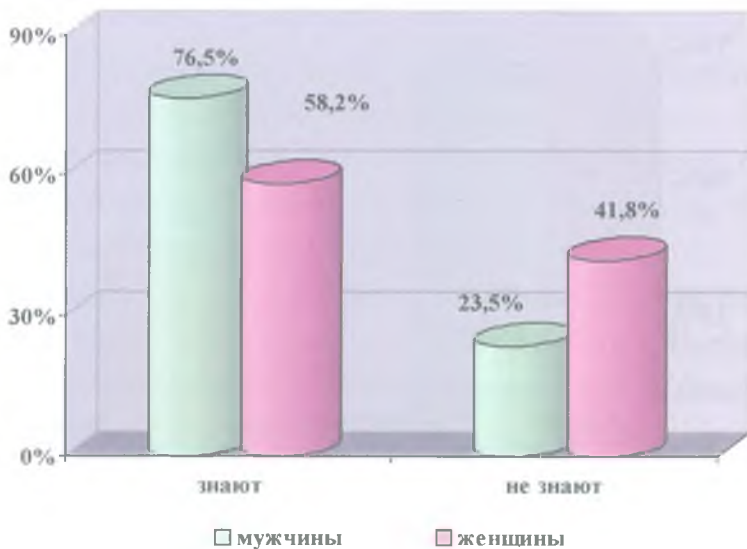

рис. 11.3. Известно ли вам о предстоящих муниципальных выборах?

(рис.11.6). Женщины вновь оказались пассивнее (36,9% против 26,1%, рис.11.7).

Избиратели, которые пойдут голосовать, при выборе кандидата будут руководствоваться несколькими критериями, одним из которых может быть партийная принадлежность. Так, отвечая на вопрос, имеет ли значение партийность кандидата, 16,5% респондентов отметили, что проголосуют при прочих равных показателях за кандидата от ЙАП, 3,6% - за кандидата от оппозиционной партии, 8,2% за беспартийного кандидата, а 14,9% заявили, что партийность значения не имеет (рис.11.6 и рис. 11.7).

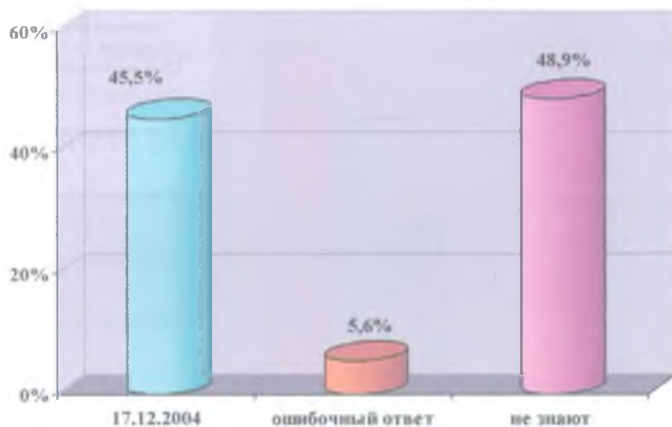

рис. 11.4. Известно ли Вам, когда состоятся муниципальные выборы?

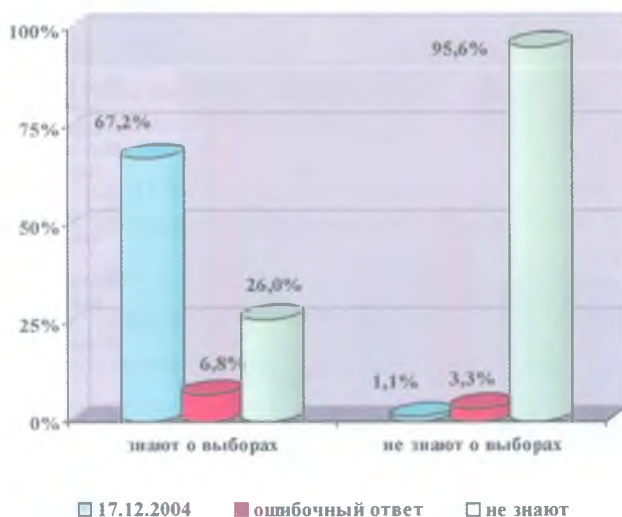

рис. 11.5. Известно ли Вам, когда состоятся муниципальные выборы?

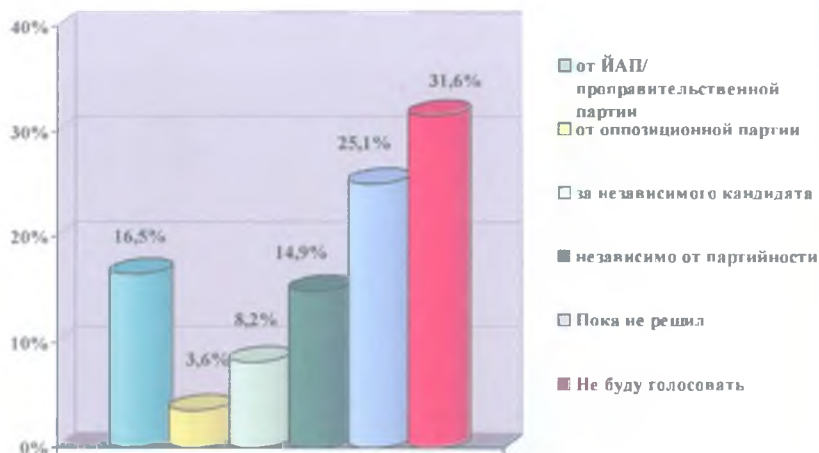

рис. 11.6. За кого из кандидатов Вы отдадите свой голос?

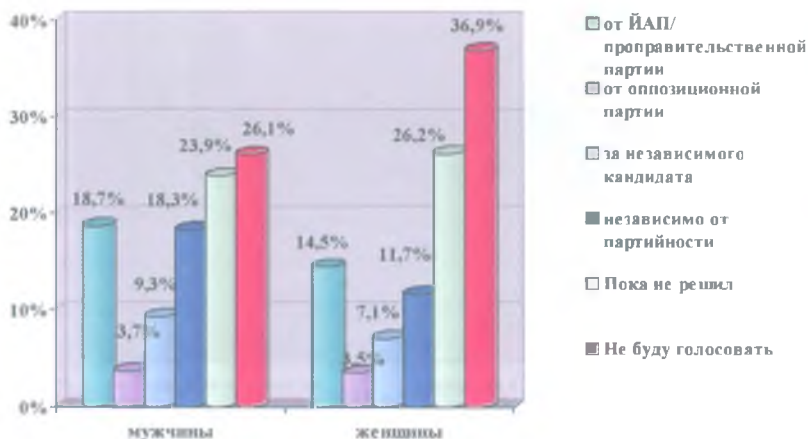

рис. 11.7. За кого из кандидатов проголосуете?

Респонденты, заявившие о своем нежелании идти на выборы, объяснили это несколькими причинами. 69,6% респондентов ответили, что не считают нужными сами муниципалитеты, 16,4% объяснили это бездействием ныне действующих муниципалитетов, а 14% решили, что их голос ничего не значит (рис.11.8).

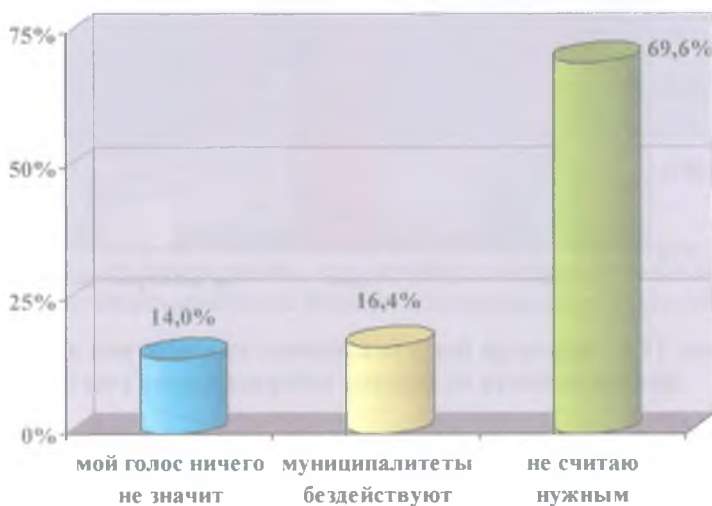

рис.11.8. Почему Вы не пойдете голосовать на предстоящие муниципальные выборы?

Слабая предвыборная информационная кампания, к сожалению, осложнилась и слабой агитационной кампанией самих кандидатов в муниципальные органы. Это особенно сказалось именно в больших городах, где разобщенность большого количества проживающих на территории одного района людей является фактором, негативно влияющим на распространение информации.

Так, 67,6% респондентов не были информированы о том, кто же баллотируется по их избирательному участку (рис.11.9).

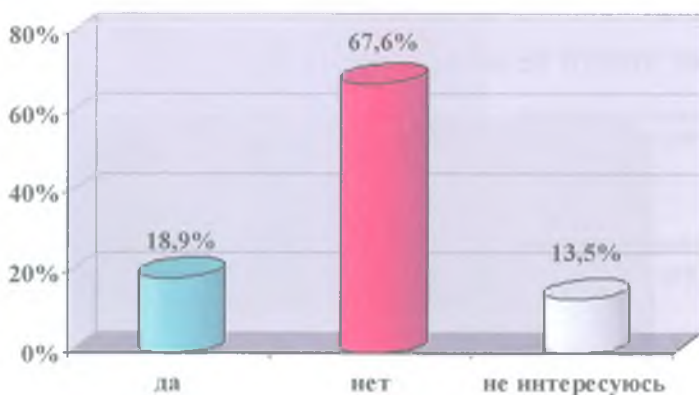

рис. 11.9. Знаете ли Вы, кто выдвинут кандидатами в члены муниципалитета по Вашему избирательному участку?

И вновь женщины оказались менее информированными (74,5% против 60,4%, рис.11.10).

Конечно, немалую роль в формировании такого отношения к выборам сыграло то, что действующие муниципалитеты не смогли занять достойного места в социально-экономической жизни общества, о чем свидетельствует слишком малое число избирателей, оценивших их деятельность положительно (рис.11.11).

Как оказалось, 47,3% опрошенных респондентов не принимало участия в прошедших в 1999 году муниципальных выборах, а из голосовавших 14,4% отметили, что голосовали именно за представителей ЙАП, 5,5% - за представите-

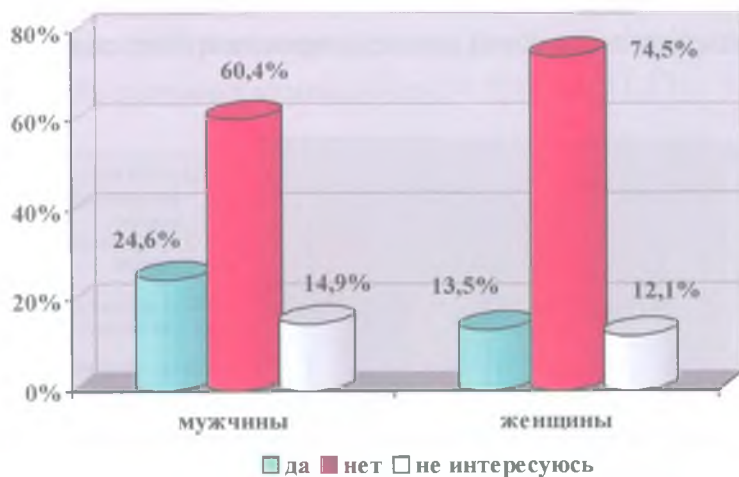

рис.11.10. Знаете ли Вы, кто выдвинут кандидатами в члены муниципалитета по Вашему избирательному участку?

рис. 11.11. Как бы Вы оценили деятельность нынешнего состава муниципалитета вашего района?

лей оппозиции, 6,7% за независимого кандидата, а 4,2% - не учитывали партийной принадлежности избираемого.

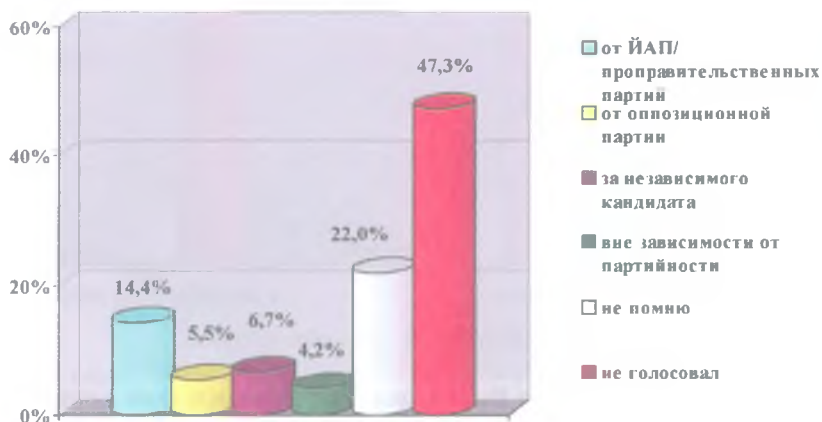

рис. 11.12. За кого из кандидатов Вы проголосовали на предыдущих муниципальных выборах в 1999 году?

Сравнение данных на рис. 11.6 и рис.11.12 позволяет сделать вывод о некоторых тенденциях изменения в критериях отбора кандидатов в муниципальные органы: более чем в три раза увеличилось число избирателей, которых теперь больше волнует не столько партийная принадлежность кандидата, сколько его деловые качества (с 4,2% в 1999 году повысился до 14,9% в 2004 году). Правда есть заметные изменения и в отношении к партийности кандидатов - рейтинг оппозиционных партий в полтора раза упал (с 5,5% до 3,6%), а ЙАП - повысился с 14,4% до 16,5%.

Следует отметить, что избиратели считают отчасти виноватыми в низкой эффективности деятельности му-

ниципалитетов их членов. Именно это является причиной того, что треть опрошенных респондентов будет голосовать за новых кандидатов (31,3%, рис.11.13).

рис. 11.13. Поддержите ли Вы нынешних членов муниципалитетов, если они вновь выдвинут свои кандидатуры?

**рис. 11.14. Тренинг
интервьюеров в г.Баку**

**рис. 11.15. Проголосовавший
избиратель на выходе из
избирательного участка заполняет
опросную анкету (г.Баку)**

**рис. 11.16. Интервьюер объясняет
правила заполнения анкеты (г.Баку)**

17 декабря 2004 года состоялись муниципальные выборы в Азербайджане. Подготовка к опросу проголосовавших избирателей на выходе из избирательного участка началась задолго до дня выборов: была составлена опросная анкета, сформированы и обучены группы интервьюеров. В г. Баку для интервьюирования были задействованы волонтеры Ассоциации (рис.11.14). Впрочем, костяк группы интервьюеров, отобранных для проведения опроса в г. Шамахи, также был сформирован из волонтеров Шемахинского регионального центра Ассоциации (рис.11.15-11.19).

В день голосования на выходе из 5 участков

(№№ 1, 3, 6, 8 и 61) 85-го избирательного округа г. Шамахи и 10 участков Насиминского района г.Баку (участки №№ 1, 3, 7, 27 избирательного округа № 21; участки №№ 6, 15, 21, 24 избирательного округа № 22; участки № 13, 20 избирательного округа № 23) проголосовавших избирателей ждали группы из трех интервьюеров. Они опрашивали каждого пятого проголосовавшего избирателя на выходе из избирательного участка, а заполненные анкеты каждые два часа собирались супервайзерами и в штабах, расположенных в г. Шамахи и г. Баку. Информация, содержащаяся в анкетах, вводилась в компьютеры и обрабатывалась. Таким образом, на

рис. 11.17. Болгарские наблюдатели, социологи Галя Христова и Рашо Тарльовски вместе с координатором Рамилем Гасымзаде обрабатывают введенные анкетные данные (г.Шамахи)

рис. 11.18. Подготовка к проведению опросов (г.Шамахи)

рис. 11.19. Выборка заполненных анкет (г.Шамахи)

протяжении всего дня выборов отслеживался ход голосования на этих участках, а к концу процесса голосования уже окончательно сформировался список первых 10 кандидатов, которые возможно получили наибольшее число голосов избирателей. Назвать с большей точностью фамилии предположительно победивших кандидатов, конечно же, в условиях большого числа кандидатов в муниципалитеты было невозможно, ведь на 19 мест в муниципалитете Насиминского района, например, претендовали 46 кандидатов. Тем не менее, каждое такое исследование позволяет не только усовершенствовать и отработать технологии проведения социологических исследований, но и повысить активность избирателей, но и выработать рекомендации по повышению действенности предвыборной кампании.

В ходе опроса на выходе из участков опрошенные избиратели были предупреждены об анонимности опроса, однако, в некоторых анкетах все же ответившие на все прочие вопросы анкеты, на вопрос о том, кому же из кандидатов они отдали предпочтение, ответ дан не был.

В целом же, избиратели спокойно восприняли опрос и с охотой заполняли анкеты.

Обработанные данные позволили получить интересные, согласующиеся с результатами опроса, проведенного в ходе предвыборной кампании, результаты. Для удобства ниже приводятся результаты опросов в г. Баку и г. Шамахи в сравнении.

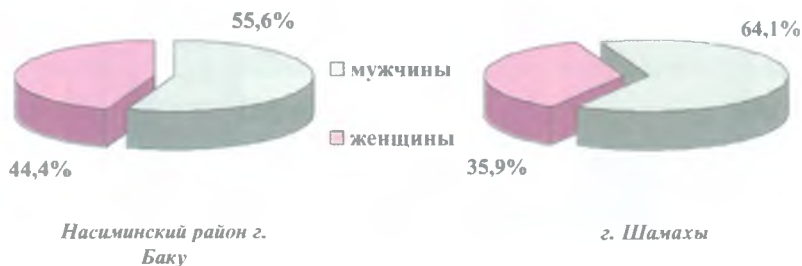

рис. 11.20. Распределение респондентов по полу

Как видно, из рис.11.20, большую активность в обоих населенных пунктах проявили мужчины.

Наибольшую активность проявили в обоих населенных пунктах избиратели среднего поколения в возрасте 35-54 лет (рис.11.21).

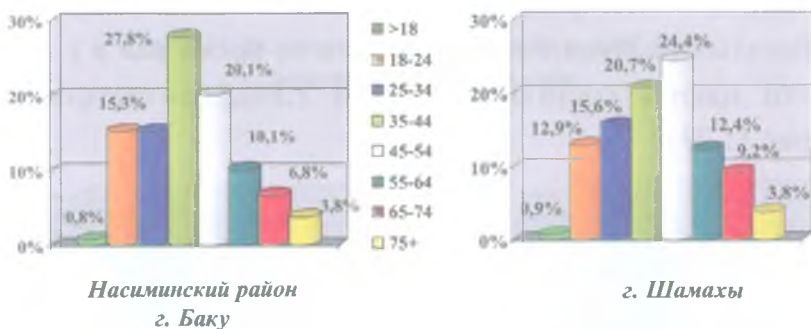

рис. 11.21. Распределение респондентов по возрастным категориям

Наиболее активными избирателями в г. Баку оказались избиратели с высшим образованием (54,6%), а в г. Шамахи проголосовавшие примерно разделились поровну на три категории с полным средним (24,6%), сред-

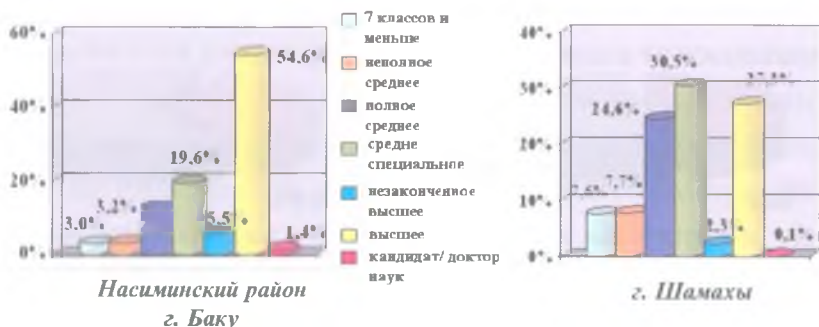

рис. 11.22. Распределение респондентов по образованию

ним специальным (30,5%) и высшим (27,3%) образованием (рис.11.22).

Вызывает интерес и то, что большинство избирателей (65,3% в г. Баку и 59,0% в г. Шамахи), в основном, отнесли себя к семьям со средним доходом. Кроме того, в г. Шамахи часть респондентов отнесла себя к числу очень богатых (4,3%) и богатых (6%), в то время как в г. Баку эти цифры составили 0,6% и 1,8%, соответственно рис.11.23).

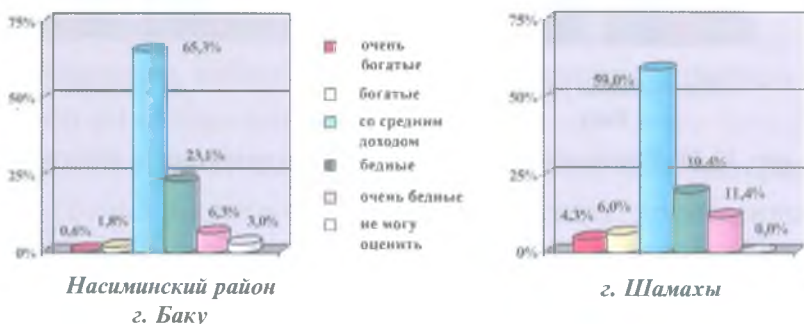

рис. 11.23. Распределение респондентов по доходу

Опрошенные избиратели достаточно высоко оценили организацию предвыборной кампании, однако, заметна разница между мнением избирателей Насиминского района г. Баку и г. Шамахи, что вполне объясняется тем самым фактором большого населенного пункта и разобщенности людей, на который мы указывали выше при анализе результатов предвыборного опроса (рис.11.24).

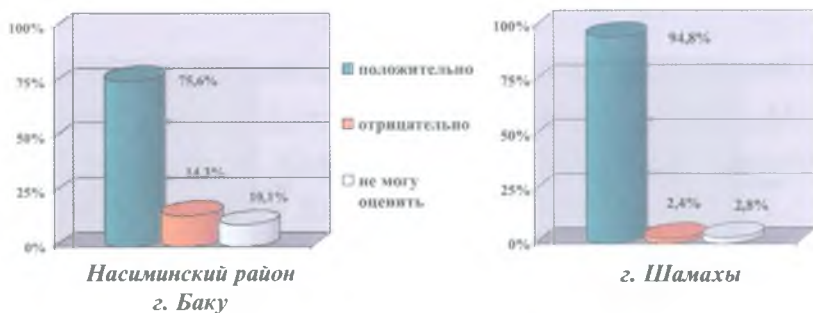

рис. 11.24. Оценка респондентами проведения предвыборной кампании

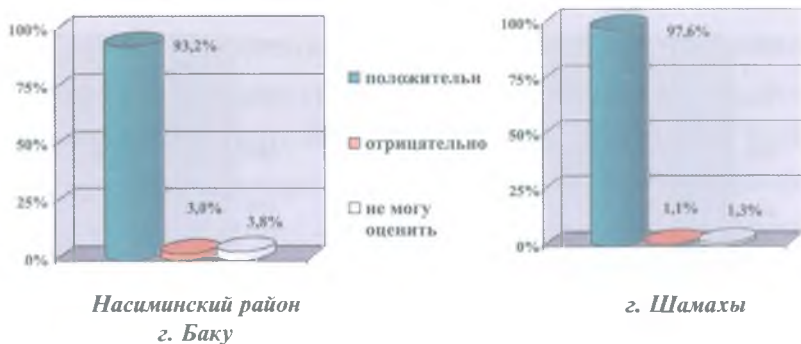

рис. 11.25. Оценка респондентами организации процесса голосования в день выборов

Однако, в оценке организации самого процесса голосования избиратели проявили единодушие: 93,2% опрошенных респондентов в г. Баку и 97,6% в г. Шамахи оценили их положительно (рис.11.25).

Кроме того, подавляющее большинство избирателей указали на то, что в процессе голосования их права не нарушались (рис.11.26) и никакого давления на них не оказывалось (рис.11.27).

рис. 11.26. Оценка респондентами нарушений их прав в процессе голосования в день выборов

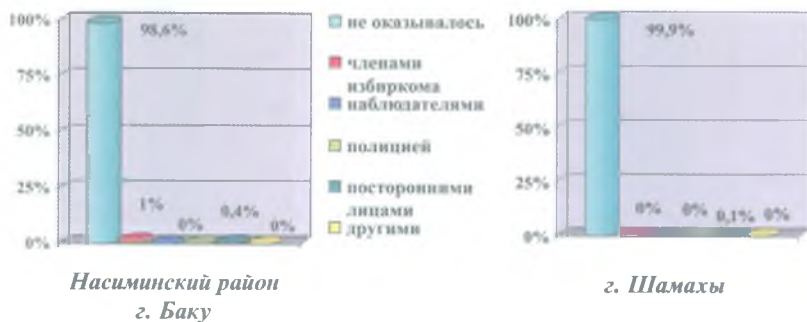

рис. 11.27. Оценка респондентами давления на них в процессе голосования в день выборов

Отвечая на основной вопрос анкеты exit-poll, избиратели отмечали списке кандидатов в члены муниципалитета, приведенном в анкете, тех за кого они проголосовали. Это позволило в ходе обработки анкетных данных составить список десяти кандидатов в члены муниципалитетов Насиминского района г. Баку и г. Шамахи, которые набрали по ответам респондентов наибольшее число голосов.

Насиминский район г.Баку - Алиев Азиз; Халилов Булудхан; Ахундов Азиз; Гусейнов Азер; Абдуллаев Мюсэдир; Ахмедова Кадрийя; Пашаева Алмара; Адыгезалов Бабек; Аббасов Ядулла; Гулиев Ширин.

г.Шамахи - Гамидов Адалят; Гулиев Сейран; Гасымов Шахназар; Зейналов Мюрвят; Бабаева Гюльнара; Яхьяев Джабрайыл; Микайылов Насир; Юсифов Агасайыл; Меликов Солтанпаша; Этибаров Джумабаба.

Верность выбранной методологии и осуществления опроса, достоверность полученных данных могли быть подтверждены лишь официальными результатами выборов, предоставленными Центральной Избирательной Комиссией Азербайджана. После объявления первичных результатов выборов в муниципалитеты и сравнения списка избранных в них членов оказалось, что в г. Шамахи все 10 кандидатов из списка, составленного по результатам exit-poll, вошли в число 15 членов муниципалитета

города. Из списка составленного по результатам опроса в Насиминском районе г. Баку 8 кандидатов вошли в число 19 избранных в районный муниципалитет.

Таким образом, достаточно высокая степень соответствия полученных в ходе опроса результатов тем, что были объявлены официально, является свидетельством успешного проведения опроса проголосовавших избирателей на выходе (exit-poll) в день муниципальных выборов 2004-го года.

Рамиль АЛИЕВ
заместитель Председателя
Центра Мониторинга “Прозрачные выборы”

12. ИНИЦИАТИВА ОБЩЕСТВЕННОГО ДВИЖЕНИЯ ИНТЕЛЛИГЕНЦИИ "АМАЛ"

И завершить анализ исследования мы хотим ответом на тот самый вопрос, с которого практически и началась вся работа - вопрос об инициативе Общественного Движения Интеллигенции "Амал" о встрече с Президентом страны по вопросам достижения национального примирения и взаимопонимания в обществе. Как выяснилось в ходе опроса, части опрошенных респондентов не было известно об этом предложении вообще, тем не менее, большинство ответивших восприняло возможность проведения такой встречи положительно и можно сказать, что девять из десяти опрошенных поддержали эту инициативу (рис. 12.1).

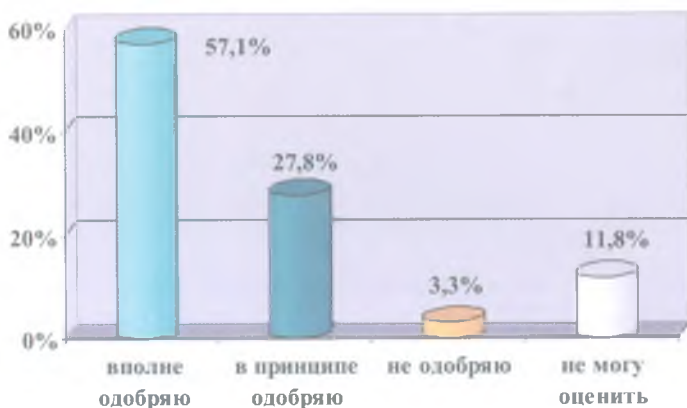

рис. 12.1. Оценка инициативы Общественного Движения Амал

Таким образом, инициатива Движения интеллигенции "Амал" приветствуется и принимается, как еще одна ступень на пути к становлению единого гражданского общества в Азербайджане.

**13. ЧЛЕНЫ АССОЦИАЦИИ СОДЕЙСТВИЯ
РАЗВИТИЮ ГРАЖДАНСКОГО
ОБЩЕСТВА В АЗЕРБАЙДЖАНЕ,
ПРИНИМАВШИЕ УЧАСТИЕ
В ИССЛЕДОВАНИИ**

Фонд Защиты Свободы Слова

Home About Us Issues Projects Articles Bulletin Photo archive Law Index Media Online Public TV Home
Archive Forum Search

02.11.2004

Weekly bulletin Publications

Azerbaijan Free Speech
Foundation
Weekly bulletin for
23.11.2004 - 30.11.2004

Outstanding of memory
On October 2004

About Fund

The Foundation's activity is first of all aimed at the developing and democratizing of legal space, in which all mass media of Azerbaijan operate, as well as enlightening the society in freedom of speech matters. The Foundation will carry out the following programs in order to achieve all these purposes:

- Monitoring and observance of the rights of journalists, legal assistance and consulting for journalists and mass media representatives;
- examination of laws on mass media and freedom of speech, and giving suggestions on the improvement of the existing Azerbaijani legislation;
- publishing literature on law, science, human rights and other informational material concerning the present problems of free speech;
- informational and analytical activity: publishing a monthly bulletin on the problems of free speech, daily answers line and digest;
- scientific researches in wide range of human rights and ethics related to journalism;
- trainings and seminars on certain subjects, conferences for jurists, mass media employees and other people concerned.

In the country

News about Azerbaijan

*Yeni Azerbaijan" correspondent prayed by unidentified criminals

Ferdinand against "mudabakat" newspaper again

Yesterday, Rasim Dizi'di Court, presided by the judge Mahammadli Zulfikarov, started considering the suit brought by the vice president of the

FSDF News

Azerbaijan Free Speech
Foundation initiated the
polling

"Association for Civil
Society Development in
Azerbaijan" with the
participation of its 8
member NGOs carried out
the sociological polling on
the subject "Civil Society
and 365 Days of Ilham
Aliyev's Presidency" in

A representative of
Azerbaijan Free Speech
Foundation took part at
"round table" on the
subject "One year of
Ilham Aliyev's presidency:
achievements and
prospects", held by
publicist club "Intibah"

Azerbaijan Free Press
Foundation took part in
the Whole Republic Forum
"Free and right elections"
today in "Nabusa" hotel.
The forum was organized
of foreign embassies,
at the invitation of

www.azfreespeech.org

Адрес: Азербайджан, Баку, ул. Акад.Топчубашева 11, кв.210

Тел./факс: (994 12) 441 54 86

E-mail: office@azfreespeech.org

Председатель Фонда - поэт МУСА ЯГУБ

Фонд считает приоритетным направлением своей работы развитие и демократизацию правового пространства, в котором происходит деятельность всех видов СМИ Азербайджана, а также повышение образовательного уровня общества в вопросах свободы слова.

Фонд с участием представителей Союза писателей Азербайджана организовал круглый стол на тему "Воздействие свободного слова литературы на прессу" с участием писателей 60-х годов. 21 июня в Бакинском Пресс-клубе сотрудники Фонда отметили "Всемирный день журналиста" и одновременно провели пресс-конференцию с презентацией Фонда для широкой общественности.

Был проведен круглый стол с участием руководителей Объединения Журналистов Азербайджана и Объединения Журналистов "Ени нясил" ("Новое Поколение").

Представители Фонда участвовали в Президентских выборах Российской Федерации, в качестве международных наблюдателей и - на парламентских выборах в Казахстане, президентских и муниципальных выборах в Азербайджане. Основана и подготавливается к печати серия, посвященная 130-летию "Национальной Печати". Фонд активно сотрудничает с множеством национальных и международных журналистских организаций.

Фондом систематически проводятся опросы и исследования по актуальным для журналистики проблемам.

Официальный кварталный бюллетень Фонда - "Azad fikir" (Свободная мысль)

Фонд «Права человека в XXI веке – Азербайджан»

"HUMAN RIGHTS IN THE
XXI CENTURY - AZERBAIJAN"
FOUNDATION

"İnsan Hüquqları
XXI əsr - Azərbaycan"
Fəndü

31.12.2004 01:36

Addressed to visitors

Today human rights are violated in all countries. The people can't require the elementary rights from the official and regent. The struggle for the human rights is not only the national problem, because it has a global character. All the conscientious and honest people are joining this struggle. They are integrating and creating different remedial organizations and movements. The "Human Rights in the XXI century - Azerbaijan" Foundation is the part of such movements against the violation of human rights all over the world.

The "Human Rights in the XXI century - Azerbaijan" Foundation is a nongovernmental organization which is the first of all protects the interests of common people.

We invite all honest and conscientious politicians, economists, political scientists and journalists to take part in such noble affair, irrespective of political party's memberships.

President of the Foundation
Mehmed S. AGHAYEV

Recent talks on Political Prisoners Problem

The function participants demonstrated a special interest to the speech by Enver İsmailov, president of the "Human Rights in the XXI Century - Azerbaijan" Foundation. Giving a generally positive estimate of the state president involvement in phasing-out the problem of political prisoners, İsmailov touched upon another outstanding problem of no less significant nature.

Training in Tbilisi

A training for young politicians sponsored by the Dutch Alfred Mozer Foundation, has been held in Tbilisi. The training was attended by various non-governmental organizations from the three Transcaucasus states - Georgia, Azerbaijan and Armenia.

The "Human Rights in the XXI Century - Azerbaijan" Foundation commences the "Law School"

Respect

The "Human Rights in the XXI Century - Azerbaijan" Foundation, whose primary target is the education of the youth in the sphere of human rights.

az eng ru

www.azhumanrights.org

Адрес: Азербайджан, Баку, ул.С.Рустамы дом 55 кв. 105

Тел/Факс: (994 12) 449 81 17

E-mail: office@azhumanrights.org

Президент Фонда – заслуженный журналист АНВЕР КАФАРЛЫ

Основной целью Фонда является содействие в деле защиты прав человека в Азербайджане, восстановлении нарушенных прав и претворении в жизнь миссии правового просвещения.

Фондом были изданы и распространены в Баку и регионах буклеты, посвященные порядку участия граждан в муниципальных выборах и правам избирателей, порядку обращения в Конституционный суд АР, к уполномоченному по правам человека (омбудсману), правам детей. В Бейлаганском районе был проведен социологический опрос, по выявлению причин, препятствующих активному участию женщин на муниципальных выборах.

Проведен семинар для школьников, посвященный вопросу просвещения учеников средних школ г. Баку в области прав человека. Проведены презентация газеты "Гражданин и общество", круглый стол с участием известных общественных деятелей на тему "Глобализация и права человека" и семинар на тему "Повышение информированности молодежи о правах человека". Проведен опрос среди школьников города Баку по выявлению уровня знания ими своих прав. На сайте организации была размещена законодательная база на 3 языках, а также большое количество информации, посвященной правам человека. При Фонде функционирует "Правовая школа" для детей и молодежи. С января 2005-го года Фондом будет начат мониторинг, связанный с проблемой политзаключенных в Азербайджане. Официальная газета Фонда: печатная и электронная версии газеты "Гражданин и Общество".

Общественное Объединение «Наблюдение Тюрем - Азербайджан»

www.azpenalreform.org

Адрес: Азербайджан, Баку, ул. Бюльбюля. 11, кв. 1

Тел: (99412) 498 13 93; Факс: (99412) 498 07 89

E-mail: office@azpenalreform.org

Председатель Ассоциации - профессор КЯМИЛЬ САЛИМОВ

Основными целями организации являются: защита прав и законных интересов лиц, временно задержанных, находящихся под стражей в период предварительного следствия и отбывающих наказание в системе органов ведающих исполнением наказания, обеспечение нормальных условий пребывания; разработка определения понятия "политический заключенный", а также защита их прав и законных интересов; защита прав и законных интересов родственников лиц, находящихся в местах принудительного содержания; разработка научно-аналитических исследований пенитенциарной системы; проведение семинаров и конференций по актуальным проблемам пенитенциарной системы; мониторинг пенитенциарных учреждений Азербайджанской Республики; мониторинг действующего уголовного и уголовно-исполнительного законодательства; разработка проектов по внесению изменений и дополнений в действующее законодательство; проведение анкетирования и опроса среди населения республики или специальных групп респондентов.

Общественным Объединением разработаны следующие законопроекты: "О социальной адаптации лиц, освобождаемых и освобожденных из учреждений, исполняющих уголовные наказания"; "О содержании под стражей обвиняемых и подозреваемых", проекты: "Создание Центра по социальной реабилитации осужденных"; "Компьютерное образование в воспитательно-трудовой колонии для несовершеннолетних", проведена научно-практическая конференция на тему: "Проблемы совершенствования законодательства в области обеспечения прав подозреваемых и обвиняемых в период содержания под стражей".

Фонд Борьбы с Коррупцией в Азербайджане

**FUND
OF
STRUGGLE AGAINST CORRUPTION
AZERBAIJAN**

Azərbaycanda Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Fondu · **Фонд Борьбы с Коррупцией в Азербайджане**

Name

Abkürz. Nr.

Stift.

Name

Project Nr.

Initiative of the Fund

Problems

Lean

Agreements

Corruption and Income

QSA

Search

Referred

Links

Contact Us

Фонд борьбы с коррупцией

To watch injustice and keep quiet, it means participate in it.

Jean Jacques Russo

Fund of struggle against corruption

The basic enemy of the state which destroys it from inside is corruption. Struggle against corruption in Azerbaijan, eradication of the illness which is limiting national development of our country. Basic prerogative of our organization is carrying out of researches in the field of corruption has been created. For the achievement of these tasks in view, we will carry out various actions, such as interrogations, researches, seminars, conferences with the purpose to reveal real regulation about a condition of corruption in Azari society.

Bribery of high school public poll

Fund of Struggle against Corruption, by means of its Internet resource, held an online action aiming with the purpose of revealing the public opinion concerning whether our citizens frequently face the bribery at schools. As is known, bribery in secondary schools has gained a systematic character, and the main objective of the given question was to find out the frequency of the required bribes. 36 % of all respondents declared that they always face bribery at schools, 52 % face it very frequently, and only 12 % very rarely become the victims of the given corruption cases. It must also be mentioned that any respondent didn't answer that he or she never faced bribery at schools, which denotes the seriousness and actuality of the given problem.

"Commission to check the financial frauds of political parties"

Yesterday in the session of Milli Majlis the discussion on the regulation of the Struggle against Corruption Commission at the State Service Management Council was continued.

Bribery in education can be driven into a corner by means of a private sector

Shahlar Askerov - the head of Azeri Commission of political sector education adheres to such opinion.

International Bureau

tribunal court considers the claim on property reparation of former head

www.aznocorruption.org

Адрес: Азербайджан, Баку, Проспект Азадлыг 3/13,

Тел.: (+99 412) 4930276

E-mail: office@aznocorruption.org

Президент Фонда - профессор НАМИК АХУНДОВ

В апреле 2004 была основана Неправительственная Организация "Фонд борьбы с коррупцией", основной прерогативой которой является проведение исследований в области коррупции, антикоррупционное просвещение общественности. Для достижения поставленных задач Фонд проводит различные мероприятия, такие как опросы, исследования, семинары, конференции с целью выявить реальное положение о состоянии коррупции в азербайджанском обществе. В ходе своей деятельности Фонд Борьбы с Коррупцией провел исследование на тему "Коррупция в малом и среднем бизнесе". На данный момент Фонд разрабатывает ряд проектов по актуальным социальным проблемам: "Коррупция в социальной сфере (бытовая коррупция)", "Коррупция в системе образования и здравоохранения", "Гражданские адвокатуры".

- • • • •

● Я Азербайджану сыны 1 000 000
Безбедю и Вынужденным Переселенным

Владимир Дмитриевич С. Санкт-Петербург
Университетский (1988-1990), в настоящее
время находится в отпуске по уходу за ребенком
до 01.01.2014.

© 2009 The Authors
Journal compilation © 2009 Blackwell Publishing Ltd
Journal of Internal Medicine 265: 103–110

Journal of Management Inquiry 20(4) 409-424
© The Author(s) 2011
Reprints and permissions: sagepub.com/journalsPermissions.nav
DOI: 10.1177/1056492611419006

Downloaded by [193.50.135.80] at 11:52 11 September 2015

[illegible]

For example, in "The American Revolution," the author writes, "The American Revolution was a revolution in the sense that it was a revolution in the way of thinking." This is a clear example of a metaphor.

Completed Work-form number: Economic
Department Application Form "The new
Form 1000"

© 2004 Blackwell Publishing Ltd, *Journal of Internal Medicine* 255: 105–112

E-mail: office@azerbaijanfoundation.org

Председатель Фонда - профессор НАДИР АБДУЛЛАЕВ

Общественное Объединение "Защита Прав Мигрантов и Вынужденных Переселенцев в Азербайджане" было учреждено профессором Азербайджанского Государственного Педагогического Университета Надиром Абдуллаевым, неправительственной организацией АКТАМ и вынужденным переселенцем из оккупированного армянами Джебраильского района Азербайджана Гадиром Насировым.

Объединение запустило в сеть свой Интернет сайт на трех языках (азербайджанский, русский и английский). Данный сайт посещают представители различных государственных органов, неправительственных организаций и граждане многих стран. На страничках сайта размещена информация о понесенных Азербайджаном моральных и материальных потерях в результате агрессии со стороны Армении, об усилиях международной общественности и правительства Азербайджана в деле урегулирования конфликта вокруг Нагорного Карабаха, о беженцах и вынужденных переселенцах, число которых доходит до миллиона и их проблемах, о деятельности Объединения и др. Объединением осуществлен проект под названием "Определение групп, состоящих из женщин, потенциальных предпринимателей (20-30 человек) из числа беженцев и вынужденных переселенцев, помощь в подготовке и реализации их бизнес планов". Кроме того, Объединением учреждена и издается газета "Голос Карабаха" и "Voice of Karabakh" на двух языках. Английская версия этой газеты посредством Министерства Иностранных Дел Азербайджана распространяется среди диаспорских организаций азербайджанцев за рубежом, а также предоставляется международным компаниям, имеющим свои офисы в Баку и посольствам других стран в Азербайджане.

Фонд "Центр Регионального Развития в Азербайджане"

www.azregionaldevelopment.org

Адрес: Азербайджан, Баку, ул. Г.Аббасова 48, кв. 13

Тел \Факс.: (99 412) 4913840

E-mail: office@azregionaldevelopment.org

Основными целями и задачами фонда являются: выявление и оценка предпосылок социально-экономического развития регионов Азербайджана, разработка программ по стимулированию развития хозяйства на локальном уровне; составление базы данных по природно-ресурсному потенциалу регионов страны и их периодическое обновление; реальная оценка занятости населения по регионам республики на основе социологических опросов непосредственно на местах; диверсификация регионов республики по степени вовлеченности хозяйственного и людского потенциала в процесс социально-экономического развития республики; определение приоритетных направлений развития хозяйства по административным районам; рекомендации по совершенствованию законодательных актов; периодическая организация и проведение региональных семинаров, тренинг-курсов и летних школ для местных жителей (особенно для молодежи); создание представительств НПО в административных центрах республики. 4-5 мая 2004 года, совместно с Институтом Природных ресурсов и окружающей среды (Иран), был проведен семинар на тему: "Оценка возможностей развития приграничного сотрудничества". Совместно с Фондом Мониторинг экологических стандартов Азербайджана и фирмой "Кассам Бутан Текс" (США) проведен круглый стол на тему: "Проблемы рекультивации нефтезагрязненных земель".

На стадии завершения находится проект "Управление приморскими районами Азербайджана", в ходе которого проведены фото и видео-съемки Апшеронского побережья Каспия и разработаны карты прибрежных районов, в составлении которых участвовали специалисты различных направлений исследований.

Фонд Мониторинга Экологических Стандартов Азербайджана

**AZƏRBAYCAN EKOLOJİ
STANDARTLARININ
MONİTORİNG
FONDU**

Фонд Мониторинга Экологических Стандартов Азербайджана

Содержание 1. О Фонде 2. Миссия Фонда 3. Цели и задачи Фонда 4. Структура Фонда 5. Методика мониторинга 6. Результаты мониторинга 7. Контакты 8. Приложение	ГЛАВНОЕ Фонд Мониторинга Экологических Стандартов Азербайджана Важнейшим условием жизни на Земле является сохранение окружающей среды и человек – главное ответственное лицо на планетарном уровне, призвано обеспечить правильное отношение к природным ресурсам, животному и растительному миру. Владельцы такого отношения любой вид деятельности человека обращаются для природы несомненными потерями и несут необратимые катастрофические последствия. Вся богатства, дарованные людям природой, стали источником бед для уникальной биосферы, на которую человек по варварски воздействует капиталом и карьерами. Отходы и загрязнен почва, вода и воздух. Мыслим природные богатства бесценно. Истощение природы на наш взгляд, означает катастрофическое нарушение биологического разнообразия. В это наступил критический период, когда человек обязан повзрослеть и вернуть к природе многие все негативные процессы, обрести катастрофически необратимой катастрофы. Принимая во внимание состояние и проблемы охраны природы и природоохранном направлении человек имеет право и обязанность экологической обстановки, к	В СТРАНЕ Задержанный в Шамхирском районе браконьер район сотрудник Министерства Экологии и Природных Ресурсов В ходе проведения 2-го территориального этапа министерства экологии и природных ресурсов рефлекс, направленного на выявление незаконных фактов добычи на территории села Джюлье Шамхирского района был задержан житель района Селер Зейнеддин отцу Исмаилов, занимающийся браконьерством. Конкурс, проводимый министерством экологии и природных ресурсов, выиграл в столице независимые Ecology Ветераны экологии
--	--	--

www.azecology.org

Адрес: Азербайджан, Баку, ул. Г.Аббасова 48, кв. 13

Тел. / Факс: (99 412) 491 38 40; (99 412) 491 51 10

E-mail: office@azecology.org

Президент Фонда - профессор РАУФ СУЛТАНОВ

Фонд Мониторинга Э

кологических Стандартов Азербайджана образован группой экологов, обладающих творческим, научным и интеллектуальным потенциалом для решения самого актуального на сегодняшний день вопроса загрязнения окружающей среды и угрозы биоразнообразию в Азербайджане.

Фонд ставит своей целью: проведение экологического мониторинга, направленного на выявление областей с наиболее ухудшенным состоянием окружающей среды; своевременное предоставление необходимой информации о состоянии окружающей среды и ее загрязнения, прежде всего на экологически неблагоприятных территориях с целью принятия оперативных решений и информирования широкой общественности; организацию мониторингов по соблюдению экологических стандартов, принятых Международными Конвенциями, а также законодательством Азербайджанской Республики; создание единого информационного пространства для обмена информацией между отдельными НПО, правительствами, международными организациями и населением в области охраны окружающей среды в регионе; выявление наиболее актуальных проблемных точек экологии Азербайджана; оказания содействия в решении природоохранных проблем Азербайджана.

Фондом осуществлен ряд экологических проектов.

Общественное Объединение специалистов, получивших образование за пределами Азербайджана

Republic of Azerbaijan
AKTAM
nongovernmental organization

AKTAM

Azərbaycanın Kənarında Təhsəl Almış Mütəxəssislər Təşkilatı
The Organization of Specialists Educated Abroad Azerbaijan

The Organization AKTAM is an independent non-political, non-government and public organization representing voluntary association of the specialists of a various structure, received higher education in main, abroad republic

The organization AKTAM officially registered by the Ministry of the Justice of the Azerbaijan Republic (March 30, 1994)

Main purpose of the organization AKTAM is the effective use a scientific and technical, cultural and human potential of the specialists of organization AKTAM for needs of republic

Main directions of activity of organization AKTAM are

- Use of a creative potential of the members of organization AKTAM for a solution of various scientific, technical, social and economic

Love for Motherland
comes first!

About AKTAM

Finished projects

Current projects

Distance learning

Korabakh - Earth & People

Write to us

Az En Ru Fonts

Counter side has
changed. Please

www.aktam.aznet.org

Адрес: Азербайджан, г. Баку, пр. Зардаби 53А

Телефон: (99412) 97 66 83; (99412) 33 55 08

(99450) 314 17 41; (99412) 32 65 56

E-mail: Aktamngo@yahoo.com

**Председатель Объединения - к.т.н.
НАТИК АХМЕДОВ**

АКТАМ прошла официальную регистрацию в Министерстве Юстиции Азербайджанской Республики в 1994 году. Основная цель организации, используя научные, технические и культурные потенциалы своих членов, помочь в решении различных проблем нашей независимой республики.

Основные направления деятельности организации АКТАМ следующие: используя потенциалы своих членов оказать помощь в решении общественных, технических и экономических проблем различных отраслей общества; оказание членами организации АКТАМ технической, организационной и методической помощи различным государственным и неправительственным организациям; оказание помощи по защите прав и интересов своих членов, по подготовке и в претворении в жизнь их технических и гуманитарных проектов.

В организации АКТАМ более 2000 членов, среди них более 200 кандидатов наук и более 30 докторов наук.

На основе грантов таких организаций, как нефтяная компания ШЕВРОН, UNDP, ISAR -Азербайджан, IATP организации IREX и Всемирный Банк, реализовано более 15 проектов.

Адрес: Азербайджан, Баку, ул. Физули, 39/5

Тел./факс: (994 12) 494 55 13

Тел.: (994 50) 375 14 56

E-mail: cpt@azeronline.com

Председатель Центра - политолог ВЕЛИ АЛИБЕКОВ

Центр Политических Технологий основан в мае 1999 года.

Центр ставит своей целью выявление научных путей разрешения проблем, стоящих перед азербайджанским обществом.

Основными направлениями деятельности Центра являются: прогнозирование конфликтов, их профилактика и разрешение; гражданское общество и права человека; социально-политические исследования и прогнозирование; экономические исследования и моделирование; связи с общественностью и изучение общественного мнения; СМИ; способствование развитию науки и др.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Таким образом, инициатива общественного движения Амал дала начало целому ряду проектов, в ходе реализации которых были также получены положительные результаты, которые, фактически, с самого начала и не планировались. Так, в исследованиях приняли участие более 130 интервьюеров и около 300 наблюдателей, которые были отобраны и обучены координаторами Ассоциации в регионах. Таким образом, наряду с изучением общественного мнения, в регионах на основе местных неправительственных организаций с привлечением местного населения были созданы опорные пункты Ассоциации. Такая организация работы, в отличие от принятой до сих пор практики использования, в основном, интервьюеров из Баку, позволяет проводить социологические и мониторинговые исследования в минимальные сроки, а также осуществлять оперативную связь с регионами.

Таким образом, штаб, образованный в начале первого социологического исследования, постепенно собрал воедино достаточное число инициативных и энергичных людей со всей страны, способных решать поставленные задачи. Сформировавшаяся в процессе исследований организация теперь представляет собой независимый информационно-аналитический центр с большими потенциальными возможностями.

В продолжение осуществленных исследований Ассоциация планирует периодическое проведение социологических исследований с целью отслеживания изменения

общественного мнения по различным актуальным вопросам. При этом часть вопросов в опросных анкетах будет повторяться с тем, чтобы была возможность сравнения ответов, полученных в разное время. Кроме того, анализ результатов исследования позволит включать в опросные анкеты каждого последующего исследования вопросы, позволяющие выявить природу, характер и зависимость обнаружившихся особенностей, а также новые вопросы, связанные с проблемами, ставшими актуальными за время прошедшее с последнего исследования. С этой целью возможно также использование телефонных экспресс-опросов, широко применяющихся во всем мире, но пока не ставших для Азербайджана традиционным.

С учетом итогов осуществленного проекта по мониторингу муниципальных выборов 2004-го года, Ассоциация намерена продолжить подобные исследования на предстоящих парламентских выборах в 2005-м году.

"Ассоциация содействия развитию гражданского общества в Азербайджане", осуществляя периодические социологические опросы и исследования, а также мониторинги во всех сферах жизни и выявляя отношение населения к внешней и внутренней политике государства, оказывая всемерную поддержку в деле укрепления независимости и государственности, а также успешного решения задач в области социально-экономического развития направит все свои усилия на то, чтобы с честью выполнить свой гражданский долг во имя процветания нашей Родины - Азербайджана.

*İLHAM ƏLİYEVİN
PREZİDENTLİYİNİN 365 GÜNÜ
VƏ
VƏTƏNDAŞ CƏMİYYƏTİ*

MÜNDƏRİCAT

Giriş	5
1. Tədqiqatın parametrləri	8
2. Tədqiqatın demoqrafik xarakteristikası	11
3. Ailələrin rifah halı və gəlirlərin səviyyəsi.....	20
4. İnstitutlar və siyasilər	37
5. Daxili siyasət	61
6. Xarici siyasət	69
7. Söz azadlığı.....	76
8. Korrupsiya	85
9. Dağlıq Qarabağ	89
10. Penitensiar sistem	101
11. Yerli seçkilər	114
12. "Amal" Ziyalılar İctimai Hərəkətinin təşəbbüsü	132
13. Tədqiqatda iştirak edən AVCİYA-nın üzvləri.....	133
Yekun	152

***CIVIL SOCIETY AND 365 DAYS
OF ILHAM ALIYEV'S
PRESIDENCY***

CONTENTS

Introduction	159
1. Survey parameters	162
2. Demographic characteristics of the survey	164
3. Welfare and income of families.....	174
4. Institutions and officials	193
5. Internal policy.....	218
6. Foreign policy.....	227
7. Freedom of speech	234
8. Corruption	243
9. Nagorno-Karabakh	247
10. Penal system	259
11. Local elections	271
12. The initiative by the "Amal" public movement of intellectual workers.....	289
13. Members of the ACSDA, which realized the survey	290
Conclusion.....	308

**365 ДНЕЙ ПРЕЗИДЕНТСТВА
ИЛЬХАМА АЛИЕВА
И
ГРАЖДАНСКОЕ ОБЩЕСТВО**

ОГЛАВЛЕНИЕ

Введение	315
1. Параметры исследования	319
2. Демографическая характеристика исследования	321
3. Благополучие семей и уровень их доходов	332
4. Институты и политики	353
5. Внутренняя политика	381
6. Внешняя политика	391
7. Свобода слова	399
8. Коррупция	410
9. Нагорный Карабах	414
10. Пенитенциарная система	427
11. Муниципальные выборы	442
12. Инициатива Общественного Движения Интеллигенции "Амал"	463
13. Члены АСРГОА, принимавшие участие в исследовании	465
Заключение	484

QEYDLƏR ÜÇÜN
FOR NOTES
ДЛЯ ЗАМЕТОК

**POLYGRAPHIC
PRODUCTION**

Tel/Fax: 447 75 04, Tel.: 447 75 05

mətbəəsində çap olunub